

5-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Ebeveynlerin ve Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluk ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Birsen Çağlar

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Okul Öncesi
Eğitim Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2023
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek
Temel Eğitim Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek

2. Doç. Dr. Nihan Koran

3. Doç. Dr. Azize Ummanel

ÖZ

Bireyin yaşamında büyük önem taşıyan okul öncesi eğitimin temel amaçlarından biri, çocukların ilkokula başlamadan önce bütüncül olarak gelişimlerin desteklenmesi, ilkokula hazırbulunuşluk için gerekli olan tutum ve becerilerin kazandırılmasıdır. Okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş süreci çocukların yanı sıra ebeveynlerin eğitim deneyimleri açısından da önemli bir değişikliktir. Ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin görüşleri, bu sürece katkıda bulunmak için neler yaptıklarının ve okul öncesi eğitimden beklentilerinin anlaşılması bu açıdan önem taşımaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında yürütülen ilkokula hazırlık etkinliklerinin çocuklarca nasıl görüldüğü, çocuğun ilkokula başlamaya ilişkin görüşlerinin kendi bakış açısıyla yansıtması ve bu deneyimlerin çocuk tarafından nasıl algılanıp yorumlandığının anlaşılması benzer biçimde önemlidir. Bu araştırmanın amacı, ilkokula hazırbulunuşluğu çocukların ve ebeveynlerinin bakış açısıyla incelemek, okul öncesi eğitimde yürütülen ilköğretim hazırlık çalışmalarına ilişkin öneriler getirmektir.

Araştırmanın çalışma grubu 2021-2022 eğitim, öğretim yılında Lefkoşa, Gazimağusa ve İskele ilçelerinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında eğitim gören 40 çocuk ve ebeveynleridir. Araştırmanın verilerinin toplanmasında veri toplama yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Ebeveynler ve çocukları ile yüz yüze görüşmeler yapılarak, elde edilen veriler, içerik analizi yoluyla temalara göre çözümlenerek alt kategoriler ve kodlar oluşturulmuştur. Çocuklara ayrıca resim çizdirilerek ilkokula ilişkin sorular sorulmuştur.

Yapılan bu araştırma sonucunda, ebeveynlerin çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğu açısından öncelikli olarak gerekli akademik ve bilişsel becerilere sahip olmaları gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Ebeveynlerin, çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluklarını desteklemek amacıyla okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yaptıkları hem ebeveynlerce hem de çocuklarca belirtilmiştir. Çocukların resimlerinde ilkokula ilişkin mekanların ve materyallerin, okul öncesine göre daha büyük ve karmaşık olarak resmedildiği gözlenmiştir. Çocuklar ilkokula başladıkları zaman farklı bir öğrenme gerçekleştireceklerini ifade etmişler, oyun için daha az zaman olacağının altını çizmişlerdir. Çalışmadan elde edilen bulgular alan yazında ilişkili çalışmalar doğrultusunda tartışılmış ve konuya yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, İlkokul Eğitimi, Hazırbulunuşluk, İlkokula Hazırbulunuşluk, Erken Okuryazarlık, Çocuk Resimleri

ABSTRACT

The main purpose of pre-school education, which carries a great importance in the life of the individual, is to support the development of children as a whole before primary school, and to support the attitudes and skills necessary for readiness to primary school. Transition from pre-school to primary school is an important change in terms of educational experiences of parents as well as children. In this respect, it is important to understand the opinions of parents on readiness for primary school, what they do to contribute to this process, and their expectations from pre-school education. It is similarly important to understand how children evaluate activities carried out in pre-school in relation with school readiness, how they reflect their views on starting primary school, and understand how their experiences are perceived and interpreted by the child. The aim of this research is to examine primary school readiness from the perspective of parents and their children, and to make suggestions about primary school preparation studies carried out in pre-school education institutes.

The sample of the research consists of 40 parents and their children who are studying in public schools in Nicosia, Famagusta and İskele districts, affiliated by the Ministry of National Education of the Turkish Republic of Northern Cyprus during the 2021-2022 academic year. Case study, one of the data collection methods, was used to collect the data of the study. The data were collected with a semi-structured interview form prepared by the researcher. The data obtained by conducting face-to-face interviews with parents and their children, were analyzed according to themes through content analysis, and sub-categories and codes were created. Children were also asked questions about primary school and were asked to draw a picture.

As a result of this research, the parents primarily stated that, children should have the necessary academic and cognitive skills in terms of readiness for primary school. It has been stated by both parents and children that parents do literacy preparation activities in order to support their children's readiness for primary school. It has been observed that the places and materials related to primary school are depicted as larger and more complex compared to pre-school in children's pictures. Children stated that they will learn different things in a different style when they start primary school, and they underlined that there will be less time for play. The findings obtained from the study were discussed in line with the related studies in the literature and various suggestions were developed related with the subject.

Keywords: Preschool Education, Primary School Education, Readiness, Primary School Readiness, Early Literacy, Children's Pictures

İTHAF

*06.02.2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremde
yaşanan tüm zorluklara rağmen yılmayan, yorulmayan ve araştıran tüm
depremzedelere...*

TEŞEKKÜR

“5-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Ebeveynlerin ve Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluk ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezimi büyük bir istekle ve yaşadığım güç koşullara karşı azmimi hiç yitirmeden tamamladım. Bu zorlu süreçte bana inanan, güvenen, yolumu değerli bilgileri ile aydınlatan, yaşamımın her alanında rehber olan, çalışmama farklı bakış açılarıyla bakmamı sağlayan, kendi potansiyelimi ortaya koymamda yol gösteren ve akademik anlamda beni büyüten, beraber çalışmaktan çok keyif aldığım değerli tez danışmanım Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek hocama sonsuz teşekkür ederim.

Lisans ve Yüksek Lisans eğitimim boyunca derslerinde gelişimime büyük katkısı olan, bilgisini sevgisini ve ilgisini eksik etmeyen çok değerli Doç. Dr. Nihan Koran hocama teşekkürü borç bilirim.

Yüksek Lisans Eğitimim boyunca kendi yolumu bulmam için beni destekleyen, okul öncesi eğitim alanına farklı bakış açılarından bakmamı sağlayan ve her daim bana olan güvenini hissettiren değerli Doç. Dr. Eda Yazgın hocama çok teşekkür ederim.

Eğitim sürecimde desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen ve bana güvenleri sonsuz olan babam Yusuf Çağlar’a, annem Naime Çağlar’a, abim Çağdaş Çağlar’a, ablam Çağla Doksöz’e, kardeşlerim Hazal ve Deniz Çağlar’a, yeğenlerim İklim ve Öykü Doksöz’e minnettarım.

Destegini her zaman hissettiğim bu süreçte büyük bir sabır ve sevgi ile her zaman yanımda olan erkek arkadaşım Mehmet Zubari’ye minnettarım.

Lisans ve Yüksek Lisans hayatımda bilgilerini ve fikirlerini benimle paylaşan her daim desteğini benden esirgemeyen değerli arkadaşım Sevgi Esersin’e, Yüksek

Lisans eğitim hayatımda tanıştığım, beni her zaman destekleyen, bilgilerini ve yardımlarını benden esirgemeyen Arş. Gör. Buse Varoğlu'na teşekkürü borç bilirim.

Çıktığım bu yolu başarıyla tamamlamamda emeği, desteği, güveni olan ve bana inanan aileme, dostlarıma, iş arkadaşlarıma ve öğrencilerime minnettarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	v
İTHAF.....	vii
TEŞEKKÜR.....	viii
KISALTMALAR.....	xvi
TABLO LİSTESİ.....	xvii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xix
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	4
1.2 Araştırmanın Amacı.....	6
1.3 Araştırmanın Önemi.....	8
1.4 Sınırlılıklar.....	10
1.5 Varsayımlar.....	11
2 KURAMSAL ÇERÇEVE.....	12
2.1 Okul Öncesi Eğitim.....	12
2.1.1 Okul Öncesi Eğitimin Önemi.....	17
2.1.2 Okul Öncesi Eğitimin Amaçları.....	18
2.1.3 Okul Öncesi Eğitimin İlkeleri.....	19
2.2 İlköğretime Hazırbulunuşluk.....	22
2.2.1 İlköğretime Hazırbulunuşluğu Etkileyen Faktörler.....	28
2.2.1.1 Çocuğun Gelişim Alanları İle İlişkili Faktörler.....	31
2.2.1.2 Aileye Yönelik Faktörler.....	34
2.2.1.3 Eğitim Kurumuna Yönelik Faktörler.....	39

2.3 İlkokula Hazır Olma Sürecinde Çocukların Sahip Olmaları Gereken Yeterlilikler.....	42
2.4 İlkokula Hazırbulunuşluğun Değerlendirilmesi ve Değerlendirme Yaklaşımları.....	47
2.5 Bir İletişim Yolu Olarak Resim ve Önemi.....	50
2.5.1 Araştırmalarda Bir Veri Toplama Yöntemi Olarak Resim.....	53
2.6 Alan Yazında İlgili Araştırmalar.....	54
2.6.1 KKTC ve Türkiyede Yürütülen Araştırmalar.....	54
2.6.2 Farklı Ülkelerde Yürütülen Araştırmalar.....	59
3 YÖNTEM.....	67
3.1 Araştırma Modeli.....	67
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu.....	67
3.2.1 Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	68
3.3 Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci.....	72
3.3.1 Veri Toplama Araçları.....	72
3.3.1.1 Ebeveyn Görüşme Formu.....	73
3.3.1.2 Çocuk Görüşme Formu.....	75
3.3.2 Verilerin Toplanma Süreci.....	76
3.3.3 Verilerin Analizi.....	77
3.3.4 Geçerlik ve Güvenirlik.....	78
3.3.5 Verilerin Toplanma Aşamasında Dikkat Edilen Etik İlkeler.....	79
3.3.6 Verilerin Analizi Aşamasında Dikkat Edilen Etik İlkeler.....	80
3.3.7 Verilerin Sunulmasında Paylaşılmasında ve Saklanma Aşamasında Dikkat Edilen Etik İlkeler.....	80
4 BULGULAR.....	81

4.1 Ebeveynler İle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular.....	81
4.1.1 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Açısından Bir Çocuğun Sahip Olması Gereken Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	81
4.1.2 Ebeveynlerin “Çocuklarının İlkokula Hazırlık Açısından Yeterli Düzeyde Sahip Olduğunu Düşündükleri Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	88
4.1.3 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluğu Destekleme Açısından Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kazandırması Gereken Bilgi ve Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	96
4.1.4 Ebeveynlerin “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluğa İlişkin Katkıları” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	103
4.1.5 Ebeveynlerin “Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluklarını Desteklemek Amacıyla Ev Ortamında Yaptırdıkları Etkinlikler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	113
4.1.6 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Konusunda Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kendilerine Yönelik Yapılmasını Bekledikleri Bilgilendirmeler ve Uygulamalar” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	118
4.2 Çocuklar ile Yapılan Görüşmeler Sonunda Elde Edilen Bulgular.....	123
4.2.1 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Oldukları Duygular” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	123

4.2.2	Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokul ile Okul Öncesi Eğitim Kurumları Arasındaki Farklılıklar” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	130
4.2.3	Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokulda Öğrenecekleri ve Yapacakları Etkinlikler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	140
4.2.4	Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “Öğretmenlerinin İlkokula Hazırlık Amacıyla Yaptırdıkları Çalışmalar” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	148
4.2.5	Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “Ebeveynlerinin İlkokula Hazırlık Olarak Yaptırdığı Çalışmalar” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	155
5	TARTIŞMA VE SONUÇ.....	160
5.1	Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Açısından Bir Çocuğun Sahip Olması Gereken Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	160
5.2	Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Açısından Çocuklarının Yeterli Düzeyde Sahip Olduğunu Düşündükleri Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	163
5.3	Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluğu Destekleme Açısından Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kazandırması Gereken Bilgi ve Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	165
5.4	Ebeveynlerin “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının İlkokula Hazırbulunuşluğa Katkısı” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	167

5.5 Ebeveynlerin “Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluklarını Desteklemek Amacıyla Ev Ortamında Yaptırdıkları Etkinlikler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	169
5.6 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Konusunda Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kendilerine Yönelik Yapılmasını Bekledikleri Bilgilendirmeler ve Uygulamalar” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	171
5.7 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Oldukları Duygular” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	173
5.8 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokul ile Okul Öncesi Eğitim Kurumları Arasındaki Farklılıklar” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	174
5.9 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokulda Öğrenecekleri ve Yapacakları Etkinlikler” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	175
5.10 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “Öğretmenlerinin İlkokula Hazırlık Amacıyla Yaptırdığı Çalışmalar” Konusundaki Görüşleri ile İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	177
5.11 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “Ailelerinin İlkokula Hazırlık Olarak Yaptırmış Oldukları Çalışmalar” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma VE Sonuç.....	178
6 ÖNERİLER.....	180
6.1 Öneriler.....	180
6.1.1 Yürütülecek Yeni Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	180

6.1.2 Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	181
KAYNAKLAR.....	183
EKLER.....	204
Ek 1 : Milli Eğitim Bakanlığı İzni.....	205
Ek 2 : DAÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu İzni.....	206
Ek 3 : Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	207
Ek 4 : Ebeveyn Bilgilendirilmiş Onam Formu Çocuklarla Yapılacak Uygulamalar İçin.....	209
Ek 5 : Ebeveyn Görüşme Formu.....	211
Ek 6 : Çocuk Görüşme Formu.....	215
Ek 7: Turnitin Raporu.....	217

KISALTMALAR

KÇ	Katılımcı Çocuk
KE	Katılımcı Ebeveyn
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNICEF	United Nations Children's Fund

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcı Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları.....	69
Tablo 2: Katılımcı Çocukların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları.....	71
Tablo 3: Ebeveynlerin Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluk Konusunda Sahip Olmaları Gereken Bilgi ve Becerilere İlişkin Görüşleri.....	82
Tablo 4: Ebeveynlerin İlkokula Hazırlık Açısından Çocuklarının Yeterli Olduğunu Düşündükleri Becerilere İlişkin Görüşleri.....	89
Tablo 5: İlkokula Hazırbulunuşluğu Destekleme Açısından Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kazandırmaları Gereken Bilgi ve Becerilere İlişkin Ebeveyn Görüşleri.....	97
Tablo 6: Çocuğun Devam Ettiği Okul Öncesi Eğitim Kurumunun İlkokula Hazırbulunuşluğa Katkısına İlişkin Ebeveyn Görüşleri.....	104
Tablo 7: Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluklarını Desteklemek Amacıyla Yaptırmış Oldukları Etkinliklere İlişkin Ebeveyn Görüşleri.....	113
Tablo 8 : İlkokula Hazırbulunuşluk Konusunda Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Ailelere Yönelik Yapması Beklenen Bilgilendirmeler ve Uygulamalara İlişkin Ebeveyn Görüşleri.....	119
Tablo 9: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşadıkları Duygular İle İlgili Görüşleri.....	124
Tablo 10: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokul İle Okul Öncesi Eğitim Kurumları Arasındaki Farklılıkları İle İlgili Görüşleri.....	131

Tablo 11: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokula Başladıkları Zaman Okulunda Öğrenecekleri ve Yapabilecekleri Etkinlikler Konusundaki Görüşleri.....	141
Tablo 12: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Görüşlerine Göre Öğretmenlerinin Yaptırmış Oldukları İlkokula Hazırlık Çalışmaları	149
Tablo 13: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Yaptırmış Olduğu İlkokula Hazırlık Çalışmaları Konusundaki Görüşleri.....	156

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: KÇ23'ün (69 Ay) İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Olduğu Duygu ile İlgili Resmi.....	125
Şekil 2: KÇ27'nin (60 Ay) İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Olduğu Duygu ile İlgili Resmi	126
Şekil 3: KÇ35'in (67 Ay) İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Olduğu Duygu ile İlgili Resmi.....	127
Şekil 4: KÇ38'in (67 Ay) İlkokula ve Okul Öncesi Eğitim Kurumları Arasındaki Farklılıklara İlişkin Resmi.....	133
Şekil 5: KÇ31'in (72 Ay) İlkokul ve Okul Öncesi Eğitim Kurumları Arasındaki Farklılıklara İlişkin Resmi.....	134
Şekil 6: KÇ4'ün (71 Ay) Derslerin Niteliğindeki Farklılıklara İlişkin Resmi.....	136
Şekil 7: KÇ18'in (71 Ay) Öğretmenin Niteliğindeki Farklılıklara İlişkin Resmi.....	137
Şekil 8: KÇ45'in (70 Ay) Materyallerin Boyutundaki ve Niteliğindeki Farklılıklara İlişkin Resmi.....	139
Şekil 9: KÇ3'ün (68 Ay) İlkokulda Öğrenilecek ve Yapılacak Etkinliklere İlişkin Resmi.....	143
Şekil 10: KÇ8'in (71 Ay) İlkokulda Öğrenilecek ve Yapılacak Etkinliklere İlişkin Resmi.....	144
Şekil 11: KÇ21'in (67 Ay) İlkokulda Öğrenilecek ve Yapılacak Etkinliklere İlişkin Resmi.....	146
Şekil 12: KÇ33'ün (72 Ay) Öğretmenin İlkokula Hazırlık Olarak Yaptırmış Olduğu Çalışmalar ile İlgili Resmi.....	154

Şekil 13: KÇ36'nın (69 Ay) Öğretmenin İlkokula Hazırlık Olarak Yaptırmış Olduğu Çalışmalar ile İlgili Resmi.....	154
--	-----

Bölüm 1

GİRİŞ

Okul öncesi eğitim; çocukların toplum içerisine katılmaları ve diğer insanlar ile ilişkilerini sürdürebilmeleri açısından gerekli olan becerileri kazandıkları, ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerinin geliştiği, aynı zamanda sosyalleşmelerinin desteklendiği bir öğrenme ortamıdır. Okul öncesi dönem, çocuğun resmi olarak almış olduğu ilk eğitim aşamasıdır. Bireyin yaşamı üzerinde gelişiminin en hızlı olduğu ve öğrenmeye en açık olduğu dönem, yaşamının ilk yıllarıdır. Çocuğun bu dönemde edinmiş olduğu deneyimler, eğitim yaşantısını doğrudan etkilemektedir. Okul öncesi eğitim, çocuğun ilkokula hazırlanmasının desteklenmesi için en kritik dönemdir. Bu dönemde çocukların kas becerileri ilkokula hazırlanmakta, sosyal açıdan topluma ve kurallara uygun davranması öğretilmektedir (Korkmaz, 2022; Yapıcı ve Ulu, 2010).

MEB Okul Öncesi Eğitim Programı, çocukların bütün gelişim alanlarının desteklenmesini amaçlamanın yanı sıra okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğunun sağlanmasını da vurgulamaktadır (Erdoğan, 2017). Çocuğun gelişim alanlarının desteklenip, her açıdan yeterlilik kazanması ilkokula hazırbulunuşluk olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz, 2022). Hazırbulunuşluk çocuğun fiziksel, psiko-motor, sosyo-duygusal olarak ilkokulun gerektirdiği bilgi ve becerilerin karşılanması açısından hazır olunması olarak tanımlanmaktadır (Güler, 2001). İlkokula hazırbulunuşluk, çocuktan çocuğa farklılık gösteren, çocuğun bütün gelişim alanlarında olgunlaşmasını ve öğrenmenin gerçekleşmesi için gerekli olan bütün özellikleri sergileyebilecek bir performansa sahip olmasını gerektiren bir süreçtir.

Bilişsel gelişim, dil gelişimi, sosyo-duygusal gelişim, psiko-motor gelişim ve öz bakım becerileri de ilkokula hazırbulunuşluğunu oluşturan ölçütlerdir (Koçyiğit, 2009).

İlkokula hazır olma kavramının kapsamı son yıllarda önemli ölçüde genişlemiştir. Okula hazır olma çocuktan başlayarak dört önemli bileşeni içermektedir. Bu bileşenler aile, öğretmen, okul öncesi eğitim ve çocuğun sosyal çevresinden oluşmaktadır (Dumclus vd., 2014; Özbek, 2018). Bu bileşenler birbiri ile bağlantılı olup, çocuğun ilkokula hazır olmasında çok önemli bir yere sahiptirler.

Çocuk ile ilgili faktörler arasında bilişsel gelişim, psiko-motor gelişim, sosyal-duygusal gelişim ve okuryazarlık yer almaktadır. Aile ile ilgili faktörler sağlık, aileye sunulan sosyal hizmetler, eğitim düzeyi ve istihdam gibi ihtiyaçların karşılanmasını içermektedir. Okul öncesi eğitim faktörü, çocuğun gelişimine uygun bir eğitim programının sunulmasını, topluluk faktörü ise çocuğun genel olarak bakım ve gereksinimlerine erişebilme kolaylığını içermektedir (Ladd, Herald ve Kochel, 2006). Aile ve okul çocuğun ilkokula hazırbulunuşluğundan sorumlu olarak görülmekte ve aile ile okul arasındaki işbirliğinin çocuğun gelişimini hızlandırdığı bilinmektedir (Nisskaya, 2018; Başaran ve Aksoy, 2020).

İlkokula başlayacak olan çocukların bir takım bilgi ve becerileri kazanmış olmaları gerekmektedir. Kendilerini doğru bir şekilde ifade etme, sorumluluk alabilme, ebeveynlerinden ve ev ortamından ayrıldıkları zaman üzgün olmama, öğretmenle sağlıklı bir şekilde iletişim kurabilme, sosyal olma, kolayca arkadaş edinip, uygun bir şekilde iletişim kurabilme, öz bakım becerilerini yerine getirebilme, kurallara uyma, teneffüslerde kendi güvenliğini sağlayabilme, ders süresi boyunca sırasında oturabilme ve dikkat dağılmadan ders dinleyebilme becerilerine sahip olunması gerektiği ifade edilmektedir (Oktay ve Unutkan, 2005).

Okul öncesi eğitimlerini tamamlamış olan çocukların ilkokula başlamaları çocuklar, ebeveynler ve öğretmenler açısından kritik bir süreçtir (Steen, 2011; Winter ve Kelley, 2008; Akt: Pekdoğan, 2017). Son yıllarda, çocukların aktif öğrenen bireyler oldukları görüşü kabul görülmesi ile birlikte, bu süreçye yönelik olarak çocukların kendi öğrenmeleri, deneyimleri, yaşantılarına ilişkin fikirlerinin alınması önem kazanmıştır (Koçyiğit, 2009). Çocukların yaşantılarına ilişkin algılarına ve düşüncelerine ilişkin bilgi elde edilmek istendiğinde görüşlerinin alınması çok önemli olarak görülmektedir (Harcourt ve Einarsdottir, 2011). Çocuklar görüşleri dinlendiğinde, kendilerine değer verildiğini düşünmekte ve kendilerini iyi hissetmektedirler. Aynı zamanda çocuklar hissettikleri ve düşündüklerini ifade ederek gerçek yanıtlar vermektedir (Bessell, 2011).

Çocuklar ilkokula başladıkları zaman ebeveynler genellikle endişeli olmaktadır. Ebeveynlerin beklentileri, endişeleri ve düşünceleri çocukları doğrudan etkileyebilmektedir. Bu beklentiler, endişeler ve düşünceler çocukların ilkokulda desteğe ihtiyaç duyma düzeylerini de belirleyebilmektedir. Çocuğun yaşamakta olduğu ev ile ilgili birçok faktör ilkokula geçişi etkilemektedir. Bu faktörler, ebeveynlerin rolü, ev ve okul arasında yapılan işbirliği, ev ve okul arasındaki bilgi paylaşımıdır (Yeboah, 2002). Çocukların ilkokula geçiş ve hazırlık sürecinde ebeveynlerin rolü önemli bir faktördür. Bu bağlamda ilkokula geçiş ve hazırlık sürecinin önemli yordayıcısı olan ebeveynlerin görüşlerinin belirlenmesinin çocukların ilkokula hazırbulunuşluklarının sağlanması ile ilgili gerçekleştirilecek düzenlemelerin amacına uygun olması açısından önemli görülmektedir.

Bu bağlamda, türkçe literatür incelendiği zaman, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde okul öncesi eğitim alan çocukların ve ebeveynlerinin ilkokula hazırbulunuşluk ile ilgili görüşlerinin birlikte incelendiği bir çalışmaya

rastlanılmamıştır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ve ilkokula hazırlık aşamasındaki çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve ilkokula hazırbulunuşluk konusunda öneriler geliştirmektir.

1.1 Problem Durumu

Günümüzde dünyadaki birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de takvim yaşı çocuğun ilkokula başlaması için önemli bir kriter olarak sayılmaktadır (Esaspehlivan, 2006). Yurt dışında yapılan bir çalışmada son 25 yıl içerisinde, okula hazır olma konusundaki görüşlerin önemli ölçüde değiştiği belirtilmektedir. Bir çocuğun okula hazır olması için takvim yaşının uygun olması veya belirli beceri ve yeterliliklere sahip olması yeterli görülmemektedir (Snow, 2006). Ülkemizde çocuğun ilkokula başlayabilmesi için herhangi bir hazırbulunuşluk ölçütü dikkate alınmamakta sadece yaş ölçütü dikkate alınmaktadır. İlkokula hazırbulunuşluk; dil gelişimi, bilişsel gelişim, psiko-motor gelişim, sosyal duygusal gelişim ve öz bakım becerilerinin, bilgilerinin ilkokul birinci sınıf çağındaki çocuklardan beklenen düzeyde yerine getirebilmek olarak tanımlanmaktadır. Bu sebepten dolayı bir çocuğun okula başlayabilmesi için sadece yaş ölçütünün dikkate alınması yeterli değildir.

İlkokula hazırbulunuşluğu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu doğrultuda ilkokula hazırbulunuşluk geniş bir kavram olup, birçok farklı açıdan değerlendirilmesi gerekli görülen bir süreç olduğu belirtilmektedir (Polat, 2021). Çocuğun ilkokula uyum gösterebilmesi için okul öncesi eğitimde ilkokula ilişkin yeterlilikleri ve becerileri edinmiş olması gerektiği ifade edilmektedir. Bu yeterliliklerin yetersizliğinden kaynaklı olarak ortaya çıkacak başarısızlıklar, hayal kırıklıkları çocuğun eğitim, öğretime olan hevesini azaltmakta ayrıca okul başarısının ve uyumunun da olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır (Oktay, 2018). Çocuğa

sunulan kaliteli okul öncesi eğitim, çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyecek olup, çok yönlü geliştirecek ve ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerini arttıracaktır.

Okul öncesi eğitim ile çocukların ilkokula hazırbulunuşluk düzeyleri desteklenerek, ilkokula başlayacak olan çocuğun eğitim hayatında başarı göstermesi sağlanmalıdır (Rahmawati, Tairas ve Nawangsari, 2018). İlkokul hazırbulunuşluk düzeyi iyi derecede olan çocukların, okul uyumunun, okul başarılarının, anlama ve kavrama becerilerinin yüksek olduğu, hazırbulunuşluk düzeyleri düşük olan çocuklara göre okula gitmeye daha hevesli oldukları görülmektedir (Polat, 2021).

Çocuğun ilkokula hazırbulunuşluğu sürecinde okul öncesi eğitim ile birlikte çocuğa ebeveynleri tarafından verilecek olan destek büyük önem arz etmektedir. Ebeveynler, okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş süreci içerisinde ruhsal, duygusal, bilişsel ve akademik olarak çocuğu destekleyebilmek için her açıdan bilgili olmalıdırlar. Okul öncesi eğitim sürecinde, sınıf içerisinde yapılan etkinliklerin yanı sıra, anne-babaların da bir sonraki eğitim basamağı olan ilkokula geçişlerinde çocuklarına ev ortamında sağlayacakları destek önemlidir (Çabuk, 2018). Yapılan araştırmalar, çocukların ilkokula hazırbulunuşluk sürecinde en önemli faktörün ebeveynler ve ebeveynlerle öğretmenler arasındaki iş birliği olduğunu ortaya koymaktadır (Şahin, Sak ve Tuncer, 2013).

Bu bağlamda KKTC’de bulunan 5-6 yaş grubu çocuğu olan ebeveynlerin ve çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluk ile ilgili görüşlerinin neler olduğu sorusu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Bu temel problem doğrultusunda aşağıda belirlenen sorulara cevap aranmıştır.

1. Ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşluk açısından çocukların sahip olması gereken bilgi ve becerilere ilişkin görüşleri nedir?

2. Ebeveynler ilkokula hazırbulunuşluk açısından çocuklarının hangi alanlarda yeterli olduğunu düşünmektedir?
3. Ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşluk konusunda okul öncesi eğitim kurumlarının çocuklara hangi bilgi ve becerileri kazandırması gerektiğini düşünmektedirler?
4. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarının çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğuna katkısı konusunda görüşleri nelerdir?
5. Ebeveynlerin çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğunu desteklemek için ev ortamında neler yapmaktadırlar?
6. Ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşluk konusunda okul öncesi eğitim kurumlarının kendilerine yönelik ne tür bilgilendirme ve uygulamalar yapmasını istemektedir?
7. Okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula başlamaya ilişkin yaşamış oldukları duygular nelerdir?
8. Okul öncesi dönem çocuklarının ilkokul ile okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıklar konusunda görüşleri nelerdir?
9. Okul öncesi dönem çocuklarının ilkokulda neler öğrenecekleri ve hangi etkinlikleri yapacakları konusunda görüşleri nelerdir?
10. Okul öncesi dönem çocuklarına göre öğretmenlerinin ilkokula hazırlık amacıyla yaptırdığı çalışmalar nelerdir?
11. Okul öncesi dönem çocuklarına göre ebeveynlerinin ilkokula hazırlık amacıyla yaptırdığı çalışmalar nelerdir?

1.2 Araştırmanın Amacı

Çocuğun ilkokul birinci sınıfa uyum gösterememesinin birçok sebebi bulunmaktadır. İlkokula hazırbulunuşluk düzeyi düşük olan çocuklar okula uyum

göstermekte zorluk yaşayabilmektedir. Çocuklar ilkokula başladıkları zaman neleri yapmaları ve bilmeleri gerektiği konusunda yaşadıkları belirsizlik nedeniyle okula uyumda güçlük yaşamaktadır. Bunu engellemenin yolu önceden bilinçlendirmektir. Bu nedenle ebeveynlerin ve öğretmenlerin ilkokul hazırbulunuşluğuna ilişkin düşüncelerinin neler olduğu ve bunların çocuğa nasıl yansıtıldığının önemli olduğu belirtilmektedir (Gredler 1992, Lewitt ve Baker 1995: Akt: Piotrskowaki, Botsko ve Matthews, 2000; Karakuzu, 2015). Bu bağlamda bu çalışma ile KKTC’de bulunan okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ve çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin bilgi ve beklentilerinin neler olduğu, ilkokula hazırbulunuşluğu desteklemek için aile olarak neler yaptıklarının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Öğretmenler ebeveynleri eğitim sürecinin en önemli destekçisi olarak değerlendirmektedir, bu nedenle destek talep ettiklerinde, ebeveynlerin doğru biçimde destek olması ilkokula hazırlık sürecinin çocuk açısından daha verimli geçmesini sağlayacaktır. Ebeveynler ilkokula hazırlık sürecinde öğretmenler ile iletişim halinde olup, birbirlerine destek ve çocuğun gelişimi hakkında bilgi sahibi olmaları sonucunda bir sonraki basamak olan ilkokula geçiş sürecinin daha başarılı ve uyumlu geçmesine katkıda bulunacaklardır (Akman ve Altınkaynak, 2016). Bu doğrultuda ilkokula hazırbulunuşluk konusunda ebeveynlerin çok önemli bir faktör olduğu belirtilmektedir. Son yıllarda çocukların aktif öğrenen bireyler oldukları görüşü kabul görülmesi ile birlikte, çocukların kendi öğrenmeleri, deneyimleri, yaşantılarına ilişkin fikirlerinin alınması da önem kazanmıştır (Koçyiğit, 2009). Bu bağlamda bu çalışma ile ebeveynlerin yanı sıra, KKTC’de bulunan okul öncesi dönem çocuklarının da ilkokula hazırbulunuşluk ile ilgili bilgi ve beklentilerinin neler olduğunun ve ilkokulu nasıl hayal ettiklerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada temel amaç KKTC’de bulunan okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ve ilkokula hazırlık aşamasındaki çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır.

1.3 Araştırmanın Önemi

İlkokula geçiş, çocukların ve ebeveynlerin hayatlarında önemli bir süreç olarak görölmektedir. İlkokula geçiş çocuklar için yeni öğretmenler ve arkadaşları ile tanışmak, farklı ve daha zorlu bir sürece, yeni bir çevreye, uyulacak yeni kurallara beklentilere uyum sağlamak demektir. Aynı zamanda bu dönemin çocukların sınıf atladıkça giderek daha fazla eğitim ortamlarında yer almaya başladıkları bir dönem olduğu ifade edilmektedir. Bu geçiş sürecinin aileler için mutluluk, üzüntü ve endişe gibi duygularının oluşmasına neden olduğu belirtilmektedir (Casper, Lopez ve Chattrabhuti, 2015). Aileler, çocukların ilkokula geçişini destekleme sürecinde çok önemli rol oynamakta ve çocuklarının ilk ve en önemli öğretmenini olarak kabul edilmektedir.

Çocukların ilkokula geçiş sürecinin başarısı, bireysel yeteneklerinden, ebeveynlerinin desteklerinden ve aralarındaki ilişkiden etkilenmektedir (Jose, Banks, Hansen, Jones, Zubrick, Stafford ve Taylor, 2020); Dockett ve Perry, 2003). Çocuğun ilkokula hazırbulunuşluk düzeyi yüksek ise okula kolayca uyum sağlamakta ve akademik olarak başarılı olmaktadır. Okul öncesi dönemde çocuğun belirli yeterliliğe sahip olması ve sosyal-duygusal, bilişsel, dil, gelişimlerinin desteklenmesi açısından gereken öğretimin ev ortamında anne-babalar, okul öncesi eğitim kurumlarında ise öğretmenler aracılığıyla verilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Yapıcı ve Ulu, 2010). Çocuğa zengin uyarıcı ve nitelikli bir öğrenme ortamı sunma görevi ilk olarak ebeveynlere düşmektedir (Başal, 2005). Bu doğrultuda yapılan bu araştırmada okul öncesi eğitime devam eden çocuklar ve ebeveynlerinin ilkokula hazırbulunuşluk ile

ilgili görüşlerinin anlaşılmasının, ailelere yönelik çalışmaların planlanması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, çocukların kendi deneyimleri yoluyla ilkokulu nasıl hayal ettiklerinin anlaşılması ile ilgili sınırlı çalışma bulunmaktadır.

İlgili alan yazın incelendiğinde okul öncesi eğitime devam eden çocukların ve ebeveynlerinin ilkokula hazırbulunuşluk ile ilgili bilgi, beklenti ve görüşlerine yer veren çalışmaların belirli bir sayıda olduğu görülmüştür (Yeşil, 2012; Dockett ve Perry, 2003; Einarsdottir, 2011; Ip, Rao, Bacon, Li, Ho, Chow ve Jiang 2016; Karakuzu ve Koçyiğit, 2016; Koçyiğit, 2014; Özaslan ve Baba-Öztürk, 2022; Jose ve diğerleri, 2020). Bununla birlikte okul öncesi eğitime devam eden çocukların ve ebeveynlerinin görüşlerinin birlikte değerlendirildiği sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır.

Bu bağlamda bu araştırma, ilkokula hazırbulunuşluğun çocukların ve ebeveynlerinin bakış açısıyla incelenmesi, ebeveynlerin çocukların okula hazırbulunuşluğunu nasıl değerlendirdiğinin anlaşılması, çocukların gelişimlerinin ve başarılarının desteklenmesi, okula kolaylıkla uyum sağlayabilmeleri için okul öncesi eğitime ilişkin öneriler getirmeyi amaçlaması bakımından önemli görülmektedir. Bu araştırmanın, ilkokula hazırbulunuşluk ile ilgili farkındalık yaratacağı, çocukların refahı açısından önemli olduğu bilinen ilkokula geçiş sürecininin kolaylaştırılmasında çocuklara, eğitimcilere ve ebeveynlere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Katılımcı ve katkıda bulunanlar olarak düşüncelerini, fikirlerini büyük bir coşkuyla anlatan çocuklarla yapılan erken çocukluk araştırmaları, çocukların kendilerini etkileyen konularda görüşleri olan yetenekli, yetkin ve aktif düşünürler olduklarını göstermiştir (Clark ve Moss, 2001).

Dockett ve Perry (2002) yapmış oldukları ‘‘Kim Neye Hazır? Okula Başlayan Küçük Çocuklar’’ isimli çalışma ile ilkokula hazırbulunuşluk bağlamında, hazırbulunuşluk ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunda eksik olan iki unsurun altını çizmektedir: çocukların katılımı ve çocuk ile kurulan ilişkinin önemidir. Çocuklar uzun zaman boyunca araştırma nesneleri olmuştur; yani çocuklar üzerinde araştırma yapılmıştır. Okula başlama ile ilgili yapılan araştırmalarda, çocuklar okulda çeşitli noktalarda gözlemlenmekte, test edilmekte ve değerlendirilmektedir. Bununla birlikte bu türde yapılan çalışmalar, çocukların bakış açısından tanımlamaya ve anlamaya çalışılmamaktadır. Bu şekilde yapılan çalışmalarda araştırmanın, araştırmacının bakış açısı ve yansıması olma ihtimali vardır. Bu tür araştırmalar araştırmacıya çeşitli veriler sunar, ancak çocuğun dünyasına girilmesine izin vermez.

Bu görüşten hareketle, okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklara sunulan eğitim ortamlarını, ilkokula hazırbulunuşluk faaliyetleri, çocuğun bakış açısından görülmesi ve bu denetimlerin çocuk tarafından nasıl algılanıp yorumlandığının anlaşılması büyük önem taşımaktadır. KKTC’de yaşayan 5-6 yaş arasındaki çocukların ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin görüşleri ve resimleri aracılığıyla belirlenmesi bu konuya ilişkin yol gösterecektir.

1.4 Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. 2021-2022 eğitim-öğretim yılı, KKTC Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı, Gazimağusa, İskele, Lefkoşa ilçelerinde bulunan çeşitli bağımsız anaokullarında okul öncesi eğitime devam eden öğrencilerin görüşleri ve çizdikleri resimlerle,

2. 2021-2022 eğitim-öğretim yılında KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 4 bağımsız anaokulunda eğitime devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin görüşleriyle,
3. Veri toplamak için kullanılan veri toplama araçları ve bu veri toplama araçlarına verilen cevaplar ile sınırlıdır.

1.5 Varsayımlar

Görüşleri alınan ebeveynler ve çocukların verdiği cevapların, çizdirilen resimlerin gerçek durum, duygu ve düşüncelerini yansıttığı, doğru ve samimi olduğu varsayılmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla toplanan verilerin okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ve ilkokula hazırlık aşamasındaki çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin görüşlerini ortaya koyacak nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

Bölüm 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Okul Öncesi Eğitim

Çocuklar ilk kez ailelerinden okul öncesi eğitim sürecinde ayrılmakta ve farklı ortamlara girmektedirler. Eğitim, özellikle gelişimin en hızlı olduğu erken aşamalarda bireyin yaşamında önem arz etmektedir. Eğitimin temelini oluşturan basamaklardan birincisi okul öncesi eğitim basamağıdır (Altıntaş, Çelik, Güneş, Yazıcı ve Yıldırım, 2018). Bir çocuğun yaşamının ilk 5 yılı, çocukların gelişim potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmak ve erken müdahaleler yoluyla gelişimsel dezavantajı aşmak için kritik bir dönem olarak kabul edilmektedir (Britto, Lye, Proulx, Yousafzai, Matthews, Vaivada ve Bhutta, 2017). Okul öncesi eğitim; çocuğun doğumundan, ilköğretim hayatına kadar, gelişim özelliklerini ve kendisinde olan farklılıklarına yönelik çeşitli ortam imkanı sunan, çocukların gelişimini her yönden destekleyen bir süreçtir (Özden, 2011).

Çocukların yaşantılarında bu derece önem arz eden okul öncesi eğitim sürecinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi için, uygulanan eğitim programı nitelikli biçimde tasarlanmalıdır. Çocukların okul hayatına geçiş sürecinin başlangıcı olan okul öncesi eğitim göz önünde bulundurulduğunda, okul öncesi eğitim programlarının iyi tanımlanmış bir amacı bulunmalı ve çocukların başarılı bir okul geçişi yaşaması açısından teşvik edici nitelikte olmalıdır (Di Sento ve Berman, 2012). Etkili bir şekilde tasarlanmış nitelikli programlar, eğitim kalitesini arttırmakta, bir sonraki basamak olan ilkokula hazırlamakta ve nihai olarak eğitim-öğretim sürecini de

olumlu bir şekilde etkilemektedir. Uygulanılan çocuk merkezli eğitim programlarının, çocukların en etkili ve kalıcı şekilde öğrenmelerinin sağlanması açısından, çocukların tüm faaliyetlerinde aktif olmaları gereklidir. Okul öncesi öğretmenlerinin uygulanılan çocuk merkezli eğitim programların tasarlayıcıları ve uygulayıcıları olmaları beklenmektedir (Göle ve Temel, 2015). Programın gelişim temelli olması, farklı ilgi ve ihtiyaçları desteklemeye duyarlı olması, bütünsel olarak gelişimi desteklemesi ve çocuğun yaşantısını çevresi ile bir bütün olarak ele alması, çocukların yetişkinler ile iletişimine fırsat sunması, etkili öğrenme imkanı sağlaması, aile katılımının desteklenmesi ve etkili, faydalı değerlendirme tekniklerinin kullanılmasına fırsat sağlaması gereklidir. Bütün bu bileşenler arasında etkileşim sağlandığı zaman kaliteli bir eğitim gerçekleşmektedir (Temel, 2012; Akt: Göle ve Temel, 2020).

Okul öncesi eğitim kurumsal eğitim sisteminin temelini oluşturmaktadır. Çocuklara eşit eğitim fırsatı tanıyan, çocuğun gelişim özelliklerini dikkate alan ve çocuklara zengin eğitim ortamı sunan bir eğitimidir. Çocuk okul öncesi dönemde, çevresini yeni keşfetmekte, tanımaya çalışmakta ve çevresi ile iletişim kurmak için hevesli olduğu meraklı ve sorgulayıcı bir dönem içerisinde olmaktadır. Okul öncesi dönem, çocukların gelişimlerini büyük ölçüde tamamlandığı, aile bireyleri dışında başka bireylerle kurulan ilk iletişiminin sağlandığı, bu doğrultuda bireylere, yaşama ilişkin ilk algıların oluştuğu eğitim basamağıdır (Bay, Çalışkan ve Geyik, 2019). Okul öncesi eğitim kurumları; çocukların toplum içerisine katılmaları ve diğer insanlar ile ilişkilerini sürdürebilmeleri açısından gerekli olan becerileri kazandıkları aynı zamanda sosyalleşmelerinin desteklendiği bir öğrenme ortamıdır.

Okul öncesi eğitime yönelik olarak çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Bu tanımlamalardan bazıları şu şekildedir:

XX. Milli Eğitim Şurası'nda okul öncesi eğitim; çocuğun bebeklik döneminden başlayarak 8 yaş dönemine kadar geçen yılları kapsayan, gelişimsel ve bireysel özelliklerine uygun olarak, zenginleştirilmiş bir ortam sağlamayı hedefleyen, çocukları toplumsal değer ve kültüre uygun şekilde yetiştiren, bir sonraki basamak olan ilkokula hazırlayan sistematik bir eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır (Baş, 2022).

UNESCO'nun (2020) tanımına göre okul öncesi eğitim; çocuğun doğumdan ilköğretim üçüncü sınıfa kadar (0-8 yaş) olan süreci, kapsamı içine alan dönemde, çocukların kurumsal ve kurumsal olmayan eğitim kurumlarında eğitim almasıdır.

Türk Dil Kurumu (TDK, 2017) okul öncesi eğitimi; çocuğun bebeklik döneminden, zorunlu okul dönemine kadar geçen süreç içerisinde, gelişimsel ve bireysel özellikler dikkate alınarak, bütün gelişim alanlarının desteklenmesi amacı ile ebeveynler ve eğitim kurumları aracılığıyla sunulan eğitim süreci olarak tanımlamıştır.

XVI. Milli Eğitim Şurası'nda, okul öncesi eğitim''0-77 aylık çocuklara ilişkin gelişimsel düzeylerinin desteklendiği, çocukların kendi özellikleri dikkate alınarak, çeşitli uyaran fırsatı sunulan; fiziksel, psiko-motor, sosyo- duygusal açıdan gelişimlerine katkı sağlayan, onlara kültürel değerler bağlamında yol gösteren ve ilkokula hazırbulunuşluğu sağlayan, eğitimin bütünlük içerisinde olduğu bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Turaşlı, 2007; Akt: Altay, Bozcan, İra ve Yenal, 2011).

Yapıcı ve Ulu (2010) okul öncesi eğitimi, çocukların bütün gelişim alanlarını destekleyen ve ilkokula hazırlayan bir süreç olarak tanımlamaktadırlar.

Poyraz (2003) okul öncesi eğitimi; çocuğun doğduğu zamandan ilköğretim eğitimine başlayana dek çocukluk dönemlerini de kapsayan, belirli yaş grubundaki çocukların kendilerine ait özellikleri, gelişimlerini destekleyecek çeşitli uyaran ortamı

sunulan, bütünsel olarak gelişimlerinin desteklendiği, kültürel değerlerin önemi bağlamında yönlendirici olan sistematik bir süreç diye tanımlamıştır.

Aral, Can Yaşar ve Kandır (2000) okul öncesi eğitimi; çocuğun doğumundan itibaren erken çocukluk eğitimine başladığı süreci içine alan ve çocukların yaşantılarını etkileyen; psiko-motor, fiziksel, sosyal- duygusal, dil ve zihinsel gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan, aile eğitimi ve okul öncesi kurumlarda benlik gelişiminin çerçevesinin olduğu gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlamıştır.

Zembat (1994) okul öncesi eğitimi çocukların doğduğu zamandan ilkokul eğitim sürecine başlayana kadar geçen zaman süresinde, çocukların becerilerinin, gelişimsel ve bireysel özellikleri dikkate alınarak fiziksel iyi oluşlarının desteklenmesi, olumlu benlik algısının zemininin oluşturulduğu, yaratıcılık özelliklerinin açığa çıkmasının sağlandığı, anne- baba ve öğretmenlerin etkin bulunduğu eğitimin bütünsel olarak ele alındığı sistematik bir süreç olarak tanımlamıştır.

Oktay'a (1990) göre okul öncesi eğitim; çocuğun doğumdan ilkokul sürecine başlamasına dek süren eğitsel etkinlikleri de kapsayan bir süreçtir.

Okul öncesi eğitim ile ilgili yapılan tanımlamalar açısından ortak özellikler değerlendirildiğinde, okul öncesi eğitimin, çocuğun doğumundan ilkokul eğitimine başlamasını kapsayan bir süreç olduğu, gelişimsel özellikleri ile bireylerin farklılıklarına yönelik, çocuklar için çeşitli uyaranlarla nitelikli ortam sunan ve ilkokul eğitimine hazırbulunuşluğu sağlayan, eğitsel bir süreç olarak ifade edildiği belirlenmiştir.

Okul öncesi eğitimde, ilkokul birinci sınıf açısından desteklenmesi gerekli olan beceriler şu şekildedir (Unutkan, 2006):

1. Okuma ve yazma becerileri (yeni kelimeler öğrenme, öğrendiği kelimeleri düzgün bir şekilde ifade edebilme, sesleri tanıyabilme ve ayırt edebilme, verilen bir göreve odaklanabilme, sesler ile ilgili basit etkinlikler yapabilme, koordinasyon gerektiren becerileri yapabilme)
2. Matematiksel beceriler (temel geometrik şekilleri tanıma ve arasındaki farklılıkları kavrayabilme, matematiksel düşünme ve matematik kavramlarını öğrenme, renkleri ayırabilme ve isimlerini bilme, 9'a kadar rakamları tanıyabilme)
3. Bilişsel beceriler (tümevarımsal ve tümdengelimsel becerileri destekleme, kendi kendine sorunları çözebilme becerisi, bilimsel düşünme becerisini destekleme, olaylar, durumlar karşısında sebep- sonuç ilişkisi kurma becerisi)
4. Sosyal beceriler (sıra bekleme ve bu konuda sabır gösterme becerisi, yaşlılarıyla, kendinden büyük veya küçüklerle doğru bir ilişki kurma becerisi, sorumluluk alması, aldığı sorumluluğu yerine getirme becerisi, söylenilenleri anlayıp, yerine getirme becerisi, dinlemeyi bilme becerisi, yardımlaşma, paylaşma ve dayanışma kurma becerisi, farklı bir ortama uyum sağlama becerisi)
5. Motor beceriler (kalemi doğru kullanabilme becerisi, ipe boncuk dizebilme becerisi, bir kaptan bir kaba bir şey aktarabilme becerisi, bedensel ve denge koordinasyon becerisi)
6. Duygusal beceriler (hislerini doğru bir şekilde ifade edebilme, özgüven becerisi, öz-düzenleme becerisi, yaşanan olumlu–olumsuz duyguları çevresinin anlayabileceği şekilde belirtebilme, başkalarının yerine kendini koyup, ona göre hareket edebilme, aileden ve evden ayrılma üzüntüsü duymama)
7. Öz bakım becerileri (tek başlarına temizliklerini yapabilme, tuvalet kontrolü sağlayabilmeleri, kendi kendilerine giyinebilme, kendini tehlikelerden koruyabilme, yeme alışkanlığı edinmiş olma, günlük rutin işlerini yapabilme)

2.1.1 Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Okul öncesi eğitim, çocukların akranları ile birlikte yeni beceriler kazanmak için bir araya gelmiş oldukları ve ilk defa bir öğrenme ortamında bulundukları eğitimidir. Aynı zamanda çocuklar, öğrenmelerini kolaylaştıran ve yönlendirme rolünü üstlenen ebeveynleri dışında farklı yetişkinlerle ilk defa karşılaşmaktadırlar. Bu açıdan çocukların okul öncesi eğitim deneyimleri, daha sonraki basamak olan ilkokula hazırlık açısından bir temel sağlamaktadır (Palermo, Hanish, Martin, Fabes ve Reiser, 2007).

Çocuğun bebeklik döneminden, zorunlu okul yaşına kadar geçen süre kritik dönemi oluşturmaktadır. Çocuğun bu kritik döneminde ebeveynler ve içerisinde bulunmuş olduğu çevresi kendisini doğrudan etkilemektedir. Yaşamın erken yıllarında ebeveynler çocuğun gelişimine yeterli desteği veremeyebilmekte ve eğitimsel gereksinimlerini karşılamada eksik kalabilmektedir. Okul öncesi eğitim bu eksikliğin giderilmesi ve çocuğun gelişimlerini destekleyecek nitelikte eğitim verilmesi açısından önemli görülmektedir (Aral, Gürsoy ve Köksal, 2000). Formal bir şekilde verilen ilk eğitim basamağı olan okul öncesi eğitim çocukların gelişimlerinin desteklenmesi, sosyalleşmesi, akademik becerilerinin geliştirilmesi ve bir sonraki eğitim basamaklarına hazırlanması açısından önemli görülmektedir. Okul öncesi dönemde çocuğun kazanmış olduğu becerilerin çocuğun bilişsel-dil gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi, fiziksel gelişiminin desteklenmesi açısından önemli olduğu belirtilmektedir (Berk, 2009).

Yapılan araştırmalar ve günümüzde eğitime ilişkin gerçekleştirilen çeşitli uygulamalar, okul öncesi dönem yaşantılarının ilerleyen zamanlarda bütün gelişim alanlarını etkilediği ortaya koyulmuştur. “Çocukların 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişiminin % 50’sinin 4 yaşına kadar, % 30’unun 4-8 yaş arası, % 20’sinin ise 8

yaşından 17 yaşına kadar oluştuğu ifade edilmektedir. Ayrıca çocukların 18 yaşına kadar gösterdikleri okul başarısının % 33'ünün 0-72 yaş arasında alınan eğitime bağlı olduğu belirtilmiştir'' (Ekinci, 2001). Arjantinde yapılan bir çalışmada okul öncesi eğitimin, çocukların ilkokul başarısı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda okul öncesi eğitim alan çocukların ilkokulda dikkat sürelerinin uzun olduğu, öğrenmek için çaba gösterdikleri, derse katılım düzeylerinin yüksek olduğu, disiplin gibi davranışsal becerilerinin ve aynı zamanda üçüncü sınıfta çocukların özdenetiminin olumlu etkilendiği sonucuna varılmıştır (Berlinski, Galiani ve Gertler, 2009). Akyol ve Duran (2010), çocuğun ilkokula daha hızlı uyum sağlaması, kendi kendine yetebilmesi, akademik olarak daha başarılı olabilmesi ve ince motor becerilerinin gelişimi açısından okul öncesi eğitimin büyük önem taşıdığını belirtmiştir.

2.1.2 Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Okul öncesi eğitimin temel hedefleri; çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal gelişimlerini desteklemek, istendik davranışları kazandırmak, eğitimin bir sonraki basamağı için hazırbulunuşluk düzeyini arttırmak, imkanları yetersiz ailelerden gelen çocuklara eşit eğitim fırsatları sunmak, Türkçe dilini etkili ve doğru kullanmalarını sağlamaktır (Koçyiğit, 2014). Okul öncesi eğitim, çocuklar arasındaki fırsat eşitliği sağlamak, ebeveynleri bilinçlendirmek, çocuklara ilkokula hazırlama aşamasında destek olmak, okul ve aile arasında bağları kuvvetlendirmek gibi bir çok amaçları üstlenmektedir. Okul öncesi eğitiminin, çocukların ve ebeveynlerin ihtiyacını karşılama, ebeveynler için çocuklarını gönül rahatlığıyla emanet edebilecekleri bir kurum olma, çocukların yaparak yaşayarak öğrenme ve oyun oynama imkanı sunma gibi önemli işlevleri de vardır (Civek ve Çakmak, 2019). Çocuğun bulunmuş olduğu

çevrenin çeşitli uyarıcılar ile zenginleştirilmesi zihinsel gelişimin yanı sıra diğer gelişim alanlarının desteklenmesi açısından önemlidir.

Ülkemizde okul öncesi eğitiminin hedefleri, çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini desteklemek ve iyi huylar edinmesini sağlamak, çocuğun ilkokula hazırbulunuşluk düzeyini arttırmak, dezavantajlı çocuklara eşit bir öğrenme alanı oluşturmak, Türkçe dilini sade ve güzel bir şekilde telaffuz etmelerini sağlamaktır. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı çocukların gelişimlerinin en iyi şekilde desteklenmesini, kendi temizliklerini kendilerinin yapmalarını ve ilkokula hazırbulunuşluğu arttırmayı hedeflemektedir (Koçyiğit, 2014). Özellikle ilkokula hazırbulunuşluğunun artırılması noktasında, sosyoekonomik düzeyi düşük olan çocuklar ile sosyoekonomik düzeyi yüksek olan çocukların arasındaki eşitsizliğin minimum seviyeye düşürülmesi de okul öncesi eğitimin amaçlarındandır (Yazar, 2013).

Konca (2020)'nin anne- babaların okul öncesi eğitime ilişkin fikirlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada anne- babaların çocuklarını neden okul öncesi eğitim kurumuna gönderdiklerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, anne- babaların çocuklarını okul öncesi eğitim kurumuna, ilkokula uyumlarının daha kolay gerçekleşmesi ve ilkokula hazırlık olması amacıyla gönderdikleri belirlenmiştir.

2.1.3 Okul Öncesi Eğitimin İlkeleri

Okul öncesi eğitim dönemi yaşamın en önemli temel basamağıdır. Çocukların bu dönemde algıları çok açık olup öğrenmeleri çok hızlı gerçekleşmektedir. Her yaştan genel olarak gelişimsel özellikleri, o yaş grubuna ait bütün çocuklar için ortaktır fakat, her çocuğun bireysel özellikleri farklılık göstermektedir. Gelişimde bireysel farklılıklar vardır.

Okul öncesi eğitim bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler şu şekildedir (MEB, 2013):

1. Okul öncesi eğitim çocuğun ihtiyaçlarına ve bireysel farklılıklarına uygun bir şekilde olmalıdır.
2. Okul öncesi eğitim çocuğun bütün gelişim alanlarını destekleyecek nitelikte olmalı ve bir sonraki eğitim basamağı olan ilkokula hazırlamalıdır.
3. Okul öncesi eğitim kurumlarında, çocuğun da ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, ihtiyaçlarının da karşılanması maksadıyla çocuklara demokratik eğitim ortamına uygun olacak şekilde öğrenme ortamı sunulmalıdır.
4. Etkinlikler planlanırken çocukların ilgi ve ihtiyaçlarının yanı sıra okulun imkanları da dikkate alınmalıdır.
5. Eğitim verilirken bilinenden bilinmeyene doğru bir yol izlenmeli ve yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat tanınmalıdır.
6. Çocukların Türkçeyi doğru, güzel ve düzgün konuşmalarına gereken özen verilmelidir.
7. Verilecek eğitim ile çocuğun sevgiyi, saygıyı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma, paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirmeleri sağlanmalıdır.
8. Okul öncesi dönemde verilecek eğitim ile çocuğun öz güven ve öz saygı duyması sağlanmalı, öz denetim becerisi kazandırılmalıdır.
9. Bu dönemdeki çocuklar için oyun en iyi öğrenme yöntemidir. Çocuklara uygulanacak olan bütün etkinlikler oyun temelli olacak şekilde planlanmalıdır.
10. Çocuklar ile iletişim kurulurken kişiliklerini örseleyici bir şekilde davranılmamalı, çocuklar üzerine baskı kurulmamalı ve kısıtlayıcı davranışlara yer verilmemelidir.

11. Çocukların kendilerine özgün hal ve hareketleri hoşgörölüp desteklenmeli, yardım talep ettikleri zaman yetişkin insanlar her türlü desteği, rehberliği ve yakınlığı sağlamalıdır.
12. Çocukların kendi ve başka kişilerin yaşadıkları duyguları farketmeleri sağlanmalıdır.
13. Çocukların düşleri, yaratıcılıkları, eleştirel düşünme becerisi, iletişim kurabilme ve hislerini aktarabilme becerileri desteklenmelidir.
14. Eğitim programı planlanırken aile ve toplumsal faktörlere dikkat edilmelidir.
15. Eğitim ve öğretim sürecinde çocukların ve ailelerin etkin katılım göstermesi sağlanmalıdır.
16. Okul öncesi eğitim ve rehberlik hizmetleri bütünleştirilerek, uygulanmalıdır.
17. Çocuğun gelişimi de dikkate alınarak okul öncesi eğitim programı belirli periyotlarla değeriendirilmelidir.
18. Değeriendirmeden elde edilen veriler çocukların, eğitimcilerin ve okul öncesi eğitim programının geliştirilmesi maksadıyla etkin bir şekilde kullanılmalıdır.

Okul öncesi eğitim ilkelerinden yola çıkarak, okul öncesi eğitimde uygulanan program, çocukların gelişimlerini desteklemekte ve doğru kişilik özelliklerinin oluşmasına fayda sağlamaktadır. Aile katılımını ve gelişimsel özellikleri, bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak hazırlanan programlar aracılığıyla çocuklar kendi kişiliklerinin bilincinde olup, etrafa karşı duyarlı, yaratıcılık becerisi yüksek, kendi problemlerini tek başlarına çözebilen çocuklar olabilmektedirler. Verilen eğitimin verimli olabilmesinde en önemli etken de okul öncesi eğitim programının doğru ve tam bir şekilde uygulanmasıdır (Yazar, 2013).

Okul öncesi eğitimin ilkeleri sadece okul içerisinde değil, ev içerisinde verilen eğitimlerde de etkili olmaktadır. Verilen eğitimin verimli olabilmesi için ev ve okul

içerisinde verilen eğitim birbiri ile örtüşmeli ve bütünleştirilmelidir. Okul içerisinde verilen eğitimin kalıcı olması için evde ebeveynler tarafından desteklenmelidir. Bu sebeple ebeveynlerin eğitimciler ile sürekli iletişim halinde olması ve ortak bir görüşte buluşmaları gerekmektedir. Ebeveynler ve öğretmenler ortak bir görüşte buluşup, anlayış geliştirdikleri zaman bilinçli çocuklar yetiştirmektedirler (Oktay, 1999; Akt: Tangüner, 2017). Okul öncesi eğitimin ilkeleri göz önünde bulundurulduğunda çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesinin desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir. Yapılan araştırmalarda; çocuğun bağımsız olamaması, duygusal ve sosyal gelişiminin düşük olması, gibi durumların okula hazır olmasını engellediği ifade edilmektedir (Mukhiddinovna ve Mukimovna, 2021).

2.2 İlköğretime Hazırbulunuşluk

Hazırbulunuşluk eğitim ve öğretim süreci için oldukça önemli olup, öğrenme öğretme sisteminin önemli girdisidir (Bloom, 1995). Hazırbulunuşluk biyolojik açıdan olgun olmakla birlikte çevresel faktörleri de kapsamaktadır ve çocuğun yeni gireceği okul ortamı da bu faktörler arasındadır (Yorgun ve Sak, 2021).

Okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş süreci çocuklar için çok önemli gelişim aşamasıdır. Küçük çocuklar için erken öğrenme ortamlarından örgün eğitime geçiş eğitim yaşantıları açısından çok etkili süreçlerden biri olarak tanımlanmaktadır. (Munnik ve Smith, 2019). İlkokula başlayan çocuk günlük rutinini değiştirmekte ve yeni bir ortama uyum sağlamak zorunda kalmaktadır. Okul ortamı farklı ve zor bir ortamdır, çocuklar açısından uyum sağlamayı gerektiren çeşitli yaşantılar bulunmaktadır. Bu süreçte çocuğun okula hazırbulunuşluğunun güçlü olması çok önem arz etmektedir. İyi bir okul uyumunun sonucunda çocuk, okuldan ve sunduğu yeni deneyimlerden memnun olmakta, okuluna- öğretmenine güven duymakta ve

hedefe giden yolda karşılaşılabileceği engelleri aşabilmektedir (Petrová , Fasnerová , Kvintová ve Křeménková, 2022).

İlkokula hazır olma ile ilgili değişik bilgi, becerilerin yeterli bir şekilde edinilmesi, çocukların eğitim hayatındaki akademik başarılarında kritik bir rol oynamaktadır. Bu beceriler bilişsel açıdan gelişimin ve olumlu sınıf uyumunun temelini oluşturmaktadır (Cunha, Heckman, Lochner ve Masterov, 2006).

İlkokula gidecek olan çocuk farklı ve tempolu bir yaşantıya giriş yapmış bulunmaktadır. Çocukların başlayacakları yeni okul hayatına uyum gösterebilmeleri açısından okul öncesi eğitimde yapılan ilkokula hazırlık çalışmalarının öneminin çok büyük olduğu ifade edilmektedir (Yapıcı ve Ulu, 2010). Okul öncesi eğitimde verilen eğitim ile çocukların ilkokula hazırbulunuşluk düzeyleri arttırılabilmektedir. Hazırbulunuşluk düzeyi yüksek olan çocuk sorun yaşamadan okula uyum göstermekte ve akademik olarak başarılı olmaktadır. Çocukların ilkokuldaki başarı durumları okula hazırbulunuşluklarına bağlıdır (Xiangkui, Lei ve Xiaosong, 2008).

İlkokula hazır olmak çocuğa içsel olarak fayda sağlamaktadır. Okula hazır olma, öğrenme ile bağlantılıdır, ilkokula hazır bir şekilde başlayan çocuk; okulu başarıyla bitirmekte, ilkokulda okulu bırakma oranları düşük olmakta, ortaokul ve lisede daha iyi akademik performans sergilemekte, yetişkinlikte daha iyi bir istihdam sağlanmakta ve yaşam boyu başarı göstermektedir. Okula “öğrenmeye hazır”giren çocuklar okulda başarılı olma olasılığı daha yüksektir. Çocuğun ilkokula hazır olması topluma ekonomiye ve sosyal durumu iyileştirmeye de fayda sağlamaktadır. İlkokula hazır olarak giden bir çocuğun sınıf tekrarı yapma olasılığı düşmekte ve eğitim maliyetleri azalmaktadır. Okula hazırlıklı başlangıç, çocuklar için daha yüksek öğrenim fırsatları ve kazanç avantajlarına yol açmaktadır (UNICEF, 2012).

İlkokula hazırbulunuşluk veya okul olgunluğu kavramı ilk olarak 1964 yılında National Association for the Education of Young Children (NAEYC) tarafından ortaya atılmış olup ve çocuğun ilkokula başlamadan önceki süreçte edinmiş olduğu bilgi ve beceriler olarak tanımlanmıştır (Skeete, 2006). İlkokula hazır olma ile ilgili tek bir standart bulunmamakta, çocukların farklı alanlardaki gelişimsel özelliklerinin belirli ölçütlere göre değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Dockett ve Perry, 2002).

İlkokula hazırbulunuşluğa ilişkin tanımlamalar eğitimcilerin, ebeveynlerin algılarına ve bakış açılarına göre değişiklik gösterebilmektedir. Yapılan bir çalışmada, ebeveynler okula hazırbulunuşluğu akademik beceriler açısından hazır olma olarak tanımlarken, eğitimciler ise ilkokula hazırbulunuşluğu doğru davranış geliştirme ve verilen yönergeleri takip edebilme açısından hazır olma olarak tanımlanmıştır (La Paro ve Pianta, 2000).

Alanyazın incelendiğinde ilkokula hazırbulunuşluk kavramına yönelik çok çeşitli tanımlar bulunduğu görülmektedir. İlkokula hazırbulunuşluk ile ilgili yapılan bazı tanımlar şu şekildedir:

Mukhiddinovna ve Mukimovna (2021) bir çocuğun ilkokula hazırbulunuşluğunu, bir çocuğun eğitim kurumunun gereksinimlerini karşılayabilecek gelişim düzeyine ulaşması olarak açıklamışlardır.

Polat (2021) ilkokula hazırbulunuşluğu, kurallı bir formal bir eğitim süreci için gerekli olan zihinsel, dil, sosyo- duygusal, psiko- motor, özbakım becerileri ve davranışların yeterli düzeyde olması olarak tanımlamaktadır.

Jose, Banks, Hansen, Jones, Zubrick, Stafford ve Taylor (2020) ilkokula hazır olmayı, çocukların okula başladıklarında bireysel yeteneklerini tanımlamak için kullanılan kavram olarak belirtmektedirler. Hazırbulunuşluk, çocuğun fiziksel

sağlığını, refahını ve sosyol- duygusal durumunu içeren çok boyutlu bir kavram olarak tanımlanmaktadır.

Wolf ve McCoy (2019)'a göre ilkokula hazırbulunuşluk, çocukların ilkokulda öğrenmelerine ve başarılı olmalarına yardımcı olan, akademik eğitim öncesi çok boyutlu bilişsel, motor ve sosyal- duygusal becerilerin kazanılmış olması durumudur.

Şahin, Sak ve Tuncer (2013)'e göre ilkokula hazırbulunuşluk; çocuğun zihinsel, sosyo- duygusal, fiziksel, dil gelişimi ve öz bakım becerilerini kapsayan bir süreçtir.

Commodari (2012) ilkokula hazırlığın, okul öğretimde yer alan zihinsel, sosyal- duygusal ve davranışlar beceriler kümesi olduğunu ifade etmektedir. İlkokula hazırbulunuşluk, okuma ve yazma becerilerinin ön koşullarının sağlanması, hislerini yönetebilme, stresle başa çıkabilme ve iş birliği yapabilmeyi içermektedir.

Kutluca ve Tuncel (2012) çocuğun ilkokula hazır olmasını için bilişsel, fiziksel, sosyo- duygusal yönden erginleşmiş olmasını ve öğrenime elverişli bulunmasını gerekli görmektedir.

Koçyiğit'e (2009) göre ise ilkokula hazırbulunuşluk, her çocuk için farklılık gösterebilen, değişik yaşlarda tamamlanan, gelişimsel özellikler dikkate alınıp kaliteli bir temel ile desteklenerek, öğrenme için yeterli olan becerilerin kazanılmasıdır.

Esaspehlivan (2006) ilkokula hazırbulunuşluğu; çocuğun akademik becerilerini başarılı bir şekilde kullanabilecek seviyeye ulaşması ve her çocuk için farklılık gösteren bir kavram olarak belirlemiştir.

Güler (2001)'e göre ilkokula hazırbulunuşluk, bir çocuğun bilişsel, bedensel, sosyal- duygusal gelişimlerinin ilkokul yeterliliklerini karşılayacak düzeye gelmesi olarak tanımlamaktadır.

Oktay (1983)'a göre hazırbulunuşluk, çocuğun duygusal bir baskıya uğratılmadan basit ve yeterli düzeyde anlayabilmesi açısından hazır olmaktır.

İlkokula hazırbulunuşluk ile ilgili yapılan tanımlamalar incelendiğinde belli kavramlar ve beceriler üzerinde durulduğu görülmektedir. İlkokula hazırbulunuşluğa ilişkin yapılan tanımlamalar açısından ortak özellikler değerlendirildiğinde, çocuktan çocuğa değişen, farklı yaşlarda tamamlanan, zihinsel, fiziksel, sosyal- duygusal, dil ve öz- bakım becerileri açısından ilkokul birinci sınıf için gerekli olan yeterliliklere sahip olunması gereken, çok boyutlu bir kavram olduğu belirtilmiştir.

İlkokula hazırbulunuşluk ile erken okuryazarlık kavramları birbirine yakın özellikler taşımakla birlikte bazı farklılıkları da bulunmaktadır. İlkokula hazırbulunuşluk çocukların zihinsel, fiziksel, sosyal- duygusal, dil ve öz- bakım becerileri açısından ilkokul için gerekli olan yeterliliklere sahip olunması gereken bir kavram olarak tanımlanırken, erken okuryazarlık ise çocukların okuryazarlığa ilişkin sahip olduğu ön beceriler ile okuma için ön koşul durumundaki becerilerin ilişkisinin ortaya çıkarılması olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte çocuklardan sözel dil, sözcük dağarcığı, fonolojik farkındalık, görsel ayırt etme, harf farkındalığı, yazı bilinci ve anlama gibi ön becerilere sahip olması beklenmektedir (Gupta, 2009).

İlkokula hazırbulunuşluk sadece çocuğun ilkokula hazır olması demek değildir, okul kurumunun da çocuklar için hazır olması gereklidir. İlkokula hazır olma durumu, sadece çocuğun uyumunu kapsayan bir durum değildir, ilkokula hazırbulunuşluk tüm paydaşları kapsayan bir bütünlüğü içermektedir. Ebeveynler, toplum, öğretmenler ve nitelikli bir okul bir çocuğun ilkokula hazırbulunuşluğunu etkileyen etmenlerdir (Nisskaya, 2018). Zihinsel becerilerin gelişimi, psiko- motor becerilerinin gelişimi, dil becerilerinin gelişimi, sosyal- duygusal becerilerin gelişimi ve öz bakım becerilerinin

gelişimi ilkokula hazırbulunuşluğu meydana getiren temel kriterlerdir (Koçyiğit, 2014).

Çocuğun ilkokula bu kriterler açısından olgunlaşmış olması eğitim- öğretim hayatını şekillendirmede önemli bir etkidir. Çocuğun ilkokula başladığı zaman herhangi bir sıkıntı ile karşılaşmaması, okula, sınıfına uyum göstermesi, ilkokula ilişkin herhangi olumsuz bir yaşantı deneyimlememesi çocuğun ilkokula hazırbulunuşluğu ile ilişkilidir (Karakuzu ve Koçyiğit, 2016). Eğer çocuğun ilkokula hazırbulunuşluk düzeyi düşük ise çocuğun okulda gelişimi her açıdan olumsuz etkilenmektedir. Çocukların ilkokula psikolojik açıdan hazır olmaları, eğitim ve gelişimleri açısından önemlidir. Okuma için gerekli becerilerinin yetersizliği, çocuğun okuma becerisini olumsuz açıdan etkileyebilmektedir. Fiziksel ve zihinsel yetersizlikler nedeniyle uyumda güçlük çeken çocuk, öğretmenin dikkatini farklı yollarla çekmeye çalışır, istenmedik davranışlar yapmaya başlar. Çocuğun ilkokula hazır olmadığı zamanında belirlenebilirse belirtilen tüm bu olumsuz risk durumları önlenebilmektedir (Mukhiddinovna ve Mukimovna, 2021).

İlkokul birinci sınıfa hazırbulunuşluk bilişsel, sosyal- duygusal ve eğitsel hazırbulunuşluk olarak kategorilere ayrılıp incelenmektedir (Harman ve Çelikler, 2012).

- **Bilişsel Hazırbulunuşluk**

Çocukların kendi öğrenmelerini gerçekleştirebilmeleri, öğrenilecek yeni bilgiler için önceden bilgi sahibi olmaları, bilişsel olarak hazırbulunuşluğu ifade etmektedir. Çocuğun bilişsel hazırbulunuşluğunun desteklemek için sorgulama, akıl yürütme ve farklı / eleştirel bir bakış açısıyla düşünebilme becerilerini desteklemek bilişsel açıdan çocuğu hazır olmasına yardımcı olacaktır (Taşkın, 2017).

- **Sosyal- Duygusal Hazırbulunuşluk**

Çocukların ilk defa evlerinden ve tanıdıkları yetişkinlerden uzakta sosyal bir grupta olma yönündeki olumlu deneyimleri, ebeveynleri dışında yetişkin bireylerin kurallarına uyma yönündeki eğilimleri, akranlarıyla bir arada olduklarında olumlu ilişkiler kurma ve beraber kaliteli vakit geçirme yeterlilikleri sosyal hazırbulunuşluğu içermektedir (Katz, 1991). Sosyal olarak diğerleriyle etkileşimde bulunmak, olumlu bir okul uyumu yaşamak, yeteneklerini göstermek sıraya geçme, iş birliği yapma gibi sosyal becerileri kullanabilmeyi içermektedir. Duygusal gelişim ise bir çocuğun kendini anlama ve ifade etme, kendi duygularını ve diğer insanların duygularını yorumlamayı ve doğru biçimde ifade etmeyi içermektedir (Emig, 2000). Duygusal ve sosyal açıdan hazır olma, verilen görevi daha kolay bir şekilde yapma ve başarılı olmanın temelini oluşturmaktadır. Çocuğun özgüveninin olması ve başarı durumunu öngörmesi akademik başarıyı olumlu etkilemektedir (Taşkın, 2017).

- **Eğitsel Hazırbulunuşluk**

Eğitsel hazırbulunuşluk birçok kaynak ile bilgi sahibi olma, edinilen bilgiyi ölçme, mekan ve zaman sınırlaması olmadan edinilen bilgileri kullanma ve tartışmaya ihtiyaç duyulan anlarda gerekli bilgiyi kullanabilmeyi sağlamaktır (Aruk, 2008).

2.2.1 İlköğretime Hazırbulunuşluğu Etkileyen Faktörler

Okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş süreci, bir sonraki eğitim basamaklarını belirlediği ve çocuklar için kritik bir dönem olabileceğinden, ilkokula hazırbulunuşlukla bağlantılı faktörleri belirlemek önemlidir. Çocukların ilkokula geçiş sürecini başarıyla atlatması, bireysel başarısından, ebeveynlerin tutumlarından ve aralarındaki ilişkilerden etkilenmektedir (Jose, Hansen, Jones, Zubrick, Stafford ve Taylor, 2020). Okula geçiş başarısını çocuğun hazırbulunuşluk düzeyi; hazırbulunuşluğu ise pek çok faktör etkilemektedir.

Okula başlamak, çocuğun ve ebeveynlerinin hayatında önemli bir dönüm noktasıdır. Çocukların altı yaşında ilköğretime hazır olduğu varsayılarak okula başlatılmakta ve hazırbulunuşluğu etkileyen diğer faktörler göz ardı edilmektedir. İlköğretime hazırbulunuşluk her çocuk için değişen bir durumdur ve farklı yaşlarda tamamlandığı bilinmektedir. İlkokula başlayıpta yaşları altı olan ve ilkokula hazır olmayan çocuklar da bulunmaktadır, bu nedenle ilkokula başlamak için sadece yaş faktörünü dikkate almak yeterli değildir. Ebeveynler, toplum, okul öncesi eğitim kurumları ve ilkokullar hep birlikte iş birliği yaparak, çocukları okula geçişe hazırlamaktan sorumludur (Jose, Bankalar, Hansen, Jones, Zubrick, Stafford ve Taylor, 2020).

İlkokula hazırbulunuşluğu fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal faktör olmak üzere dört temel faktörün etkilediği belirtilmektedir (Dinç, 2013; Taşkın, 2017). Çocukların ilkokula hazırbulunuşluk düzeyi ölçümlenirken sadece yaşına göre göstermesi gereken gelişimsel özelliklerini göz önünde bulundurmak yeterli olmamakta çocukların ilkokula hazırbulunuşluğunu etkileyen diğer faktörleri de dikkate almak, çocuğun değerlendirilmesi açısından daha doğru sonuçlar vermektedir. Çocukların zihinsel, fiziksel, sosyal, çevresel ve duygusal gelişimlerine ilişkin davranışsal becerilerin sürekli olarak yapılmasına fırsat sunulması, okul öncesi eğitim ile bu becerilerin genişletilerek desteklenmesi, çocuklara verilen eğitim ve sunulan fırsatlar ile gerçekleştirilebilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumları bu açıdan çocukları ilkokula hazırlayan temel kurumlardır (Özbek, 2011).

Bir çocuğun ilkokula hazırbulunuşluğunu belirlerken dikkate alınması gereken faktörler şunlardır:

1. Fiziksel sağlık ve motor gelişim,
2. Sosyal ve duygusal gelişim,

3. Öğrenmeye yönelik davranışsal beceriler,
4. Dil becerisi ve kullanımı,
5. Zihinsel beceri ve genel bilgi (Emig, 2000; Dockett ve Perry, 2002).

İlkokula hazırbulunuşluğu etkileyen faktörler üzerine yapılan araştırmalar, erken çocukluk gelişimi ve okula hazırbulunuşluğun engelleri ve kolaylaştırıcı faktörlerine odaklanmıştır. Uluslararası literatürde ebeveynlerin işsizlik ve sosyo-ekonomik durumu, kötü beslenme, erken yaşta yaşanan yoksunluk ve çocukların ihmali gibi gelişimi olumsuz etkileyen bir takım faktörler tanımlanmıştır (UNICEF, 2012). Çocukların okula psikolojik olarak hazır olmaları da eğitimleri ve gelişimleri açısından önemli temel bir unsurdur (Mukhiddinovna ve Mukimovna, 2021).

Munnik ve Smith (2019); Güney Afrikada ilkokula hazırbulunuşluğu etkileyen etkenleri belirlemek üzere yürüttükleri çalışmada, engelleyici dört ana faktör olduğu ortaya çıkmıştır. İlk olarak çocuğun hazırbulunuşluğunu olumsuz etkileyen çevresel faktörler, çocuğun yaşamış olduğu olumsuz deneyimler ve eğitimsel faktörlerdir. Çevresel faktör arasında ortaya çıkan, ilkokula hazır olmayı etkileyen işsizlik, alt sosyoekonomik durum ve kültürdür. İkinci olarak, okula hazırbulunuşluğu etkileyen olumsuz deneyimler arasında şiddet, travma ve kötü madde kullanımı yer almaktadır. Üçüncü olarak belirlenen eğitim faktörü, çocuğa yapılan eğitimsel teşvik eksikliği, öğrenmenin önündeki engeller, öğretmen desteği ve hazırbulunuşluğu etkileyen diğer paydaşlar arasındaki iş birliği eksikliğidir. Dördüncü faktör ise ebeveyn desteği, çocuk yetiştirme uygulamalarındaki farklılıklar ve ailesel faktörlerin ilkokula hazırbulunuşluk üzerinde olumsuz etkileridir. Sonuç olarak ilkokula hazırbulunuşluk çocuğun bütünsel gelişimini kapsayan bu nedenle çok bileşenli olarak değerlendirilmesi gereken bir süreçtir.

2.2.1.1 Çocuğun Gelişim Alanları ile İlişkili Faktörler

A) Fiziksel Gelişime İlişkin Faktörler

Çocukların ne öğrendikleri, nasıl öğrendikleri ve ne kadar öğrendikleri birçok faktöre bağlıdır. Ama en önemli faktör çocuğun fiziksel olarak sağlıklı olmasıdır (Katz, 1991). Çocuğun ilkokula hazırbulunuşluğu etkileyen fiziksel faktörler; çocuğun genel sağlık durumu, gelişimi ve çevrenin koşullarını içermektedir (Dinç, 2013). Bedenin eğitimi, kol kaslarının gelişimi, görsel- motor uyumluluğu, çocuğun sağlığı, yaşam becerileri ve kalitesi fiziksel faktörlerdir. Fiziksel hazırbulunuşluk, çocuğun fiziksel gelişimini kapsamaktadır. İnsanın anne karnından başlayarak fiziksel açıdan yaşamış olduğu değişim ve gelişimlerdir. Beş duyu organlarının da gelişim düzeylerine uygun bir şekilde gelişmesi ve eğitim programları ile destek verilmesi ilkokula hazırbulunuşluğu olumlu bir şekilde etkilemektedir.

Fiziksel açıdan gelişimleri akranlarından geri kalan çocuklar, ilkokul gerekliliklerini yerine getirmede güçlük çekebilmektedir. Fiziksel olarak gelişimlerini desteklemek için gerekli davranışsal beceriler, çocukların ilkokula hazırbulunuşluk seviyelerine uygun bir şekilde basitten karmaşığa olacak şekilde düzenlenerek çocuklara kazandırılmalıdır (Teke, 2010). Fiziksel açıdan az gelişmiş çocukların farklı zamanlarda ve düzeylerde ortaya çıkan, spesifik fiziksel gelişim özellikleri bulunmaktadır. Örneğin iskelet sisteminde gelişimsel sorunlar olan kısa boylu çocukların boy ve kilolarında yaşlarına göre belli orantısızlıklar, vücuttaki denge bozuklukları, kardiyovasküler sistemin yetersizlikleri, hızlı yorgunluk durumu, fiziksel aktivite yapmada yetersizlik gibi durumlar yer almaktadır (Mukhiddinovna ve Mukimovna, 2021).

Çocukta bulunması gereken sağlıklı bir beden ve normal bir gelişim önemlidir. Çocuk fiziksel olarak okula hazır değil ise ilkokul birinci sınıfta başarı göstermesi

beklenmemektedir. Araştırmalar çocukta kalıcı bir öğrenmenin sağlanması için çocuğun sürekli aktif ve hareketli olması gerektiğini göstermektedir. Çocuğun bedensel koordinasyonu edinmiş olması, dengeli bir şekilde koşup hareket edebiliyor olması gerekmektedir. Edinmiş olduğu bu beceriler, çocuğun herhangi bir tehlikeden kendini koruyabilmesi aısından önemlidir.

Çocuğun duruşunda herhangi bir bozukluğun olması, işitmesinde ve gözünde herhangi bir sorun yaşaması sonucunda çocuğun eğitim hayatı olumsuz etkilenmektedir. Bu aından bir çocuk ilkokula başlamadan önce göz muayenesi yaptırılmalı, duyu organlarının kontrolü sağlanmalı ve genel sağlık kontrolü yapılarak ilkokula gönderilmelidir (Polat, 2021). Öğrenmeyi engelleyici biçimde duyu organlarında herhangi bir bozukluğun olması, iskelet ve hareket sisteminde herhangi bir gelişimsel gerilik, çocuğun ilkokula hazırbulunuşluğunu olumsuz bir şekilde etkilemektedir.

B) Zihinsel Gelişime İlişkin Faktörler

Zihinsel faktörler belirli nesnelerin özellikleri hakkındaki bilgileri, benzerlik ve farklılıklar, nesneler arasındaki ilişkileri anlamayı ve değerlendirmeyi içermektedir (Emig, 2000). İlkokula hazırbulunuşluğu etkileyen zihinsel faktörler; çocuğun somut ve mantıksal düşünebilme, hayal gücü, bilgiye duyulan ilgi, bağımsızlık, kendi kendini kontrol edebilme yeteneği, gözlem becerisi, işitme, hatırlama, genelleyerek uyumlaştırma, öğrenme etkinliklerinin birbirleriyle karşılaştırılmasını içermektedir. Zihinsel faktörlerin bir göstergesi olarak, çocuğun iyi işitmesi, işittiğini hatırlaması, çocuğun duyduğu ve gördüğü şeylerin ana hatları anlatıldığı zaman içeriği hatırlayarak uygun bağlantılar kurması ve anlamlandırmalar yapması zihinsel faktörler olarak ifade edilir. Zihinsel yeterliliği destekleyerek çocuğa anlatılanı ve kendisinin gördüğünü

hatırlayabilme becerisini geliştirmek için erken yaşlarda bellek güçlendirici etkinlikler yapmak ilkokul açısından faydalı olacaktır (Mukhiddinovna ve Mukimovna, 2021).

C) Duygusal Gelişime İlişkin Faktörler

Duygusal faktörler, çocuğun kendini algılama ve duygularını aktarabilme, diğer bireylerin duygularını anlayabilme yeterliklerini içermektedir (Emig, 2000). Bireyin yaşantısının her kademesinde duygusal faktörlerin önemli bir yeri vardır. Duygusal açıdan hassas olan çocuklar duygularını yoğun bir şekilde yaşamakta, duygusal yoğunluktan kaynaklı olarak ortaya çıkan duygusal sorunlar çocukların öğrenme becerilerine engel olabilmektedir. Duygusal açıdan yaşanan sorunlar çocuğun ilkokulda akademik başarısızlık yaşamasına ilişkilerde güven eksikliği nedeniyle akranları ile sağlıklı ilişkiler kurmakta ve dikkatini toparlamakta zorlanmasına neden olmaktadır (Oktay, 2010). Değişik duygusal bir yapıya sahip çocukların ilkokula hazırlık süreçleri, okuldan beklentileri ve okul kurumuna yönelik sergileyeceği davranışlar da değişiklik gösterecektir. Bu yönüyle düşünüldüğünde okul hayatının başlangıcında, duygusal faktörlerin ön plana çıkararak çocukları farklı biçimlerde ve düzeylerde etkilediği şüphesizdir (Oktay, 1983).

D) Sosyal Gelişime İlişkin Faktörler

İlkokula hazırlığı etkileyen sosyal faktörler; çocuğun çevresindeki diğer bireylerle, yetişkinlerle ve akranlarıyla kurulan ilişkiler ve kurallar bilgisidir.

ocuk ilkokula başladığında toplumsal ahlaki normaları bilmeli, insanlık değerlerini tanımalı ve ocuk neyin iyi neyin kötü olduğunu anlayacak, sosyal yaşamdaki kurallara uyacak duruma gelmiş olmalıdır. Sosyal hazırbulunuşluğun en önemli yönü, çocuğun içsel olarak okulu nasıl konumlandırığı, yetişkinlerle ve akranlarıyla doğru bir şekilde iletişime girebilmesi, ödevlerini tamamlayabilecek

sorumluluğu edinmiş olması ve yardıma ihtiyacı olanlara yardım etme becerisidir (Mukhiddinovna ve Mukimovna, 2021).

2.2.1.2 Aileye Yönelik Faktörler

Çocuğun ilkokula uyum sürecinin kolay bir şekilde sağlanması, çocuğun bireysel olarak sahip olduğu özellikler kadar, bu özelliklerin potansiyele uygun bir şekilde desteklenebileceği çevresel faktörlerin çocuğa sağlanmış olması ile yakından ilgilidir. Bu nedenle ebeveynlerin çocuğa sunmuş oldukları ev ortamı ve sosyal çevresinin çocuğa sağlamış olduğu olanaklar ve deneyimler çocuğun ilkokula hazır bulunuşluğunda önemli bir rol oynamaktadır (Erkan, 2011).

İlkokula hazırbulunuşluğu, çocuğun içinde yaşadığı ev ortamı da etkilemektedir (Dockett ve Perry, 2002). Sistemler Kuramı, ilkokula hazırbulunuşluğu, çocuklar ile onların farklı ilişkileri arasındaki etkileşimleri içeren çok boyutlu bir çerçevede ele alınması gerektiğini ifade etmektedir.

A) Aile Katılımı

Ebeveyn ve okul arasındaki düzenli iletişim, ebeveynlerin ve okulun okula hazır olma hedeflerine doğru birlikte bir yol izlemesine fırsat vermektedir (Wolf ve McCoy, 2019). Toplum ve ebeveynler ile iş birliği yapılmadan verilen okul öncesi eğitim çocukların bütüncül olarak gelişimlerini destekleyememekte ve kişisel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır. Bu sebeple aile katılım çalışmalarının plan ve uygulanma kısmında oldukça önem arz eden ebeveynlerin, okul öncesi eğitim kurumları ile verimli bir eğitim süreci geçirebilmesi, okul- ebeveyn ilişkilerini sürdürmesi için eğitimcilere de çok önemli görevler düşmektedir (Kandır, Ömeroğlu ve Ersoy, 2003).

İlkokula hazırlık sürecinde en gerekli ve önemli faktör ebeveynlerin eğitime katılımıdır. Okul öncesi eğitimde okul, ebeveynler ve toplumla beraber çalışıldığı

zaman, çocukların akademik ve günlük yaşamda başarılı olma durumları yüksek düzeyde olmaktadır (Ulutaş, 2001). Çocuğa sunulan eğitim konusunda okula ve ebeveynlere farklı sorumluluklar düşmektedir. Ebeveynler çocuğun eğitim sürecine ne kadar erken katılım sağarlarsa, çocuklarına o kadar faydası dokunmaktadır. Ebeveynlerin eğitim- öğretim sürecine katılması, ebeveynlerin kültürel geleneklerini göreneklerinin eğitim programlarının yansıtılmasının yanında, okul ve ev arasındaki iletişimin sürekliliğini destekleyerek elde edilen bilgi, beceri ve tutumların kalıcılığını sağlamaktadır (Yangın, 2017).

Ebeveynlerin eğitime katılımı özellikle küçük yaştaki çocuklar için yarar sağlamaktadır. Okul öncesi eğitime yüksek oranda katılım sağlayan ebeveynlerin, çocuklarının daha yüksek okuma başarısı ve ilerleyen eğitim kademelerinde daha düşük sınıf tekrarı oranlarına sahip oldukları belirtilmektedir (Gürşimşek, 2012). Ebeveynlik rollerinde kendilerini yeterli hisseden rollerini öğretmen destek unsuru olarak gören, çocuklarının başarılı olacağına inanan ebeveynler, okullardaki aile katılım çalışmalarına daha fazla katılmaktadırlar (Wolf ve McCoy, 2019; Gürşimşek, Kefi ve Girgin, 2007). Kaliteli ebeveynlik davranışları ve çocuk ile kurulan olumlu iletişimin yanı sıra, eğitim sürecinde devamlılık sağlayan aile katılımlı çalışmalar; çocuğun bilgilerini, becerilerini ve tecrübelerini çeşitlendirip arttırarak, çocukların okula uyum sağlama sürecini kolaylaştırmaktadır (Akman ve Altınkaynak, 2016).

İlkokula hazırbulunuşluk ile ilgili verimli bir aile katılımı programının oluşturulması için yapılması gereken uygulamalar şu şekilde sıralanmaktadır (Unutkan, 2006).

a) Aile yönelik bilgilendirmeler: Ebeveynlerin evde çocuklarına yaptıracakları ilkokula hazırlık çalışmalarının neler olduğu ve okulda yürütülen çalışmaları ev ortamında nasıl pekiştireceklerine ilişkin bilgi verme uygulama

esnasında bilgi verme, çocuklarda yaşanacak olan davranış farklılıklarına ilişkin bilgilendirme vb. çalışmaları içermektedir.

b) Okulda yapılan uygulamalara katılımlarının sağlanması: Okul içerisinde ebeveynlere özel bir ortam yaratılarak belirli faaliyetleri yapmalarına fırsat sağlaması, okul dışında yapılması gereken etkinliklerde öğretmeni nasıl destekleyeceklerinin anlatılması ve öğretmen tarafından verilecek destek ile ev ortamında okul öncesi eğitim programının bir uzantısı olacak şekilde ne tür etkinlikler yapabilecekleri bilgisini içermektedir.

c) Okulda yapılan uygulamalara ev ortamında destek verilmesi: Okuldan eve gönderilen çalışma uygulamaların evde ebeveyn eşliğinde yapılması, okulda yapılan uygulamaları destekleyecek şekilde ev ortamında da değişik etkinliklerin yapılmasını içermektedir.

d) Okul tercihinde yön verme: Çocukların gelişimsel seviyelerine ve karakter yapısına, almış olduğu okul öncesi eğitime, ebeveynlerinin okuldan beklentilerine uyacak şekilde okul tercihlerinde yardımcı olunmasını içerir.

e) Aileye rehber olma: Ebeveynlere, her ay çocuğun kazanılması beklenen davranışlara yönelik değerlendirme formu gönderilmesi ve gelişim konusunda ebeveynle görüşmeler yapılması, ebeveynlerin ilkokula hazırlıktan neler beklemesi gerektiğine yönelik seminerlerin verilmesi, çocuğa ilkokul tanıtırken anaokulu ile kıyaslamak yerine orada çocuğu bekleyen farklı yaşantılar konusunda bilgi verilmesinin gerekliliği, okul seçiminde nelere dikkat etmeleri gerektiği, ilkokula hazır olmanın çocuğun sadece bilişsel gelişim düzeyine değil, sosyal- duygusal, psiko-motor, öz bakım becerileri gibi bütün gelişim alanlarını dikkate alarak yapılması gerektiği vb. konularda ailevi bilgilendirmeleri içermektedir.

B) Ebeveynlerin Endişeleri

İlkokula geçiş süreci sadece çocuklar için değil ebeveynleri için de kritik bir yaşantı olarak deneyimleyebilmektedirler. Ebeveynler çocuklarının öğretmenlerin beklentilerini karşılayabilmek için yeterli bilgi ve becerilere sahip olmalarını isterler. Özellikle ilkokula başlama döneminde ebeveynler ilkokulun çocuklarının sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayamayacağından endişe duymakta, çocuklarının yeterli duygusal ve sosyal olgunluk düzeyinde bulunmamaları nedeniyle daha büyük öğrenciler tarafından akran zorbalığına maruz kalabileceklerinden endişe duymaktadır. Ebeveynler genel olarak, ilkokul eğitiminin okul öncesi eğitim sürecinden daha zor ve kaygı uyandıran bir süreç olduğunu düşünmekte ve bu kaygı ebeveynleri tarafından bazen çocuklara da yansıtılmaktadır (Correia ve Marques-Pinto, 2016).

C) Evdeki ğrenme Ortamı

Yapılan araştırmalar sonucunda, çocukların gelişimlerini şekillendirmede aile ortamının önemli olduğu görülmektedir. Çocuğun doğumundan başlayarak ve yaşamın ilk birkaç yılındaki aile koşulları, genel olarak çocukların gelişimi ve okula uyumları üzerinde uzun süreli etkilere sahip olabilmektedir (Emig, 2000). Olumsuz evre koşulları, yetersiz barınma, suya erişim eksikliği, kötü ev hijyeni çocuklarda enfeksiyon oluşmasına ve hastalıklara sebebiyet vermektedir. Bu faktörler çocukların gelişimini, ilkokula hazırlık sürecini ve daha sonraki okul performansını olumsuz etkilemektedir (Munnik ve Smith, 2019). Çocuğun yaşadığı ev ortamı, çocuğun akademik başarısını da etkilemektedir. Ebeveynlerin çocuğu ile kurmuş oldukları iletişim, okul kurumuna ilişkin sergilenen tutum, çocukların okula uyum sağlaması, okula karşı olumlu tutum sergilemelerini ve akademik başarıyı etkileyen faktörlerdendir (Oktay, 1997).

D) Sosyoekonomik Durum

İlkokula hazırbulunuşluk çocuğun dünyaya geldiği andan başlayarak farklı alanlarda bir bütünlük içinde gelişiminin desteklenmesini içermektedir. İlkokula hazırbulunuşluk, sadece sözel, entelektüel beceriler ve bilgiyi kapsamamaktadır, aynı zamanda sosyal yetenekler, sağlık, beslenme ve sosyoekonomik düzeyi de içerisine almaktadır. Çocuğun sağlığı ile öğrenme arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Sosyoekonomik düzeyi düşüklüğünden kaynaklı olarak yetersiz beslenen çocuklar, okulda düşük performans göstermektedirler. Evde kardeşlere bakıcılık yapan çocuklar yetersiz dinlenme ve diğer risk faktörlerine maruz kalmaktadır. Doğum öncesi bakım eksikliği, yetersiz beslenme, düşük doğum ağırlığı başarılı bir okul performansı ve bütünsel gelişimi açısından riskler oluşturmaktadır (UNICEF, 2012). Yürütülen araştırmalarda çocuğun sosyo-ekonomik durumunun okula hazır bulunuşluğunu doğrudan etkileyen faktörlerler arasında olduğu saptanmıştır (Munnik ve Smith, 2019). Düşük sosyo- ekonomik düzey, yetersiz koşullardan ve kültürel aile ortamında yetişen çocukların okuma ve yazmaya hazırlık becerileri ve ileri okuma becerileri olumsuz etkilenebilmektedir (High, Lagasse, Becker, Ahlgren ve Gardner, 2000; Akt. Erkan, 2011).

Üstün, Akman ve Uyanık'ın (2000) farklı sosyoekonomik düzeylerdeki 6 yaş grubundaki çocukların ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda sosyoekonomik düzey ve okul olgunluğu arasındaki önemli bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Erkan (2011) yapmış olduğu çalışma ile çocukların sosyo-ekonomik düzeyinin okula hazırbulunuşlukları üzerinde anlamlı bir fark yarattığını ortaya koymuştur.

2.2.1.3 Eğitim Kurumuna Yönelik Faktörler

Çocukların ilkokula hazırbulunuşluğunun sadece çocukların kendilerine ait faktörlerden (ör: çocuğun kendi davranışları) değil, aynı zamanda sosyal iletişim kurduğu çevresindeki faktörlerden (ör: öğretmenler ve akranları ile olan ilişkiler) etkilendiği ifade edilmektedir (Palermo, Hanish, Martin, Fabes ve Reiser, 2007). Ekolojik sistemler kuramında okula hazırbulunuşluğu, çocukların beceri ve özellikleri, ev ve okul bağlantıları, öğretmenlerin benimsemiş oldukları felsefe, okulun politikası, eğitim yapısına ve faaliyetlerini etkilediği belirtilmektedir (Munnik ve Smith, 2019). Ekolojik bir geçiş çerçevesi içerisinde, son yıllarda ilkokula hazır olma kavramının kapsamı çocuklarda temel beceriyi geliştirmeye yönelik, okul öncesi eğitimin hazır bulunuşluğu da olmak üzere, çocuktan çevreye kaymıştır (Seabra, Major, Patras, Pereira, Pimentel, Baptista ve Gaspar, 2022).

Erken çocukluk eğitim ortamı ve öğretmenler en önemli çevresel faktörler arasındadır. Erken çocukluk eğitim ortamı çocukların gelişimlerine uygun olmalı, ilkokula hazırlık açısından düzenlenmeli ve öğretmen çocukların herhangi birinin bireysel ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve ilkokula hazırlayabilecek niteliklere sahip olmalıdır (Skeete, 2006).

A) Eğitimcinin Nitelikleri

Okul öncesi eğitimden ilkokula geçen her çocuk doğal olarak bir geçiş süreci yaşamaktadır. Farklı bir sosyal çevrenin içerisine girmek, kurallarla tanışmak, daha az oyunun oynanacağı ve fazla ders yapılacak olan bir sürece dahil olmak gibi yaşanan değişimler uyum süreci gerektirmektedir. Çocuk açısından başarılı bir geçiş sürecinin yaşanması ve süreci kolaylaştırmak, eğitimcinin niteliği ve mesleki açıdan yeterli olması ile ilişkilendirilmektedir (Akman ve Altınkaynak, 2016). Bir okul öncesi eğitim

kurumunda eğitimci eksikliği ve mesleki açıdan yetersiz olan eğitimciler ilkokula hazırbulunuşluk sürecini olumsuz bir şekilde etkilemektedir (UNICEF, 2012).

Okul öncesi öğretmenleri ve ilkokul öğretmenleri ortak bir vizyon ile çocukları okula hazırlamalıdır. Aksi durumda okul öncesi ve ilkokul öğretmenleri arasında okula hazırbulunuşlukta anlayışında tutarsızlık olduğu zaman, ilkokul öğretmenleri kendi beklentileri doğrultusunda öğrencilerin yetenekleri ve potansiyellerini değerlendirmektedir. Bunun sonucunda öğretmenin yapacağı uygunsuz değerlendirmeler nedeniyle, yanlış yetenek gruplandırmaları, sınıf tekrarı ve özellikle çocuklar öğretmenlerin beklentilerine uygun performans sergilemedikleri zaman hayal kırıklığı olmakta, çocukların özgüvenleri ve motivasyonları üzerinde olumsuz bir etki olmaktadır (Xiangkui, Lei Xiaosong, 2008).

Minifoğlu ve Gürşimşek (2023) çocukların okul öncesi eğitimden ilkokula uyumlu geçiş yapabilmeleri açısından, okul öncesi ve birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin görüşlerinin ve beklentilerinin tespit edilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş sürecinde okul öncesi ve ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin görüş ve beklentilerinin anlaşılması amacıyla yapılan çalışmada her iki öğretmen grubu, geçiş sürecinde öğretmenler arası iş birliğinin gerekliliğini vurgulamışlardır.

Eğitimcinin sahip olduğu nitelikler ebeveynler ile yapılacak iş birliği açısından da önemlidir. Ebeveynlerin aile katılım etkinliklerine katılımın teşvik edilmesi eğitimcinin görevlerindendir. Eğitimciler ilkokula hazırlığı bütün bir yılı kapsayacak şekilde düzenlemelidir. İlkokula hazırlık sürecinde ailelerin katılımını sağlamak açısından her gün gönderilen çalışmalar ile birlikte, eğitim- öğretim yılına yayılan seminerlerle de ebeveynlere doğru bir şekilde yol göstermeleri oldukça önemlidir (Unutkan, 2007).

Eğitimcilerin göz önünde bulundurması gereken en önemli noktalardan bir tanesi okulu ve eğitim-öğretim programını çocukların hazırbulunuşluk düzeylerini destekleyecek nitelikte hazırlamaktır (Katz, 1991).

Eğitimcilerin ilkokula hazırlık sürecini kolaylaştıracak görev ve sorumlulukları şu şekilde tanımlanmaktadır (Dockett ve Perry, 2002; Unutkan, 2006).

1. İlkokula hazırlık süreci hakkında yeterli düzeyde bilgiyi edinmiş olma,
2. Çocukların gelişimleri dikkate alınarak bütünsel olarak gelişimlerini destekleme,
3. Okul öncesi eğitim programı ile ilkokul programı arasındaki ilişkiye ve programlar arasındaki farklılıklara hakim olma,
4. Çocukların gelişimsel özelliklerini bilme, çocukların bireysel farklılıklarına saygı duyma,
5. İlkokula başlamadan önce, okul ve eğitim hakkında çocukları bilgilendirme,
6. Çocukları ilkokula hazır ve hazır değil şeklinde etiketlemelerden kaçınma,
7. İlkokula yönelik hazırlık çalışmalarını bir döneme değil, bütün bir yıla yayma,
8. Çocuğun gelişimsel özellikleri dikkat alınarak, gereksinimleri sağlayacak şekilde sınıf ortamı düzenleme,
9. Ebeveynlerle sürekli etkileşim kurma ve aile katılımlı etkinlikler düzenleme,

B) Eğitimci- Çocuk İletişimi ve Etkileşimi

İlkokula hazırbulunuşluğu etkileyen faktörleri anlama açısından çocukların öğretmenleri ile olan ilişkilerini dikkate almak önemlidir. Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin çocukların ilkokula hazırbulunuşlukları ve uyumları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu, öğretmen- çocuk etkileşiminin kalitesinin, çocukların ilkokula hazırbulunuşluklarını etkilediğini saptamıştır. Öğretmenleri ile iyi bir iletişim ve daha yakın öğretmen-çocuk ilişkisi kuran çocuklar okulda daha az davranış bozukluğu

yaşamakta ve daha iyi akademik performans göstermektedirler (Palermo, Hanish, Martin, Fabes ve Reiser, 2007).

C) Uygulanan Eğitim Yaklaşımları

Oyun, erken çocukluk eğitiminde çocuğun gelişimini sağlayan en önemli unsurdur, çünkü çocuklara doğal yollarla öğrenmeleri için fırsat sağlamaktadır. Oyun çocukların fiziksel, bilişsel, dil ve sosyal becerilerin gelişimini önemli derecede desteklemektedir. İlkokul başarısı için çocukların erken çocukluk döneminde oyun ile öğrenmeleri sağlanmalıdır. Oyun yoluyla etkileşime girilen çocuk sözel dili ve beden dilini daha iyi kullanabilmekte, kendini ifade becerisi gelişen çocukların kendilerine güvenleri de yüksek olmaktadır. Bu çocuklar ilkokula, öğrenmeye hevesli olarak gitmektedirler (UNICEF, 2012).

Çocuğun gelişiminin doğasından kaynaklı olarak, ilköğretimde uygulanan müfredat okul öncesi eğitimin devamı olarak çocuk açısından anlamlı olmalıdır. Akademik beceriler ile birlikte oyun aktivitelerine de yer verilmeli ve çocuklarla birebir çalışılacak, çeşitli etkinlikleri kapsamalıdır. Tek bir öğrenme yöntemi yerine, çok çeşitli öğretim yöntemleri kullanılarak çocuklara zengin öğrenme deneyimleri sağlanmalıdır. Çocukların olumlu deneyimler yaşamasını sağlayan, gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte etkinlikleri kapsayan bir öğretim programı planlanmalıdır (Katz, 1991).

2.3 İlkokula Hazır Olma Sürecinde Çocukların Sahip Olmaları Gereken Yeterlilikler

Çocukların ilkokula başlama sürecinde sahip olmaları gereken yeterliliklerin bilinmesi ve bu açıdan destek sağlanması onların ilkokul birinci sınıfa uyum sağlama sürecini kolaylaştıracaktır.

UNICEF (2012) ilkokula hazırlık sürecini çocuk, okul ve aile boyutunu kapsayan üç temel başlık altında ele almaktadır:

1. Çocuğun hazır olması: Çocuğun öğrenmesinin ve gelişiminin okula hazırbulunuşluk sürecindeki önemine dikkat çekilmektedir. Çocuğun ilkokula hazır hale gelmesi, ilkokula geçiş yapabilmesi için hazır olması gereken bilgi ve becerileri ifade etmektedir.
2. Okulların hazır olması: Çocukların okul öncesi eğitimden ilkokula yumuşak bir okul geçiş sağlayabilmeleri , tüm çocukların öğrenmelerini teşvik edecek ve destekleyecek uygulamaların yapılması, okulun fiziksel koşulları ev ve okul arasında köprü kurmak için kullandıkları uygulamalar, kültürel ayrımların okula hazırbulunuşluktaki önemini vurgulamaktadır. Aşırı kalabalık sınıflar, okulun fiziksel koşullarının uygun olmayışı, öğrenme materyallerinin eksikliği ilkokula hazırbulunuşluğu olumsuz etkilemektedir.
3. Ailelerin hazır olması: Ebeveynlerin ve çocuklara bakan kişilerin tutumlarının ve çocukların öğrenmelerinde, gelişimlerdeki desteklerinin ilkokula hazırbulunuşluk açısından önemini vurgulamaktadır. Bu boyut geniş bir kapsamda ele alınmakta ve toplumun da ilkokula hazırlığa etkisini olduğuna vurgu yapmaktadır.

Okula hazırbulunuşluğun üç boyutu da önemlidir ve birbirleri ile sürekli iş birliği durumunda olmalıdırlar.

İlkokula yeni başlayacak çocuğun sorunsuz bir eğitim- öğretim hayatının olması, hızlı öğrenmesi ve uyum gösterebilmesi açısından aşağıda ifade edilen bilgi ve becerileri kazanmış olması gerekmektedir. İlkokula başlayacak olan çocuklar bu becerileri edinmiş olarak okula başlamaları, akademik başarılarını olumlu bir şekilde

etkilemektedir (Unutkan, 2007; Refoth, Buchenauer, Crissman ve Halko, 2004; Akt: Taşkın, 2017). Bu beceriler şu şekilde sıralanabilir:

1. Kendini iyi bir şekilde ifade edebilmelidir,
2. Görüşlerini doğru bir şekilde bildirebilmelidir,
3. Dikkatini uzun bir süre belli bir noktaya odaklayabilmelidir,
4. Benzer ve farklı olan kavramları farkedebilmelidir,
5. Ses ve harf ilişkisi kurabilmelidir,
6. Benzer ve farklı sesleri birbirinden ayırabilmelidir,
7. El- göz koordinasyonunu kurabilmelidir,
8. Duygularını ifade edebilmelidir,
9. Gözlemlerini, duyduğu şeyleri anlayıp, hafızasında tutabilmelidir,
10. Sırasını bekleyebilmeli ve bu konuda sabır göstermesi gereklidir,
11. Kendini iyi bir şekilde ifade edebilmelidir,
12. Sosyal olmalı, arkadaşları ile iyi geçinebilmeli ve iyi ilişkiler kurabilmelidir,
13. Bağımsız olarak işlerini yapabilmelidir (yemek yeme, giyinip soyunma, tuvalet vb).
14. Anneden bağımsız olabilmelidir,
15. Matematiksel düşünebilmeli ve becerileri yapabilmelidir,
16. Yönergeleri dinmeli ve verilen yönergeleri yerine getirebilmelidir,
17. Kalem düzgün bir şekilde tutabilmelidir,
18. Okul ve toplum kurallarını uygulayabilmelidir,
19. Farklı çocuklarla oyun oynayabilmelidir,
20. Renkleri tanıyabilmelidir,

Genel olarak ilkokul birinci sınıfa başlayacak olan çocuk fiziksel olarak gelişen ve aktif olan, deneme-yanılma yoluyla öğrenmeyi gerçekleştiren, oyun oynamaya meraklı, okula gitmeye ve öğrenmeye istekli olan bireylerdir (Unutkan, 2007).

Dockett ve Perry'nin (2003) ebeveynler, eğitimciler ve çocuklar ile yaptıkları çalışmada ilkokula geçiş sürecinde çocukların 8 temel alanda gelişmiş olması gerektiğini ortaya koymuşlardır. Bu yeterlik alanları şöyle açıklanmıştır:

1. Rakamları tanıyabilmeli, yazı yazabilmeli, rakam ve yazı hakkında bilgi sahibi olmalı,
2. Bir ortama uyum sağlayabilmeli, büyük ya da küçük grup çalışmalarına katılabilmeli, iş birliği yapabilme, öğretmenin verdiği yönergeleri yerine getirebilmeli,
3. Kalemi tutabilmeli, okula, sınıfa ilişkin nesneleri kullanabilmeli,
4. Okul ortamına kolayca uyum sağlayabilmeli,
5. Kurallara uyum sağlayabilmeli ilkokula ilişkin beklentileri karşılayabilmeli,
6. Çocuğun yaş ve genel sağlık durumu ilkokula başlayabilecek düzeyde olmalı (Dockett ve Perry, 2003).

Ulusal Eğitim Hedefleri Panelinde karar verilen ilkokula başlayacak çocuğun sahip olması gereken yeterlilikleri şu şekilde sıralamaktadır (Kagan, 1992: Akt. Koçyiğit ve Kayılı, 2014).:

1. Bedensel ve psiko-motor gelişim: Çocuklar dengeli ve sağlıklı bir şekilde beslenmiş, bedenlerini iyice dinlendirmiş olmalıdır. Çocuk kalemi tutabilecek nitelikte küçük kas becerileri ile dengeli hareketini sağlayan büyük kas becerilere sahip olmalıdır.
2. Sosyal- duygusal gelişim: Çocuklar yetişkin bireylerle etkili ve doğru iletişim kurabilmeli, kendi akranlarıyla oyun oynayabilmeli ve iş birliği yapabilmelidir.

3. Dil gelişimi: Çocuklar duygularını, isteklerini ifade edebilmeli, ilk okuma yazma becerilerini edinmiş olmalıdır.
4. Biliş ve genel bilgi: Çocuklar renk ve geometrik şekilleri tanımalı, sıcak- soğuk kavramlarını kavramış olmalıdır.
5. Öğrenmeye yönelik yaklaşımlar: Çocuklar sorgulamayı bilmeli, yaratıcı olabilmeli, tek başlarına hareket edebilmeli, iş birliği kurabilmeli ve azimli olmalıdır.

Einon (2000) bir çocuğun ilkokula hazır olması için bazı kriterlere sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Einon'a göre çocukların ilkokula hazır olması için gerekli kriterler şunlardır:

1. İlkokul başlayacak olan çocuk uzun bir süre ailesinden, arkadaşlarından kolay bir şekilde ayrılabilmelidir.
2. Farklı insanlarla beraber vakit geçirebilmelidir.
3. Birden fazla insanlarla aynı ortamda bulunabilmelidir.
4. Eleştiriye açık olmalıdır.
5. Bir pekiştireç verilmeden çocuk ders çalışmalı ve ödevlerini yapabilmelidir.
6. Sınıfa uyum sağlayabilmeli, uyumsuz davranışlar göstermemeli, sakin bir şekilde oturabilmelidir.
7. Gördüklerini, duyduklarını, duygularını doğru bir şekilde ifade edebiliyor olmalıdır.
8. İlkokula başlamada gerekli olan temel becerileri edinmiş olmaları gerekmektedir.
9. Ses ve yazma farkındalığı edinmiş ve gözünü soldan sağa, yukarıdan aşağıya doğru satırı yorulmadan takip edebilmelidir.
10. Kendisine verilen süreyi verimli olacak şekilde kullanabilmelidir.

11. Grup çalışmasına dahil olabilmelidir.
12. İhtiyaç duyulan durumlarda liderliği üstlenebilmelidir.
13. Okuma ve yazma için ön yeterlilikleri (yazı yönü, kitabı kullanabilme, okumaya hangi sayfadan başlanması gerektiği, noktalama işaretleri, ses benzerlikleri ve farklılıklarını bilme vb.) kazanmış olması gerekmektedir.
14. Kendi kültürünü benimsemiş, farklılıklara saygı duyan, önyargısı olmayan bir bakış açısına sahip olmalıdır.
15. Yaşamakta olduğu ülkenin gelenek ve göreneklerinin farkında olmasının yanında, diğer ülke ve kültürlerle ilişkin farkındalık kazanmış olmalıdır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan çok sayıda araştırmada ilkökula yeterlilik olarak, harfler ve sayılar hakkında temel bilgiler, akranları ile iyi bir iletişim, ince motor becerileri, hareket beden- denge koordinasyonu, dikkatini belli bir süre belli bir yere odaklayabilme olmak üzere çeşitli erken becerilerin gerekli olduğu öne belirtilmiştir (Wolf ve McCoy, 2019). Sayı sayma, harfleri tanıma ve etkili iletişim kurabilme, temel akademik görevleri yerine getirebilme becerisi vb. yeterliklerin çocukların ilkökula hazır olduğunun önemli bir habercisi olduğu ifade edilmektedir (Palermo, Hanish, Martin, Fabes ve Reiser, 2007).

2.4 İlkokula Hazırbulunuşluğun Değerlendirilmesi ve Değerlendirme Yaklaşımları

Çocukların ilkökul hazırbulunuşluğunun, bütünsel olarak gelişimlerini ölçmekte kullanılan testlerle tespit edilmesi, gereksinim duyulan alanlarda ilkökula hazırbulunuşluklarının değişik programlar uygulanarak desteklenmesi önemlidir. Çocukların ilkökula hazırbulunuşluk sürecinin çok yönlü değerlendirilmesi gereklidir. Birkaç farklı açıdan ve tarafsız bir şekilde yapılacak değerlendirme için gözlem, anektod, gelişim kontrol listeleri, anket, görüşme, portfolyo değerlendirmesi, standart

testler gibi değişik ölçme değerlendirme yöntem ve tekniklerinin birlikte kullanılması, çocuğun hazırbulunuşluk seviyesinin tespit edilmesi yönünden gerekli görölmektedir. Bu şekilde gerçekleştirilen değerlendirme sonucunda sınıf programı çocukların gereksinimlerine uygun biçimde hazırlanırken ebeveynlerin ev ortamında uygulama yapabilecekleri çalışmalar da planlanmakta ve her çocuğun gereksinimi olan bireysel eğitim programı düzenlenebilmektedir (Polat, 2020).

Meiselss (1999), farklı teorik temellerden oluşan dört hazırbulunuşluk yaklaşımının olduğunu belirtmektedir.

1) Gelişimsel Görüş

Bu yaklaşıma göre, çocuklar gelişimleri boyunca içsel olarak işleyen saatlere sahiptirler. Çocukların ilkokula hazırbulunuşlukları bu biyolojik süreçten etkilenmektedir (May ve Kundret, 1997). Bu görüş çocukları okula hazırlamanın doğal potansiyellerinin ortaya çıkmasına izin vermeyi içerdğini savunmaktadır. Bu ortaya çıkma sürecinin hızlandırılmayacağını dolayısıyla hazır olmayı kolaylaştırmak için yapılacak çok az şey olduğunu ifade etmektedir. Çocuğun gelişimsel olarak, hazırbulunuşluk göstermemesi çocuk için bir sorun olarak algılanmaktadır. Gelişim biyolojik ise, o zaman herhangi bir sorunun nedeni çevre ve çocuğun etrafındakilerden ziyade bireyde olmalıdır. Gelişimsel görüş, her çocuğun gelişiminin önceden belirlenmiş bir şekilde fakat farklı hızlarda gelişeceğini belirtir. Dolayısıyla gelişim aceleye getirilmez, çocuğun hangi aşamada olduğu ile ilgili değerlendirmeler yapılabilmekte ve buna göre çocuğun okula başlaması mı yoksa bir yıl daha okula hazırlanmak için geçirmesi gerektiği konusunda karar alınabilmektedir. Bu kararların temeli olarak Gessell Okula Hazırlık Testi gibi çeşitli gelişimsel değerlendirme araçları kullanılmaktadır (Dockett ve Perry, 2002).

2) Çevresel Görüş

Bu yaklaşıma göre hazırbulunuşluk, çocuğun sergilemiş olduğu öğrenme becerisi ve davranışlar ile ifade edilmektedir. Gelişimsel yaklaşımın tersine çocuğun öğrenme becerisi ve davranışları çevreden etkilenecek, tecrübeler aracılığıyla kazanılmaktadır. Beklenen öğrenme becerisi, bilgi ve davranışlar sergileyemeyen çocuklar, gereksinimleri doğrultusunda kendilerine özel olarak hazırlanan programlara yönlendirilmektedir. Özetlenecek olursa çocuk ilkokula ya hazırdır ya da değildir. Çocuklar ilkokula hazır değil ise, yetersiz oldukları bilgi ve beceriler çocuklara öğretilmektedir. Okula hazırlığın çevresel görüşü, becerisinin ve bilginin ölçülmesine uygundur. Okula hazırlık becerilerine ilişkin kontrol listeleri bu kategoriye girer. Hazırbulunuşluk testlerine yönelik önemli bir eleştiri, becerileri yalıtılmış ve bağlam dışı olarak değerlendirmelerdir (Dockett ve Perry, 2002).

3) Sosyal Yapılandırmacı Görüş

Bu yaklaşım hazırbulunuşluğu çocuğun sosyokültürel çevresinde sahip olduğu imkanları açısından ele almaktadır. Öğrenciler okul çevresiyle karşılıklı bir iletişim halindedir. Her çocuk, aile ilişkilerinden, bireysel faktörlerden ve önceki öğrenme deneyimlerinden etkilenebilir. Bu sebeple, çocukların diğer çocuklar, öğretmenler ve materyaller dahil olmak üzere, okul kültürüyle ve ayrıca okul faktörleriyle etkileşimleri onların okul başarılarını etkilemekte ve bazen riske sokabilmektedir (May ve Kundret, 1997). Sosyal yapılandırmacı görüş, hazırbulunuşluk tanımlarındaki sosyal ve kültürel farklılıkları önplana çıkarır. Eğitimcilerin, ebeveynlerin ve toplumun, okula hazırbulunuşluk açısından neyin önemli olduğunu belirlemesi ve değerlendirme yapmak için bütün bu paydaşların iş birliği yapmaları gerektiğini ifade etmektedir (Dockett ve Perry, 2002).

4) Etkileşimci Görüş

Bu bakış açısı yukarıda belirtilen diğer üç yaklaşımı kapsayacak şekilde çocuk ve çocuğun yetiştiği çevre ile ilgili tüm bilgileri birleştirerek karşılıklı etkileşimi vurgulamaktadır. Her bir etken diğerinden etkilenmektedir. Bu görüşe göre, çocuk ve okul arasındaki ilişkiler hazırbulunuşluğu teşvik etmede etkilidir. Etkileşimci görüş, diğer görüşlerin ilişkileri bağlamında hazırlığın değerlendirilmesi gerektiğini ifade eder. Bu görüşe göre okula hazır bulunuşluğun oluşması zaman alır, hazır bulunuşluğu tek başına ele alınmaz ve bir seferlik testle değerlendirilemez. Bunu yerine, etkileşimlerin zaman içinde çocukları, ebeveynleri ve öğretmenleri öğrenme hakkında karar vermelerini içeren stratejiler aracılığıyla değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (Dockett ve Perry, 2002).

2.5 Bir İletişim Yolu Olarak Resim ve Önemi

Herhangi bir yüzey üzerine çizgi, biçim ve renklerle bir ahenk içerisinde yapılan, sonucunda bir görsellik oluşan özgün bir eser resim, olarak tanımlanmaktadır. Çocuk resim çizerken sonucunda sadece bir görsel yaratmak dışında, hayallerini ve duyguları resme aktarmaktadır (Özkaya, 2019). Çocuklar için resim yapmak farklı anlamlar taşımaktadır. Çocuklara göre resim çizmek, hem bir süreç ve aynı zamanda resim sonucunda bir sanat eseri yaratmaktır. Özetlenecek olursa resim çizmek sembollerin, şekillerin çizgiler yoluyla anlatılmasıdır. Çizim için genellikle olmazsa olmazlardan olan kalemler ve boyalar ile yüzey üzerinde özgün bir iz bırakacak şekilde uygulamaktır; çocuklar kumun üzerine, üstelik havada bile resim yapabilmektedirler (Malchiodi, 2005:53;Akt: Özkaya, 2019). Çocuklar çizmiş oldukları resimlerle kendi çevresi hakkında algılarını ve gözlemlerini kendi şahsi görüşleriyle şekillendirmekte ve bu şekilde çocuk dış dünyayı nasıl algıladığını ortaya çıkarmaktadır (Belet ve Türkkan, 2007,3; Akt: Karagöz ve Mamur, 2015). Çocuklar yaşamış oldukları

duyguları, korkuları söz ile ifade edemediği zamanlarda çizim ve resimlerle dışa vurup aktarmaktadır (Alan, Çomut ve İpek, 2021). Resim, çocuğu kendi benliğini bulduğu ve ona en özgür olabileceği ortamı yaşamasını sağlayan sanat etkinliklerinden biridir (Şener, 2018).

Çocukların spontane bir şekilde duygularını yansıtmaları açısından resim çizdirme etkinliği uygun bir tekniktir (Aykaç, 2012). Çizimler, çocukların iç dünyasındaki duygu ve düşüncelerine, deneyimlerine erişebilmek için güçlü bir araçtır (MacDonald, 2009). Okul öncesi dönemde resim eğitiminde, ilköğretim kademesindeki plan, program eğitime göre, daha özgür ve spontane çalışmalara yer verilmektedir. Okul öncesinde resim çizmenin birden fazla amacı vardır, bu amaçlardan en önemlisi çocukların kendileri ve hayatı yaratıcı olarak anlamlandırma becerilerinin arttırılmasını sağlamaktır (Özden, 2011). Okullarda artık çocukların okul başarısı ve akademik yetenekleri gibi nicel beceriler yerine çocukların çizimleri, hikayeleri ve yazılı çalışmaları gibi farklı iletişim becerilerine odaklanılmaktadır (MacDonald, 2009). Çocuğun kendi dünyasındaki duygu durumlarına ilişkin tutumlarını ve düşüncelerini ifade etmesinde, özgür ve yalın anlatma tekniği olan resim büyük önem taşımaktadır (Aksoy ve Baran, 2010). Bazı araştırmacılar; çocukların okullarda ve sınıflarda aldıkları eğitime yönelik algıları, bakış açıları hakkında fikir edinmenin bir yolu olarak çocukların çizimleri kullanmışlardır (Haney, Russeo ve Bebell, 2004). Çocuk resim aracılığıyla doğal bir şekilde kendisini ifade edebilmektedir. Çocuk, çizmiş olduğu resimler aracılığıyla kendi duygu dünyasını dışa aktarmaktadır. Çocukların kendilerine ilişkin duyguların ve düşüncelerin çıktısı olduğundan okul öncesi eğitimde resmin yeri çok önemlidir (Şener, 2018).

Çocuk ve resim birbirini tanımada destekleyen, sürekli bir değişim yaşayan ve gelişmekte olan dinamik olgulardır, iletişim kurmada en önemli ve etkili faktörlerdir

(Artut, 2004). Resim ile çocuklar beceri düzeyleri ve yaratıcılıklarını gözler önüne sermekte, duygularını yansıtabilmekte, resmi iletişim aracı olarak kullanmakta ve çizerken rahatlamalarını sağlamaktadır (Bay, Çalışkan ve Geyik, 2019). Resim aracılığıyla çocuklar iç dünyasını dışarı yansıtmaktadırlar. Okul öncesi dönemde, çocuklar çizmiş oldukları resimler ile kendisini ifade etme fırsatı bulur (Şener, 2018). Çizim, çocuklar için doğal bir iletişim biçimi olarak kabul edilir (Yuen, 2004). Resim çizme etkinliği ile birlikte çocuklar, kişilik etkenlerinin yanı sıra zekalarını, günlük yaşantı deneyimleri ve sosyal ortamlarla olan etkileşiminde, kendi sınırlarını diğer çocuklardan ayrılmasını sağlamaktadır. Resim etkinliğinin çocukların birçok gelişim alanına katkıda bulunmaktadır.

Resim çizmek aynı zamanda çocukların ince motor becerilerin, zihinsel, bedensel ve el-göz koordinasyonunun gelişimine destek olur. Resim, çocuğun kişiliğinin özelliklerinin ve kendi iç dünyasını dışarı aktarımı, zeka gelişiminin de bir belirtisi olması nedeniyle tanı ve sağaltıcı fonksiyonları da görmektedir (Özden, 2011). Çocuk çizmiş olduğu resim ile bizlere kendisinin bir parçasını yansıtmakta, olaylara ilişkin düşüncelerini ve fikirlerini ifade etmektedirler (Yavuzer, 1998). Çocuk, imge aracılığıyla, analitik ve mantıksal kurallara bağlı kalmadan türlü faaliyetlere ve icatlara yönelir. Bu sebeple çocuk kendi yapmış olduğu faaliyetlerle kendi iç dünyasını yansıtmakta, çizmiş olduğu resimler hakkındaki duygu ve düşüncelerini, kimseye bağlı kalmadan, kendisinin algılayabildiği, kavrayabildiği şekilde dile getirmektedir (Artut, 2004). Dolayısıyla resim çizmek ve çizilen resmi anlatmak, çocuğun kimseye ihtiyacı olmadan kendini ifade etmesini sağlamakta ve duygusal gelişimini desteklemektedir.

2.5.1 Araştırmalarda Bir Veri Toplama Yöntemi Olarak Resim

Çocuklar ile yapılan araştırmalarda kullanılan bir veri toplama yöntemi olan resim, çocukların süreç içerisinde kendi gözlem ve yorumları kullanılarak görüşlerini iletmenin doğal bir yolu olarak görölmektedir (Yuen, 2004). Araştırmalarda çocukların çizmiş oldukları resimler ve bunlara eşlik eden yazılı anlatımlar, çocukların deneyimlerindeki ve beklentilerindeki hem ortak noktaları hem de farklılıkları yansıtmaktadır. Araştırmalarda veri toplama için kullanılan resim çocukların çizmiş oldukları resimler ve anlatıları oldukça güçlü bir yöntemdir, çocukların çizmiş oldukları resimlere yüklenen anlama odaklanmak oldukça önemlidir. Çocuklar tarafından çizilen resimler ve anlatılarıyla deneyimlerine ilişkin değerli bilgiler elde edilmektedir. Çocukların okula ilişkin çizmiş oldukları resimler, yetişkinlere çocukların tecrübeleri ve beklentilerine ilişkin bilgi vermektedir. Çocuk çizimleri uzun yıllar boyunca zihinsel ve duygusal gelişim için standart bir değerlendirme aracı olarak kullanılmaktadır. Çocuk çizimi alanında yapılan son araştırmalarda, çocukların çizimleri üzerindeki etkiler olarak sosyal ve kültürel bağlamın dikkate alınmasının önemi, yorumlarından çok çocukların kendi çizim yorumlarına odaklanması gerektiği vurgulanmaktadır. Okula geçiş süreci, çocukların deneyimlerini ve beklentilerini çizimler yoluyla aktarmaları açısından önemli bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Çocuklar tarafından eğitim ortamlarındaki (okul öncesi veya ev ve okul gibi) deneyimleri belirgin bir şekilde ifade edilmekte ve çocuklardan benzerliklerin yanı sıra, farklılıklarını da yansıttıkları belirtilmektedir (Docket ve Perry, 2005).

2.6 Alan Yazında İlgili Araştırmalar

2.6.1 KKTC ve Türkiyede Yürütülen Araştırmalar

Bu bölümde KKTC ve Türkiyede yürütülen benzer araştırmalar ile ilgili bilgiler verilecektir.

Yorulmaz, Tunceli ve Yavuz (2022) yürütmüş oldukları çalışmada okul öncesi ve ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin ilkokula bakış açılarını ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve katılımcılar çoklu örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Çalışmanın örneklemini yaş ortalaması 69 ay olan 15 okul öncesi öğrencisi ve yaş ortalaması 80 ay olan 15 ilkokul birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda okul öncesi çocuklarının genelinin ilkokula ilişkin bilgiye sahip oldukları görülmüştür. İlkokula ilişkin bilgiler genellikle okulun fiziki özellikleri, derslerin zorluğu ve kurallar olduğu saptanmıştır. İlkokul birinci sınıf öğrencileri birinci sınıfta yeni öğrenmeler gerçekleştirdikleri ve okula başladıkları için mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Okul öncesi ve ilkokul arasındaki en büyük fark işlenen dersler olduğu saptanmıştır. Çocuklar ilkokulda daha fazla oyun oynamaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

Özaslan ve Öztürk (2022) yapmış oldukları çalışma ile ilkokula başlayan çocuğu olan ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşluk ve okula uyumuna ilişkin görüşlerini saptamayı amaçlamışlardır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden, fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Çalışmanın katılımcılarını Samsun ili Atakum ilçesinde yaşamakta olan, çocuğu 2018- 2019 eğitim öğretim yılında ilkokula başlamış olan 20 ebeveyn oluşturmaktadır. Veriler yüz yüze yapılan görüşmeler ile toplanmış ve içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Çalışmanın bulgularında okula hazırbulunuşluk ve okula uyum süreci olmak üzere iki farklı tema olarak ortaya

çıkmiştir. Çalışmanın sonuçlarında ise ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşluk kavramını değişik gelişim alanlarını ifade edecek şekilde tanımladıkları ve genel olarak sosyal- duygusal gelişim alanını ve öz- bakım becerilerini ön plana çıkaran açıklamalar yaptıkları saptanmıştır. Okul yöneticilerinin ve eğitimcilerin çocukların ilkokula uyumlarının sağlanması açısından değişik faaliyetler yaptıklarından bahsedilmiş, sürecin daha kolay atlatılıp, başarılı bir uyum gerçekleşmesi açısından okul ve aile iş birliğinin önemine değinilmiştir.

Korkmaz (2022) tarafından yürütülmüş olan çalışma ile COVID-19 pandemisinden kaynaklanarak, uygulamaya başlanan uzaktan eğitim sürecinde, okul öncesi eğitime devam etmekte olan öğrencilerin, ilkokula hazırbulunuşluk açısından olumsuz biçimde etkilenip etkilenmedikleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021- 2022 eğitim öğretim yılı İzmir'in Bornova ilçesinde bulunan resmi okullarda eğitim veren sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmada veriler "İlkokula Hazırbulunuşluk Ölçeği" ile toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda cinsiyet faktörünün okula hazırbulunuşlukta anlamlı olarak bir fark yaratmadığı, ilkokula başlayan çocukların yaş faktörlerinin hazırbulunuşluk açısından önemli olduğu kanısına varılmıştır. 72 ay ve üzeri çocukların 66-71 aylık çocuklara göre duyuşsal, psiko- motor ve öz bakım becerilerinde hazırbulunuşluk düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmış, zihinsel açıdan ise hazırbulunuşluklarının iki öğrenci grubu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Fakat diğer boyutlarda ve toplam hazırbulunuşluk puanında 72 aylık ve üstü çocukların lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda online eğitim sürecinin ilkokula hazırbulunuşluk açısından çocukları olumsuz etkilemediği tespit edilmiştir.

Minifoğlu ‘nun (2020) yürütmüş olduğu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer verilen okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının okul öncesi ve ilkokul birinci sınıf öğretmenleri tarafından incelenerek, okul öncesi eğitim döneminde uygulanan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının, çocukların ilkokula hazırbulunuşluğa katkısı iki farklı öğretmen gruplarının görüşleri ile incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu 2019- 2020 eğitim-öğretim yılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin çeşitli ilçelerinde eğitim veren 29 okul öncesi öğretmeni 26 ilkokul birinci sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yürütölmüş olan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi vı durum çalışması deseni kullanılmıştır. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından içerik analizi ile çözümlenmiş ve kategorize edilmiştir. Çalışmanın sonucunda okul öncesi ve ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin de programda verilmiş olan çalışmaların çocukların ilkokula hazırbulunuşluklarını desteklediğı ve okula uyumlarını destekledikleri ortaya çıkmıştır.

Civek ve Çakmak (2019) tarafından yürütölen çalışma ile okul öncesi eğitime devam eden 48-71 ay çocuklarının yapmış oldukları resim yoluyla, okula ilişkin algılarını incelemek amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemi ve betimleyici durum çalışması deseni ile yapılmıştır. Örneklemini 117 çocuğun oluşturmuş olduğu bu çalışmada, betimsel analiz yöntemi kullanılarak verileri analiz edilmiştir. Sonuç olarak birçok çocuğun çizmiş oldukları resimlerde okul yapılarına yer verdikleri ve okul kavramını biçimsel bir şekilde algılamış oldukları saptanmıştır. Çocukların resimlerine okul kavramı farklı şekillerde yansımıştır. Okulun bazı çocuklara göre oyuna ilişkin ihtiyaçlarının karşılandığı bir alan olarak algılanırken, bazı çocuklara göre ise sosyalleşmesini sağlayan bir yer olarak algılandığı tespit edilmiştir. Anaokul ve

anasınıfların niteliğinin çocukların okula ilişkin algılarının oluşmasında önemli bir etken olduğu saptanmıştır.

Koçyiğit (2014) tarafından ilkokula geçiş sürecinin çocukların kendi bakış açılarıyla incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, çocukların ilkokula ilişkin bilgilerinin ve beklentilerinin neler olduğu, ilkokula ilişkin bilgilendirmelerin kimler tarafından yapıldığı, ilkokula başlamak için sahip olması gereken bilgi ve becerilerin neler olduğu konusunda görüşleri saptanması amaçlanmıştır. Aydın ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 7 farklı bağımsız anaokullarda eğitime devam etmekte olan 26'sı kız, 29'u erkek toplam 55 çocuk bu çalışmanın katılımcılarını oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan çocukların yaş ortalaması 66 aydır. Bu araştırmada, okul öncesi eğitime devam etmekte olan çocukların ilkokula hazırbulunuşluk kavramına yönelik görüşlerini çeşitli açılardan detaylı bir şekilde ortaya çıkarılması amacıyla nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Açık uçlu yoğunlaşmış görüşme, rezim çizip anlatma yöntemleri kullanılmıştır. Görüşmede "Ne zaman ilkokula başlayacaksın?", "Ne olunca ilkokula gidilir?", "Ne zaman ilkokula gideceksin?" vb. sorular sorulmuştur. Görüşmelerle bağlantılı olarak çocuklara ilkokulun nasıl bir yer olduğu/ olabileceği ile ilgili resimler çizdirilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre okul öncesi eğitime devam etmekte olan çocuklar ilkokul kavramını büyük, kalabalık, karışık ve uzak diye ifade etmişlerdir. Çalışmanın bir bulgusu da okul öncesi eğitime devam eden çocukların ilkokulun çok fazla kurallı bir yer olduğu ve oyun oynanmayacak bir yer olduklarını düşünmeleridir. Çocuklar ile yapılan görüşmelerde genel olarak çoğu çocuğun ilkokul ile ilgili olumsuz düşüncelere sahip olduğu belirlenmiştir.

Yeşil (2012) tarafından yürütülmüş olan çalışma ile çocukları özel anaokullarda ve anasınıfında eğitime devam etmekte olan çocukların ebeveynlerinin

ilkokula başlama açısından önemli gördükleri becerilerin neler olduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu çalışmada nicel araştırma yönteminden tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri, demografik bilgi formu ve ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşlukla ilgili görüşlerini içeren iki farklı bölümden oluşan anket ile toplanmıştır. Çalışma İstanbul ilinde çocuğu özel anaokul ve anasınıfında eğitime devam etmekte olan 115 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, ebeveynlerin çoğunun çocuklarının öz bakım becerilerini edinmiş olmaları, kendilerinin ihtiyaçlarını ve isteklerini ifade edebiliyor olmalarını önemli bulduğu belirlenmiştir. Akademik becerileri önemli gören ebeveynler ise çok az sayıdadır. Ebeveynlerin ifadelerinde, çocuğun cinsiyeti ve ebeveynlerinin eğitim düzeyine göre değişiklik gözlenmemiştir.

Aksoy ve Baran'ın (2010) yürütmüş oldukları çalışma ile okul öncesi eğitim gören 5-6 yaş çocuklarının çizmiş oldukları resimler aracılığıyla okul algılarının neler olduğuna ilişkin inceleme yapmak amaçlanmıştır. Bu çalışma ile çocukların okula ilişkin algıları birden fazla değişken ile incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini rastgele seçilen 60 çocuk oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini oluşturmuş olan çocuklara "okul içerisinde size kendinizi en keyifli hissettiren yer" yönergesi verilerek resim çizdirilmiştir. Bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda ise çocukların okula ilişkin algılarında resmettikleri yer, çiziminde kendine yer vermesi, kendinden ayrı olarak başka insan figürüne yer verilip verilmemesi, kullandıkları oyuncakları çizip çizmememesinin cinsiyet faktörüne bağlı farklılık göstermediğini fakat okul öncesi eğitim ortamında bulunma ve okula devam durumuna bağlı olarak farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

2.6.2 Farklı Ülkelerde Yürütülen Araştırmalar

Bu bölümde farklı ülkelerde yürütülen benzer araştırmalar ile ilgili bilgiler verilecektir.

Wilders ve Wood (2023) yapmış oldukları çalışma ile Belçika'daki uluslararası bir okul öncesi kurumdan ilkokul birinci sınıfa geçerken, çocukların bu süreci nasıl deneyimlediklerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadırlar. Çalışmanın örneklemini 6 yaşında 3 kız ve 3 erkek olmak üzere toplam 6 çocuk oluşturmaktadır. Çocukların deneyimlerine yönelik veriler çoklu yollarla toplanmıştır. Çalışmanın başında ve sonunda kuklalar kullanılarak çocuklar ile ilkokula ilişkin röportaj yapılmıştır. Çocuklara okul öncesine ve ilkokulun ortamlarına ilişkin resimler çizdirilmiş okul öncesi eğitim ve ilkokula ilişkin fotoğraf çekmeleri istenmiş, duygu kartları yoluyla görüşleri derlenmiştir. Daha sonra yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak sorular sorular sorulmuş ve toplanan diğer verilerle ilişkilendirilmiştir. Son olarak ise çocukları rehber eşliğinde ilkokul 1.sınıfa geziye çıkarmışlardır. Temalaştırılarak çözümlenen yanıtlar çok yönlü olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın bulgularında çocukların, okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş sürecinde oyundan akademik bir eğitime geçiş olduğunun ve bu değişime hazır olmalarının beklendiğinin farkında oldukları görülmüştür. Sonuç olarak bu çalışma ile sosyo- kültürel bir perspektiften bakıldığında, okula hazırbulunuşluğun belirli bir zamanda değerlendirilemeyeceği, bunun yerine çocukların geçişten önce başlayan ve geçişin sonra devam etmekte olan deneyimlerinin dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Jose, Bankalar, Hansen, Jones, Zubrick, Stafford ve Taylor'un (2020) yürütmüş oldukları çalışmada amaç, ebeveynlerin çocuklarının okula geçiş sürecini nasıl deneyimlediklerini ve desteklediklerini araştırmaktır. Bu çalışma Avustralya'da yaşayan ve sosyoekonomik düzeyi düşük olan 39 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir.

Ebeveynlerden okula hazır olma kavramını tanımlanmaları istenmiş ve bu kavramı önceden duyup duymadıkları, ilkokula hazırlığı desteklemek için neler yaptıklarına ilişkin sorular sorulmuştur. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden etnografik desene göre yürütülmüştür. Çalışmanın verileri ebeveynlerle yapılan yüzyüze görüşmelerden toplanmış ve içerik çözümlemesi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularında ebeveynlerin ilkokula hazır olmayı, çocuğun alışkanlıklarının dışında fiziksel, sosyal açıdan okula aktif ve bağımsız bir şekilde uyum sağlayabilme kapasitesi olarak tanımladıkları belirtilmiştir. Çalışmanın sonucunda ebeveynler okul öncesi eğitimin, çocukların özellikle sosyal açıdan gelişimlerini desteklediğini, genel olarak ise çocukların ilkokula geçiş sürecinin destekleyicisi olduğunu belirtmişlerdir.

Munnik ve Smith (2019)'in yaptıkları çalışmada ebeveynlerin, eğitim ve sağlık çalışanlarının okula hazır bulunuşluğu etkileyen bağlamsal faktörlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Bu çalışma Güney Afrika'nın Cape Town'daki Kuzey Eğitim Bölgesi'nde 9 ebeveyn ve 26 eğitim ve sağlık çalışanı olmak üzere 35 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın katılımcıları kartopu örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Çalışmanın verileri odak grup görüşmesi yapılarak toplanmıştır. Verilen cevaplar temalara kategorize edilerek analiz edilmiştir. Bulgulara göre; okula hazır bulunuşluğu etkileyen dört ana faktör bulunmaktadır. Toplum, çocuğun yaşamış olduğu olumsuz deneyimler, eğitimsel etkenler ve ailesel faktörlerdir. İlk faktör topluluk faktörleridir. Okula hazır olmayı işsizlik, sosyo-ekonomik durum ve kültür etkilediği ifade edilmiştir. İkinci faktör olarak okula hazır bulunuşluğu etkileyen olumsuz deneyimler arasında şiddet, travma ve kötü madde kullanımı yer almaktadır. Üçüncü faktör olarak verilen eğitimin yetersizliği ve verimsizliği, çocuğun yetersiz teşvik edilmesi, öğrenmeyi engelleyen faktörler, öğretmen desteği ve çocuğun okula hazır bulunuşluğunu etkileyen paydaşlar

arasındaki iş birliği eksikliği olarak belirtilmiştir. Dördüncü faktör ise ebeveynlerin çocuklara vermiş oldukları destek, çocuk yetiştirme uygulamalarındaki farklılıklar ve ebeveynlerin okuryazarlığı gibi ailesel faktörlerlerdir. Çalışmanın sonucunda okula hazırbulunuşluk üzerinde bu dört faktörün etkisi olduğu ifade edilmiştir.

Di Santo ve Berman 'in (2012) yapmış oldukları çalışma ile Kanadada erken çocukluk eğitime devam eden üç ve dört yaşındaki çocukların anaokula başlamaya ilişkin algıların saptanması amaçlanmıştır. Bu araştırmanın verileri 105 öğrenci (48 kız ve 57 erkek) ile yapılan 33 odak grup görüşmesiyle toplanmıştır. Görüşmede çocuklara; Anaokulunun nasıl olacağını düşünüyorsunuz?, Anaokuluna gitmeden önce bilmeniz gereken bir şey var mı?, Anaokulunun burada yaptığınızdan nasıl farklı olacağını düşünüyorsunuz?, Anaokulunda hangi kurallara uymanız gerektiğini düşünüyorsunuz?, Öğretmenlerinizin anaokuluna hazırlanmanıza yardımcı olması için ne yapması gerektiğini düşünüyorsunuz?, Anaokuluna hazırlanmanıza yardımcı olmak için annenizin veya babanızın ne yapması gerektiğini düşünüyorsunuz?, tarzında 6 farklı açık uçlu soru sorulmuştur. Araştırmanın sonucunda çocuklar anaokulunu; oyun yerine akademik etkinliklerin olduğu, ev ödevi verilen ve aynı zamanda verilen ödevi tamamlamak için başkalarının yardımına ihtiyaç duyacakları bir yer olarak algıladıkları sonucuna varılmıştır.

Chan (2012) tarafından yürütülmüş olan çalışma okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş sürecini, ilkokul ve okul öncesi öğretmenleri, ilkokul ve okul öncesi eğitime devam eden çocuklar ve çocuğu ilkokul ve okul öncesi eğitime devam eden ebeveynlerin deneyimlerini incelemektedir. Bu çalışma ile ilkokula geçiş sürecinde öğretmenlerin, ebeveynlerin ve çocukların deneyimlerinin ve beklentilerinin neler olduğunu araştırmak amaçlanmıştır. Bu çalışmanın çalışma grubunu 26 okul öncesi öğretmeni, 12 ilkokul öğretmeni, çocuğu okul öncesi eğitime devam eden 259

ebeveyn, çocuğu ilkokula devam eden 523 ebeveyn, okul öncesi eğitimini tamamlamak üzere olan 40 okul öncesi dönemi çocuğu, ilkokula yeni başlamış olan 32 çocuk oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri öğretmenler ve ebeveynlerden anket, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile, çocuklardan ise sınıf gözlemleri ve çocuk ile yapılan görüşmeler ile toplanmıştır. Öğretmenler ve ebeveynler ile yapılan görüşmeler için dört farklı 10-12 açık uçlu görüşme sorusu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Çalışmanın bulgularında, okul öncesi çocuklarının ebeveynleri çocukları ilkokula başladıkları zaman çocuklarının okumaya olan ilgilerinde artışa ilişkin yüksek bir beklentiye sahipken, okul öncesi öğretmenlerinin büyük bir kısmının kendisini doğru bir şekilde ifade etme konusunda büyük beklentileri olduğu belirlenmiştir. Sosyal beceriler konusunda hem okul öncesi öğretmenleri hem ebeveynlerin en büyük beklentisi çocukların temel görgü kurallarını iyi bilmesidir. İlkokul öğretmenleri ve okul öncesi çocukların ebeveynleri ilkokula geçiş sürecinde akademik becerilerin bilinmesi gerektiği düşüncesindedirler fakat okul öncesi öğretmenleri bu becerilerin daha az önemli olduğu düşüncesindedir. Katılımcı öğretmenler ve ebeveynlerinin çoğunluğu, çocukların daha katı bir öğrenme ortamına hızlı bir şekilde dahil olması, günlük rutinlerinin değişmesi, yeterliliklerini etkileyen fiziksel çevrenin değişmesi gibi etkenlerin, ilkokula geçiş sürecinde çocuklar üzerinde önemli bir etki bıraktığını belirtmiştir. Okul öncesi dönem çocukları ilkokulun ‘‘ büyük çocuk’’ statüsüne geçişlerini simgelediğini ifade etmişlerdir. Çocuklar ilkokula başlamayı heyecanla beklemektedir, fakat akademik ve sosyal beceriler konusunda endişeli oldukları gözlenmiştir. Genel olarak ebeveyn ve öğretmenlerin çoğu anaokulları, ilkokullar ve ebeveynler arasında daha güçlü bir iş birliğinin ilkokula geçiş sürecini kolaylaştıracağı konusunda aynı fikirdedir.

Mirkhil (2010) yapmış olduğu çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula geçiş sürecine ilişkin görüşlerini neler olduğunu saptamayı amaçlamıştır. Bu çalışma Avustralya'nın Melbourne eyaletine bağlı tam gün eğitim veren çocuk bakım merkezinde 6 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile iki ayda toplanmıştır. Ayrıca çocuklara ilkokula geçiş sürecine ilişkin düşüncelerinin neler olduğunu saptamak için okula başlamak isimli resimli hikaye kitabı okunmuştur. Görüşmenin sonunda çocuklardan ilkokula başladıklarını hayal etmelerini ve okula başladıkları ilk güne ait resim çizmeleri istenmiştir. Çalışmanın sonusunda çocukların ilkokula ilişkin bilgi sahibi oldukları ifade edilmiştir. Çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarında yapmakta olduğu eğlenceli etkinlikleri, ilkokulda da yapacaklarını belirtmişlerdir. İlkokula geçiş sürecinde bazı çocukların endişe duydukları ortaya çıkmıştır.

Einarsdottir (2010) tarafından yürütölmüş olan bu çalışma ile birinci sınıf çocuklarının ilkokul müfredatına ilişkin görüşleri ve karar alma süreçlerine olan etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma İzlanda Reykjavik'te bir ilkokulda altı ve yedi yaşlarındaki 20 çocukla yürütölmüştür. Çalışmanın verileri, çocukların bakış açılarını ve görüşlerini ortaya çıkarmak için grup görüşmeleri, çocukların çekmiş oldukları fotoğraflar, çocuk çizimleri gibi çeşitli araştırma yöntemleri ile toplanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve yazıya dökölmüştür. İlk olarak her bir yöntemle toplanan tüm veriler, kategorilere ayrılmıştır. Daha sonra tüm yöntemlerden elde edilen sonuçlar birlikte okunmuş ve bazı ortak temalar olup olmadığını görmek için karşılaştırılmıştır. Bulgular, çocukların çoğunun okuma ve matematiğı birinci sınıf müfredatının temel işlevi olarak gördüklerini ve öğretmenlerin asıl görevlerinin bu konuları öğretmek olduğunu düşündüklerini göstermiştir. Çocuklar arasında okulda hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları şeyler açısından farklılıklarlar bulunmaktadır. Fakat

birçok çocuk boş zamanları sevdiklerinden bahsetmiştir. Teneffüs ve arkadaşları ile oynama okulun en zevkli yönü, okuma ve matematik ise en zor ve sıkıcı yönü olarak ifade edilmiştir. Çalışmaya katılan çocuklara göre, okul içerisinde demokrasiyi deneyimleme fırsatları bulunmamakta ve okul müfredatının belirlenmesinde çocukların herhangi bir etkileri olmamaktadır.

Einarsdottir, Dockett ve Perry (2009)'in yürütmüş oldukları çalışma ile 4-6 yaş arasındaki çocukların okul öncesi ve ilkokula başlama deneyimlerini aktarmaları, okul ile ilgili bakış açılarının resimleri yoluyla anlaşılmasını amaçlamışlardır. Araştırma eş zamanlı olarak İzlanda ve Avustralya da uygulanmıştır. Veriler ilk olarak çocuklar ile araştırmacı tarafından görüşme yapılarak ardından çocuklara resim çizdirilerek elde edilmiştir. Çocuklara resim çizerken bazı değişkenler çerçevesinde resimlerini çizmeleri istenmiştir. Bu değişkenler; okul öncesi ve ilkokuldaki öğretmenler, öğretmenler ile çocuklar arasındaki iletişim, sınıf içerisinde uygulanan etkinliklere ilişkin deneyimleridir. Araştırmanın sonucunda çocukların okul ile ilgili deneyimlerinin çizilmesini istemenin, onların okul ile ilgili algılarının ve anlayışlarının ortaya koymalarını kolaylaştırdığı sonucuna varılmıştır.

MacDonald (2009) tarafından yürütülmüş olan bu çalışma ile çocukların okula başlama sürecinde yaşamış oldukları duygu ve düşüncelerinin söz ve çizimler yolu ile saptanması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın örneklemini Avusturalya'da Callan Devlet Okulunun anaokul ve ilkokul kademesinde eğitim gören 12 öğrenci ve sınıf öğretmenleri ile 3 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri küçük grup görüşme tekniği ile toplanmıştır. 30 dakika süren grup görüşmelerinde çocuklara; Okula başlamadan önce ne tür etkinlikler yapardınız ?, Anaokuluna veya kreşe gittiniz mi?, Okul sizin için nasıl bir yerdi?, Okul çok mu farklı ?, Okula başladığını zaman heyecanlı mıydınız neden ?, Okulun ilk gününü hatırlıyor musun bize bahsedebilir

misin?, Sınıfınızda diğer çocuklarla tanıştığınızda neler hissettiniz?, Okula ilk başladığınızda ne tür etkinlikler yaptınız ?, Şimdi okul hakkında ne hissediyorsun ? Sevdin mi, neden ?, Okul ilk olarak başladığınız zamandan çok farklı mı ? gibi farklı türlerde sorular sorulmuştur ve ardından çocuklara okuldaki ilk günlerinin bir çizimini yapmaları istenmiştir. Sınıf öğretmeni ve ebeveynlerle de görüşme yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda çocukların ilk gün okula nasıl geldiklerini, okulda hangi etkinlikleri yaptıklarını, kimlerle hangi oyunu oynadıklarını ve neler hissettiklerini hatırladıkları ifade edilmiştir. Okulun ilk günü ebeveynler tarafından okula bırakılan çocuklar ebeveynleri ayrıldığı zaman kendilerini huzursuz hissettiklerini, kimi çocukların ise ilk günü heyecan ve güvenle karşıladığı sonucuna varılmıştır.

Xiangkui, Lei ve Xiaosong (2008) ilkokul ve okul öncesi öğretmenlerinin, ebeveynlerin okula hazırbulunuşluk algılarını araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmada, fiziksel ve motor gelişim, sosyal ve duygusal gelişim, öğrenme yaklaşımları, dil becerisi, biliş ve genel bilgi, aile faktörlerinden yola çıkılarak öğretmenlerin ve ebeveynlerin algıları incelenmiştir. Çalışmanın örnekleme tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu çalışmanın katılımcılarını 218 ebeveyn ve 370 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan anket ile toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, genel olarak ebeveynler ve öğretmenler sağlığa, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarına, güvene, öğrenmeye ilgiye vb. büyük önem verdiği bulunmuştur. Okul öncesi ve ilkokul öğretmenleri okula hazır bulunuşluğa ilişkin çok yakın görüşlere sahipken, ilkokul öğretmenleri öğretmenin sağlamış olduğu otoriteye uygunluk, ebeveynlerin eğitim düzeyi, görgü kuralları gibi alanlara vurgu yapmışlardır.

Einarsdottir (2003) yürütmüş olduğu çalışma ile okul öncesi dönem çocuklarının ilkokul eğitime geçiş sürecine ilişkin görüş ve tutumlarını incelemeyi

amaçlamıştır. Çalışma İzlanda Reykjavik'teki anaokullarında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın katılımcılarını 5 ve 6 yaşlarında 48 çocuk oluşturmaktadır. Veriler araştırmacı tarafınan hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Çocuklar ile üçlü gruplar halinde görüşülmüştür. "İlkokulda neler yapacağınızı ve öğreneceğinizi düşünüyorsunuz?, İlkokula ilişkin endişeleriniz var mı?, İlkokulun okul öncesinden nasıl bir farkı vardır?, İlkokul için dört gözle başlamayı beklediğiniz bir durum var mı?, İlkokula başladığınızı hayal edin ve orada ne yapacağınızı düşünüyorsunuz?, Okul öncesinde özeleyeceğiniz şeyler nedir? Vb. tarzında sorular sorulmuştur. Çalışmanın bulgularına göre çocuklar ilkokulu, çocukların sessizce sıralarında oturdukları bir yer olarak gördüklerini ve ilkokulda okuma, yazma ve matematiği öğreneceklerini belirtmişlerdir. İlkokulda okul kurallarını ve okulda nasıl davranılması gerektiğini öğreneceklerini ifade etmişlerdir. İlkokulun okul öncesinden farklı olduğu bilinci vardır. İlkokulda kendi öğlen yemeklerini getirip yiyeceklerini, yeni sınıf arkadaşları ile kendilerinin tanışması gerektiğini, beden eğitimi dersi olduğu ve yüzmeye gideceklerini belirtmişlerdir. Sonuç olarak çocuklar ilkokulun okul öncesinde bilinmeyen özelliklerine odaklanmışlardır. Bunlar; teneffüs zamanı, okul zili, ilkokulun yapısı, kuralları, tasarımı ve büyüklüğüne ilişkin fikirleridir. Çocukların çoğunun heyecanlı olduğu ve ilkokulun başlamasını dört gözle bekledikleri görülmüştür. Diğer çocuklar ise ilkokula başlarken, ilkokulun beklentilerini karşılayamamaktan endişe duyduklarını ifade etmişlerdir. Çocuklara ya aileleri ya da arkadaşları tarafından ilkokula ilişkin bir şeyler anlatıldığı ve bazı çocukların ilkokulu ziyaret ettikleri belirtilmiştir.

Bölüm 3

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve veri toplama süreci başlıkları ele alınmış araştırmanın yöntemi ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (case studies) kullanılmıştır. Durum çalışmalarında her hangi bir olguyu meydana getiren ayrıntıları açıklayıcı olası tanımlamalar geliştirmek ve bir olayı değerlendirmek amacıyla yapılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2021). Durum çalışması gerçek ortamda veri toplama ve analiz etmenin bir yoludur (Aytaçlı, 2012).

3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Lefkoşa, Gazimağusa, İskele ilçelerinde bulunan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı çeşitli bağımsız anaokullarında 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında eğitim görmekte çocuklar ve ebeveynleri oluşturmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Ortak Hizmetleri Dairesi Müdürlüğü tarafından sunulan ‘‘2021- 2022 İstatistik Yıllığı’’ temel alınarak araştırmanın evreni belirlenmiştir (Eğitim Ortak Hizmetleri Dairesi Müdürlüğü, 2022).

Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemine göre oluşturulmuştur. Çocukların ilkokul bünyesinde olmayan anaokullarında eğitim görmeleri, 5-6 yaş aralığında olmaları ve KKTC’nin farklı bölgelerinde eğitim görmeleri ölçüt olarak kullanılmıştır.

Amaçlı örneklemenin mantığı ve gücü, bir çalışma için ‘zengin bilgi içeren’ durumları saptamaktır (Patton, 1990). Amaçlı örnekleme yönteminde araştırmacının amacına en uygun olduğu düşünülen, bilgi açısından zengin durumlar bir örneklem olarak seçilir (Tanrıöğen, 2009).

Bu araştırmanın örneklemini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin Gazimağusa, İskele, Lefkoşa ilçelerinde bulunan KKTC Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bağımsız anaokullarında eğitime görmekte olan Alasya Vakıf Anaokulu’ndan 5 çocuk ve ebeveynleri, Şehit Özdemir Anaokulu’ndan 2 çocuk ve ebeveynleri, İskele Maarif Anaokulu’ndan 9 çocuk ve ebeveynleri, Gülen Yüzler Anaokulu’ndan 16 çocuk ve ebeveynleri, Gönyeli Fazıl Plümer Anaokulu’ndan 8 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 40 çocuk ve 40 ebeveyn katılmış ve araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Çalışma ebeveynlerle yürütülmesi planlanmıştır. Fakat babalar çalışmaya katılmayı kabul etmemişlerdir ve bu sebeple çalışma anneler ile yürütülmüştür.

3.2.1 Katılımcıların Demografik Bilgileri

Bu bölümde araştırmaya dahil olan katılımcı ebeveynlerin cinsiyet, yaş, uyruk, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, ailedeki çocuk sayısı, ilkokula devam eden çocuk sayısı ile ilişkili özelliklerin dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcı Ebeveynlerin Sosyo- demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

		n	%
Cinsiyet	Kadın	40	100
	Toplam	40	100
Yaş	18-25	2	5
	26-35	23	57,5
	36-45	15	37,5
	Toplam	40	100
Uyruk	TC	16	40
	KKTC	13	32,5
	TC-KKTC	10	25
	Azerbaycan	1	2,5
	Toplam	40	100
Gelir Düzeyi	Orta Düzey	38	95
	Yüksek Düzey	2	5
	Toplam	40	100
Eğitim Düzeyi	Okur yazar değil	1	2,5
	İlkokul mezunu	4	10
	Ortaokul mezunu	8	20
	Lise mezunu	14	35
	Üniversite mezunu	9	22,5
	Lisansüstü Doktora	4	10
	Toplam	40	100
Ailedeki Çocuk Sayısı	1	6	15
	2	24	60
	3	9	22,5
	4 ve üzeri	1	2,5
	Toplam	40	100
İlkokula Devam Eden Çocuk Sayısı	0	20	50
	1	15	37,5
	2	4	10
	3	1	2,5
	Toplam	40	100

Katılımcıların cinsiyet, yaş, uyruk, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, ailedeki çocuk sayısı, ilkokula devam eden çocuk sayısı ile ilişkili dağılımlar tablo 1’de verilmiştir.

Araştırmaya dahil olan ebeveynlerin cinsiyetlerine bakıldığı zaman; ebeveynlerin tümünün %100 kadın olduğu görülmektedir. Araştırmaya dahil olan ebeveynlerin yaş

değişkenliğine bakıldığı zaman; 18-25 yaşlarında olan ebeveynler (n=2) yaş dağılımının %5'ini, 26-35 yaşlarında olan ebeveynler (n=23) yaş dağılımının %57,5'ini, 36-45 yaşlarında olan ebeveynler (n=15) yaş dağılımının %37,5'ini oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil olan ebeveynlerin uyruklarına bakıldığı zaman; (n=16) %40'ını TC uyruklu ebeveynler, (n=13) %32,5'ini KKTC uyruklu ebeveynler, (n=10) % 25'ini TC ve KKTC uyruklu ebeveynler, (n=1) %2,5'ini diğer (Azerbaycan) uyruklu ebeveynler oluşturmaktadır. Katılımcı ebeveynlerin gelir düzeylerine bakıldığında; (n=38) %95'ini orta düzey gelir düzeyine sahip, (n=2) %5'ini yüksek düzey gelir düzeyine sahip ebeveynler oluşturmaktadır.

Katılımcı ebeveynlerin eğitim düzeylerine bakıldığında; okur-yazar olmayan ebeveynler (n=1) toplamın %2,5'ini, ilkokul mezunu ebeveynler (n=4) toplamın %10'unu, ortaokul mezunu ebeveynler (n=8) toplamın %20'sini, lise mezunu ebeveynler (n=14) toplamın %35'ini, üniversite mezunu ebeveynler (n=9) toplamın % 22,5'ini, lisansüstü/ doktora mezunu ebeveynler (n=4) toplamın % 10'unu ebeveynler oluşturmaktadır. Katılımcıların sahip olduğu çocuk sayısı incelendiği zaman 1 çocuğa sahip olan ebeveynler (n=6) toplam katılımcı sayısının %15'ini, 2 çocuğa sahip olan ebeveynler (n=24) toplam katılımcı sayısının %60'ını, 3 çocuğa sahip olan ebeveynler (n=9) toplam katılımcı sayısının %22,5'ini, 5 çocuğa sahip olan ebeveynler (n=1) toplam katılımcı sayısının %2,5'ini oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin ilkokula devam eden çocuk sayılarına bakıldığı zaman; ilkokula devam eden çocuğu olmayan ebeveynler (n=20) toplamın %50'sini, 1 çocuğu ilkokula devam eden ebeveynler (n=15) toplamın %37,5'ini, 2 çocuğu ilkokula devam eden ebeveynler (n=4) toplamın %10'unu, 3 çocuğu ilkokula devam eden ebeveynler (n=1) toplamın %2,5'ini oluşturmaktadır.

Tablo 2’de araştırmaya dahil olan katılımcı çocukların cinsiyet, yaş ve okula devam süresi ile ilişkili özelliklerin dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcı Çocukların Sosyo- demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

		n	%
Cinsiyet	Kız	23	57,5
	Erkek	17	42,5
	Toplam	40	100
Yaş (Ay)	67-68 Aylık	4	10
	69-70 Aylık	9	22,5
	71-72 Aylık	13	32,5
	73-74 Aylık	3	7,5
	75-76 Aylık	4	10
	77-78 Aylık	7	17,5
	Toplam	40	100
Okula Devam Süresi	1 Yıl	25	62,5
	2 Yıl	6	15
	3 Yıl	6	15
	4 Yıl	3	7,5
	Toplam	40	100

Katılımcı çocukların cinsiyet, yaş, okula devam süreleri ile ilişkili dağılımlar tablo 2’de verilmiştir. Araştırmaya dahil olan çocukların cinsiyetlerine bakıldığı zaman; kız katılımcılar (n=23) cinsiyet dağılımının %57,5’ini, erkek katılımcılar

(n=17) cinsiyet dağılımının %42,5'ini oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil olan çocukların yaş (ay) değişkenlerine bakıldığı zaman; 67-68 aylık olan çocuklar (n=4) yaş dağılımının %10'unu, 69-70 aylık olan çocuklar (n=9) yaş dağılımının %22,5'ini, 71-72 aylık olan çocuklar (n=13) yaş dağılımının %32,5'ini, 73-74 aylık olan çocuklar (n=3) yaş dağılımının %7,5'ini, 75-76 aylık olan çocuklar (n=4) yaş dağılımının %10'unu, 77-78 aylık olan çocuklar (n=7) yaş dağılımının %17,5'ini oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan çocukların okula devam sürelerine bakıldığı zaman; devam süreleri 1 yıl olan çocuklar (n=25) toplamın %62,5'ini, okula devam süreleri 2 yıl olan çocuklar (n=6) toplamın %15'ini, okula devam süreleri 3 yıl olan çocuklar (n=6) toplamın %15'ini, okula devam süreleri 4 yıl olan çocuklar (n=3) toplamın %7,5'ini oluşturmaktadır.

3.3 Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci

Bu bölümde veri toplama araçları ve veri toplama süreci ile araştırmada dikkat edilen etik ilkeler hakkında detaylı bilgiler verilecektir.

3.3.1 Veri Toplama Araçları

Bu bölümde, araştırmacının amacı doğrultusunda veri toplama amacıyla kullanılan görüşme formlarına ait özellikler sunulacaktır.

Araştırmada katılımcıların ilkokula hazırbulunuşluk olgusuna ilişkin elde etmek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı, tez yöneticisi gözetiminde yarı yapılandırılmış görüşme formlarını geliştirmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formları, araştırma sürecinde araştırmacıların var olan sorulara ek olarak soru sorulmasına fırsat sağlaması açısından kapsamlı bilgi edinilmeyi kolaylaştırmakta ve nitel araştırmalarda genellikle tercih edilen bir yöntem olmasını sağlamaktadır. Ebeveynlerden ve çocuklardan bilgi toplamak amacıyla araştırma sürecinin başlangıcında geniş kapsamlı bir alan yazın

taraması yapılmıştır. Türkiye’de ve dünyada ebeveyn ile çocuklarının ilkokula hazır bulunuşluğa ilişkin görüşlerinin alındığı geçmişten günümüze kadar yapılan çalışmalar incelenerek Ebeveyn Görüşme Formu ile Çocuk Görüşme Formu oluşturulmuştur. Görüşme formu katılımcıların demografik bilgileri ile görüşlerinin alındığı sorular olmak üzere iki bölüm olarak hazırlanmıştır. Çocukların ilkokula hazır bulunuşluğa ilişkin bilgilerinin ve beklentilerinin anlaşılması amacıyla görüşlerinin alındığı görüşme soruları cinsiyet, takvim yaşı, okul adı, okula devam süresi soruları yer almaktadır. Çocuk görüşme formunda dokuz açık uçlu soru ve resim çizme etkinliği için verilecek olan yönerge bulunmaktadır.

Ebeveyn ve çocuklara yönelik hazırlanmış olan görüşme formları için okul öncesi eğitim alanında farklı üniversitelerde görev yapmakta olan 3 uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşlerinin dönütleri ile görüşme formlarında önerilen değişiklikler yapılmış ve son şekli verilmiştir.

3.3.1.1 Ebeveyn Görüşme Formu

Araştırmada, katılımcı ebeveynlerin ilkokula hazır bulunuşluğa ilişkin bilgi ve beklentileri belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen Ebeveyn Görüşme Formu kullanılmıştır. Uygulama öncesi 3 ebeveyn ile ön uygulama yapılmıştır. Okul öncesi eğitim alanında farklı üniversitelerde görev yapmakta olan 3 uzman görüşü alınmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda soru sayısı eksiltilmiş ve soruların içeriği düzenlenerek anlaşılabilirliği artırılmıştır. Ebeveyn görüşme formu katılımcıların kişisel bilgileri ile görüşlerinin alındığı bölüm ile görüşme soruları olmak üzere iki bölüm olarak hazırlanmıştır. Kişisel Bilgi bölümünde ilkokula hazır bulunuşluk ile ilişkili olabileceği varsayılan değişkenlere ilişkin 13 sorudan oluşmaktadır. Kişisel Bilgi bölümünde katılımcı ebeveynlerin cinsiyeti, yaşı, uyrukları, gelir düzeyleri, medeni durumları, ailedeki çocuk sayısı,

ailede ilkokula devam eden çocuk sayısı, annenin ve babanın eğitim durumu, annenin ve babanın mesleği, anne ve babanın çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin seçenekli sorular yer almaktadır.

Görüşme Formu'nun ikinci bölümünde 9 açık uçlu görüşme sorusu bulunmaktadır. Ebeveynlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda veri analizini zenginleştirme açısından anlamlı bir sonuç elde edilmeyen 3 soru bulgular kısmında belirtmemiş olup 6 soruya verilen cevaplar analiz edilip çözümlenmiş, literatür ile desteklenerek tartışılmıştır. Formda ebeveynlere ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla; “İlkokula hazırbulunuşluk size ne ifade ediyor?”, “Size göre bir çocuğun ilkokula hazır olması için neleri biliyor ve yapabiliyor olması gerekir?”, “Okul öncesi eğitime devam eden çocuğunuzun önümüzdeki yıl ilkokula başlamaya hazır olduğunu düşünüyor musunuz, neden?”, “Size göre çocuğunuzun ilkokula hazırbulunuşluk konusunda yeterli-yetersiz olduğu alanlar nelerdir?”, “Okul öncesi eğitim kurumlarının, ilkokula hazırbulunuşluğu sağlama konusunda rolü nedir ve çocuklara hangi bilgi ve becerileri kazandırmalıdır?”, çocuğunuzun devam ettiği kurum bu açıdan beklentilerinizi ne ölçüde karşılamaktadır?”, “Okul öncesi eğitim boyunca çocuğunuzun hazırbulunuşluk açısından hangi konularda geliştiğini düşünüyorsunuz, örnek verebilir misiniz?”, “Aile olarak çocuğunuzun hazırbulunuşluğunu desteklemek için neler yapıyorsunuz, herhangi bir konuda desteğe gereksinim duyuyor musunuz?,” “Çocuğun ilkokula hazırlanması açısından aileler ve kurum arasında ne tür iş birliği olmalıdır?”, “Çocuğunuzun eğitime devam ettiği okulda siz ailelere yönelik ne gibi uygulamaları bilgilendirmeler yapılmaktadır, yapılan uygulamalar ve bilgilendirmeleri yeterli buluyor musunuz, siz ne tür uygulamalar ve bilgilendirme yapılmasını istersiniz?” gibi sorular sorulmuştur.

3.3.1.2 Çocuk Görüşme Formu

Araştırmada, katılımcı çocukların ilkokula ilişkin bilgi, beklenti, duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak için araştırmacı tarafından geliştirilen Çocuk Görüşme Formu kullanılmıştır. Uygulama öncesi 3 çocuk ile ön uygulama yapılmıştır. Bu görüşme formunda katılımcı çocukların cinsiyet, takvim yaşı, okul adı, okula devam süresi ilkokula hazırbulunuşluk ile ilişkili olabileceği varsayılan bilgilere de yer verilmiştir. Çocuk Görüşme Formu çocuklarla tanışma ve görüşme için verilmiş olan yönerge, 9 açık uçlu soru ve resim çizmek için verilmiş olan yönergeden oluşmaktadır. Çocukların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda analiz açısından anlamlı bir sonuç elde edilmeyen 4 soruya ilişkin analiz bulgular kısmında belirtilmemiş olup diğer 5 soruya verilen cevaplar literatür ile desteklenerek tartışılmıştır.

Çocuk Görüşme Formu; İlkokula başlayacağın için neler hissediyorsun, bana anlatabilir misin?”, “Sana göre ilkokul ile şimdiki okulun arasında ne tür farklılıklar olabilir?”, “Sen ilkokula başlayınca şimdiki okulunda öğrendiğin ve yapabildiğin şeylerden farklı neler öğreneceksin ve yapabileceksin?”, “İlkokulda ne tür etkinlikleri yapacağınızı düşünüyorsun?”, “Sen en çok hangi etkinlikleri yapmak istiyorsun?”, “Öğretmeniniz ilkokula başlamanız ile ilgili nelerden bahsediyor?, öğretmeniniz ilkokula hazırlık çalışmaları yaptırıyor mu?”, “Anne ve baban ilkokula başlaman ile ilgili evde nelerden bahsediyor? ilkokul hakkında evde sana neler anlatıyor ve yaptırıyor?, anne ve baban evde sana ilkokula hazırlık çalışmaları yaptırıyor mu?” ve “Şimdi kendini ilkokulda hayal etmeni istiyorum. Bana ilkokulda bir gününün nasıl geçeceğini anlatır mısın?” gibi sorulardan oluşmaktadır.

Formdaki soruların tamamlanmasından sonra çocuklara “Seninle ilkokula hazırlık konusunda çok güzel konuştuk. Şimdi senden ilkokula başladığını hayal etmeni ve bana ilkokulun nasıl bir yer olduğunu çizmeni istiyorum. Bunun için sana

bu kocaman kağıdı ve renkli boya kalemlerini vereceğim. İstedğin gibi çizebilirsin. Bana ilkokulun resmini çizeceksin. Başlayabilirsin...” yönergesi verilerek ilkokulu hayal etmeleri ve ilkokulda ilk günlerinin nasıl geçeceğini çizmeleri istenmiştir.

3.3.2 Verilerin Toplanma Süreci

Araştırma sürecinin gerekli izin prosedürü kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı (Ek 1) ve Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK) (Ek 2) izinler alınarak uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

Okullarda öğretmenler ile iletişime geçilmiş, çalışmanın konusu ile ilgili bilgi verilmiş ve gönüllü olarak destek olmayı kabul eden öğretmenler yoluyla ebeveynlere ve çocuklara ulaşılmıştır. Çalışmaya katılmayı gönüllü olan ebeveynler ve çocuklar belirlendiğinde öğretmen tarafından çocuklara Ebeveyn ve Çocuk Katılımcı Bilgi Onam Formu gönderilmiştir. Çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul edilen ebeveynlerle araştırmacı, online görüşmeler yaparak görüşmeleri tamamlamıştır.

Araştırmacı tarafında öğretmenlerden randevu alarak, öğretmen tarafından belirlenmiş olan uygun bir ortamda çocuklar ile okulda yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Tüm görüşmeler çocukların sınıflarına yakın sessiz bir ortamda gerçekleştirilmiştir.

Ebeveynler ve çocuklar ile yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Çocuklar ile yapılan görüşmenin sonunda çocuklara “Kendini ilkokulda hayal et. Bana ilkokulun nasıl bir yer olduğunun/olacağının resmini çiz” şeklinde yönerge verilmiş, çocuklara renkli pastel boyalar ve A3 boyutunda kağıtlar verilerek resim çizmeleri istenmiştir. Çocukların çizmiş oldukları resimleri sözel olarak anlatmaları istenmiş ve anlatıları detaylı olarak not edilmiştir.

Araştırmanın verilerinin toplanmasında çok metotlu yöntem (Mosaic Approach) kullanılmıştır. Çok metotlu yöntem ‘‘ aynı konuyu farklı kişilere sormak veya bilgi toplamak için birden fazla veri toplama yöntemi kullanmak’’ şeklinde özetlenebilir (Clark ve Statham, 2005). Ebeveynlerle gerçekleştirilmiş olan online görüşmeler her bir katılımcı için ortalama 15- 30 dakika sürmüştür. Çocuklar ile gerçekleştirilmiş olan yüz yüze görüşmeler ile resim çizme, ortalama olarak her bir katılımcı için 25- 30 dakika sürmüştür. Çocuklara ilişkin verilerin toplanmasına 2021-2022 eğitim öğretim yılının Mayıs ayında başlanmış ve yaklaşık 1 ay sürmüştür. Ebeveynlere ilişkin verilerin toplanmasına ise Mayıs ayında başlanmış olup ve yaklaşık 2 ay sürmüştür.

3.3.3 Verilerin Analizi

Araştırmada görüşmelerle elde edilen verilerin analizinde nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanmış olan verileri kavramsallaştırarak açıklamak, ortaya çıkan kodları temalaştırmaktır. İçerik analizinde birbiri ile ilişkili veriler, belirli kodlamalar ve temalarla birleştirilerek yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Belirli kurallar çerçevesinde yapılan kodlamalarla metin içerisindeki bazı kelimelerin daha küçük içerik kategorilenip özetlenmesi, sistematik, tekrarlanabilir bir yöntem olan içerik analizinde metnin ve belgenin incelenmesi gerekmektedir. Ardından bu veriler kategorilere ayrılır, alt ve üst sınıflandırmalar gerçekleştirilmektedir (Sönmez ve Alacapınar, 2011).

Verilerin analizi için ses kayıtları araştırmacı tarafından deşifre edilerek yazılı notlara dönüştürülmüştür. Her katılımcıdan alınan ses kaydı yazılı bir döküman üzerinde toplanmış ve soru başlıkları altında katılımcıların verdiği cevaplara ayrılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler çözümlenerek içerik analizi ile tanımlanmış, birbiri ile ilişkili kavramlar bir araya getirilmiştir. Elde edilen verilere

uygun temalar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Veriler analiz edilirken her ebeveyn ve çocuğun ses kayıtları katılımcı numarası ile değerlendirilmiştir. Çalışmada verilerin analiz edilmesi; verilerin kodlanması, temaların bulunması , verilerin kod ve temalara göre yeniden düzenlenmesi ve bulguların yazılması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Her bir soru kategorilere ayrılmış ve elde edilen kodlara uygun temalar oluşturulmuştur. Araştırmanın bulguları yorumlanırken temaların daha iyi anlaşılabilmesi için katılımcı ebeveynlerin ve çocukların örnek ifadeleri ile desteklenmiştir. Bu çalışmada elde edilen veriler araştırmacı ve tez danışmanı tarafından incelenerek analiz edilmiştir.

3.3.4 Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini arttırmak için öncelikli olarak ebeveynlere, ebeveyn ve çocuk için bilgilendirilmiş onam formu gönderilerek, araştırmaya katılmak isteyen çocuklar belirlenmiştir. Araştırmada görüşleri alınan ve resim çizdirilen çocuklarla tanışmak amacıyla veri toplama sürecinden önce çocukların oldukları sınıflara gidilerek araştırmacı çocuklara kendini tanıtmış ve çocuklarla tanışmıştır. Araştırmada çocukların kendilerini değişik yöntemlerle ifade etmeleri için birden fazla veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın geçerliliğini ve güvenirliğini arttırmak amacıyla da uzman görüşü alınmış, 3 ebeveyn ve 3 çocuk ile ön pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen ön pilot uygulamasının hedef kitleye uygulanmasının uygun olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın geçerliliğini arttırmak amacıyla gerçekleştirilen görüşmeler, tekrar dinlenip analiz edilmesi açısından ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Araştırmacı katılımcıları yönlendirmekten kaçınmış ve sadece katılımcıların araştırmanın konusu doğrultusunda konuşmaları sağlanmıştır.

Araştırmanın güvenirliğinin belirlenmesinde görüşme dökümleri ve kodlanan veriler araştırmacı ve danışman öğretim üyesi tarafından değerlendirilerek ‘‘görüş

birliği’’ ve görüş ayrılığı’’ saptanarak araştırmacının verileri güvenilir biçimde çözümlemesi sınanmıştır. Yapılan kodlamaların güvenilirlik hesaplamasında Miles ve Huberman’ın önerdiği güvenilirlik formülü ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{(\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})}$) kullanılmış ve güvenilirlik % 81 olarak saptanmıştır. Nitel araştırmalarda araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması formül sonucunun %70’in üzerinde olması çalışmanın güvenilir olduğunu göstermektedir (Miles ve Huberman, 1994). Bu formül kapsamında bulunan sonuç ile araştırma güvenilir sayılmıştır.

3.3.5 Verilerin Toplanma Aşamasında Dikkat Edilen Etik İlkeler

Bu araştırma devlete bağlı bağımsız anaokullarında gerçekteştirilmiştir. Devlet okullarında araştırma yapabilmek için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı’ndan gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’na gerekli olan izinlerin alınabilmesi için başvuru yapılmış ve izinler alınmıştır.

Araştırmanın veri toplama sürecinde okul müdürleri, öğretmenler ve katılımcılara araştırmaya ilişkin bilgilendirme yapılmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı’ndan ve Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu’ndan alınmış olan izin belgeleri sunulmuştur. Okul müdürlerine katılması beklenen gönüllü katılımcı ebeveyn sayısı belirtilmiş olup, öğretmenlere dağıtmak üzere Ebeveyn Bilgilendirilmiş Onam Formu ve Çocuklarla Görüşme İçin Ebeveyn Bilgilendirilmiş Onam Formu verilmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcı ebeveynlerle veri toplama süreci devam etmiştir.

Katılımcılara Ebeveyn Bilgilendirilmiş Onam Formu ve Çocuklarla Görüşme İçin Ebeveyn Bilgilendirilmiş Onam Formu’nda araştırmacının amacı, uygulanacak yöntemler ve yapılacak işlemler, araştırma süreci, araştırmayı yürüten araştırmacılar ve araştırmanın konusu, araştırmaya katılmanın tamamen gönüllülük ilkesine

dayandığı, araştırmaya dahil olan katılımcıların istedikleri zaman araştırmadan ayrılma hakkına sahip oldukları bilgisi sunulmuştur. Araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden katılımcılardan bazıları telefonla arayarak araştırmaya ilişkin sorular soran katılımcılara gerekli bilgiler verilmiştir.

3.3.6 Verilerin Analizi Aşamasında Dikkat Edilen Etik İlkeler

Verilerin analizinde katılımcı çocukların ve ebeveynlerinin kişisel bilgilerinin korunmasına ve saygı gösterilmesine büyük önem verilmiştir. Elde edilen kişisel bilgiler araştırma süreci içerisinde kullanılmamıştır. Veriler analiz edildikten sonra katılımcılara ortaya çıkacak sonuçlar sunulacaktır.

3.3.7 Verilerin Sunulmasında, Paylaşılmasında ve Saklanma Aşamasında Dikkat Edilen Etik İlkeler

Araştırmadan elde edilen veriler ve sonuçlar çarpıtılmadan aktarılmıştır. Elden edilen veriler ve sonuçlar açık bir şekilde paylaşılmış olup, veriler farklı bakış açıları ile ele alınıp yorumlanmıştır. Araştırma sürecinde alan yazında kullanılan tüm fikir, düşünce ifadeler uygun şekilde kaynak gösterilerek kullanılmıştır. Bu doğrultuda intihalden uzak durulmuştur.

Bölüm 4

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, ebeveynler ve çocukları ile bireysel olarak yapılan görüşme sorularından elde edilen bulgular ile çocukların çizimlerinden elde edilmiş resimler yer almaktadır. Araştırmanın temel problem ve alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgulara uygun olarak kategoriler oluşturulmuştur. Elde edilen verilerin analizleri ve bu analizlere ait bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

4.1 Ebeveynler ile Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular

4.1.1 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Açısından Bir Çocuğun Sahip Olması Gereken Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt problemünde katılımcı ebeveynlerin, bir çocuğun ilkokula hazır olması açısından neleri biliyor ve yapabiliyor olmaları gerektiği konusundaki görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında katılımcı ebeveynlerin görüşlerine bağlı olarak akademik ve bilişsel beceriler (n=76), sosyal ve duygusal beceriler (n=40), öz bakım becerileri (n=30), psikomotor beceriler (n=22) ve dil beceriler (n=19) olmak üzere toplamda beş farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 3: Ebeveynlerin okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluk konusunda sahip olmaları gereken bilgi ve becerilere ilişkin görüşleri

KATEGORİ 1: İlkokula hazırbulunuşluk konusunda okul öncesi dönem çocuklarının sahip olmaları gereken bilgi ve beceriler	Katılımcı
	n
TEMA 1: Akademik ve bilişsel beceriler	76
1.1 Sayı saymak, yazmak ve tanımak	31
1.2 Harfleri yazmak ve tanımak	25
1.3 Kavram tanıma (renk, şekil, gün, ay, yıl ve zıt kavram)	13
1.4 Dikkatini toplamak	4
1.5 Çizgi çalışması yapmak	2
1.6 Toplama ve çıkarma işlemi yapmak	1
TEMA 2: Sosyal ve duygusal beceriler	40
2.1 Kendine güven duymak	8
2.2 Kurallara uymak	7
2.3 Yeni ortama uyum sağlamak	6
2.4 Duygusal ve psikolojik olgunluk	5
2.5 Saygılı olmak	4
2.6 Kendini korumak	3
2.7 Olumlu akran ilişkileri kurmak	3
2.8 Sorumluluk almak ve aldığı sorumluluğu yerine getirmek	2
2.9 Söz dinlemek	1
2.10 Öz yeterlilik	1
TEMA 3: Öz bakım becerileri	30
3.1 Tuvalet ve temizlik gereksinimini yardımsız yapmak	15
3.2 Yardımsız giyinmek ve soyunmak	7
3.3 Okul araç gereçlerini yardımsız hazırlamak	4
3.4 Yardımsız yemek yemek	4
TEMA 4: Psikomotor beceriler	22
4.1 Kalem doğru tutmak	12
4.2 İnce motor beceri yeterliliğine sahip olmak (kalem açmak, makas ve silgi kullanmak, ayakkabı bağını ve poşeti bağlayabilmek)	9
4.3 El göz koordinasyonunu sağlayabilmek	1
TEMA 5: Dil becerileri	19
5.1 Kendini ifade etmek	9
5.2 Kendisine anlatılanları dinlemek	4
5.3 Söylenenleri ve anlatılanları doğru anlamak	4
5.4 Duygu ve düşüncelerini anlaşılır ve düzgün bir türkçe ile ifade etmek	2

Ebeveynlerin belirtmiş oldukları bilgi becerilere ilişkin ilk temanın akademik ve bilişsel beceriler (n=76) olduğu saptanmıştır. Verilen yanıtlar incelendiğinde ebeveynlerin akademik becerileri daha çok vurguladıkları belirlenmiştir. Ebeveynler çocukların sahip olmaları gereken becerilere yönelik olarak sayı saymak, yazmak ve tanımak (n=31), harfleri yazmak ve tanımak (n=25), kavramları tanımak (n=13), dikkatini toplamak, çizgi çalışması yapmak (n=2) ve toplama çıkarma işlemi yapabilmeleri (n=1) gerektiklerini belirtmişlerdir.

İlkokula hazırbulunuşluk konusunda okul öncesi dönem çocuklarının sahip olmaları gereken bilgi ve becerilere ilişkin öne çıkan bulgulardan tema 1'e göre akademik ve bilişsel becerilerden sayı saymak, yazmak ve tanımak, harfleri yazmak ve tanımak, renkleri ve şekilleri tanımak, günleri, ayları ve mevsimleri bilmek, yıl ve sağ- sol kavramına ilişkin bilgi sahibi olmaları gerektiğini belirten ebeveynlerin görüşlerine örnek ifadeler şu şekildedir.

KE1: *“Mesela harfleri biliyor, tanınması gerekiyor en azından. Sayıların bir kısmını biliyor, tanıyabiliyor olması lazım... Renkler, günler, aylar, mevsimler bunları biliyor olması lazım...”*

KE3: *“Sayıların hepsini yazabiliyor olması gerekir.”*

KE9: *“Gördüğü rengi tanımalı, renkleri öğrenmelidir.”*

KE10: *“Sayıları okuyup yazması gerekir, harfleri okuma ve yazmayı bilmesi gerekir.”*

KE18: *“Bence okul öncesinin çocuğu ilkokula hazırlamak için temel düzeyde harfleri, sayıları, şekillerin farkında olmalarını sağlamalıdır. Şekillerin, zıt kavramları, bu tip şeyleri bilmesi, öğretilmesi önemlidir. Zaten güncel hayatta da önemlidir.”*

KE35: *“Mevsimleri bilmesi gerekir ve harfleri çok az tanınması gerekiyor, bunları kesinlikle biliyor olması gerekiyor.”*

İlkokula hazırbulunuşluk konusunda okul öncesi dönem çocuklarının sahip olmaları gereken bilgi ve becerilere ilişkin öne çıkan bulgulardan tema 1'e göre akademik ve bilişsel becerilerden dikkatini toplamak, çizgi çalışması ve toplama çıkarma işlemlerini yapabiliyor olmak olarak belirten ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *"Çocuğun dikkatini vermesi toplayabiliyor olması önemli..."*

KE5: *"Bana göre çizgi çalışmalarını düzgün bir şekilde yapabiliyor olması gerekir."*

KE17: *"Toplamayı yapabiliyor olması lazım. Çıkarma işlemlerini de yapabiliyor olması lazım."*

Ebeveynlerin ifadelerinde bilgi ve becerilere ilişkin dile getirmiş oldukları gerekli bilgi ve becerilere ilişkin ikinci temanın sosyal ve duygusal beceriler (n=40) olarak belirlenmiştir. Bu tema kapsamında ebeveynlerin becerilere ilişkin olarak kendine güven duymak (n=8), kurallara uymak (n=7), yeni ortama uyum sağlamak (n=6), duygusal ve psikolojik açıdan hazır olmak (n=5), saygılı olmak (n=4), kendini korumak (n=3), olumlu akran ilişkileri kurmak (n=3) ve sorumluluk alabilmek ve aldığı sorumluluğu yerine getirmek (n=2), söz dinlemek (n=1), öz yeterlilik becerileri (n=1) gibi on bir farklı becerilere vurgu yaptıkları görülmüştür.

Ebeveynler çocukların ilkokula başlamaları için özgüvene sahip olmaları, okul ve sınıf kurallarına uyabilmeleri, okul kuralları hakkında bilgi sahibi olmaları, ilkokulda girecekleri yeni okul ve arkadaş ortamlarına uyum sağlamaları gerektiğini vurgulamışlardır. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE7: *"Öncelikle öz güvenini kazanmış olması gerekiyor."*

KE13: *"Arkadaş ortamına, okula kolayca uyum sağlayabilmeli..."*

KE19: *"Kendini koruyabilmesi gerekiyor. Çocuk yeni ortama uyum sağlayabiliyor olması gerekir."*

KE24: *“Okulda kuralları uygulayacağını ve kuralları biliyor olması gerekir.”*

Bazı ebeveynler ise çocukların psikolojik ve duygusal açıdan hazır olmalarının, annelerinden kolay bir şekilde ayrılabilen olmanın, önemli olduğuna değinmişler ve çocuklarının ilköğretim yaşına gelmiş oldukları halde psikolojik açıdan halen hazır olmadıklarını düşündükleri için çocuklarını ilköğretime göndermediklerini belirtmişlerdir. Çocukların öğretmenlerine karşı saygılı olmaları, sorumluluk alabilmeleri, aldıkları sorumluluğu yerine getirebiliyor olmaları ve kendilerini korumaları gerektiği kimi ebeveynlerin ise akran zorbalığına karşı çocukların kendilerini korumaları ve akran zorbalığı ile ilgili bir takım bilgileri edinmiş olmaları gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE5: *“Çocuğun psikolojik ve duygusal olarak hazır olması gerekiyor.”*

KE9: *“En azından öğretmenine saygı göstermesi gerekir. Aile dışında birine saygılı davranması gerekir.”*

KE11: *“Annesinden rahatlıkla ayrılabilen olması gerekiyor.”*

KE19: *“Kendini koruyabilmesi gerekiyor.”*

KE24: *“Bence en önemli şey psikolojik olarak hazır olması gerekir. Mesela Yağız birinci sınıfa gidebilirdi bu yıl, fakat ben yazdırmadım çünkü aklı hala oyunda...”*

KE34: *“Akran zorbalığına karşı kendilerini korumaları gerekiyor. Bu konu beni ürkütüyor. Çocukları bu duruma karşı hazırlamamız gerekiyor ve bu soruna ve bu duruma karşı çocuğun bilgi sahibi olması gerekiyor.”*

Ebeveynlerden bazıları çocukların kendilerine yetebiliyor olması gerektiği, arkadaşları ile iletişim kurabilmeleri, öğretmenlerinin sözünü dinlemeleri gerektiğini dile getirilmiştir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE14: *“Sorumluluk alabilmesi gerekir.”*

KE15: *“Öğretmeni ve arkadaşları ile güzel, doğru ilişkiler, iletişimler kurması gerekiyor.”*

KE31: *“Kendi kendine yetme becerisi olursa aslında devamı gelir bence ...”*

KE36: *“Öğretmenin sözünü dinlemesi gerekir. Saygılı olması gerekir.”*

Bir çocuğun ilkokula hazır olması için bilmesi ve yapması gereken becerilere ilişkin ebeveynler sosyal duygusal becerilerden sonra öz bakım becerilerinin (n=30) yeterliliğine vurgu yapmışlardır. Bu yeterlilikler kapsamında ebeveynler, çocukların tuvalet ve temizlik gereksinimini yardımsız yapmak (n=15), yardımsız bir şekilde giyinmek ve soyunmak (n=7), okul araç ve gereçlerini yardımsız hazırlamak (n=4) ve yardımsız yemek yemek (n=4) gibi ifadelerde bulunmuşlardır.

Öz bakım becerilerinde en çok tuvalet ihtiyacını tek başına karşılayabilme ve temizliğini yapabilme gibi beceriler vurgulanmıştır. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE15: *“Kendi temizliğini yapabilmesi gerekiyor.”*

KE21: *“Tuvalet ihtiyacını tek başına karşılıyor olması gerekir.”*

KE26: *“Kendi el yıkamasını tek başına yapabilmesi lazım...”*

Kıyafetlerini kendi başına giyinip soyunabilmek, okul çantasını ve beslenme çantasını kendi başına hazırlamak ve yemeğini yardım almadan tek başına yemek ifade edilen diğer becerilerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE3: *“Beslenme çantasını kendi hazırlayabiliyor olması gerekir.”*

KE20: *“Yemekleri kendi başlarına yemeleri gerekir. Kıyafetlerini giyebilmeli, ihtiyaçlarını tek başın karşılayabiliyor olması gerekir.”*

KE23: *“Giyinmeyi, üstünü değiştirmeyi ve okul çantasını tek başına hazırlama becerisinin olması gerekiyor.”*

Bir çocuğun ilkokula hazır olması için bilmesi ve yapması gereken becerilere ilişkin belirlenen bir sonraki tema ise psikomotor becerilere (n=22) ilişkin yeterliliklerdir. Ebeveynler, kalemi doğru tutmak (n=12), ince motor yeterliliğine sahip olmak (n=9) ve el göz koordinasyonunu sağlayabilmek (n=1) gibi becerileri ve yeterlilikleri dile getirmişlerdir.

Psikomotor becerilere ilişkin yeterlilikler incelendiğinde, kalemi doğru bir şekilde tutabilme becerisinin en çok ifade edildiği saptanmıştır. Makası doğru bir şekilde tutabilmek ve kesebilmek, kalemi açabilmek, silgi ile silebilmek, ayakkabı bağlarını ve poşeti bağlayabilmek, el göz koordinasyonunu sağlayabilmek de belirtilen diğer yeterliliklere ilişkin ifadelerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE3: *“Kalemi doğru bir şekilde tutabilmeli... İnce motor becerisinin gelişmiş olması lazım bence, yani ayakkabısını bağlayabiliyor olması lazım.”*

KE5: *“El- göz koordinasyonunun iyi olması gerekir.”*

KE6: *“Açacak ile kalem açabiliyor olması lazım.”*

KE8: *“Makası, silgiyi düzgün bir şekilde tutabiliyor olması lazım.”*

KE37: *“Bir poşeti bağlayabiliyor olması lazım...Parmaklarının o poşeti kavrayabilmesi lazım...”*

Son tema ise dil becerilerine (n=19) ilişkin yeterliliklerdir. Ebeveynler çocuğun bilişsel ve dil becerilerine ilişkin ifadeleri incelendiğinde (kendini ifade etmek (n=9), kendisine anlatılanları dinlemek (n=4), söylenenleri ve anlatılanları doğru anlamak (n=4) ve duygu düşünceleri düzgün bir türkçe ile ifade edebilmek (n=2) gibi yeterlilikleri ve becerileri vurgulamışlardır.

Dil becerilere ilişkin yeterlilikler incelendiği zaman kendini ifade edebilme en fazla belirtilen beceri olduğu saptanmıştır. Ebeveynler çocukların ilkokula başlamaları

için kendilerini öğretmenlerine, arkadaşlarına doğru bir şekilde ifade edebilmeleri, herhangi bir sıkıntıları varsa bu durumu rahatça ifade edebilmeleri, kendilerine, anlatılanları söylenenleri anlayabilme becerilerine sahip olmaları gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Türkçeyi düzgün bir şekilde kullanıp kendini ifade edebilmesi, konuşması da belirtilen diğer becerilerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE7: *“Düzgün konuşmalıdır. Diksiyonu düzgün olmalıdır. Düzgün bir türkçe ile kendini ifade etmelidir.”*

KE11: *“Öğretmene ve arkadaşlarına kendini rahatça ifade edebiliyor olması lazım.”*

KE15: *“Öğretmenini dinleyebilmesi, öğretmenin ne söylediklerini anlayabiliyor olması gerekiyor. Çocuğun algı düzeyi yüksek olmalıdır.”*

4.1.2 Ebeveynlerin “Çocuklarının İlkokula Hazırlık Açısından Yeterli Düzeyde Sahip Olduğunu Düşündükleri Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt probleminde katılımcı ebeveynlere, ilkokula hazırlık konusunda çocuklarının hangi beceriler açısından yeterli oldukların belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında katılımcı ebeveynlerin görüşlerine bağlı olarak akademik ve bilişsel beceriler (n=106), sosyal ve duygusal beceriler (n=45), öz bakım beceriler (n=33), psikomotor beceriler (n=31) ve dil becerileri (n=10) olmak üzere toplam beş farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 4: Ebeveynlerin ilkokula hazırlık açısından çocuklarının yeterli olduğunu düşündükleri becerilere ilişkin görüşleri

KATEGORİ 2: İlkokula hazırlanış konusunda çocukların yeterli düzeyde sahip oldukları beceriler	Katılımcı
	n
TEMA 1: Akademik ve bilişsel beceriler	106
1.1 Sayı yazmak, saymak ve tanımak	39
1.2 Harfleri yazmak ve tanımak	35
1.3 Kavram tanıma (renk, şekil, gün, ay, mevsim ve sağ sol kavramı)	12
1.4 Resim çizmek ve boyamak	9
1.5 Çizgi çalışması yapmak	4
1.6 Toplama ve çıkarma işlemi yapmak	4
1.7 Görsel okuryazarlık becerisi	3
TEMA 2: Sosyal ve duygusal beceriler	45
2.1 Yeni ortama uyum sağlamak	13
2.2 Verilen sorumluluğu yerine getirmek	12
2.3 Paylaşımçı olmak	6
2.4 Saygılı olmak	4
2.5 Olumlu akran ilişkileri kurmak	3
2.6 Kendine güven duymak	2
2.7 Kendini korumak	2
2.8 Kurallara uymak	1
2.9 Anneden ayrılabilmek	1
2.10 Öz disiplin becerisi	1
TEMA 3: Öz bakım becerileri	33
3.1 Tuvalet ve temizlik gereksinimini yardımsız yapmak	12
3.2 Yardımsız giyinmek ve soyunmak	8
3.3 Okul araç ve gereçlerini yardımsız hazırlamak	4
3.4 Bulundukları ortamı düzenli bırakmak	4
3.5 Dişlerini fırçalamak	3
3.6 Sağlığına dikkat etmek	2
TEMA 4: Psikomotor beceriler	31
4.1 İnce motor beceriler (makas kullanmak, kesmek, yapıştırmak, çizmek)	16
4.2 Kalem doğru tutmak	15
TEMA 5: Dil becerileri	10
5.1 Kendini ifade etmek	4
5.2 Söylenenleri ve anlatılanları anlamak	3
5.3 Kendisine anlatılanları dinlemek	3

Ebeveynlerin çocuklarında gözlemlemiş oldukları ilkokula hazırbulunuşluk açısından yeterli olduğunu belirttikleri becerilere ilişkin ilk temanın akademik ve bilişsel beceriler (n=106) olduğu belirlenmiştir. Verilen yanıtlara göre ebeveynlerin çocuklarında sayı yazmak, saymak ve tanımak (n=39), harfleri yazmak ve tanımak (n=35), kavram tanımak (n=12), resim çizmek ve boyamak (n=9), çizgi çalışması yapmak (n=4), toplama, çıkarma işlemi yapmak (n=4) ve görsel okuryazarlık becerilerinin (n=3) yeterli olduğunu dile getirmişlerdir.

Ebeveynlerin birçok sayıda beceri ifade etmekle birlikte akademik ve bilişsel becerilere daha çok vurgu yaptıkları görülmüştür. Verilen cevaplar incelendiğinde ebeveynlerin çocuklarının bazı sayıları yazabildiklerini, sayabildiklerini, ritmik sayma yapabildiklerini ve gördükleri sayıları tanıyabildiklerini, bazı harfleri yazabildiklerini ve bir harf gördüklerinde o harfin hangi harf olduğunu bildiklerini ifade etmişlerdir. Bazı çocukların ise harfleri İngilizce olarak sayabildiği, kendi adını ve aile üyelerinin adını ve soyadını da yazabildiklerini de dile getirmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE1: “Sayı sayabiliyor, harfleri tanıyabiliyor. İngilizce türkçe harfleri ezbere biliyor. Adını yazar, benim de adımı yazar. Bütün aile üyelerimizin ismini yazmak için uğraşır ve genellikle yazar.”

KE5: “Sayıları tanıyor ve yazabiliyor. Beşer ve onar ritmik bir şekilde sayabiliyor.”

KE20: “Harfleri ve sayıları tanıyabiliyor. Sayıları sayabiliyor. Harf farkındalığı var, mesela demin bana elma “e” harfi ile başlıyor sen de “e” harfi ile başlayan bir şey söyle dedi. Bir yerde harf gördüğü zaman bakarak, tekrar ederek harfi yazabiliyor.”

Kimi ebeveynler çocuğunun gördüğü renkleri ve şekilleri tanıyabilmekte olduklarını, günlere, aylara, mevsimlere ve sağ- sol kavramına ilişkin bilgi sahipleri olduklarını belirtmişlerdir. Bazı ebeveynler ise çocuklarının güzel resim çizme ve

taşırmadan boyama yapmakta olduklarını, düzgün bir şekilde çizgi çalışması yapabildiklerini belirtmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE5: *“Çizgi çalışmalarını çizgilerin tam üstünden giderek yapabiliyor, çok düzgün bir şekilde.... Günleri ayları söyleyebiliyor.”*

KE18: *“Şekilleri, mevsimleri ve renkleri biliyor. Çok güzel resim çizer, mesela ona bir kelebek çiz dediğim zaman bir kelebek çizer ve çok güzel bir şekilde taşırmadan boyar.”*

KE39: *“Renkleri, üçgeni, kareyi biliyor. Bazı sayıları yazabiliyor. Sağ ve sol kavramını biliyor...”*

Kimi çocukların ise toplama ve çıkarma işlemlerini yapabilmekte yeterli olduklarını ve hikaye kitaplarındaki resimlerden yola çıkarak hikayelere ilişkin yorumlar yaptığını vurgulamışlardır. Bazı ebeveynler ilkokula yeterlilik olarak çocuklarının yaya geçidi kullanabiliyor olmaları ile ilişkilendirmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE7: *“Demir’e 1+1 kaç diye sorduğumuzda iki tane parmağını yan yana getirip anne bak bir bir daha iki oluyor diyor. Toplama ve çıkarma işlemlerini yapabiliyor.”*

KE24: *“ Kitapların resimlerine bakarak resimleri yorumlayabiliyor, resimden hikaye oluşturabiliyor.”*

KE39: *“Yaya geçidini hangi durumlarda nasıl kullanabileceğini biliyor.”*

İlkokula hazırbulunuşluk açısından ebeveynler, çocuklarında gözlemlemiş oldukları yeterliliklere ilişkin akademik becerilerden sonra en fazla sosyal ve duygusal becerilerin (n=45) yeterliliğinden söz etmişlerdir. Bu yeterliliğe ilişkin ebeveynler yeni ortama uyum sağlamak (n=13), verilen sorumluluğu yerine getirmek (n=12), paylaşımcı olmak (n=6), saygılı olmak (n=4), olumlu akran ilişkileri kurmak (n=3),

kendine güven duymak (n=2), kendini korumak (n=2), kurallara uymak (n=1), anneden ayrılabilmek (n=1) ve öz disiplin becerisi (n=1) gibi becerilerden bahsetmişlerdir.

Sosyal ve duygusal beceri yeterliliğinde en fazla yeni ortama uyum sağlamak ve verilen sorumluluğu yerine getirmek vurgulanmıştır. Çocukların girmiş oldukları yeni ve farklı arkadaş ortamlarına hızlı bir şekilde uyum sağlayabildikleri, kendilerine verilmiş olan sorumlulukları yerine getirebildiklerini dile getirmişlerdir. Kimi çocuğun paylaşma becerisinin yüksek olduğu ve ailesine, öğretmenine karşı saygılı davranmalarında, kimi çocuğun ise arkadaşları ile doğru ve başarılı iletişim kurabilmekte yeterli olduklarından söz etmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE11: *“Ailesine karşı çok saygılıdır.”*

KE13: *“Her ortama uyum sağlayabiliyor. Farklı ortamlara kolay bir şekilde uyum sağlayabiliyor.”*

KE14: *“Arkadaşları ile çok iyi iletişim kurabilmektedir.”*

KE16: *“Her verilen görevi, sorumlulukları dört dörtlük yerine getirmektedir.”*

KE22: *“Çok paylaşımcıdır. Evden bir şeyler alır ve arkadaşlarına dağıtır.”*

KE34: *“Arkadaş ilişkileri çok güçlü, çok saygılı bir çocuk, her şeye ayak uydurabiliyor, uyumlu bir çocuk...”*

Bazı ebeveynler ise çocuklarının kurallara uyum sağlayabildiklerini, özgüven sorunu yaşamadıklarını, öz disiplinli ve kendilerini herhangi bir tehlikeye karşı koruyabildiklerinden, ayrıca kendilerinden kolayca ayrılabilindiklerinden bahsetmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *“Kurallara uyum sağlamaktadır.”*

KE3: *“Çocuğum benden rahatlıkla ayrılabilir. Her şeyin bilincinde...”*

KE11: “Öz disiplini vardır. Öz disiplini çok yüksek bir çocuk...”

KE19: “Kendini koruyabiliyor, uyum sağlayabiliyor.”

KE29: “Öz güvenli, sorumluluk sahibi bir çocuk...”

Ebeveynlerin ifadelerine ilişkin bir diğer tema öz bakım becerileri (n=33) ile ilgili yeterliklerdir. Öz bakım becerileri ile ilgili olarak çocukların tuvalet ve temizlik gereksinimini yardımsız yapabilmeleri (n=12), kıyafetlerini yardım almadan giyinip soyunmaları (n=8), okul araç gereçlerini yardımsız hazırlamaları (n=4), bulundukları ortamı düzenli bırakmaları (n=4), dişlerini fırçalayabilmeleri (n=3 ve sağlıklı olmaya dikkat edebiliyor olmaları (n=2) öz bakım becerilerin yeterliğine ilişkin belirtmiş oldukları ifadelerdir.

Öz bakım açısından çocuklarda yeterli bulunan beceriler incelendiğinde en fazla tuvalet ve temizlik ihtiyacını tek başına karşılayabilme becerisi vurgulanmıştır. Kendi başlarına kıyafetlerini giyebilmek ve soyunabilmek ifade edilen diğer becerilerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE13: “Kendi kendine giyinebilir, soyunabilir. Lavabodan çıktıktan sonra biz bir şey söylemeden ellerini yıkar.”

KE23: “Kendi kendine giyinebiliyor, üstünü değiştirebiliyor, kendi temizliğini yapabiliyor.”

KE28: “Üstünü tek başına giyinip çıkartabiliyor. Tuvalet ihtiyacını giderebiliyor.”

Okul ve beslenme çantalarını hazırlamaları, dişlerini fırçalayabiliyor olmaları, ödevlerini yaptıktan sonra ortamı düzenli bir şekilde bırakmaları, ayakkabılarını soyduktan sonra kenara koyma, dağınık ayakabıları düzenleme ve okulda terledikleri zaman atletlerinin arasına peçete koyarak hastalanmamaya dikkat edebiliyor olmaları da ifade edilen diğer becerilerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE9: *“Taburesini çekip dişlerini fırçalayabilir...”*

KE15: *“Kendi bakımında yeterli, kendi okul çantasını ve suyunu hazırlayabiliyor. Okulda terlediği zaman atletinin içerisine peçete koyuyor, kendi sağlığına dikkat edebiliyor.”*

KE25: *“Okuldaki ayakkabıları dizer, ayakkabılarını soyduktan sonra kenara koyar, dağınık olan ayakkabıları arkadaşları ile düzenler.”*

KE32: *“Mesela kitapları, eşyaları konusunda çok düzenlidir Okuldan geldiğinde ödev yapar ortalığı toplar eşyalarını toplar, ortalığa bırakayım, atayım öyle bir çocuk değil. Çok düzenli bir çocuk...”*

Ebeveynlerin ifadelerine göre çocuklarındaki bir diğer yeterlilik ise psikomotor becerilere (n=31) ilişkin yeterliliklerdir. Bu yeterlik kapsamında ebeveynler ince motor becerilerini kullanma (n=16) ve kalemi doğru tutmak (n=15) ile ilgili becerilerden söz etmişlerdir.

Çocukların makası doğru bir şekilde kullanabildiklerini, kesmeleri için verilen herhangi bir etkinliği veya kağıt üzerindeki çizgilerin üstünden düzgün bir şekilde kesip yapıştırabildiklerinden bahsetmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KA2: *“Makas çok düzgün kullanıyor, çizgilerin üstünden düzgün bir şekilde kesebiliyor...”*

KE16: *“Çizdiği şeyleri keser, el becerisi çok gelişmiştir.”*

KE18: *“Yırtma yapıştırma , kesme becerilerini çok severek, çok da güzel yapar, yeterlidir becerileri...”*

KE26: *“Mesela makasla noktalar ile çizilmiş olan şekilleri keser. Makası rahatlıkla kullanıp, düzgün bir şekilde kesebiliyor.Çizgi çalışmalarını ve çizgi üzerinden gidip kesme becerisi çok yeterlidir.”*

KE39: *“El becerisi çok gelişmiştir, çok güzel resim çizmektedir, bir şeyleri kesme, biçme becerisi çok iyidir.”*

Bazı ebeveynler kalem, boyaları doğru bir şekilde tutarak harfleri yazabildiklerini ve resim çizip boyayabildiklerini vurgulamışlardır. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *“Kalemi çok güzel tutuyor.”*

KE5: *“Boyaları çok güzel, düzgün bir şekilde tutuyor, boyayı düzgün tutarak resim çiziyor ve taşırmadan boyayabiliyor düzgün tuttuğu için...”*

KE39: *“El becerisi çok gelişmiştir, çok güzel resim çizmektedir, bir şeyleri kesme, biçme becerisi çok iyidir.”*

İlkokula hazırlık açısından çocuklarda yeterli becerilere ilişkin ebeveynlerin ifadelerinden ortaya çıkan son tema ise dil becerilerine (n=10) ilişkin yeterliklerdir. Çocukların kendilerini ifade etmek (n=4), kendilerine anlatılanları dinlemek (n=3) ve söylenenleri, anlatılanları doğru anlamak (n=3) konusunda yeterli oldukları ifade edilmiştir.

Ebeveynler çocuklarının kendilerini ifade etme ve dinleme becerilerinin yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Kendisine söylenen anlatılan bir konuyu doğru bir şekilde anlayabilme, verilen etkinliklerde ne yapılacağını anlatmadan anlayabilme becerilerinden bahsetmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE4: *“Kendisine bir şey söylediğim zaman hemen anlar, söylenenleri genellikle hemen anlar. Mesela etkinlik kağıtlarını gördüğünde ne yapılması gerektiğini bakarak, görerek ben anlatmadan anlar.”*

KE6: *“Konuşulana, söyleneni anlayabiliyor bence en önemlisi bu... Dinleme becerisi de çok iyidir.”*

KE8: “Öğretmeni dinleyip onun söylediği şeyleri yapabiliyor.”

KE39: “Bir yere gittiğinde, bir şey istediğinde kendini rahatça ifade ediyor.”

4.1.3 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluğu Destekleme Açısından Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kazandırması Gereken Bilgi ve Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt probleminde katılımcı ebeveynlere, ilkokula hazırbulunuşluğu desteklemek konusunda okul öncesi eğitim kurumlarının kazandırmaları gereken bilgi ve becerilerin neler olması gerektiğini belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında katılımcı ebeveynlerin görüşlerine bağlı olarak akademik, bilişsel bilgi ve beceriler (n=57), sosyal duygusal beceriler (n=45), psikomotor beceriler (n=14), öz bakım becerileri (n=11), dil beceriler (n=8) olmak üzere toplam beş farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 5: İlkokula hazırbulunuşluğu destekleme açısından okul öncesi eğitim kurumlarının kazandırmaları gereken bilgi ve becerilere ilişkin ebeveyn görüşleri

KATEGORİ 3: İlkokula hazırbulunuşluğu destekleme konusunda okul öncesi eğitim kurumlarının kazandırmaları gereken bilgi ve beceriler	Katılımcı
	N
TEMA 1: Akademik, bilişsel bilgi ve beceriler	57
1.1 Sayı saymak	14
1.2 Harfleri tanımak	14
1.3 Okuma ve yazmak	12
1.4 Kavram tanıma (renk,şekil,sağ sol,zaman)	8
1.5 İngilizce ve müzik eğitimi vermek	4
1.6 Resim çizmek ve boyamak	3
1.7 İlkokula ilişkin bilgilendirmeler	2
TEMA 2: Sosyal ve duygusal beceriler	45
2.1 Okul kurallarını öğretmek	13
2.2 Olumlu iletişim kurmak	6
2.3 Öğretmenin sözünü dinlemek	4
2.4 Sorumluluk alabilmek	4
2.5 Paylaşımçı olmak	3
2.6 Meraklı olmak	3
2.7 Kendine güven duymak	3
2.8 Kendini korumak	3
2.9 Utangaç /çekingen olmamak	2
2.10 Saygılı olmak	2
2.11 Öz yeterlilik ve öz disiplin becerisi	2
TEMA 3: Psikomotor becerileri	14
3.1 İnce motor becerileri (makas kullanmak, kesmek, yapıştırmak, kalem açmak)	7
3.2 Doğru kalem tutmak	7
TEMA 4: Öz bakım becerileri	11
4.1 Tuvalet eğitimi ve diş fırçalama becerisi	3
4.2 Yardımsız yemek yemek ve sağlıklı beslenmek	2
4.3 Erken uyumak ve uyanmak	2
4.4 Bulundukları ortamı düzenli bırakmak	2
4.5 Günlük yaşam becerilerini tek başına yapmak	2
TEMA 5: Dil becerileri	8
4.1 Kendisine anlatılanları dinlemek	4
4.2 Türkçeyi düzgün kullanarak cümle kurmak	2
4.3 Kendini ifade etmek	2

Ebeveynlerin vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde ilk tema akademik, bilişsel bilgi ve beceriler (n=57) olarak belirlenmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarının sayı saymak (n=14), harfleri tanımak (n=14), okuma ve yazma öğretmek (n=12), kavramları öğretmek (n=8), ingilizce ve müzik eğitimi vermek (n=4), resim çizmek ve boyamak (n=3) ilkokula ilişkin bilgilendirmeler yapmak (n=3) gibi bilgi ve becerilerin kazandırılması gerektiğini ebeveynler ifadelerinde vurgulamışlardır.

Sorulara verilen cevaplar incelendiğinde ebeveynlerin en fazla sayı saymanın öğretilmesi ve harf farkındalık beceriler kazandırılmasına ilişkin ifadelerde bulundukları gözlemlenmiştir. Bazı ebeveynler çocuklara bütün sayıların öğretilmesi gerektiğini düşünürken bazı ebeveynler sayıların sadece 1’den 10’a kadar öğretilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Ebeveynlerden kimi okuma ve yazmanın öğretilmesi ve çocuklarının ilkokula okuma yazmayı bilerek gitmesi gerektiğini kimi ise okul öncesi eğitim kurumlarının okuma yazma öğretmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE5: *“Sayıları ve harfleri tanımaları sağlanmalıdır. Okul öncesi okuma yazma öğretmesin.”*

KE10: *“Okuma yazma da öğretilse çok iyi olur. İlkokula başladığı zaman rahat ederdi.”*

KE15: *“Okuma ve yazmayı öğretmeli bence anaokul...”*

KE18: *“Az da olsa okuma ve yazma becerisi kazandırılсын. Kısa kısa, birazcık, harfleri gördüğünde aa bu “s” harfi aa bu “b” harfi diyebilsin, tanıсын. Yani tam okumayı öğrenmesin zaten birinci sınıfta öğrenecek.”*

KE35: *“Okuma ve yazma öğretilsin, bütün sayılar ve harfler öğretilsin.”*

Renk, geometrik şekil, zaman, sağ ve sol kavramlarının, ingilizce ve müzik eğitimi verilmesi ilkokula hazırlık olarak kazandırılması gereken bilgiler olarak

ebeveynler tarafından dile getirilmiştir. Bazı ebeveynler çocuklarına düzgün bir şekilde resim çizme ve taşırmadan boyama becerilerinin kazandırılmasını gerekli beceriler olarak ifade etmişlerdir. Kimi ebeveyn ise çocuklarına okul öncesi öğretmenleri tarafından ilkokul hakkında bilgilendirmeleri ve ilkokula ilişkin bilgi sahibi olmaları gerektiğinden bahsetmiştir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *“Geometrik şekilleri renkleri tanımayı öğretmeliler...”*

KE17: *“Müzik eğitimi verilsin, ingilizce eğitimi verilsin, pratik yapılsın ingilizcede...”*

KE20: *“Müzik dersi olsun mesela şarkı söylemek, bununla ilgili eğitim verilebilir. Aslında anasınıfında fazla bilgi verilsin istemem, zaten her şeyi birinci sınıfta öğrenecek. Fazla bilgi ve beceri kazandırmasını istemiyorum.”*

KE25: *“İlkokulun ne olduğu, nasıl bir yer olduğu bilgisi kazandırılmalıdır.”*

KE28: *“Çocuklara zaman kavramı öğretilmelidir. Zamanın ne olduğu öğretilmeli. Okula ne zaman girilip, ne zaman çıkılacağına bilincine varmaları sağlanmalıdır.”*

KE33: *“Düzgün ve güzel bir şekilde resim yapmak öğretilsin.”*

KE39: *“Sağ ve sol kavramını öğretmeli...”*

Verilen yanıtlar doğrultusunda ikinci tema sosyal ve duygusal beceriler (n=45) olarak belirlenmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarının okul kurallarını ve sınıf disiplinini öğretmek (n=13), olumlu iletişim kurmak (n=6), öğretmenin sözünü dinlemek (n=4), sorumluluk alabilmek (n=4), paylaşımcı olmak (n=3), bağımsız hareket edebilmek (n=3), özgüvenli olmak (n=3), kendini korumak (n=3), merak duymak ve sorgulamak (n=3), utangaç olmamak (n=2), saygılı olmak (n=2), öz denetim ve öz disiplin becerisi (n=2) ve duygusal olgunluk (n=1) kazandırmaları gerektiğini vurgulamışlardır.

Ebeveynler okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların ilkokula hazırbulunuşluğunu desteklemek için, okulun, sınıfın kurallı bir yer olduğunu ve o kurallara uyulması, yeni öğretmenler ve arkadaşlar ile olumlu bir şekilde iletişim kurabilmeleri, ilkokulda öğretmenlerinin sözünü dinlemeleri gerektiğini, sorumluluk alabilme becerisinin kazandırılması, paylaşımcı olabilmeleri, kendi yapmaları gereken becerileri annelerinin yardımı olmadan yardımsız bir şekilde yapmaları, kendilerine güven duymaları, her şeyi kabullenen bireyler değil, sorgulayan merak eden bireyler olmalarını, ilkokulda kendilerinden yaşça büyük çocuklara ve akran zorbalığına karşı kendilerini koruyabilme becerilerinin kazandırılması gerektiğini ifadelerinde belirtmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE3: *“Kendi başlarına hareket etmeyi öğretmelidir, tek başına yapabilsin yapabildiğini, güvensin kendine... Sorumluluk almayı öğretmelidir.”*

KE7: *“Özgüvenlerini geliştirmelidir. Okul öncesi eğitim çocuklara doğru iletişim becerisini kazandırmalıdır. Kurallara uyma becerisi kazandırılmalıdır.”*

KE8: *“Bana göre ilk olarak öğretmenin sözünün nasıl dinlenileceği, arkadaşları ile nasıl paylaşım yapılacağı öğretilmelidir.”*

KE26: *“Sınıf disiplini kazandırılmalı, sınıftaki disipline uymaları, sınıfta nasıl olması gerektiğini kazandırmalı bence...”*

KE31: *“Çocuğun sorgulama yeteneği geliştirilmeli sorgulama yeteneğini geliştirsinki hep sorgulayan bir birey olsun. Her şeyi kabullenen bir birey değil sorgulayan bir birey olmasını sağlasınlar. Merak becerisi kazandırılmalıdır.”*

KE35: *“Saygılı olma öğretilsin öğretmenine ve ailesine karşı...”*

KE37: *“Kendi başlarına kendilerini savunmaları sağlansın. Sonuç olarak bu çocuk anaokulunda sadece kendi yaşlarındaki kişilerle iletişim kuruyor. İlkokula gittiği*

zaman büyük çocuklarda olacak. Akran zorbalığına karşı kendini savunmaları öğretilmelidir.”

Bazı ebeveynler çocuklarının farklı bir ortama girdikleri zaman çekinmemeleri, utangaç çocuklar olmamalarını, anne, baba ve öğretmenlere karşı saygılı olmalarının okul öncesi eğitim kurumları tarafından kazandırılması gereken becerilere olarak ifade etmişlerdir. Kimi ebeveyn ise çocuklarına öz denetim ve öz disiplin becerilerinin kazandırılması gerektiğine ve çocuklara ilkokula giderken ağlamamanın öğretilmesine de değinmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE20: *“Mayra biraz utangaç, diğer çocuklar oynuyor, zıplıyor, şarkı söylüyor, Mayra utanıyor. Utangaçlıklarını yenmeleri öğretmen tarafından sağlanmalıdır. Yani önemli bir konu... Utangaçlık duygusunun yenilmesi kazandırılmalıdır.”*

KE21: *“Kendi başına bir şeyler yapabilme benden yardım istememe becerisi kazandırılmalıdır.”*

KE25: *“Okula giderken ağlanılmaması gerektiği kazandırılmalıdır.”*

KE31: *“Disiplin, öz disiplin ve öz denetim becerisi kazandırılmalıdır. En önemlisi öz disiplin ve öz denetim becerisidir, ilk olarak bu beceriler kazandırılmalıdır”*

KE35: *“Saygılı olma öğretilsin öğretmenine ve ailesine karşı...”*

İlkokula hazırbulunuşluğa destek olma açısından okul öncesi eğitim kurumlarının kazandırmaları gereken bilgi ve becerilere ilişkin bir diğer tema psikomotor beceriler (n=14) olarak belirlenmiştir. İnce motor becerilerin geliştirilmesi (n=7) ve doğru kalem tutabilmek (n=7) ilkokula hazırbulunuşluğu desteklemek açısından ebeveynlerin ifadelerinde belirtmiş oldukları psikomotor becerilerdir.

Çocukların makası doğru bir şekilde tutup kesebilmeleri, silgiyi doğru bir şekilde kullanabilmeleri, açacak ile açabilmeleri, ince motor becerilerini destekleyecek etkinlikler yapılması ve kalemi doğru bir şekilde tutup kullanma

becerisinin kazandırılması gerektiği ifadelerde vurgulanmıştır. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE4: *“İnce- motor becerilerini geliştirici etkinlikler yapılmalı...”*

KE23: *“Doğru kalem tutmayı en baştan öğretmeleri gerekiyor.”*

KE29: *“Küçük kasları geliştirilmeli, desteklenmeli, silgiyi kullanabilme ve açacak ile kalem açma öğretilmeli, bence...”*

KE38: *“Makas nasıl tutulur ve nasıl doğru bir şekilde kesme yapılır öğretilbilir.”*

İlkokula hazırbulunuşluğa destek olma açısından okul öncesi eğitim kurumlarının kazandırmaları gereken bilgi ve becerilere ilişkin bir diğer tema ise öz bakım becerileri (n=11) olarak belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuklara tuvalet eğitimi ve diş fırçalama becerisi (n=3), yardımsız yemek yemek ve sağlıklı beslenme (n=2), erken uyumak ve uyanma (n=2), günlük yaşam becerilerini tek başına yapabilme (n=2) ve bulundukları ortamı düzenli bırakmak (n=2) ilkokula hazırbulunuşluğu desteklemek açısından ebeveynlerin ifadelerinde belirtmiş oldukları öz bakım becerileridir.

Ebeveynler okul öncesi kurumlarında çocukların tuvalet ihtiyaçlarını tek başlarına karşılamaları ve diş fırçalama becerisinin, yardımsız yemek yemek ve sağlıklı beslenme, erken uyuma ve uyanma alışkanlığının kazandırılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Kimi ebeveyn ise günlük yaşam becerilerini yardım almadan tek başlarına yapmalarını ve bulundukları ortamın düzenli bırakmalarının okul öncesi eğitimde kazandırılması gerektiğinden bahsetmiştir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE6: *“Düzenli olma öğretilmelidir.”*

KE21: *“Tuvalet ihtiyacını karşılama becerisi, kendi başına yemek yiyebilmeyi kazandırılmalıdır.”*

KE31: “Günlük yaşam becerilerini yapabilmek öğretilsin. Yemeğini yedikten sonra o tabağını kaldırmasını bilmek ve diş fırçalama öğretilsin.”

KE35: “Sağlıklı beslenme öğretilsin.”

KE37: “Erken uyuma, erken kalkma becerisi kazandırılınsın.

İlkokula hazırbulunuşluğu desteklemek açısından okul öncesi eğitim kurumlarının kazandırması gereken bilgi ve becerilere yönelik son tema ise dil becerileri (n=8) olarak belirlenmiştir. Ebeveyn çocuğun kendisine anlatılanları dinleme becerisi (n=4),türkçeyi düzgün kullanarak cümle kurmalarının (n=2) ve kendilerini ifade edebilme becerisi (n=2) kazandırılmasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.

Çocukların kendini ifade ederken türkçeyi düzgün bir şekilde kullanabilmeleri ve dinleme becerisi açısından desteklenmesi gerekliliği ifadelerde vurgulanmıştır. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE1: “Kendini iyi şekilde ifade etmesi kazandırılmalıdır çocuğa...Çocuk konuşurken, kendini ifade ederken türkçeyi düzgün kullanması ve düzgün cümle kurmasını öğretmeliler...”

KE8: “Öğretmenin nasıl dinlenileceği öğretilmelidir bence...”

4.1.4 Ebeveynlerin “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluğa İlişkin Katkıları” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt probleminde ebeveynlere, çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarına devam ettikleri süre içerisinde ilkokula hazırbulunuşluk açısından hangi konularda geliştiğini düşündüklerini belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında katılımcı ebeveynlerin görüşlerine bağlı olarak sosyal ve duygusal beceriler (n=68), akademik beceriler (n=61), psikomotor beceriler (n=32), bilişsel ve dil beceriler

(n=12) ve özbakım beceriler (n=4) olmak üzere toplam beş farklı tema ortaya çıkmıştır.

Tablo 6: Çocuğun devam ettiği okul öncesi eğitim kurumunun ilkokula hazırbulunuşluğa katkısına ilişkin ebeveyn görüşleri

KATEGORİ 4: İlkokula hazırbulunuşluk konusunda okul öncesi eğitimin katkıları	Katılımcı
	n
TEMA 1: Sosyal ve duygusal beceriler	68
1.1 Sosyal olmak /sosyalleşmek	20
1.2 Kendine güven duymak	9
1.3 Kurallara uymak	7
1.4 Paylaşımcı olmak	7
1.5 Sorumluluk almak ve yerine getirmek	5
1.6 Olumlu akran ilişkileri kurmak	5
1.7 Arkadaş edinmek	4
1.8 Utangaç /çekingeng olmamak	3
1.9 Bağımsız hareket edebilmek	3
1.10 Duygusal olgunluk	2
1.11 Söz dinlemek	2
1.12 Kendini korumak	1
TEMA 2: Akademik ve bilişsel beceriler	61
2.1 Harf yazmak ve tanımak	21
2.2 Sayı yazma ve sayma	16
2.3 Okula, kitaplara, ve yazmaya ilgi duymak ve okula gitme isteği	8
2.4 Kavram tanıma (zaman, ay, renk, şekil)	5
2.5 Resim çizmek ve boyamak	5
2.6 Dikkatini toplamak ve odaklanmak	3
2.6 Çizgi çalışması yapmak	2
2.7 Toplama ve çıkarma yapmak	1
TEMA 3: Psikomotor beceriler	32
3.1 İnce-motor becerileri (makas kullanmak,düzgün kesmek, resim çizmek ve boyamak)	17
3.2 Kalem doğru tutmak	13
3.3 El-göz koordinasyonu sağlamak	2
TEMA 4: Dil becerileri	12
4.1 Kendisine anlatılanları dinlemek	4
4.2 Türkçeyi düzgün kullanarak cümle kurmak	3
4.3 Kendini ifade etmek	3
4.4 Kelime dağarcığını zenginleştirmek	2

TEMA 5: Öz bakım becerileri	4
5.1 Bulundukları ortamı düzenli bırakmak	2
5.2 Tuvalet gereksinimini yardımsız yapmak	1
5.3 Uyku düzeni	1

Okul öncesi eğitim kurumunun çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluk ile ilgili katkılarına ilişkin ilk tema sosyal ve duygusal beceriler (n =68) olarak belirlenmiştir. Ebeveynler çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarına devam ettikleri süre içerisinde daha sosyal (n=20), özgüvenli (n=9), kurallara uyum gösteren (n=7), paylaşımcı (n=7), sorumluluk alabilen ve aldıkları sorumlulukları yerine getiren (n=5), akranları ile olumlu ilişkiler kuran (n=5), arkadaş edinebilen (n=4),bağımsız hareket edebilen (n=3), utangaç davranışlar sergilemeyen (n=3), duygusal açıdan olgun (n=2), söz dinleyen (n=2) ve kendine güvenen (n=1) çocuklar olduklarını dile getirmişlerdir.

Ebeveynler okul öncesi eğitimin ilkokula katkısına ilişkin birçok beceri belirtmiş olup en çok sosyal duygusal becerilere vurgu yaptıkları görülmüştür. Çocuklarının Covid- 19 pandemi sürecinde çoğu zamanlarının evde geçirdiklerini ve sosyalleşemediklerini, okul öncesi eğitim kurumlarının pandemi sürecinde evde kalmak zorunda olan çocuklar için sosyal açıdan çok katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Okul öncesi eğitiminin çocukları daha çok sosyalleştirdiğini, kendilerine güven duyma, okuldaki kurallara uyma ve paylaşımcı olma, sorumluluk alabilme ve yerine getirme becerilerine katkıda bulunduğu ifade edilmiştir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE1: “Kurallara uyma konusunda geliştiğini düşünüyorum. Okula başlamadan önce kurallara asla uymuyordu. Ama okula gittikten sonra çok gelişti.”

KE5: “Okula gitmeye başladıktan sonra özgüveni yerine geldi.”

KE9: *“Paylaşmayı öğrendi. Kendi tek çocuktu, ailede tek çocuk olduğu için paylaşma nedir bilmezdi. En azından bunları öğrendi. Sosyalleşti, kendine güveni geldi.”*

KE18: *“Okul öncesi eğitim kurumuna gittikten sonra sosyalleşti, sosyal bir çocuk oldu. Farklı etkinliklere katılmak istiyor, sosyal aktivitelere kayıt yapmak istiyor. Sorumluluk bilinci gelişti. Kendi kendine sabah uyanır okula gidecek diye. Dersini kaçırmak istemez. Mesela okuldan geldikten sonra oturup hemen ödevini yapar, çünkü ertesi gün götürmesi gerekir.”*

KE32: *“Okula gitmeden önce sorumluluk alamıyordu, ama okula gittikten sonra sorumluluk alabiliyor ve verdiğimiz sorumluluğu yerine getiriyor.”*

KE34: *“Okul öncesinde en çok sosyalleştğine sevindim. Arkadaşlarıyla ilişkisi okula başlamadan önce önceki haline göre bayağı değişti, daha sosyal oldu. Çünkü pandemi sürecinde eve kapandığımız için pek kimseyle görüşmedik. Çocuklar asosyal oldu. Çocuklar da bir yere çıkamadılar, o açıdan okul öncesi bayağı etkili oldu. Sosyalleşme açısından çok gelişti. Pandemi sürecini evde geçiren çocuklar için okul öncesi şart...”*

KE37: *“Kendi üzerine düşen görevlerini, etkinliklerini tek başına yapabilmeye başladı, önceden yapabiliyor olsa bile yardım isterdi.”*

Kimi ebeveyn ise çocukların arkadaş edinebilme ve arkadaşları ile daha iyi iletişim kurmalarına katkıda bulunduğunu dile getirmiştir. Ebeveynlerden bazıları ise çocuklarının okula ağlamadan gitmeye alıştıklarını, annelerinin sözünü dinlemeyi, yardımsız bir şekilde etkinliklerini yapmaya ve kendilerini korumaya başladıklarını, farklı bir ortama girdikleri zaman çekinmeden ortama uyum sağladıklarından söz etmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *“Arkadaş edinmeyi, arkadaşlarıyla iyi geçinmeyi bildiği için bunlara katkıda bulundu okul öncesi eğitim kurumu...”*

KE5: *“Arkadaşları ile ilişkileri düzeldi.”*

KE9: “Okula gitmeden önce parka gittiğimizde arkadaş edinemeyip beni isterdi. Ama şu an kolaylıkla arkadaş edinebiliyor. Okula gittikten sonra çok açıldı. Okula gitmeden önce biri seslendiğinde konuşmazdı çekinirdi ve koşup kucağıma saklanırdı ama şu an bayağı iyi iletişimi güzel...”

KE15: “Kızım ilk okula gittiğinde sürekli ağlayarak gidiyordu. Daha sonra arkadaşlarını ve okulunu, öğretmenini çok sevdi, alıştı ve artık ağlamamaya başladı.”

KE16: “Kızım okula başladıktan sonra söz dinlemeye başladı.”

KE19: “Anasınıfına gittikten sonra kendini koruyabilmeye başladı.”

KE32: “Okul öncesine başladıktan sonra utangaçlığı tamamen geçti.”

KE37: “Çok çekingendi, öğretmene, arkadaşlarına ve bize karşı epey bi gelişme sağladı. Kendi üzerine düşen görevlerini, etkinliklerini tek başına yapabilmeye başladı, önceden yapabiliyor olsa bile yardım isterdi.”

Okul öncesi eğitimin ilkokula hazırbulunuşluk konusunda çocuklara katkı sağlamış olduğu becerilere ilişkin ikinci tema akademik ve bilişsel beceriler (n=61) olarak belirlenmiştir. Akademik becerilere ilişkin ebeveynler; harf yazmak ve tanımak (n=21), sayı yazmak ve saymak (n=16), okula, kitaplara ve yazmaya ilgi duymak ve okula gitme isteği (n=8), kavram tanımak (n=5), resim çizmek, boyamak (n=5), dikkatini toplamak ve odaklanmak (n=3), çizgi çalışması yapmak (n=2) ve toplama çıkarma yapmak (n=1) ile ilgili becerilerden bahsetmişlerdir.

Okul öncesi eğitimin katkısına ilişkin akademik ve bilişsel beceriler ile ilgili olarak ebeveynler en fazla harflerin yazılması ve harf farkındalığından bahsetmişlerdir. Ebeveynler çocuklarının okul öncesi eğitime devam ettikleri süre içerisinde harfleri ve sayıları yazabildiklerini, harf farkındalığının oluştuğunu ve belirli bir sayıya kadar sayabildiklerinden belirtmişlerdir. Katılımcı ebeveynlerden bazıları çocuğunun okula başlamadan önce teknolojik aletleri çok kullandığını fakat

okul öncesi eğitime başladıktan sonra teknolojik alet kullanımının azaldığından ve kitaplara ilgi duyduklarından bahsetmiştir. Okul öncesine başladıktan sonra çocukların okula karşı sevgi duyduklarını, okula mutlu ve istekli bir şekilde gitmeye başladıklarını, ilkokula ve okuma yazmaya merak duymaya başladıklarını, zaman kavramı, geometrik şekilleri ve renk farkındalıklarının da geliştiğini dile getirmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE5: *“Sayı saymayı bilmiyordu, onları öğrendi. Akademik olarak çok desteklendi ve gelişti. Ayları öğrendi.”*

KE8: *“Sayıları sadece 50’ye kadar saymayı biliyordu ama yazmayı bilmiyordu. Okula gittikten sonra sayıları yazmaya başlandı ve 100’ kadar saymaya başladı.”*

KE15: *“Birçok farklı alanda gelişti. Okula başlamadan önce tablet ve telefonuyla çok uğraşırdı. Fakat anasınıfına başladıktan sonra tablet ve telefon kullanımı çok azaldı diyebilirim. Ben Aysele okula başlamadan önce etkinlik kitapları, defterler almıştım ama kendisi yapmak istemiyordu. Yaptığında bile sıkılarak yapıyordu. Fakat okula başladıktan sonra o kitapları eğlenerek yapmaya başladı. Kitapları çok sevmeye başladı ve o kitaplar onun için artık çok eğlenceliydi.”*

KE19: *“Yazmaya ilgisi arttı. Okula gitmeden önce yazmaya bir ilgisi yoktu fakat okula gittikten sonra yazmaya ilgisi oluştu ve ilkokula karşı meraklı olmaya başladı. Yazılar dikkatini çekmeye başladı.”*

KE28: *“Mesela harfleri bilmiyordu. Şu an hepsini öğrendi. Harfleri yazabiliyor. Okula gittikten sonra bütün geometrik şekilleri tanımaya başladı.”*

KE31: *“Bihterde takvim algısı çok güzel oturdu.”*

KE36: *“Çocuğumun her açıdan geliştiğini düşünüyorum. Anasınıfına göndermeden önceki hali ile gönderdikten sonraki halinde bayağı fark var. Sayıları ve renkleri sürekli karıştırıyordu tam olarak neyin ne olduğunu bilmiyordu, okuldan sonra hepsini*

öğrendi. Okula başlamadan önce hiçbir şey bilmiyordu. Renkleri bilmiyordu, şu an sayıyor biliyor. Bir nesne gördüğünde aa anne bu şu renk diyebiliyor. Ben bir renk gösterdiğimde o rengin hangi renk olduğunu söylüyor.”

Çocukların okul öncesi eğitime başladıktan sonra dikkatlerini toplama ve odaklanabilme becerilerinin geliştiğinden söz edilmiştir. Katılımcı ebeveynlerden bazıları çizgi çalışmalarını daha düzgün bir şekilde yaptıklarından ve daha güzel resim çizip boyadıklarından bahsetmişlerdir. Bazı ebeveynler çocuklarının toplama ve çıkarma işlemlerini yapabilmeye başladıklarını ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE10: *“Toplama çıkarma yapabilmeye başladı.”*

KE17: *“Evde mesela resimleri kötüydü. Çizgi çalışmaları yaptığı zaman çizgilerin üzerinden çıkıyordu. Düz çizgileri eğri çiziyordu. Yani bu konularda güzel eğitim aldı, gelişti diyebilirim.”*

KE24: *“Eskiden bir şeye konsantre olamıyordu. Ama şimdi bir şeye öfkelense bile bırakmıyor, işine uzun bir süre odaklanabiliyor. Dikkat süresi arttı. Dikkat süresi uzadı. Odaklanma durumu iyiye gitti.”*

KE27: *“Her konuda geliştiğini söyleyebilirim. Çizgi çekmeyi dahi bilmiyordu. Çizgi çalışmasını noktaların bayağı dışında yapıyordu. Şu an gayet güzel çizgi çalışması yapabiliyor ve noktaların üstünden gidebiliyor. Resimleri de okula ilk başladığı zaman karalama şeklinde yapıyordu. Şu an o becerilerde gayet güzel bir hale geldi. Güzel şekiller çizmeye başladı.”*

KE28: *“Okula gittikten sonra bütün geometrik şekilleri tanımaya başladı.”*

Okul öncesi eğitimin sağlamış olduğu katkılara ilişkin üçüncü tema ise psikomotor beceriler (n=32) ile ilgili kazanımlardır. Ebeveynler çocuklarının ince

motor becerilerinin geliştiğini (n=17), kalemi doğru bir şekilde tutmaya başladıklarını (n=13) ve el göz koordinasyonunu sağlayabildiklerini (n=2) ifade etmiştir.

Psikomotor beceriler ile ilgili en fazla ince motor becerilerinin gelişimi vurgulanmıştır. Okul öncesi eğitim kurumuna gitmeden önce makası kullanamadıklarını ve doğru bir şekilde kesemediklerini, ince motor becerileri gelişmediği için kalemi doğru tutamadıklarını ifade etmişlerdir. Kimi ebeveyn önceden çocuklarının sadece kalın kalem boyaları ile resim çizip boyayabildiklerini fakat şu anda ince kalem boyalarla da yazıp çizebildiklerini dile getirmiştir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE3: *“Daha önce kalemi tutamıyordu. Kalemi tutunca hemen sıkılıp bırakıyordu. Elim ağırdı diyordu. Şu an evde etkinlik yapıyor eli de ağırmıyor. Çok etkisi ve faydası oldu. Önceden kalemi tutup resim çizemiyordu.”*

KE13: *“Kalemi tutabiliyordu ama tam hakim değildi, parmakları ağıırıyordu, bu okula gittikten sonra daha fazla hakim oldu. Makası tutabilmeye başladı.”*

KE15: *“El doyumu becerisi gelişti kızımın, önceden sadece kalem boyalarla yazıp, çiziyordu ve boyayabiliyordu. Fakat artık ince kalem boyalarla da yazıp çizebilmektedir.”*

KE28: *“Okula gittikten sonra makas tutma becerisi gelişti, makası daha iyi kavradı, eli daha çok alıştı. Baya iyi kavradı. Şekilleri düzgün bir şekilde kesiyor...”*

KE37: *“İlkokula başladığı zaman üçgen, kalın kalemlerden tutturuyorduk rahatlıkla yazabilmesi için, şu an normal kalemleri de rahatlıkla tutabiliyor. İnce motor becerilerinde epey bir gelişme sağlandı.*

Ebeveynlerden bazıları da çocuklarının kalemi tutabildiklerini fakat doğru bir şekilde tutamadıklarını, kalemi tutamadıkları için resim çizemediklerini ve el göz koordinasyonunu sağlayamadıklarından bahsetmişlerdir. Okul öncesi eğitimde verilen

destek sonrası çocuklarının bu beceriler açısından geliştiklerini ifade etmişlerdir.

Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE10: *“Kalemi tutuşu değişti. Doğru tutmaya başladı kalemi...”*

KE33: *“ El göz orantısını yapabilmeye başladı. Önceden düzgün bir şekilde makasla kesemiyordu. Kalem tutmayı biliyordu ama daha doğru tutmaya başlarız.”*

Okul öncesi eğitimin ilkokula hazırbulunuşluk konusunda çocuklara katkı sağlamış olduğu becerilere ilişkin dördüncü tema dil becerileri (n=12) olarak belirlenmiştir. Dil becerilerinin çocuklara olan katkılarına ilişkin ebeveynler; anlatılanları dinleyebilme (n=4), türkçeyi düzgün kullanarak cümle kurmak (n=3), kendini ifade etmek (n=3) ve kelime dağarcığının zenginleşmesi (n=2) gibi becerilerden bahsetmişlerdir.

Çocukların okul öncesi eğitime başladıktan sonra dinleme becerilerinin geliştiğinden bahsedilmiştir. Bazı ebeveynler ise okula gitmeden önce çocuklarının kendilerini ifade etmekte zorluk çektiklerini fakat okula başladıktan sonra kendilerini daha iyi ifade etmeye başladıklarından söz etmişlerdir. Kimi ebeveyn ise türkçeyi düzgün bir şekilde kullanarak cümle kurabilme ve kelime dağarcıklarının da zenginleştiğinden bahsetmiştir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *“Türkçe ile daha güzel cümle kurabilmeye başladı, bir şeyler söylerken düşünüp mantıklı cümleler kurabiliyor...”*

KE29: *“Kelime dağarcığı gelişti çocuğumun...”*

KE32: *“Okula gitmeden önce kendini ifade edemiyordu, bir ortama girdiğimizde arkamda saklanıyordu. Ama okula gittikten sonra kendini eskisine göre daha iyi ifade etmeye başladı.”*

KE33: *“Okula gitmeden önce dinlemesi yoktu birini dinleyemiyordu. Dinlemesi gelişti, dinlemeyi öğrendi.”*

KE40: *“Ben ona bir şey anlattığım zaman oturup dinleyebiliyor.”*

Son tema ise öz bakım beceriler (n=4) olarak belirlenmiştir. Çocukların bulundukları ortamı düzenli bırakmaları (n=2), tuvalet gereksinimlerini yardımsız yapabilmeleri (n=1) ve uyku düzenini oluşturmaları (=1) okul öncesinin öz bakım becerilerine sağlamış olduğu katkılar olarak ifade edilmiştir.

Okul öncesi eğitimin katkılarına ilişkin ebeveynler en az öz bakım becerilerinden bahsetmişlerdir. Ebeveynlerden bazıları çocukları kreşe gittiği süre boyunca tuvalet ihtiyaçlarını tek başına karşılayamadıklarını okul öncesi eğitime başladıktan sonra ise tuvalet ihtiyacını tek başına karşılayabildiklerini ve kendi odalarını veya dağıtmış oldukları ortamı düzenli bıraktıklarını ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE16: *“Kendi odasını, dağıttığı yerleri toplamaya başladı.”*

KE21: *“Kreşte tuvalete giderken sürekli bana ihtiyaç duyuyordu fakat okul öncesine gittikten sonra ben ihtiyaç duymamaya başladı. Kreşe gittiğinde evde ben onunla lavaboya gideyim istiyordu. Ama okul öncesine başladıktan sonra evde onunla birlikte lavaboya gitmemi istemiyor, tek başına tuvalete gidebiliyor.”*

KE23: *“Okula başlamadan önce uykuya göndermek istediğim zaman uykuyu hiç sevmez, hadi annecim zamanın doldu, yarın okula gideceksin dediğimde kalkmazdı, uykuya gitmezdi. Ama artık düzenli bir şekilde uyuyor, çünkü ertes gün okula gideceğini biliyor okulu var, uyku düzeni oluştu.”*

KE27: *“Düzen açısından ilerlediğini düşünüyorum. Defterlerini kalemlerini, boyalarını düzgün bir şekilde yerleştirmeye başladı. Genel olarak düzenli bir çocuk oldu.”*

4.1.5 Ebeveynlerin “Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluklarını Desteklemek Amacıyla Ev Ortamında Yaptırdıkları Etkinlikler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt probleminde ebeveynlere, çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluklarını desteklemek için ev ortamında yaptırmış oldukları etkinliklerin neler olduğunu belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında katılımcı ebeveynlerin görüşlerine bağlı olarak akademik ve bilişsel beceri (n=85), psikomotor beceri (n=5), sosyal duygusal beceri etkinlikleri (n=2) ve herhangi bir etkinlik yaptırmamak (n=10) olmak üzere dört farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 7: Çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluklarını desteklemek amacıyla yaptırmış oldukları etkinliklere ilişkin ebeveyn görüşleri

KATEGORİ 5: Ailelerin ilkokula hazırbulunuşluğu destekleme konusunda yaptırdıkları etkinlikler	Katılımcı
	n
TEMA 1: Akademik ve bilişsel beceri etkinlikleri	85
1.1 Sayı saymak, yazmak ve sayı oyunları etkinlikleri	22
1.2 Harfleri yazmak ve tanıma etkinlikleri	15
1.3 Resim çizme, boyama ve kesme etkinlikleri	12
1.4 Toplama ve çıkarma işlemi etkinlikleri	12
1.5 Çizgi çalışmaları	8
1.6 Dikkat, hafıza ve eşleştirme etkinlikleri	7
1.7 Kavram tanıma etkinlikleri (zıt, renk, şekil)	5
1.8 Kitap okumak ve görsel okuryazarlık	3
1.9 Hikaye tamamlama etkinlikleri	1
TEMA 2: Psikomotor beceri etkinlikleri	5
2.1 İnce motor becerileri destekleyici etkinlikler	2
2.2 El becerilerini destekleyici etkinlikler	2
2.3 Kalın motor becerileri geliştirici etkinlikler	1
TEMA 3: Sosyal duygusal beceri etkinlikleri	2
3.1 Sosyalleşmeyi destekleyici etkinlikler	1
3.2 Sorumluluk almayı destekleyici etkinlikler	1
TEMA 4: Herhangi bir etkinlik yapmadı	10

Ebeveynlerin vermiş oldukları yanıtlara göre ilk tema akademik ve bilişsel beceri etkinlikleri (n=85) olarak belirlenmiştir. Ebeveynler çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluklarını desteklemek için; sayı sayma, yazma ve sayı oyunları (n=22), harfleri yazma ve tanıma (n=15), resim çizme, boyama ve kesme (n=12, toplama ve çıkarma işlemleri (n=12), çizgi çalışmaları (n=8), dikkat, hafıza ve eşleştirme (n=7), kavram tanıma (n=5), kitap okuma ve görsel okuryazarlık (n=3), hikaye tamamlama (n=1) etkinlikleri yaptırdıklarını ifadelerinde belirtmişlerdir.

Ebeveynler çocuklarına sayıları ve harfleri, yazdırdıklarını ve tekrar ettirdiklerini, videolar aracılığıyla ingilizce harf, sayı farkındalık ve çizgi, renk, şekil, ve zıt kavram çalışmalarını da yaptırdıklarını ifade etmişlerdir. Kimi ebeveyn çocuklarını kendi yaratıcılıklarına bırakarak resim çizdirip boyattıklarını ve çocuklarını günlük yaşam içerisinde toplama çıkarma yaptırarak ilkokula hazırbulunuşluklarını desteklediklerini dile getirmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *“Sayıların ve alfabenin eğlenceli bir şekilde yazıldığı kitaplar var onları tekrar ederiz. Yazı tahtası üzerinde alfabe, sayılar, toplama ve çıkarma şeklinde çalışıyoruz babasıyla birlikte...”*

KE4: *“Eve etkinlik kitapları aldım, onları çalıştırıyordum, okuldan geldikten sonra birkaç sayfa kavramlar, zıt kavramlar, etkinlikleri yaptırıyordum. Tamamen yaratıcılığına bırakarak resim çizmesini ve boyamasını sağlıyordum.”*

KE5: *“Kitaplarımız var, onların içerisinde çizgi çalışmaları var, sayıları göstermeye çalışıyorum nokta birleştirme olarak... Video izletiyorum, videoda sayılar ingilizce sayılıyor, türkçesi de söyleniyor. Harflerin de ingilizce ve türkçesi sayılıyor onları izletiyorum. Bu şekilde destek olmaya çalışıyorum.”*

KE7: “Alfabeyi gösterip harfleri tanıtıyorum, harfleri tanımasını sağlıyorum. Günlük işlerime onu katıyorum ilkokula hazırlamak için. Mutfaktayken poşetten bir domates aldığımda poşette kaç domates kaldı diye soruyorum, anne 2 tane kaldı anne3 tane kaldı diye cevap veriyor. Abin var bir de sen varsın bir kardeşin gelirse kaç kardeş olacaksınız 3 anne diyor. Genel olarak günlük hayatımızdan örnekler vererek toplama ve çıkarma işlemlerini öğretiyorum.”

KE11: “Eve etkinlik kitapları aldık. O kitapta sayılar, harfler, şekiller, şekil birleştirmeler var onları yapıyoruz. ”

KA16: “İnternette harfleri açardım izlerdi, yazardı. Evde panosu var pano ile çalışıyoruz beraber. Sayıları, renkleri öğretiyorum. Mesela 5 topun yanına ben 1 top koyduğum zaman kaç top oluyor şeklinde etkinlikler yapıyoruz. Harfleri ilk önce ben yazardım, sonra ona yazdırırım. Yanlış yaptığı harfi düzeltene, benzetene kadar yazdırırdım ona...”

KE25: “Evde ona bir defter ayarladık. Alfabeyi “A” harfini ve küçük “a” harfini yazdırıyorum sürekli... Çünkü bu konuda bir şey bilmiyor ve birinci sınıfa başlayacak. Boyama yaptırıyorum, boyama yaparken ben de ona boyaların renklerini soruyorum, öğretiyorum. Beraber renklere de çalışıyoruz. Çünkü renkleri de bilmiyor. Sayıları yazdırıyorum. Şekilleri anlatıyorum öğretiyorum ona...”

KE33: “Boyama yapıyoruz. Makasla evde bir şeyler kesiyoruz. Ben evde tuvalet kağıdı rulolarını çöpe atmıyorum. Makasla kesip, yapıştırma etkinlikleri yapıyoruz.”

KE34: “Mesela şu an tatildeyiz. Hepimiz müsait olduğumuz bir zamanda masaya oturuyoruz. Ben, diğer kızım ve Irmak. Onlara kağıt veriyorum. Hadi diyorum Irmak harfleri ya da sayıları yaz. Ya da ben öğretmen oluyorum o şekilde destekliyoruz. Her gün bir saat zaman ayırıyoruz bu tür etkinliklere, unutmasın ve kendini geliştirmesi açısından bunları uyguluyoruz. Kitap okuyoruz ben yada eşim. Sorular soruyoruz.”

İfadelerinde ebeveynler çocuklarına yapboz, zeka oyunları, farklı kavramları bulma, dikkat ve düşünme becerilerin geliştirilmesi amacıyla etkinlikler yaptıklarını dile getirmişlerdir. Kimi ebeveyn çocuklarını kendi yaratıcılıklarına bırakarak hikaye tamamlama ve farklı kavramları bulma etkinliklerini yaptırdıklarından ve puzzle, yapboz ile ilgili etkinlikleri yaptırdıklarından bahsetmişlerdir. Ebeveynlerden bazıları Covid- 19 pandemi sürecinde eve kapanmak durumunda oldukları için çocuklarına eğitici videolar izlettiklerini, krizi fırsata çevirerek bu süreçte çocuklarını ilkokula hazırlamaya başladıklarını vurgulamışlardır. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *“Yapboz alırım, haftasonu beraber yapboz yaparız.*

KE3: *“Farkı bul etkinlikleri yaptırıyorum.”*

KE4: *“Ona hikaye okurdum ama hikayenin sonunun okumam, kendi hayal gücü ile hikayeyi sonlandırmasını isterdim.”*

KE15: *“Algısı düşük onun için algılamasını arttıracak zeka oyunları oynatıyorum. Beraber oynuyoruz.”*

KE19: *“Öğretmen bir sürü boş kitap göndermiş. O kitapların içerisinde eşleştirme var onları tamamlıyoruz.”*

KE20: *“Ablası kitap okuduğu zaman o da kitap alır eline ve resimlerden yola çıkarak okuyormuş gibi yapar. Sonrasında resim çizmeye başlıyor. Ona kitap okurum.”*

KE31: *“Uzak kaldıkları pandemi zamanında eğitici videolar izletmek zorunda kaldık. Covid-19 sürecinde çocuğu ilkokula hazırlamaya başladık. Krizi fırsata çevirdik. Bir daha bu kadar uzun süre çocuklarımızla zaman geçiremeyeceğiz diye düşündük ve ilkokula o süreçte hazırlamaya başladık. Evde dikkat becerisini geliştirmek, arttırmak için dikkat oyunu, dikkat etkinlikleri yaptırıyorduk. ”*

Ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşluğu desteklemek amacıyla yaptırmış oldukları bir diğer tema psikomotor beceri etkinlikleri (n=5) olarak belirlenmiştir. Çocuklarının ince motor becerilerini (n=2), el becerilerini (n=2) ve kalın motor becerilerini (n=1) destekleyici etkinlikler yaptıkları bilgisine ulaşılmıştır.

Ebeveynler çocuklarına dönemin başında ince ve kalın motor becerilerini desteklemek amacıyla ilk olarak büyük sayılar yazdırdıklarını, mahallede bisiklet sürme ve ip atlamalarına fırsat verip, el becerilerini geliştirici etkinlikler yaptırarak ilkokula hazırbulunuşluklarını desteklediklerini dile getirmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE10: *“El becerisini geliştirmek için etkinlikler yapıyoruz mesela.”*

KE20: *“Senin başında sayıları parmakları alışsın diye büyük büyük sayılar, büyük kavramlar çizdirirdim. Senin başında ilk yaptığım parmaklarını geliştirmek için etkinlikler...”*

KE31: *“İlkokula hazırbulunuşluğu desteklemek için ince motor becerilerini geliştiriyoruz. Çeşitli malzemeleri vardır, el becerilerini geliştirmek açısından... Kalın motor becerilerini geliştirmek için mahallede oyunlar oynamasını sağlıyoruz. İp atlıyor, bisiklet sürmesini sağladık.”*

Dördüncü tema ise sosyal duygusal beceriler (n=2) ile ilgili etkinliklerdir. Çocuklara sorumluluk alma (n=1) ve sosyalleşme (n=1) konusunda bir takım görevler verilip etkinlikler yaptırarak hazırbulunuşluk açısından desteklediklerini ifade etmişlerdir.

Mahallede çocuklarına oyun oynamalarına fırsat vererek sosyalleşmelerine katkıda bulunduklarını ve evdeki hayvanların beslenme sorumluluklarını kendilerine vererek sorumluluk alma bilincine katkıda bulunduklarından bahsetmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE31: “Mahalledeki arkadaşları ile oyun oynamasına izin vererek sosyalleşmesini sağlıyoruz. Açıkçası akademik olarak çok fazla bir şey yapmadık. Sadece zengin bir çevre sunmaya çalıştık.”

KE40: “Ona evde hayvanların yemeklerinin sorumluluğunu verdik ve sorumluluk alma becerisi kazandırdık. Yapabileceği tarzda sorumluluk verdik.”

Son tema ise herhangi bir etkinlik yaptırılmadı (n=10) olarak belirlenmiştir. Ebeveynlerden kimi çalıştıkları için zamanlarının olmadığı, küçük çocukları ile ilgilenmek zorunda kaldıkları ve çocuğun etüt merkezine gitmesinden dolayı herhangi bir etkinlik yaptırmadıklarını belirtmişlerdir. Bazı ebeveynler ise herhangi bir sebebi olmadan etkinlik yaptırmadıklarından bahsetmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE1: “Herhangi bir şey yapmıyoruz.”

KE13: “Ben çalıştığım için evde bir şey yapmıyoruz. Hem okula hem etüte de gidiyor. Evde daha fazla sıklıyoruz.”

KE22: “Babası işten gelir yorgun olur, çocuklarla ilgilenmez. Ben pek bir şey yapamıyorum. Ben de ikinci çocuk var diye zorlanırım.”

KE36: “Bir şey yapamıyoruz. Beş çocuk olunca ilgilenemiyoruz. Hepsi ilgi istiyor.”

KE39: “Evde herhangi bir etkinlik yapmıyoruz. Geçtiğimiz dönemde herhangi bir destek vermedik.”

4.1.6 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Konusunda Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kendilerine Yönelik Yapılmasını Bekledikleri Bilgilendirmeler ve Uygulamalar” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt problemde ebeveynlere, okul öncesi eğitim kurumları tarafından kendilerine ne tür bilgilendirmelerin ve uygulamaların yapılmasını istediklerini belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında katılımcı ebeveynlerin

görüşlerine bağlı olarak, ilkokula ve ilkokula hazırlık ile ilgili bilgilendirilmek (n=42), ilkokula hazırlık ile ilgili uygulamalar (n=23) ve herhangi bilgilendirme ve uygulama yapılmasın (n=2) olmak üzere üç farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 8: İlkokula hazırbulunuşluk konusunda okul öncesi eğitim kurumlarının ailelere yönelik yapması beklenen bilgilendirmeler ve uygulamalara ilişkin ebeveyn görüşleri

KATEGORİ 6: Okul öncesi eğitim kurumlarının ilkokula hazırbulunuşluk konusunda ailelere yönelik yapmaları beklenen bilgilendirmeler ve uygulamalar	Katılımcı
	n
TEMA 1: İlkokul ve ilkokula hazırlık ile ilgili bilgilendirmeler	42
1.1 Çocukların ilkokula hazırbulunuşluk konusunda sahip oldukları yeterli /yetersiz beceriler	15
1.2 İlkokula kayıt,geçiş ve uyum süreci	13
1.3 İlkokula hazırlık	7
1.4 Günlük yapılan etkinlikler	4
1.5 İlkokul müfredatı ve plan	2
1.6 Yabancı uyruklu ailelere KKTC eğitim sistemine ilişkin bilgi	1
TEMA 2: İlkokula hazırlık ile ilgili uygulamalar	23
2.1 Kişisel görüşmeler (Çocuğun ilkokula hazırlığı ile ilgili)	9
2.2 Psikolojik hazırbulunuşluğu sağlamak	3
2.3 Oryantasyon	3
2.4 Eğitim ve seminer çalışmaları	3
2.5 Çocukların yeterli ve yetersiz oldukları becerileri içeren form (Ebeveynler dolduracak)	2
2.6 Portföy sunumu	2
2.7 Broşür dağıtımı	1
TEMA 3: Herhangi bilgilendirme ve uygulama yapılmasın	2

Ebeveynlerin vermiş oldukları yanıtlara göre ilk tema, ilkokul ve ilkokula hazırlık ile ilgili bilgilendirmeler (n=42) olarak belirlenmiştir. İlkokul ve ilkokula hazırlık ile ilgili olarak ebeveynler; çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluk konusunda sahip oldukları yeterli ve yetersiz beceriler (n=15), ilkokula kayıt ve geçiş süreci

(n=13), ilkokula hazırlık (n=7), günlük yapılan etkinlikler (n=4), ilkokul müfredatı ve plan (n=2), yabancı uyruklu ailelere yönelik KKTC eğitim sistemine ilişkin bilgi (n=1) verilmesi gerektiğini ifadelerinde belirtmişlerdir.

Çocukların ilkokula hazırbulunuşluk konusunda yeterli ve yetersiz oldukları becerilerinin öğretmen tarafından saptanması ve ailenin bilgilendirilip o becerilerinin desteklenmesinin sağlanması gerektiğini vurgulamışlardır. İlkokula kaydın ne zaman ve nasıl yapılacağı, hangi formaların alınacağı, geçiş sürecinin nasıl olacağı konusunda ebeveynler bilgilendirilmek istediklerini belirtmişlerdir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *“En azından mesela okulda neler yapıldı, kızım okula hazır mı değil mi diye bilgilendirirler...”*

KE12: *“Çocuğun genel durumunu, ilkokula hazır olup olmadığını, eksi ve artı yönlerini öğretmen aileye söylemelidir. Okul durumu aileye bilgilendirilmelidir.”*

KE18: *“Bize alışma süreci anlatılsın. Nasıl alışacağımızı, karşımıza çıkacak güçlükler, sinir ve stres yapmadan nasıl alışabileceğimizi anlatsalar keşke...”*

KE26: *“Bizleri bilgilendirmeleri ve ilkokula başlarken çocuğumun karşılaşacağı sorunların neler olabilecekleri konusunda bizi bilgilendirmelerini isterdim.”*

KE31: *“Çocuğumun durumu ile ilgili bilgilendirsinler. Neydi ne oldu. Eylül de başladığında şuydu, şu soruya şu cevabı veriyordu, daha sonra şu soruya şu şekilde cevap verdi diye bilgilendirebilirler.”*

KE35: *“İlkokula hazırlarken nelere dikkat etmemiz gerekiyor, öncesinde nasıl bir hazırlık yapılması konusunda bizleri bilgilendirirler keşke...”*

Okulda yapılan etkinliklere ilişkin bilgilendirilme, ilkokulun plan ve programı ile ilgili bilgilendirme yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan Azerbaycan uyruklu bir ebeveyn ise KKTC eğitim sistemine hakim olmadığını ve

çocuğuna daha faydalı olabilmek için yabancı uyruklu ebeveynlere, ülkenin eğitim sistemine ilişkin bilgilendirmeler yapılması ile ilgili beklentisi olduğunu vurgulamışlardır. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE2: *“Biz ilkokula hazırlamak için neler yapabiliriz.”*

KE7: *“Okul aileyi müfredat, planlar hakkında bilgilendirmelidir.”*

KE9: *“Okul bizi çocukların ne öğrenecekleri, nasıl bir süreçten geçeceklerine dair bilgilendirmeler yapmalıdır.”*

KE15: *“Birinci sınıfa nasıl kayıt olacaz, nereye gidecez, hangi kıyafetleri alacaz. Okul ile ilgili hiç bilgin yok. Bize kayıt ve eğitimin nasıl olacağı, işleyişi ile ilgili bilgilendirmeler yapmalarını isterim. Bizi yönlendirsinler.”*

KE22: *“Biz yabancı uyruklu ailelere buranın eğitim sistemi ile ilgili bilgilendirsınler.”*

İkinci tema ise ilkokula hazırlık ile ilgili uygulamalar (n=23) olarak belirlenmiştir. İllkokula hazırlık amacıyla ebeveynlerin; kişisel görüşmeler (n=9), psikolojik hazırbulunuşluğun sağlanması (n=3), oryantasyon (n=3), eğitim ve seminer çalışmaları (n=3), çocuğun yeterli ve yetersiz oldukları becerileri içeren form (n=2), portföy sunumu (n=2) ve broşür dağıtımı (n=1) gibi uygulamaların yapılmasını beklediklerini vurgulamışlardır.

Çocuğun genel durumunu, ilkokula başlayıp, başlayamacağı konusunda bilgilendirmek amacıyla ebeveynler ile kişisel görüşmeler yapmaları beklenmektedir. Ebeveynleri psikolojik olarak hazırbulunuşluklarının desteklenmesi amacıyla psikolojik destek oturumları, ilkokula hazırlık ve uyum ile ilgili eğitim seminerleri ve oryantasyon yapılmasından söz edilmiştir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE5: *“Ara ara toplantılar yapılabilirdi. Çocukları nasıl yönlendirmemiz gerekiyor, neler yapmamız gerekiyor, herkes bilmeyebilir sonuçta...”*

KE10: *“Bizleri oryantasyon sürecinden geçirmelerini isterdim bu konu ile alakalı...”*

KE13: *“İlk olarak ailenin psikolojisi hazırlanmalıdır. Ailelerin psikolojileri seminerler, eğitimler ile ilkokula hazırlanmalıdır.”*

KE27: *“Belki ilkokula ilişkin eğitim/ seminer tarzı bir şeyler yapılabilir. İlkokul ile ilgili broşür verilmeli...”*

KE30: *“Mesaj atsınlar, toplantı yapsınlar ilkokula uyum ve ne olacağı ile ilgili...”*

KE31: *“Özel bir görüşme yapılabilir genel durum ile alakalı...”*

Ebeveynlerden bazıları, ilkokula yeterlilik ile ilgili maddeleri içeren formun kendileri tarafından doldurulup okula gönderilmesi, okulun/öğretmenin de gözlemleri sonucu çocuğun ilkokula başlayıp başlamayacağına karar verilmesi gerekliliğien vurgu yapmışlardır. Çocuklarının yapmış oldukları etkinliklerin portfölyo şeklinde sunulup, ilkokula hazır olup olmadıklarını da değerlendirebilecekleri bir ortam yaratılmasının öneminden de söz edilmiştir. Kimi ebeveyn ise ilkokul ile ilgili broşür dağıtılması gerektiğini ifadelerinde belirtmiştir. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE4: *“Portföy çalışması görmek isterdim. Çocukların yapmış olduğu etkinlikleri ailelere anlattırmalarını isterdim. Biz de çocuğumuzun yeterli- yetersiz becerilerinin farkına varırdık ve ilkokula ona göre gönderip göndermeme kararı alırdık. Bir yol gösterici olabilirdi.”*

KE20: *“Eve kağıt gönderseler bizim çocuğumuzun eksik yönlerini artı yönlerini yazalım. Onlarda çocuğumuzda gördükleri eksik ve artı yönlerini yazsınlar ona göre çocuğumuzun ilkokula hazır olup olmadığını anlayalım.”*

KE27: *“İlkokul ile ilgili broşür verilmeli...”*

KE31: “Şubat veya Haziran öncesi bir portföy dosyayı sunabilirler çocukla ilgili... Özel bir görüşme yapılabilir genel durum ile alakalı...”

Son tema ise, ilkokula ilişkin herhangi bir bilgilendirme ve uygulama yapılmaması (n=2) olarak belirlenmiştir. Ebeveynler herhangi bir uygulama veya bilgilendirme yapılmamasını, buna gerek duymadıklarını vurgulamıştır. Ebeveynlerin görüşlerine yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

KE1: “Herhangi bir uygulama veya bilgilendirme yapılmasını istemezdim. Sebebi ise buna gerek duymamam...Hakimim bunlara...”

KE10: “Bilmem. Bir şey istemiyorum.”

4.2 Çocuklar İle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular

4.2.1 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Oldukları Duygular” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt probleminde katılımcı çocukların ilkokula başlamaya ilişkin yaşamış oldukları duygularının neler olduğu konusundaki görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında katılımcı çocukların görüşlerine bağlı olarak mutluluk (n=26), heyecan (n=21), endişe (n=9), merak (n=8), üzüntü (n=8) ve ilkokula başlamaya ilişkin bir duygu yok (n=2) olmak üzere toplamda altı farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 9: Okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula başlamaya ilişkin yaşadıkları duygular ile ilgili görüşleri

KATEGORİ 1: İlkokula başlamaya ilişkin çocukların yaşamış oldukları duygular	Katılımcı
	n
TEMA 1: Mutluluk	26
1.1 Nedeni belirtilmemiş mutluluk duygusu	17
1.2 Yeni öğrenme ortamı ve arkadaşlık ilişkileri	9
TEMA 2: Heyecan	21
2.1 Yeni öğrenme ortamı ve deneyimleri	11
2.2 Nedeni belirtilmemiş heyecan duygusu	10
TEMA 3: Endişe	10
3.1 Yeni bir ortama uyum sağlayamama	4
3.2 Akademik başarısızlık yaşama	4
3.3 Nedeni belirtilmemiş endişe duygusu	2
TEMA 4: Merak	8
4.1 Nedeni belirtilmemiş merak duygusu	6
4.2 Yeni öğrenme ortamı ve deneyimler	2
TEMA 5: Üzüntü	8
5.1 Alıştıkları ortamdan ve arkadaşlık ilişkilerinden uzaklaşma	6
5.2 Nedeni belirtilmemiş üzüntü duygusu	2
TEMA 6: Duygu yok	2

Tablo 3 incelendiğinde, bu soru kapsamında çocukların belirttikleri duygulara yönelik birinci temanın mutluluk duygusu (n=26), ikinci temanın heyecan duygusu (n=21), üçüncü temanın endişe duygusu (n=9), dördüncü temanın merak duygusu (n=8), beşinci temanın üzüntü duygusu (n=8), altıncı temanın ise ilkokula başlamaya ilişkin herhangi bir duygunun olmaması (n=2) olduğu belirlenmiştir.

İlk tema kapsamında çocukların bir bölümü ifadelerinde herhangi bir nedeni olmadan sadece mutlu olduklarından bahsettikleri (n=17) diğer bazılarının ise, yeni öğrenme ortamı ve kurulacak olan yeni arkadaşlık ilişkileri (n=9) nedeniyle mutlu olduklarını vurguladıkları görülmüştür. Çocukların yeni arkadaşlıklar kuracaklarından, yeni deneyimler (boyama, sınav, okuma-yazma, kantin alışverişi)

edinecekleri için mutlu olduklarını vurguladıkları gözlemlenmiştir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ7: “Yeni arkadaşlar edineceğim için çok mutluyum.”

KÇ11: “Mutluyum, çünkü öğretmenler biz birinci sınıfa başladığımızda resim, boyamalar yaptıracak bizlere...”

KÇ12: “Çoook mutlu hissediyorum.”

KÇ14: “Mutluyum, büyümüş olacam, yeni sınıfa başlayacam.”

KÇ21: “Sınavlar yapamaz çok mutluyum. Okumayı öğreneceğim o yüzden mutlu hissediyorum.”

KÇ25: “Orada kantin var, kantinden alışveriş yapacağım ve istediğimi alabileceğim için mutlu hissediyorum.”

Şekil 1: KÇ23'ün (69 Ay) İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Olduğu Duygu ile İlgili Resmi

Şekil 2: KÇ27'nin (60 Ay) İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Olduğu Duygu ile ilgili Resmi

Çocukların ilkokula başlamaya ilişkin yaşamış oldukları duygular incelendiğinde en fazla dile getirilen duygunun “mutluluk” olduğu görülmektedir. İlkokul ile ilgili resim çizimlerinde çocuklardan kimi okula gittiklerinde mutlu olacaklarını dile getirmişlerdir. Çocukların ilkokul ile ilgili çizmiş oldukları resimler incelendiğinde kimi çocuğun ilkokul binası ve kendilerinin orada mutlu olduklarını çizdikleri görülmüştür. Resim anlatılarında da çocukların ilkokula başlayacakları zaman mutlu olacaklarını ifade etmişlerdir. Çocukların ifadelerinde belirtmiş oldukları duygular, çizmiş oldukları resimlerine de yansıdığı görülmektedir.

Tema 2’de çocukların en fazla yeni öğrenme ortamı ve deneyimleri (n=11) ifadelerinde belirttikleri, bazı çocukların ise herhangi bir neden belirtmeden sadece heyecanlı oldukları (n=10) görülmüştür. Çocuklar farklı bir okul ve sınıfa başlayacaklarından heyecan duyduklarını vurgulamışlardır. İlkokula başladıkları zaman okuma yazmayı ve yeni şeyler öğrenecekleri, oyun oynayacaklarını düşündükleri için heyecanlı olduklarını dile getirmişlerdir. Çocukların bir bölümü ise

ilkokula başladıklarında büyüyecekleri için de heyecanlı olduklarını belirtmiştir.

Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadeleri sunulmuştur.

KÇ2: “Çok heyecanlıyım içim kıpır kıpır, çünkü birinci sınıfa başlayacam diye ve hiç bilmediğim şeyleri öğreneceğim diye.”

KÇ15: “Çok heyecanlıyım, çünkü birinci sınıfa başlayacağım için. Oyun oynamak ve dans edeceğim için çok heyecanlıyım.”

KÇ20: “Çok heyecanlıyım. Büyük bir sınıf var oraya gidecem, ben de annemin boyunda olunca okula gidecem, fazla heyecanlıyım.”

KÇ23: “Böyle heyecanlıyım. Büyümüş olacağım o yüzden heyecanlıyım.”

KÇ24: “Çok heyecanlıyım çünkü birinci sınıfta yazmayı öğreneceğim.”

KÇ32: “Heyecanlıyım, içim kıpır kıpır.”

KÇ34: “İçimde kelebekler uçuşuyor, ilkokula başlayacağım için.”

Şekil 3: KÇ35'in (67 Ay) İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Olduğu Duygu Duygu ile İlgili Resmi

Çocukların ilkokula başlamaya ilişkin yaşamış oldukları duygular incelendiğinde en fazla dile getirilen ikinci duygunun “heyecan” olduğu görülmektedir. İlkokul ile ilgili resim anlatılarında çocuklardan kimi okula başlayacakları için heyecanlı olduklarını, içinde kelebekler uçuştığını dile getirmişlerdir. Resim 3’te çocuğun etrafında kelebekler uçuşuyor olarak resmedilmiştir. Çocukların ifadelerinde belirtmiş oldukları duygular, çizmiş oldukları resimlerine de yansdığı görülmektedir.

Üçüncü tema olan endişe duyma; yeni bir ortama uyum sağlayamama (n=4), akademik başarısızlık yaşama (n=4) ve nedeni belirtilmeyen endişe duygusu (n=2) yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

Çocuklar yeni okul ve sınıf ortamına uyum sağlayamamaya ilişkin endişe duyduklarını belirtmişlerdir. Çocuklar ilkokula başlarken yapılacak olan sınavlardan başarısız olma, okuma ve yazmayı öğrenememeye, ödevleri nasıl yapacağını bilememeye, sınıf içerisinde verilen yazma görevlerini yetiştiremeyecekleri ve bunun sonucunda teneffüslere de çıkamayacaklarına ilişkin endişeleri olduğunu dile getirmişlerdir. Bazı çocuklar ise okulda büyük abiler ve ablalar tarafından şiddete maruz kalmaktan, okulun büyük olmasından kaynaklanarak okul içerisinde kaybolmaktan ve okulda bulunan basketbol potasına boylarının yetişemeyeceklerini sonucu başarısız olacaklarından kaynaklanan endişelerden bahsetmişlerdir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ13: *“İlkokulda ödev bitiremeyeceğim ve teneffüse çıkamayacağım, o yüzden üzülüyorum.”*

KÇ19: *“Sıfır almak istemiyorum ve sınavımı geçmek istiyorum.”*

KÇ24: *“Abim ve annem bana çoğu kez yazmayı öğretti, ama öğrenemedim, çalıştım ama öğrenemedim, harfleri unutuyordum, galiba o okulda da öğrenemeyeceğim, yapamayacağım.”*

KÇ26: *“Birinci sınıfta kaç tane kitabımı yapacağımı düşünüyorum. Birinci sınıfta nasıl ödevlerimin olacağını düşünüyorum. Ödevlerimi nasıl yapacağımı bilmiyorum.”*

KÇ27: *“Büyük okula başlayacağım için korkuyorum ve endişeliyim. Bana vururlarsa diye de korkuyorum ve endişeliyim.”*

KÇ33: *“Farklı şeyler hissediyorum. Değişik, endişeliyim... Burası küçük, ama orası büsbüyük. Büsbüyük olduğu için sınıfımı bulamayabilirim. O okulda teneffüste arka yere gitmeyi bulamayabiliirm, büyük olduğu için, burada kolaylıkla yolu bulabiliyorum, burada basketbol sahası var ama ben basketbol sahasını atmayı bilmiyorum, burada basketbol sahası yok ama...”*

Dördüncü tema olan merak duyma; nedeni belirtilmemiş merak duygusu (n=6), yeni öğrenme ortamı ve deneyimler (n=2) yaşadıklarını ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Çocukların bir kısmı herhangi bir neden olmadan sadece meraklı olduklarından bahsettikleri (n=6), diğer kısmı ise yeni öğrenme ortamı ve deneyimler (n=2) nedeniyle merak duydukları saptanmıştır.

Çocuklar, yeni başlayacakları ilkokulu ve orada tanışacakları yeni arkadaşları görecekları için meraklı olduklarını belirtmişlerdir. İlkokulda öğrenecekleri yazı yazma becerilerini öğrenecekleri için de merak duyduklarını dile getirmişlerdir. Bazı katılımcı çocukların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

KÇ28: *“İlkokulu merak ediyorum.”*

KÇ34: *“Yazı yazacağım için meraklıyım.”*

KÇ38: *“Meraklı hissediyorum, çünkü yeni arkadaşlarımı göreceğim diye...”*

Çocukların ifadelerinde belirtmiş oldukları duygulara yönelik beşinci tema üzüntü duygusudur. Alıştıkları ortamdan ve arkadaşlık ilişkilerinden uzaklaşma (n=6) ve herhangi bir nedeni olmadan sadece üzgün olduklarını (n=2) belirttikleri ifadelerde dile getirmişlerdir.

Çocuklar alışmış oldukları okuldan ve arkadaşlarından ayrılmak istemediklerini vurguladıkları gözlemlenmiştir. Aşağıda bazı katılımcı çocukların konu ile ilgili örnek ifadeleri sunulmuştur.

KÇ9: *“Üzgün hissediyorum, çünkü bu okul çok güzel bir okul, her şey var burada, buradan ayrılmak istemiyorum.”*

KÇ17: *“Üzgünüm çünkü arkadaşlarımı çok seviyorum, orada da arkadaşlarım olacak ama bu arkadaşlarım daha güzel ben daha çok seviyorum.”*

KÇ35: *“Biraz üzgünüm, buradaki arkadaşlarımdan ayrılacağım için...”*

İlkokula başlamaya ilişkin okul öncesi dönem çocuklarının yaşamış oldukları duygulara ilişkin ifadelerinde belirtmiş oldukları son tema ise ilkokula başlamaya ilişkin duygu yok (n=2) temasıdır.

Çocukların ilkokula başlamaya ilişkin herhangi bir duygu hissetmediklerini belirtmiş oldukları ifadelerinde gözlemlenmiştir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ31: *“Bir şey hissetmiyorum.”*

KÇ36: *“Bilmiyorum. Bir şey hissetmiyorum.”*

4.2.2 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokul İle Okul Öncesi Eğitim Kurumları Arasındaki Farklılıklar” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya dahil olan katılımcı çocuklardan, ilkokul ile okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıklara ilişkin görüşlerinin belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında katılımcı çocukların görüşlerine bağlı olarak, mekana ve

kullanımına ilişkin farklılıklar (n=37), eğitimin niteliğine ilişkin farklılıklar (n=34), materyallere ilişkin farklılıklar (n=21), ilkokul ve okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıklara ilişkin bilgi yok (n=3) olmak üzere toplamda dört farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 10: Okul öncesi dönem çocuklarının ilkokul ile okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıklar ile ilgili görüşleri

KATEGORİ 2: İlkokul ve okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıklar	Katılımcı
	n
TEMA 1: Mekana ve kullanımına ilişkin farklılıklar	37
1.1 Farklı mekanların varlığı / ya da yokluğu	18
1.2 Mekanın boyutlarının büyümesi	10
1.3 Mekanın farklı kullanımı	8
TEMA 2: Eğitimin niteliğine ilişkin farklılıklar	34
2.1 Derslerin niteliği	15
2.2 Eğitimin özelliği	14
2.3 Öğretmenin niteliği	5
TEMA 3: Materyallere ilişkin farklılıklar	21
3.1 Materyallerin boyutlarındaki farklılıklar	15
3.2 Materyallerin niteliğindeki farklılıklar	6
TEMA 4: Bilgi yok	3

Çocukların belirttikleri farklılıklara yönelik ilk temanın mekana ve kullanımına ilişkin farklılıklar (n=37) olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda çocukların farklı mekanların varlığı ya da yokluğu (n=18), mekanın boyutlarının büyümesi (n=10) ve mekanın farklı kullanımına (n=8) ilişkin farklılıklara vurgularda bulundukları görülmüştür.

Çocuklar ilkokulda, parkın olması ve olmaması, futbol ve basketbol sahasının, kantinin olması ve resim odası, oyun odasının olmamasından bahsetmişlerdir. Kimi çocuk ise okulun bahçesi ve ağaçlarının da farklılaşacağını, okulların ve sınıfların

merdivenlerinin boyutlarının büyüyeceğini vurgulamışlardır. Bazı çocuklar ilkokulda tavanların da yüksek olacağından sınıflarının duvarlarında etkinliklerin ve sayılarının asılmayacağından, sınıflarının bir ismi ve sınıflarında kendilerine ait dolaplarının olmayacağından bahsetmişlerdir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ1: *“Levent’in çok parkı yok, buranın çok parkı var.Burada 3 park var, Leventte 2 park var.”*

KÇ3: *“O okulda futbol sahası olacak.”*

KÇ4: *“Belki o okulun odaları olmayabilir bu okulda olduğu gibi (resim odası, oyun odası) başka sınıflar olmayabilir.”*

KÇ5: *“Sınıfımız farklı olacak, bu sınıfta sayılar asılmış bence o okulda sayılar asılmayacak. Diğer okulda oyuncak olmayacak, çünkü biz artık çocuk olmaycaz.”*

KÇ7: *“Okul farklı olacak, okulun bahçesi farklı olacak, ağaçlar olacak. Okulun parkı farklı olacak.”*

KÇ11: *“Şimdi ben bu okula geldim bu okul küçük ama ilkokula gittiğimde o okul büyük olacak. Kocaman bir okul, içerisinde kocaman olacak.”*

KÇ16: *“Oradaki sınıfın adı yok, buradaki sınıfın adı var.”*

KÇ21: *“Bizim şimdiki okulumuzu her zaman süslüyoruz, ama o okulda sadece okuma olduğu zaman süsleniyor. Bizim sınıfımızda dolaplar var , o okulda sınıflarımızda dolap olmayacak.”*

KÇ25: *“Orada kantin var. Okul binası çok büyük...İlkokulda bir sürü sınıf var, burada iki sınıf var.”*

KÇ31: *“Burası gibi değil tavanlar, oranın tavanları daha yüksek, beyaz duvar iki okulda da... Burada çocukların oynayabileceği bir park var, o okulda çocukların oynayabileceği park yok.”*

KÇ32: “*Buranın parkı var oranın parkı yok.*”

KÇ33: “*Burada basketbol sahası var ama ben basketbol sahasını atmayı bilmiyorum, burada basketbol sahası yok ama...*”

Şekil 4: KÇ38’in (67 Ay) İlkokul ve Okul Öncesi Eğitim Kurumları Arasındaki Farklılıklara İlişkin Resmi

Şekil 5: KÇ31'in (72 Ay) İlkokul ve Okul Öncesi Eğitim Kurumları Arasındaki Farklılıklara İlişkin Resmi

Çocukların ilkokul ve okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıklara ilişkin ifadeleri incelendiğinde en fazla belirtilen “mekana ve kullanımına ilişkin farklılıklar” olduğu görülmektedir. Bazı çocuklar ilkokula başladıkları zaman okullarında büyüyeceğini, kocaman bir okullarının olacağını dile getirmişlerdir. Çocukların ifadelerinde belirtmiş oldukları farklılıklar, çizmiş oldukları resimlere de yansıdığı görülmektedir. Resim 4’te büyük bir okul ve çok sayıda sınıf çizildiği, Resim 5’te ise okulun büyük bir mekan olarak resmedildiği görülmektedir.

Çocukların ifadelerinde belirtmiş oldukları farklılıklara yönelik ikinci temanın eğitimin niteliğine ilişkin farklılar (n=34) olduğu belirtilmektedir. Çocukların iki kurum arasındaki farklılıklara ilişkin belirtmiş oldukları ifadelerde, derslerin niteliği (n=15), eğitimin özelliği (n=14) ve öğretmenin niteliğini (n=5) dile getirmişlerdir.

Çocuklar ilkokulda derslerde okuma yazma yapılacağı, orada matematik ve İngilizce derslerinin işleneceği ve renksiz etkinlikler yapacaklarından bahsetmişlerdir.

Eğitimin özelliğine ilişkin ise derslerin ve ödevlerin zor olacağını, orada sınava gireceklerini ve oyunun olmayacağını, sınıflarının süslü olmayacağını, eğitimin daha akademik bir ortamda gerçekleşeceğini belirtmişlerdir. Kimi çocuk ise ilkokuldaki öğretmenlerinin kendilerine katılım hakkı tanımayacağını, söz hakkının öğretmende olacağı ve eğlenceli olmayan öğretmenlerin olacağına ilişkin ifadelerde bulunmuşlardır. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ1: *“Burada Türkçe öğrenirim maalesef, orada İngilizce öğrenecez.”*

KÇ3: *“Orada yazı yazacaz, okuma okuyacaz. Kitapta bir şeyler okuyacaz ama ne okuyacaz bilmiyorum tam olarak.”*

KÇ9: *“Hiç oyun oynamayacağız, hep ders çalışacağız orada... Orası sınava da sokacak bizi...”*

KÇ12: *“Orada okuma yazma öğretiyorlar, burada oyun oynamayı, resim çizmeyi öğretiyorlar. O okulda ingilizce öğreneceğim, bu okulda ingilizce öğretmiyorlar.”*

KÇ13: *“Orada yazı yazmayı ve 20’ye kadar saymayı öğrenecez. Dersler çok zor oluyor, hep orada ders çalışıyorlar, oyun hiç oynamıyorlar.”*

KÇ15: *“Alfabeyi öğrenecez orada, sayıları öğrenecez orada burada öyle şeyler öğrenmedik.”*

KÇ18: *“Orada başka şeyler öğreneceğim. Farklı dersler öğreneceğim. Bize verilen ödevler farklı olacak, zor olacak. Oyunlar olmayacak. Teneffüs olacak mı bilmiyorum buradaki gibi...”*

KÇ21: *“Orada öğretmenlerimiz seçiyor sıralarımızı ama burada istediğimiz yere oturuyoruz.”*

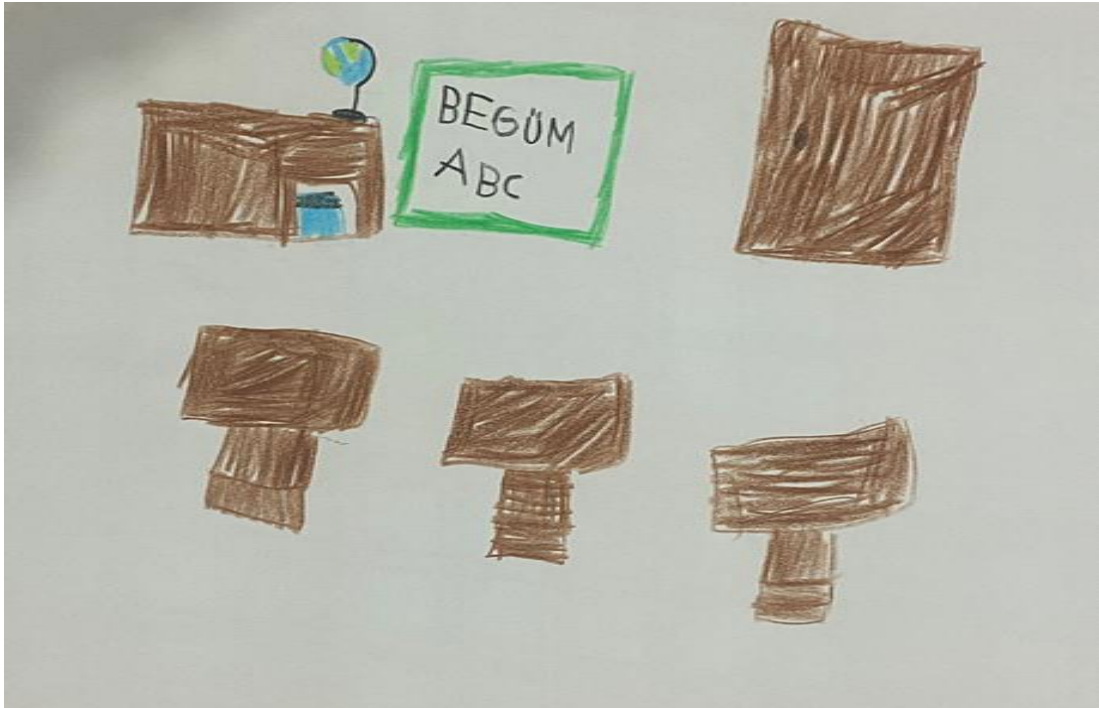
KÇ23: *“Birinci sınıf daha farklı çünkü orada sayılar ve matematik felanlar öğretiliyor. Burada matematik öğretmiyorlar. Burası farklı bir okul çünkü burasında*

matematik öğretmiyorlar ama birinci sınıfta öğretiyorlar mesela 1+1 kaç eder 2 eder, mesela öyle şeyler yok burada, burası anaokulu çünkü...”

KÇ26: “Eğlenceli olmayan öğretmenler olabilir.”

KÇ28: “Renksiz etkinlikler yapamaz orada...”

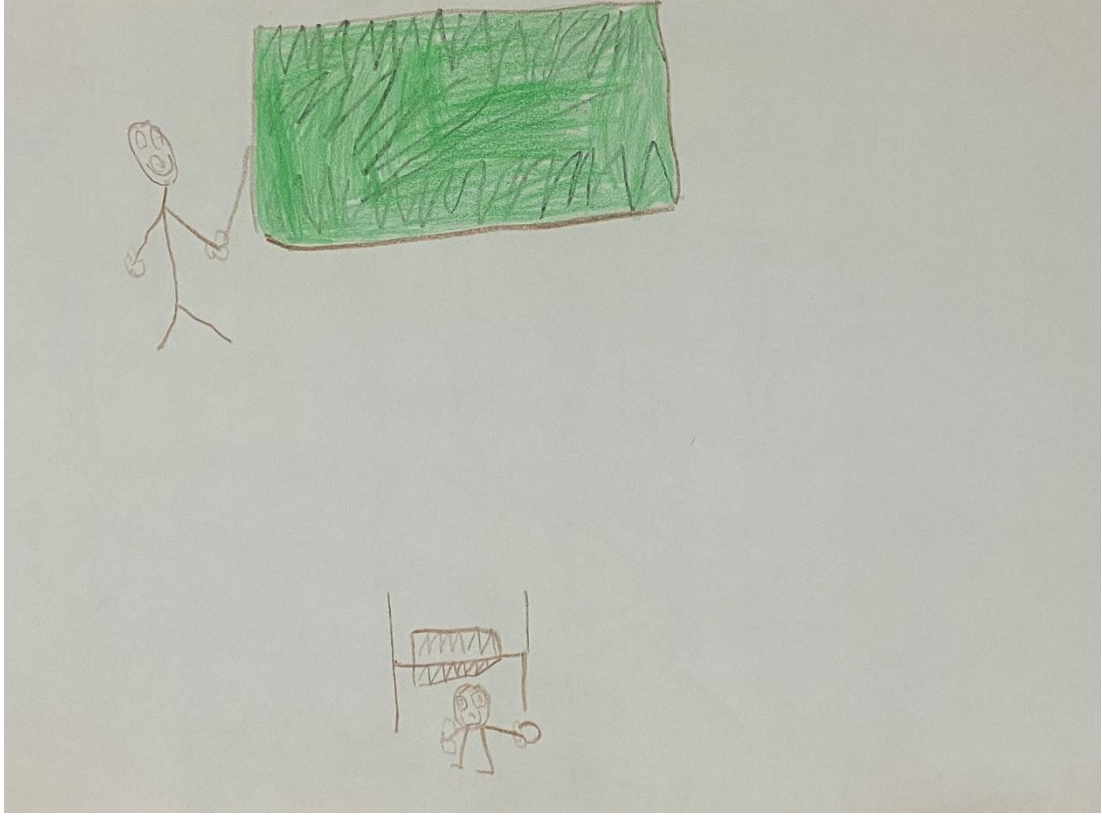
KÇ37: “Öğretmen orada ödevleri tahtaya yazacak, bize deftere yazın diyecek. Burada öğretmen ödevleri direk bizim elimize veriyor.”

Şekil 6: KÇ4’ün (71 Ay) Derslerin Niteliğindeki Farklılıklara İlişkin Resmi

Çocukların ilkokul ve okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıklara ilişkin ifadeleri incelendiğinde en fazla belirtilen farklılıklar “eğitimin niteliğine ilişkin farklılıklar” olduğu görülmektedir. Derslerinin içeriği ve öğretmenin niteliğinin değişeceğini ifadelerinde belirtmişlerdir. Çocuklar ilkokula başladıkları zaman okul öncesinde öğrenmedikleri alfabeyi, harfleri, büyük sayıları toplama ve çıkarma işlemlerini öğreneceklerini vurgulamışlardır. Çocukların vurgulamış oldukları

farklılıklar, çizmiş oldukları resimlere de yansıdığı görülmektedir. Resim 6’da çocuk ilkokulda harfleri öğreneceğini çizdiği görülmektedir.

Şekil 7: KÇ18’in (71 Ay) Öğretmenin Niteliğindeki Farklılıklara İlişkin Resmi

Çocuklar ilkokul ve okul öncesi eğitim arasındaki farklılıklara ilişkin belirtmiş oldukları bir diğer ifade ‘‘öğretmenin niteliği’’ ile ilgili farklılıklardır. Çocuklardan bazıları okul öncesi eğitimde öğretmenlerinin ödevleri ellerine verdikleri, ilkokulda ise öğretmen ödevi tahtaya yazacağını ve çocuklardan defterlerine geçirmesini isteyeceklerini belirtmişlerdir. Resim 7’de çocuk resmini, “*Öğretmen bize ödev verdi ve o verdiği ödevi defterlerimize geçirmemizi söylüyor, ben de geçiriyorum.*” şeklinde anlatmıştır. Çocukların vurgulamış oldukları farklılıklar, çizmiş oldukları resimlere de yansıdığı görülmektedir.

Çocukların belirttikleri farklılıklara yönelik üçüncü temanın materyallere ilişkin (n=21) olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda çocukların materyallerin boyutlarına (n=15) ve niteliklere (n=14) ilişkin farklılıklara vurgularda bulundukları görülmüştür.

Çocuklar okulda bulunan sıraların ve masaların, sandalyelerin boyutunun büyüyeceğini vurgulamışlardır. Kimi çocuk önceki sandalyelerinin olmayacağını, sıraların olacağını dile getirmişlerdir. Bazı çocuklar okula götürecekleri çantalarının da artık daha büyük olacağını, kullanacakları materyallerin de (makas, kitap) boyutlarının değişeceğine değinmişlerdir. İlkokulda akademik olarak daha çok zorlanacakları, kullanacakları kitaplarının ise resimsiz ve daha çok yazı ağırlıklı kitaplar olacağını vurguladıkları gözlemlenmiştir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ6: *“Orada renksiz sandalyeler olacak.”*

KÇ7: *“Galiba sandalyelerimizde farklı olacak, sıra olacak orada...Kıyafetlerimi de farklılık olacak, oradaki kıyafetler siyah ve sarı olacak.”*

KÇ17: *“Farklı sandalyeler ve sıralar var orada.”*

KÇ26: *“İlkokula gideceğim zaman büyük çanta götüreceğim. Orada kullanacağımız kitaplar büyük olacak.”*

KÇ28: *“Şimdiki okulumuzda masalar sandalyeler küçük, diğer okulda masa ve sandalyeler büyük olacak.”*

KÇ29: *“Buradaki çalışma kitaplarımız resimli, oyunlu ve çok etkinlikli, oradaki kitaplar hep yazılı kitaplar, eğlenceli değil.”*

KÇ39: *“Makaslar farklı olacak orada, daha sivri büyük bir makas kullanacağız. Orada bize verilecek olan kitaplar büyük olacak.”*

Şekil 8: K45'in (70 Ay) Materyallerin Boyutundaki ve Niteliğindeki Farklılıklara İlişkin Resmi

Çocuklar ilkokul ve öncesi eğitim arasındaki farklılıklara ilişkin belirtilmiş oldukları bir diğer ifade “materyallerin niteliğindeki ve boyutlarındaki farklılıklar” ile ilgilidir. Kimi çocuklar ilkokulda sıralarının olacağını ve renksiz sandalyelerin olacağını dile getirmişlerdir. Resim 8’de çocuk resminin anlatısında, sıralarında oturduklarını ve ders dinlediklerini belirtmişlerdir. Okul öncesi eğitim ve ilkokul arasındaki belirtilen farklılık oturmuş oldukları sıralar olmuştur. Aynı zamanda resimde çizilen sıraların da siyah (renksiz) olması dikkat çeken bir diğer bulgudur. Çocukların ifadelerinde belirtmiş oldukları özellikler, çizmiş oldukları resimlere de yansıdığı gözlemlenmektedir.

İlkokul ile okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıklara ilişkin çocukların ifadelerinde belirtmiş oldukları son tema ise farklılıklara ilişkin bilgi yok (n=3) temasıdır. Çocuklar ilkokul ile okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıklara ilişkin bilgilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ22: “*Bilmiyorum.*”

KÇ35: “*Bence güzel bir okul. Bilmiyorum.*”

KÇ36: “*Bilmiyorum. Farklı olmayacak.*”

4.2.3 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokulda Öğrenecekleri ve Yapacakları Etkinlikler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Katılımcı çocukların ilkokula başladıkları zaman, öğrenecekleri ve yapabilecekleri etkinlikler konusundaki görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında katılımcı çocukların görüşlerine bağlı olarak, öğrenme ve etkinliklerin türleri (n=84), öğrenme ve etkinliklerde yeterlik beklentisi (n=21), öğrenme ve etkinliklerin nitelikleri (n=19) ve ilkokulda öğrenilecek, yapılacak etkinliklere ilişkin bilgi yok (n=5) olmak üzere toplamda dört farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 11: Okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula başladıkları zaman okulunda öğrenecekleri ve yapabilecekleri etkinlikler konusundaki görüşleri

KATEGORİ 3: İlkokulda öğrenilecek ve yapılacak etkinlikler	Katılımcı
	N
TEMA 1: Öğrenme ve etkinliklerin türleri	84
1.1 Akademik etkinlikler	
1.1.1 Okuma yazmayı öğrenmek	40
1.1.2 Farklı dersler öğrenmek	32
1.1.3 Kavramları öğrenmek	3
1.2 Akademik olmayan etkinlikler	
1.2.1 Oyun etkinliği	5
1.2.2 Sanat etkinliği	4
TEMA 2: Öğrenme ve etkinliklerde yeterlik beklentisi	21
2.1 Etkinlikleri daha güzel yapabilmek	12
2.2 Gereklilikleri kendi başına karşılayabilmek	
2.2.1 Okul ve öğrenme yaşantıları	6
2.2.2 Günlük yaşam becerileri	3
TEMA 3: Öğrenme ve etkinliklerin nitelikleri	19
3.1 Zor dersler	11
3.2 Oyunun olmaması	3
3.3 Kuralların çok ve katı olması	3
3.4 Sınırlandırılmış etkinlikler	2
TEMA 4: Bilgi yok	5

Çocukların ifadelerine göre ilkokulda yapılacak ve öğrenilecek etkinliklere ilişkin ilk temanın öğrenme ve etkinliklerin türleri (n=84) olduğu saptanmıştır. Çocukların vurgularında akademik etkinlikler olarak ilkokulda okuma yazmayı (n=40), farklı dersler (n=32) ve kavramları öğreneceklerini (n=3) belirtmişlerdir. Bazı çocuklar ise akademik olmayan, oyun (n=5) ve sanat (n=4) etkinliklerini de yapacaklarını ifadelerinde dile getirmişlerdir.

Çocuklar ilkokula başladıkları zaman alfabeyi ve okuma, yazmayı öğreneceklerini, çizgi çalışması yapacaklarını aynı zamanda matematik (daha fazla sayı sayma, sayı yazma, toplama çıkarma işlemi, ileri- geri sayma), hayat bilgisi ve

ingilizce derslerinin olacağından bahsetmişlerdir. Bazı çocukların renkleri, geometrik şekilleri öğreneceklerine vurgu yaptıkları görülmüştür. Çocuklar ilkokulda okul öncesi eğitimde yaptıkları etkinliklerin orada da yapmaya devam edeceklerine ilişkin ifadelerde bulunmuşlardır. Orada boyama yapacaklarını, resim çizebileceklerini, yırtma, yapıştırma ve kesme etkinliklerini yapacaklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca okulda oyuncaklarının olacağını ve oyuncaklarla da oynayacaklarını belirtmişlerdir. Oyun oynama ile ilgili ip atlamak, top, saklambaç ve oyun oynamaktan bahsetmişlerdir. Çocuklardan bazıları eğlenceli olmayan etkinlikler yapacaklarına da değinmişlerdir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ2: *“Sayı yazabilecem, alfabeyi yazacam tek başıma. Çok fazla sayı sayabilecem bence...”*

KÇ3: *“Okuma yazmayı öğreneceğim.”*

KÇ4: *“Orada bazen okuma yazma yapabilirim , bazen çizgi çalışması yapabilirim, yazmaya başlayacam, çizgi çalışması yapacam. Öğretmenimiz bize a,b,c öğretiyor ya birinci sınıfta e, f, k öğretecekler. Bütün harfleri öğrendiğimde okuma-yazmayı yapabileceğim.”*

KÇ5: *“Şekilleri, renkleri, sayıları öğreneceğim.”*

KÇ6: *“Toplama ve çıkarma işlemlerini yapabileceğim.”*

KÇ11: *“Yazı, dersler öğreneceğim. Matematiği yapabileceğim, Türkçeyi öğrenip yapabileceğim. İngilizce dersini de öğreneceğim. Sayıları ingilizce olarak öğreneceğim. Orada renkli ağaçlar yapacağız.”*

KÇ19: *“Okuma ve yazmayı, kitap okumayı, sayı yazmayı harf yazmayı öğreneceğim. 10’dan geriye saymayı, 5’ten geriye saymayı, 20’ye kadar saymayı öğreneceğim ve yapabileceğim.”*

KÇ13: “Daha çok sayı saymayı öğreneceğim. Şu an 10’a kadar sayabiliyorum, oraya gidince 20’ye kadar sayabileceğim, 100’e kadar saymayı öğreneceğim.”

KÇ17: “Mesela tenefüste oyun oynayabileceğim, saklambaç oynayacağım.”

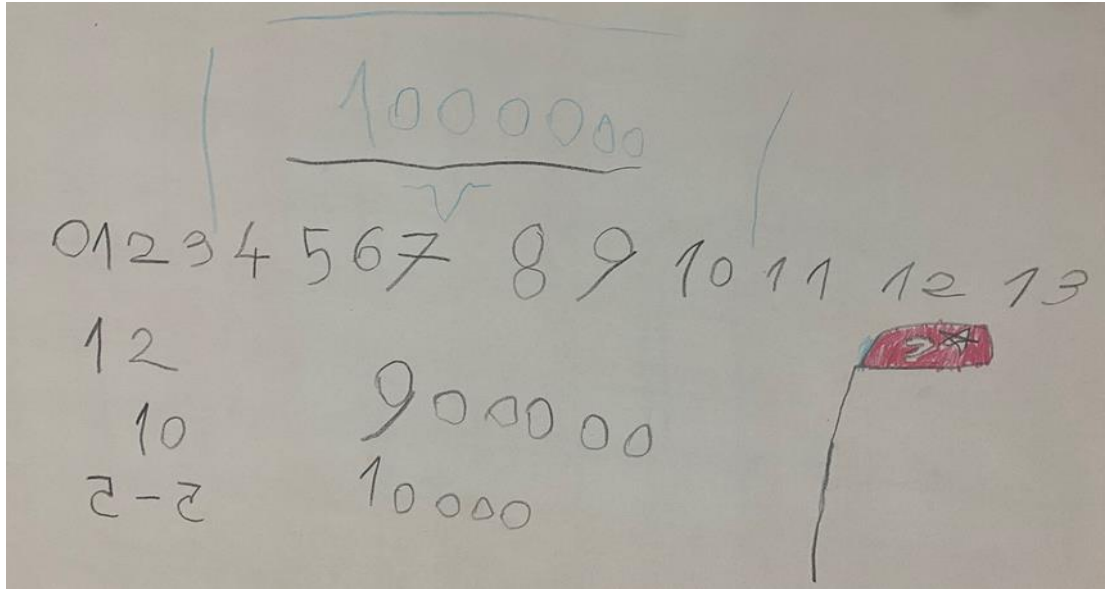
KÇ22: “Resim çizeceğiz, boyamalar yapacağız, oyuncaklarla oynayacağım.”

KÇ23: “Spor yapacağım orada, ip atlayacağım.”

KÇ27: “Birinci sınıfta sayılar öğreneceğim, matematik ve artı öğreneceğim. Okuma ve yazma etkinlikleri yapacağız. Hayat bilgisi dersleri yapacağız. Renklerle etkinlik yapacağız orada.”

KÇ28: “Eğlenceli olmayan etkinlikler yapacağız orada.”

KÇ33: “Ben orada çanta yapmayı öğreneceğim, resim ve çizim yapmayı öğreneceğim. Noel baba ağacı yapmayı öğreneceğim. Çöp çizmeyi öğreneceğim. Kitap, çanta, şişe, kalemlik resmi çizebileceğim.”

Şekil 9: KÇ3'ün (68 Ay) İlkokulda Öğrenilecek ve Yapılacak Etkinliklere İlişkin Resmi

Şekil 10: KÇ8'in (71 Ay) İlkokulda Öğrenilecek ve Yapılacak Etkinliklere İlişkin Resmi

Çocukların ilkokulda öğrenecekleri ve yapacakları etkinlikler ilişkin ifadeleri incelendiğinde en fazla ifade edilen etkinlikler “öğrenme ve değişik etkinlikler” olduğu görülmektedir. Çocuklar ifadelerinde ilkokulda sayıları ve harfleri yazabileceklerini, okuyabileceklerini, toplama ve çıkarma işlemini öğreneceklerini, yapabileceklerini belirtmişlerdir. Resim 9’da çocuk ilkokulda sayıları ve çıkarma işlemini öğreneceğini resim 10’da ise çocuk derste harfleri öğrendiklerini daha sonra zilin çaldığını ve teneffüste arkadaşları ile oyun oynadığı çizdiğini ifadelerinde belirtmişlerdir. Çocukların ifadelerinde ilkokulda öğreneceklerine ilişkin belirtmiş oldukları bilgi ve becerilerin çizmiş oldukları resimlere de yansıdığı görülmektedir.

Çocukların belirtmiş oldukları ifadelere göre, ikinci temanın öğrenme ve etkinliklerde yeterlik beklentisi (n=21) olduğu görülmüştür. Çocuklar dile getirmiş oldukları ifadelerinde ilkokula başladıkları zaman etkinlikleri daha güzel

yapabileceklerini (n=12), okul ve öğrenme yaşantıları (n=6) ile günlük yaşam becerileri (n=3) konusunda gereklilikleri kendi başlarına karşılayabileceklerini vurgulamışlardır.

Temel olarak ön plana çıkan ifadeler çocukların ilkokulda etkinlikleri daha iyi yapabileceklerine, yeterliliklerine ilişkin inançlarıdır. Çocuklar ilkokula başladıkları zaman etkinlikleri şu an yapabildiklerinden daha iyi yapacaklarını; resimleri taşırmadan daha güzel boyayacaklarını, yapılan etkinlikleri daha güzel kesebileceklerini, futbolu daha iyi bir şekilde oynayacaklarını ve daha güzel yazı yazacaklarını dile getirmişlerdir. Çocukların bir kısmı ilkokula başlama ile büyümeyi ilişkilendirmiş olup büyüdüleri için ilkokulun gerektirdiği ve günlük yaşam için gerekli olan becerileri yapabileceklerine vurgu yapmışlardır. Okul servisine tek başlarına binebileceklerini, çantalarını kendi başlarına hazırlayabileceklerini, ödevlerini kimsenin yardımı olmadan yapabileceklerini belirtmişlerdir. İlkokula başladıklarında, öğretmenlerine yardım edebilecek fiziksel olgunluğa da erişmiş olacaklarına da değinmişlerdir. Günlük yaşam becerilerine ilişkin olarak ise büyümek için daha sağlıklı besleneceklerinden, ev işlerinde annelerine yardım edebileceklerinden bahsetmişlerdir. Ayrıca çocuklar ilkokula gittikleri zaman büyüdüleri için kurslara başlayacaklarını ve arkadaşlarını koruyabileceklerini ifade etmişlerdir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ1: *“Daha güzel resim yapabilecem, daha iyi boya yapabilirim, daha güzel kesebilirim. Orada meyve, sebze yiyebilecem artık büyüdüüm diye.”*

KÇ3: *“Topu sektirmeyi öğreneceem, şu an fazla sektiremiyorum.”*

KÇ10: *“Çok güzel yazı yazabilecem. Ödevlerimi tek başıma yapabilecem artık.”*

KÇ12: *“Kitapta yazanları kendi kendime deftere geçirebilecem. Öğretmenime yardımcı olabilecem.”*

KÇ17: “Bence futbolu güzelce öğreneceim. Bulmacayı güzelce öğreneceim. Ben birinci sınıfa başladığımda kursa gidebileceim. Hem şarkı hem yüzme kursuna...”

KÇ20: “Eve geldiğimde kahvaltı etmeyi öğreneceim. Sağlıklı besleneceim artık...”

KÇ27: “Bence daha da güzel yapabildiğim etkinlikler olacak.”

KÇ24: “Orada daha akıllı duracağım artık...”

KÇ30: “Orada taşırmadan boyama yapabileceğimi düşünüyorum.”

KÇ38: “Okul servisine tek başıma binebileceim. Birinci sınıfa başlayınca anneme yardım edebileceim. Arkadaşlarımı koruyabileceim, güçlü olacam.”

KÇ39: “Yapışkanı sürmeyi öğreneceim. Her gün ödevime çalışacam. Tek başıma çantamı hazırlayabileceim, kalemin ucunu açabileceim.”

Şekil 11: KÇ21'in (67 Ay) İlkokulda Öğrenilecek ve Yapılacak Etkinliklere İlişkin Resmi

Çocukların ilkokulda öğrenecekleri ve yapacakları etkinliklere ilişkin ifadeleri incelendiğinde en fazla ifade edilen bir diğer tema öğrenmelerde ve etkinliklerde yeterlik beklentisidir. Çocuklar ifadelerinde ilkokula başladıklarında okul servisine tek başlarına binebileceklerini ve ev ödevlerini de tek başlarına yapacaklarını belirtmişlerdir. Resim 11’de çocuk resim anlatısında da büyümüş olduğunu ve okula tek başına gittiğini çizdiğini dile getirmiştir.

Üçüncü tema ise çocukların öğrenme ve etkinliklerin niteliklerine ilişkin (n=19) ifadeleridir. Bu tema kapsamında çocukların bir bölümü zor derslerinin olacağından (n=11) ve oyunun olmayacağından (n=3) bahsetmişlerdir. Bazı çocuklar ise ilkokulda kuralların çok ve katı olacağından (n=3) ve sınırlandırılmış etkinlikler olacağına (n=2) değinmişlerdir.

İlkokulda çocuklar daha fazla zorlanacakları dersleri işleyeceklerini, şu an çizmiş oldukları resimlerden daha zor resimler çizebileceklerini, okul öncesi eğitimde yapabildiği, öğrendiği bilgi ve becerilerin daha zorunu ilkokulda öğreneceklerini dile getirmişlerdir. Okul öncesinde oynadıkları oyunların ilkokulda oynanmayacağını, hatta hiç oyun oynamayacaklarını düşünmektedirler. Çocuklar ilkokulda okul öncesi eğitimden farklı olarak birçok kural, yasak ile karşı karşıya kalacaklarını belirtmişlerdir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

K3: *“Orada zor şeyler öğretecekler bize.”*

K5: *“Sanki artık oyun oynayamacağız orada...”*

KÇ14: *“Orada zor dersler olacak, zor resimler çizilecek.”*

KÇ24: *“Daha da fazla kısıtlı etkinlikler, daha da kısıtlı etkinlikler, daha da kısıtlı yasaklar, daha da fazla yasaklar olacağını düşünüyorum. Bence öğretmenler bize biraz daha fazla kızacak ve daha da fazla kural olacak.”*

KÇ28: *“Zor şeyler öğreneceğim ve yapabileceğim.”*

KÇ40: “*Daha zor harfleri öğreneceğim.*”

İlkokulda öğrenilecek ve yapılacak etkinliklere ilişkin çocukların belirtmiş oldukları ifadelerinden ortaya çıkan son tema ise yapılacak ve öğrenilecek olan etkinliklere ilişkin bilgi yok (n=5) temasıdır. Çocuklar ilkokulda, okul öncesi eğitim kurumlarında yaptıkları ve öğrendikleri etkinliklere ilişkin bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ1: “*Bilmiyorum.*”

KÇ32: “*Bilmiyorum.*”

4.2.4 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “Öğretmenlerinin İlkokula Hazırlık Amacıyla Yaptırdığı Çalışmalar” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Katılımcı çocukların devam ettikleri okul öncesi eğitim kurumunda ilkokula hazırlık olarak öğretmenlerinin yaptırmış oldukları çalışmalara ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında çocukların görüşlerine bağlı olarak, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları (n=85), sanat çalışmaları (n=16), matematik çalışmaları (n=13), temel kavram çalışmaları (n=8), oyun çalışmaları (n=2), fen çalışmaları (n=2), öz bakım becerilerini geliştirme çalışmaları (n=1) ve öğretmenlerin ilkokula hazırlık olarak herhangi bir çalışma yaptırmamış olmadıkları (n=4) olmak üzere toplamda sekiz farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 12: Okul öncesi dönem çocuklarının görüşlerine göre öğretmenlerinin yaptırmış oldukları ilkokula hazırlık çalışmaları

KATEGORİ 4: Öğretmenin ilkokula hazırlık olarak yaptırmış olduğu çalışmalar	Katılımcı
	N
TEMA 1: Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları	85
1.1 Sayı sayma ve farkındalık çalışmaları	26
1.2 Çizgi çalışmaları	24
1.3 Harf okuma ve farkındalık çalışmaları	15
1.4 Sayı yazma çalışmaları	11
1.5 Harf yazma çalışmaları	9
TEMA 2: Sanat çalışmaları	16
2.1 Resim çizme	7
2.2 Boyama yapma	5
2.3 Etkinlik yapma (Kesme ve yapıştırma)	4
TEMA 3: Matematik çalışmaları	13
3.1 Şekil çalışmaları ve oyunları	8
3.2 Eşleştirme çalışmaları	3
3.3 Dört işlem çalışmaları	2
TEMA 4: Temel kavram çalışmaları	8
4.1 Renk çalışmaları (Ana ve ara renk)	8
TEMA -5: Oyun çalışmaları	4
5.1 Oyun oynama	4
TEMA -6: Fen çalışmaları	2
6.1 Deney yapma	2
TEMA -7: Öz bakım becerilerini geliştirme çalışmaları	1
7.1 El yıkamayı öğretme	1
TEMA -8: Çalışma yaptırılmamış	4

Çocukların ifadelerine göre öğretmenlerinin ilkokula hazırlık olarak yaptırmış oldukları çalışmalara ilişkin ilk temanın okuma yazmaya hazırlık çalışmaları (n=85) olduğu belirlenmiştir. Çocuklar belirtmiş oldukları ifadelerinde öğretmenlerinin; sayı sayma ve farkındalık çalışmaları (n=26), çizgi çalışmaları (n=24), harf okuma ve farkındalık çalışmaları (n=15), sayı yazma çalışmaları (n=11) ve harf yazma çalışmaları (n=9) yaptırdıklarını dile getirmişlerdir.

Çocukların ifadelerinde öğretmenlerinin sayı sayma ve farkındalık çalışmaları (tüm 1 sayılarını bul ve boya), çizgi çalışmaları (saydığın kadar çizgi çizme, farklı şekilde çizgi çizme) ile tahtaya yazılmış ve sınıfta asılmış olan harfleri okuma ve farkındalığa ilişkin çalışmalar (tahtaya yazılmış olan harfi bulma ve işaretleme, tahtada yazılmış olan harfi hamur ile yazma, büyük ve küçük harf yazma), boş bir kağıda, deftere, sayıları ve harfleri yazdırma gibi çalışmalar yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin çocuklara sayıları ve harfleri yazarken dikkatli olmalarını, ters yapmamalarını ve sol taraftan başlayarak yazmaya başlamalarına ilişkin çeşitli bilgilendirmeler yaptıkları görülmüştür. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ1: *“Öğretmen bize sayıları gösteriyor bize biz okuyoruz.”*

KÇ2: *“Alfabeyi öğretiyor. Kalem ve silgi veriyor, kitaplarımızdan çizgi çalışmaları yapıyoruz. Boş bir kağıda sayı ve harf yazıyoruz.”*

KÇ3: *“Sayıları öğretti. Hamur veriyordu bize öğretmen onlarla harf yapıyoruz.”*

KÇ4: *“Çizgi çalışması yaptırıyor bazen zor bazen kolay... Öğretmenimiz bize a,b,c harflerini gösteriyor, yazıyor şöyle değil, böyle olacak harfler diyor. Öğretmenimiz bize öncelikle neler çizebileceğimizi söylüyor, sonra gösteriyor nasıl çizeceğimizi sonra defterlerinizi çıkarın diyor, öğretmenimizin yanına götürüyoruz. Öğretmen defterimizin üst tarafına harfleri yazıyor, biz de boş yerlere o harflere bakarak yazmaya çalışıyoruz.”*

KÇ9: *“Sayı çalışması yaptırıyor. Biz sayıyoruz saydığımız kadar çizgi çiziyoruz. Sınıfta tahtada asılı sayılar var onları tekrar ediyoruz her gün.”*

KÇ12: *“Beşer ve onar sayıyoruz. Yavaşça harfleri öğreniyoruz. Büyük A küçük a, küçük b, büyük B, küçük c, büyük C öğretti bize.”*

KÇ15: “Sayıları sayıyoruz, noktaların üstünden geçiyoruz. Şekiller var nokta nokta, birleştirip şekilleri ortaya çıkarıyoruz.”

KÇ17: “Sayıları yaptırıyor ve ters yapmamamızı söylüyor. 1, 2, 3, ve 4’ü soldan yapmamızı söylüyor. Çizgi çalışmaları yaptırıyor.”

KÇ25: “Sayma yapıyoruz. Bazen okuyoruz.”

KÇ28: “Mesela tahtanın üstünde sayı rakamları var. Öğretmen tahtaya asıyor biz sayıyoruz, yazıyoruz.”

KÇ29: “Harfleri gösteriyor. Harfleri yazıyoruz. Okulda sayıları sayıyoruz ve yazıyoruz.

KÇ34: “Çizgi çalışması yaptırıyor. Düz ve eğri çizgiler yapıyoruz, çiziyoruz. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 bu sayıları öğretti öğretmen bize... Bazı harfleri öğretti bize... E, ı, i, o, ö, bu harfleri yazabiliyorum.

Çocukların ifadelerine göre ikinci temanın sanat çalışmaları (n=16) olduğu belirlenmiştir. Çocuklar vurgularında öğretmenlerinin kendilerine ilkokula hazırlık olarak resim çizdirdikleri (n=7), boyama yaptırdıkları (n=5) ve kesme, yırtma yapıştırma yaptırıklarını (n=4) vurgulamışlardır.

Okulda kare, yuvarlakları kesip bir ağaca yapıştırma yaptıklarını, çeşitli kavramları çizdiklerini ve boyadıklarını, serbest bir şekilde resim çizdiklerini belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler öğretmenlerinin ilkokulun nasıl bir yer olacağına ilişkin resim çizdirdiklerini ifade etmişlerdir. Kimi çocuk ise öğretmenlerinin çok güzel bir şekilde taşırmadan boyama yapmalarını istediklerini dile getirmişlerdir. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ4: “Etkinlik yaptırıyor.”

KÇ10: “Etkinlikleri güzelce boyuyoruz. Öğretmen taşırmadan boyamamızı istiyor.”

KÇ11: “Üçgen, kare, yuvarlak bunları kesiyoruz ağaca yapıştırıyoruz.”

KÇ13: *“Kartonları kesiyoruz, sonra kitabımıza yapıştırıyoruz.”*

KÇ14: *“Resim odasında resim yapıyoruz.”*

K17: *“Güneş ve ay çizdiriyor bize.”*

KÇ24: *“Bizim hayal ettiğimiz ilkokulu çizdirmişti. Ben de çizdim.”*

Üçüncü tema olan matematik çalışmaları (n=13) ve bu tema bağlamında öğretmenlerin ilkokula hazırlık olarak şekil çalışmaları ve oyunları (n=8), eşleştirme (n=3) ve dört işlem (n=2) çalışmaları yaptırdıklarını dile getirmişlerdir.

Öğretmenlerin kare, üçgen, daire ve dikdörtgen şekillerini anlattığı, ve bu şekiller ile ilgili oyunlar oynattığı, çeşitli konularda eşleştirme çalışmaları ve toplama işlemi yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ1: *“Şekil oyunları oynuyoruz.”*

KÇ9: *“Kare ve dikdörtgeni, üçgeni ve yuvarlağı anlatıyor öğretmen.”*

KÇ12: *“Mesela eşleştirme gibi çizgi çalışmaları yapıyoruz. Kendi gibi aynı olan şeylerine kalemle çiziyoruz ve oraya gidiyor, aynısını buluyorsun, ona göre çizgileri gönderiyorsun.”*

KÇ16: *“Şekil eşleştirme çalışmaları yapıyoruz.”*

KÇ39: *“Hayvanları evleriyle eşleştirme çalışması yapıyoruz.”*

KÇ33: *“Bize matematik soruları soruyor $1+3+2=$ kaç diye soruyor bizde 6 diye cevap veriyoruz.”*

Dördüncü tema ise temel kavram çalışmalarıdır (n=8). İlkokula hazırlık çalışmaları olarak öğretmenlerin renk çalışmaları (n=8) yaptırdıkları dile getirmişlerdir. Renk oyunları oynadıkları, ana ve ara renklerini de öğrendiklerine de değinmişlerdir. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ3: *“Renkleri öğretti bize.”*

KÇ11: “Renk etkinlikleri yaptırıyor bize.”

KÇ16: “Renk oyunu oynuyoruz.”

Beşinci tema olan oyun çalışmalarında (n=4), çocukların ifadelerinde ilkokula hazırlık olarak oyun oynadıklarını (n=4) vurgulamışlardır. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ4: “Oyun odasına gidiyoruz, oyun oynuyoruz orada.”

KÇ7: “Eğlenceli oyunlar oynuyoruz.”

Altıncı tema olan fen çalışmalarında (n=2), çocukların ilkokula hazırlık olarak yağmur deneyi yaptıklarını (n=2) ifade etmişlerdir. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ1: “Deney yapıyoruz.”

KÇ28: “Bir kere öğretmenimizle yağmur deneyi yaptık. Traş köpüğünü bardağın üstüne döktük, ondan sonra mavi boyayı döktük mavi boya fokur fokur indi bardaktan...”

Yedinci tema ise ilkokula hazırlık olarak, öz bakım becerilerini geliştirme çalışmaları (n=1) yaptıklarından bahsetmişlerdir. Öğretmenlerinin kendilerine el yıkamayı öğrettiğini (n=1) dile getirmişlerdir. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ3: “El yıkamayı öğretti bize öğretmenimiz.”

Öğretmen tarafından yapılan ilkokula hazırlık ile ilgili çalışmalara ilişkin son tema ise öğretmenin herhangi bir çalışma yaptırmamasıdır (n=4). Öğretmenlerinin ilkokula hazırlık olarak herhangi bir çalışma yaptırmadıklarını ifadelerinde dile getirmişlerdir. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ6: “Hayır yaptırmıyor.”

KÇ7: “Öğretmenimiz bize bir şey yaptırmıyor ilkokulla ilgili...”

Şekil 12: KÇ33'ün (72 Ay) Öğretmenin İlkokula Hazırlık Olarak Yaptırmış Olduğu Çalışmalar ile İlgili Resmi

Şekil 13: KÇ36'nın (69 Ay) Öğretmenin İlkokula Hazırlık Olarak Yaptırmış Olduğu Çalışmalar ile İlgili Resmi

Öğretmenlerinin ilkokula hazırlık olarak yaptırmış olduğu çalışmalara ilişkin ifadelerinde çocuklar; okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, sanat çalışmaları, matematik çalışmaları, temel kavram çalışmaları, oyun çalışmaları, fen çalışmaları, öz bakım becerilerini geliştirme çalışmaları yaptırdıklarını vurgulamışlardır. Çocuklar çizmiş oldukları resimlere ilişkin anlatılarında resim 12’de öğretmenlerinin okul bahçesinde ağaç ektirdiğini kendilerinin öğretmenlerinin arkasında durduğunu, resim 13’te ise öğretmenlerinin onlara ders anlattığını dile getirmişlerdir.

4.2.5 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “Ebeveynlerinin İlkokula Hazırlık Olarak Yaptırdığı Çalışmalar” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Katılımcı çocuklardan evlerinde ilkokula hazırlık olarak ebeveynlerinin yaptırmış oldukları çalışmalara ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Bu kategorinin altında çocukların görüşlerine bağlı olarak, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları (n=42), sanat çalışmaları (n=8), matematik çalışmaları (n=6), öz bakım becerileri (n=1) ve ebeveynlerin ilkokula hazırlık olarak çalışma yaptırmadıkları (n=13) olmak üzere toplamda beş farklı tema belirlenmiştir.

Tablo 13: Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin yaptırmış olduğu ilkokula hazırlık çalışmaları konusundaki görüşleri

KATEGORİ 5: Ebeveynlerinin ilkokula hazırlık olarak yaptırmış oldukları çalışmalar	Katılımcı
	N
TEMA 1: Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları	42
1.1 Harf okuma yazma	20
1.2 Sayı okuma yazma	14
1.3 Çizgi çalışmaları	7
1.4 Renk farkındalığı	1
TEMA 2: Sanat çalışmaları	8
2.1 Boyama, kesme, yırtma ve yapıştırma	8
TEMA 3: Matematik çalışmaları	6
3.1 Dört işlem çalışmaları	3
3.2 Yapboz	1
3.3 Bulmaca	1
3.4 Geometrik şekil çalışmaları	1
TEMA 4: Öz bakım becerileri	1
4.1 Beslenme kurallarının anlatılması	1
TEMA 5: Çalışma yaptırılmamış	13

Çocukların ifadelerine göre ebeveynlerinin ilkokula hazırlık olarak yaptırmış oldukları çalışmalara ilişkin ilk temanın okuma yazmaya hazırlık çalışmaları (n=42) olduğu belirlenmiştir. Okuma yazmaya hazırlık olarak harf okuma ve yazma (n=20), sayı okuma ve yazma (n=14), çizgi çalışmaları (n=7) ve renk farkındalık çalışmaları (n=1) yaptırdıklarından bahsetmişlerdir. Çocuklar ifadelerinde anne ve babalarının sayıları, alfabeyi okuyup yazdırdıklarını, evdeki kitaplarından veya anneleri tarafından çizilmiş olan çizgi çalışmalar ve renk farkındalık çalışmaları (mavi, sarı nesneyi bul ve boya) yaptıklarını dile getirmişlerdir. Kimi çocuk annelerinin telefonda sayı ve harf videolarını açıp izlettiklerinden bahsetmişlerdir. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ2: “Sayıları ve alfabeyi öğrettiler.”

KÇ7: “A, b, c, d yazdırıyorlar. Sayıları yazıyorum. Harfleri yazıyorum.”

KÇ11: “Çizgi kitabım var evde, onu yaptırıyorlar evde sürekli. Annem beni sürekli çalıştırıyor a, b, c yazdırıyor.”

KÇ13: “Annem çizgi çizgi bir insan yapıyor ve ben üstünden geçiyorum. Nokta şeklinde balon çiziyor ve ben onu tamamlıyorum. Sayıları nokta nokta yapıyor ben de üzerinden geçiyorum.

KÇ20: “Telefondan sayı ve harf videoları açıyor ben de izliyorum. Bana sayıları öğretti ben artık tek başıma sayabiliyorum. A, b, c, s, harflerini de biliyorum, annem öğretti bunları...”

KÇ27: “Evde kitabım var içerisinde çizgi çalışmaları var, sayılar var, harfler var annem onları yaptırıyor.”

KÇ33: “Kitabımda renkler var mavi rengi bul, sarı rengi bul işaretle diye, annemle onları yapıyoruz...”

KÇ40: “Sayıları öğretiyor, harfleri öğretiyor. Annem elimden tutup sayıları yazdırıyor. 30’a kadar kadar sayabiliyorum bir de...”

İkinci tema ise sanat çalışmalarındır (n=8). Çocuklar anne ve babalarının ilkokula hazırlık olarak babalarının iş yerlerinden çıkarmış oldukları çıktıları boyadıklarını, annelerinin çizmiş oldukları resimleri boyadıklarını, resim çizdirdiklerini, kesme ve yapıştırma çalışmaları ve etkinlik yaptırdıklarına vurgu yapmışlardır. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ5: “Babam bana boyama çıkartıyor iş yerinden onları boyuyorum.”

KÇ13: Annem çizgi çizgi bir insan çiziyor ben boyuyorum, nokta nokta şeklinde balon çiziyor ben onu tamamlayıp boyuyorum.”

KÇ20: “Resim yaptırıyorlar. Kağıt kesme, yapıştırma yaptırıyorlar.”

KÇ27: *“Etkinlik yaptırıyorlar. Kitaplarımda boyamalar var, boyama var onları yaptırıyorlar.”*

KÇ31: *“Annem ve babam bana boyama yaptırıyor.”*

Çocukların ifadelerine göre ebeveynlerinin yaptırmış oldukları çalışmalara ilişkin üçüncü tema matematik ile ilgili çalışmalardır (n=6). Ebeveynlerin; dört işlem çalışmaları (n=3), yap-boz (n=1), bulmaca (n=1) ve geometrik şekil çalışmaları yaptırdıkları saptanmıştır.

Çocuklar ebeveynlerinin kare, üçgen ve dikdörtgen, sayı etkinlikleri, toplama, çıkarma ve çarpma işlemleri yaptırdıklarını dile getirilmiştir. Ayrıca çocuklar öğretilen tekerlemeler ile sayıları öğrendiklerinden bahsetmişlerdir. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ17: *“Annem ile bulmaca çözüyoruz.”*

KÇ22: *“Sayıları ve şekilleri yapıyoruz. Kare, dikdörtgen ve üçgen bunları öğretiyor annem bana...”*

KÇ23: *“Annem bana sadece şarkıyla sayıları öğretiyor. 1, 2, 3, 4, 5 eve geldi kardeş...”*

KÇ29: *“Annem sayı etkinliği, toplama çıkarma, çarpma yaptırıyor.”*

KÇ38: *“Annem bana toplamaları öğretti, biz toplamalara geçince ben bir dakikada bitirdim dersimi...”*

Dördüncü tema ise öz bakım becerilerine (n=1) ilişkin ifadelerdir. Çocuklar annelerinin beslenmenin nasıl yapıldığını öğrettiklerini dile getirmişlerdir. Aşağıda konu ile ilgili çocukların örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ19: *“Beslenme nasıl yenir, bunları öğretiyor annem...”*

Ebeveynlerin ilkokula hazırlık olarak yaptırmış oldukları çalışmalara ilişkin çocukların belirtmiş oldukları ifadelerinden ortaya çıkan son tema ise ebeveynlerinin

herhangi bir çalışma yaptırmamısıdır (n=13). Kimi çocuk evde etkinlik yapmak istediğini fakat ailesinin yaptırmadığını, izin vermediklerini, kimisi kreşte yaptıkları için anne babasının bir şey yaptırmadığını, kimi çocuğun ise anne ve babasının ayrı olduğundan kaynaklı olarak anneannesinde yaşadığı ve orası kalabalık olduğu için ilkokula hazırlık çalışmalarını okulda yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bazı çocukların ise evde küçük kardeşleri olduğu ve annelerinin kardeşi ile ilgilenmekten zamanlarının kalmadığı için çalışmalar yaptırmadığını, bazıları ise 4 ve 5 yaşında çalışmaları yaptırdıkları için artık sıkıldıklarını ve zaten birinci sınıfta öğreneceklerinden, annelerinin çalıştıkları için kendilerini çalıştıramadıklarından bahsetmişlerdir. Aşağıda çocukların konu ile ilgili örnek ifadelerine yer verilmiştir.

KÇ6: *“Hayır bir şeyler yaptırmıyorlar, ben istiyorum onlar yaptırmıyor.”*

KÇ10: *“Hayır annem ve babam bana evde bir şey yaptırmıyor. Kreşte yapıyoruz zaten her şeyi...”*

KÇ16: *“Annem ve babam ayrılır. Annem çalışıyor, bana bir şey yaptıramıyor. Anneannem gil kalabalık orada bir şey yapmak istemiyorum. Ben okulda yapmak istiyorum hazırlık çalışmalarını...”*

KÇ18: *“Hayır yaptırmazlar. Ben deney yapmak istiyorum izin vermezler bir şeye...”*

KÇ23: *“Ben çalışıyorum ama tek başıma... Annem ve babamın zamanı olmuyor. Babam işe gidiyor, küçük kardeşim var annem onunla ilgileniyor, zamanı yok.”*

KÇ24: *“4 ve 5 yaşındayken yaptırıyorlardı. Ama artık yaptırmıyorlar ben istemiyorum sıkıldım öyle şeylerden. Zaten birinci sınıfta öğreneceğiz.”*

Bölüm 5

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde; araştırmanın problemi doğrultusunda ebeveynlerin ve çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluk ile ilgili görüşlerine yönelik elde edilen bulgular, ilgili alan yazında çeşitli çalışmaların sonuçları ile birlikte değerlendirilmiş ve araştırmanın alt problemi doğrultusunda tartışılarak yorumlanmıştır.

5.1 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Açısından Bir Çocuğun Sahip Olması Gereken Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın bu alt problemine ilişkin ilkokula hazırbulunuşluk açısından bir çocuğun sahip olması gereken becerilere yönelik 40 katılımcı ebeveynin görüşlerinin “Akademik ve bilişsel beceriler” , “Sosyal ve duygusal beceriler”, “Öz bakım becerileri” , “Psikomotor beceriler (Tema 4) ve “Dil becerileri” olmak üzere beş tema altında toplandığı görülmüştür.

İlkokula hazırbulunuşluk açısından bir çocuğun sahip olması gereken becerilere içinde ebeveynlerin akademik ve bilişsel becerilere öncelikli olarak vurgu yaptıkları ilkokula başlayacak çocuğun sayı sayabilmesi, yazabilmesi, tanınması, harfleri yazması ve bazı kavramları tanınması, dikkatini toplaması çizgi çalışması ve toplama, çıkarma işlemi yapabilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Bu sonuç Skeete’nin (2006) çalışmasında elde edilen bulgular ile paralellik göstermektedir. Ebeveynler için ilkokula hazırbulunuşlukta akademik becerilerin,

sosyal ve duygusal becerilerden daha önemli olduğu belirlenmiştir. Çocukların okuma yazma ve yönergeleri takip etme gibi akademik becerilere sahip olması ebeveynler tarafından özellikle önplana çıkarılmıştır.

La Paro ve Pianta'nın (2000) yaptıkları 60'tan fazla örnekten oluşan meta-analiz çalışmasında da ebeveynlerin, ilkokula hazırbulunuşluğu öncelikli olarak akademik becerileri yeterlilik açısından tanımladıkları sonucuna varılmıştır. Çeşitli çalışma bulgularına göre; ilkokula akademik olarak hazır olmak, yani çocukların sayı sayabilmeleri, harfleri tanıma gibi temel akademik görevleri yerine getirebilme becerilerine sahip olması ilkokula uyumun önemli bir habercisidir (Palermo, Hanish, Martin, Fabes ve Reiser, 2007).

Sosyal ve duygusal becerilerin de ebeveynler tarafından önemli görüldüğü; kendine güven duymak, kurallara uymak, yeni ortama uyum sağlamak, duygusal ve psikolojik açıdan olgun olmak, saygılı olmak, kendini korumak, olumlu akran ilişkileri kurmak, sorumluluk almak ve yerine getirmek, söz dinlemek ve öz yeterlik olarak çeşitli yeterliklerden bahsedildiği saptanmıştır.

Öz bakım becerileri açısından ebeveynler özellikle çocuğun çeşitli işleri yardımsız yapabilmesine vurgu yapmışlar; bu alanda özellikle tuvalet ve temizlik gereksinimlerini yardımsız karşılamak, yardımsız giyinmek ve soyunmak, okul araç gereçlerini yardımsız hazırlamak ve yardımsız yemek yemek konularını belirtmişlerdir.

Ebeveynlere göre psikomotor becerilerden sahip olması gereken yeterliklerin temel olarak kalemi doğru tutmak, ince motor beceri yeterliliğine sahip olmak ve el göz koordinasyonunu sağlayabilmek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dil becerileri açısından ise ebeveynler kendini ifade etmek, kendisine anlatılanları dinlemek, söylenenleri ve anlatılanları doğru anlamak ve duygu

düşüncelerinin anlaşılır ve düzgün bir türkçe ile ifade etmek vb. yeterlikler üzerinde durmuşlardır.

Ebeveynlerin ilkokula hazırlık açısından çocukların sahip olması gerekecek becerilere ilişkin görüşleri alan yazında farklı örneklem grupları ile yürütülen çalışmalarda farklılık göstermektedir. Simons, Sonnenschein, Sawyer, Kong ve Brock'un (2022) yapmış oldukları çalışmada göçmen ebeveynlerin okula hazırbulunuşluklarına ilişkin inançlarını incelemiştir. Araştırmanın bulgularında sosyal beceriler ve dil becerileri en fazla tanımlanan okula hazırlık becerileri olarak belirlenmiştir.

Özaslan ve Öztürk'ün (2022) yaptıkları çalışmada ise, ebeveynlere ilkokula başlayacak bir çocuğun sahip olması gereken becerilerin neler olduğu sorulmuştur. Verilen yanıtlar incelendiği zaman ilkokula başlayacak olan bir çocuğun sahip olması gereken becerilere ilişkin beş ayrı temada birçok beceri ve yeterlik belirtmekle birlikte sosyal ve duygusal ve öz bakım becerilerini daha çok vurguladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Yeşil'in (2012) yapmış olduğu çalışmada ebeveynler, çocuklarının ilkokula başlayabilmesi için birincil beceriler olarak öz bakım ve verilen sorumluluğu yerine getirebilme, ikincil beceriler olarak kendilerini ifade etme ve kas becerilerinin gelişmiş olması, üçüncül beceriler olarak harflerin tanınması ve 20'ye kadar sayılması sahip olmaları gereken beceriler olarak ifade etmişlerdir.

Koçyiğit ve Saban'ın (2014) yapmış oldukları çalışmada bu sonuç ile paralellik göstermektedir. Ebeveynler ve öğretmenler ilkokula hazırbulunuşlukta sosyal ve duygusal becerilerin çocukların sahip olması gereken en önemli beceriler olduğunu ifade etmiş olup, zihinsel, öz bakım ve psikomotor becerilerin yeterliliğine değinmişlerdir. Sosyal ve duygusal becerilere ilişkin yeterliliklerde arkadaşlık

ilişkilerinin doğru bir şekilde kurulması, kuralları bilme ve uygulayabilme en sık tekrarlanan beceriler olmakla birlikte, öz bakım becerilerinde tuvalet ve temel gereksinimlerini yardımsız yapabilmek, psikomotor becerilerinde ise kalem tutabilme yeterliliğini dile getirilmiştir.

Yapılan bu çalışmada ebeveynlerin okula hazırlık açısından çocuklarda en fazla akademik beceriler, bunu izleyerek sosyal-duygusal beceriler üzerinde durdukları görülmüştür. Akademik becerilerde vurgulanan yeterlikler ile sosyal alanda akran ilişkilerini yönetebilme ve kural bilgisi gibi yeterlikler alanyazındaki çalışmalarla örtüşmektedir. Yine ebeveynler için öz-bakım becerileri olarak çocuğun okulda yardım almadan çeşitli gereksinimlerini karşılıyor olması gerekliliğine ilişkin vurgu, alanyazındaki çalışmalara benzer biçimde bu çalışmada da görülmüştür.

Sonuç olarak, çocukların ilkokula hazırbulunuşluğu açısından gerekli becerilerin neler olduğu konusunda bu çalışmadan elde edilen bulgular; ebeveynlerin öncelik sıralamaları açısından bazı çalışmalara farklılık gösterse bile becerilerin nitelikleri açısından alan yazında ki diğer çalışmaları destekler niteliktedir

5.2 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Açısından Çocuklarının Yeterli Düzeyde Sahip Olduğunu Düşündükleri Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

İlkokula hazırbulunuşluk açısından gerekli becerilere çocuklarının yeterli düzeyde sahip olup olmadıklarına ilişkin ebeveyn görüşlerinden elde edilen bulgulara büyük bir çoğunluğun öncelikle, sayı saymak, yazmak, harfleri yazmak- tanıma ve kavramları tanımak gibi akademik ve bilişsel becerilerde yeterliliğe vurgu yaptıkları görülmüştür. Ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşluk açısından çocuklarında öncelikle

gözlemlemiş oldukları becerilerin en fazla akademik ve bilişsel beceriler olduğu söylenilebilir.

Ebeveynlerin çocuklarını psiko-motor becerilerden ince motor becerilere ve kalem tutma becerisine; sosyal duygusal beceriler alanından, yeni ortama uyum sağlama ve verilen sorumluluğu yerine getirme yeterliliklerine ve özbakım becerileri olarak özellikle tuvalet ve temizlik gereksinimini yardımsız karşılayabilme ve yardımsız giyinebilmeye vurgu yaptıkları dolayısıyla çocuklarını en fazla bu alanlarda yeterli olarak algıladıkları gözlenmiştir. Dil ve ifade becerilerine ilişkin olarak az sayıda ebeveynin çocuklarının yeterliklerinden bahsettiği görülmüştür.

İlkokula başlamak çocuk açısından yeni yaşantılara uyum sağlayabilme ile ilgilidir. Farklı bir sosyal çevrese kendini ifade edebilme, gün boyunca yazı yazma için ince motor becerileri kullanmanın yanı sıra, koşma, oynama vb hareketler için bedenini dengeli biçimde kontrol edebilme ve en önemlisi bağımsız davranabilme yeterliliklerini gerektirir. Bu çalışmada ebeveynlerin çocukların bu konularda yeterliliklerine yönelik yeterince vurgu yapmadıkları görülmektedir. Bu çalışmanın aksine, Tazmanya’da çocuğu ilkokula başlayacak ebeveynlerin okula ilişkin hazırbulunuşluğunu belirlemeye yönelik çalışmada bağımsız davranabilme ve bedenini özgürce kullanabilme vb yeterliklerin ebeveynlerce önemli biçimde vurgulandığı görülmüştür (Jose, Banks, Hansen, Jones, Zubrick, Stafford ve Taylor, 2020). İlgili çalışmada ebeveynler psiko motor beceriler arasında ince motor becerileri kalem tutma açısından önemli olarak belirtirken, çocuğun tüm gün yoğun bir tempoda hareket içinde olacağı bir eğitim ortamında fiziksel hazırbulunuşluğun bir ölçütü olarak bedenini kontrol edebilmeyi de vurgulamışlardır. Yine sosyal-duygusal hazırbulunuşluk kapsamında uzun bir süre bir yetişkinden ayrı kalabilmeye ve bağımsız davranabilmeye vurgu yapmışlardır.

Yeşil'in (2012) yapmış olduğu çalışmanın sonuçları da bu görüşü destekler niteliktedir. Bu çalışmada 115 ebeveynin ilkokula uyum sürecinde çocuklarında gözlemlemiş oldukları özellikler araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda ebeveynler çocuklarında olumlu olarak paylaşma, kendini ifade etme becerilerini gözlemlerken, olumsuz olarak anneyi yanında isteme, okula gitmede isteksizlik, tedirginlik ve korku gibi davranışlar gözlemledikleri belirtilmiştir. Bu durum okula hazırbulunuşluk açısından sosyal duygusal becerilerin kazanılmış olmasının önemini ortaya koymaktadır. Bu araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde ebeveynlerin, bu alandaki yeterlikleri akademik ve bilişsel beceriler düzeyinde önemli görmedikleri ya da çocuklarında bu yeterliklerin varlığı ile okula uyum arasında ilişki kurmadıklarını düşündürmektedir.

5.3 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluğu Destekleme Açısından Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kazandırması Gereken Bilgi ve Beceriler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Okul öncesi eğitim kurumlarının kazandırmaları gereken bilgi ve becerilere ilişkin ebeveyn görüşlerinden elde edilen bulgulardan, ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarına ilişkin beklentilerinin en fazla akademik ve bilişsel yönden bilgi ve becerilerin kazandırılması gerektiği yönünde olduğu görülmektedir. Çocukların sayı sayma, harfleri tanıma, okuyabilme ve yazma, kavram tanıma, ingilizce ve müzik eğitimi verme, resim çizme ve boyama ve ilkokula ilişkin bilgilendirilmeleri ebeveynlerin bu konudaki görüşlerini kapsamaktadır. Bu sonuç, Güzel ve Özyurt'un (2018) yapmış oldukları okul olgunluğu kazandırmada okul öncesi eğitimin rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin alındığı çalışma ile paralellik göstermektedir. Öğretmenler okul öncesi eğitimin çocukların fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal

becerilerini desteklediğini ifade etmişlerdir. Okul öncesi eğitimi aynı zamanda; kalemi tutabilme, ilkokula uyumu sağlama ve bir grupta ve tek başına hareket edebilmeyi sağlama ve kendisini ifade edebilme becerilerinin kazandırıldığı ortam olarak da belirtmişlerdir. Yapılan bu çalışmada ebeveynlerin ifadelerinde okul öncesi eğitimin kazandırmaları gereken becerilere ilişkin belirtmiş oldukları beceriler ile ilgili çalışma bulguları paralellik göstermektedir.

Fridani (2021) yapmış olduğu çalışmada ebeveynlerin, ilkokula hazırbulunuşluğu desteklemede okul öncesi eğitim kurumdan beklentilerinin neler olduğu araştırılmıştır. Ebeveynlerce çocuklara okuma, yazma ve temel matematik gibi akademik ve bilişsel becerilerin öğretilmesinin ön planda belirtildiği sonucuna varılmıştır. Yapılan bu çalışmada da ebeveynlere göre okul öncesi eğitim kurumlarının kazandırması gereken öncelikli bilgi ve beceriler olarak sayı yazmak, harfleri tanımak, okuma ve yazmak gibi akademik ve bilişsel becerilerin belirtilmesi ile paralellik göstermektedir. Okul öncesi eğitimde akademik becerilerin öğretilmesi, bir sonraki eğitim basamağında daha fazla başarı elde etmek için ön koşul olarak algılandığı için ebeveynlerin bu cevapları verdiği düşünülebilir (Gredler, 1992; Akt. Fridani, 2021).

Pekdoğan'ın (2017) yapmış olduğu çalışmada, ilkokul öğretmenlerinin, okul öncesi eğitimden ilkokula hazırbulunuşluk açısından ne bekledikleri incelenmiştir. Öğretmenler, okula uyum, temel bilgi ve beceri, özbakım, okuma ve yazmaya hazırlık çalışmaları, değerler konusunda beklentilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler doğru kalem tutma becerisinin kazandırılması, sayı saymanın öğretilmesi, ince motor becerilerinin geliştirilmesi, saygı ve paylaşma duygusunun geliştirilmesi, tuvalet eğitimi ve diş fırçalama alışkanlığı, yardımsız yemek yeme ve düzenli olma becerisinin kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yapılan bu çalışmada da ebeveynler okul öncesi eğitimin sayı sayma, harfleri tanıma, ince motor becerilerin geliştirilmesi

(makas kullanmak, kesmek, yapıştırarak, kalem açmak), saygılı ve paylaşımcı olma, tuvalet eğitiminin verilmesi ve diş fırçalama becerisinin kazandırılması, yardımsız yemek yemek ve bulundukları ortamı düzenli bırakma becerilerinin kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

5.4 Ebeveynlerin “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının İlkokula Hazırbulunuşluğa Katkısı” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Ebeveyn görüşlerinden elde edilen bulgularda okul öncesi eğitimin en fazla sosyal ve duygusal becerilere katkı sağladığı ifade edilmiştir. Çocuklar okula başladıktan sonra daha sosyal olduklarını, özgüvenlerinin oluştuğunu, kurallara uymaya başladıklarını, paylaşımcı olduklarını, sorumluluk alıp, yerine getirdiklerini, arkadaş edinmeye başladıklarını ve akranları ile olumlu iletişim kurmaya başladıklarını, utangaçlıklarının ve çekingenliklerinin ortadan kalktığını, tek başlarına hareket edebildikleri, duygusal açıdan olgunlaştıkları, söz dinlemeye başladıkları ve kendilerini korumaya başladıkları sonucuna ulaşmıştır.

Koçyiğit ve Saban'ın (2014) yapmış oldukları çalışmanın, bu çalışmanın bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Çalışmada, öğretmenlerin okul öncesi eğitimi çocukların ilkokula hazırbulunuşluğu açısından önemli bir faktör olarak gördükleri ifade edilmiştir. Öğretmenlerin ifadelerine göre, çocukların okul öncesi eğitim almaları sonucunda özellikle sosyal gelişimlerine çok önemli derecede desteklendiği ortaya çıkmıştır. Yapılan bu araştırmanın bulgularında da benzer biçimde, ebeveynler okul öncesi eğitimin çocuklarını sosyalleştirdiğini ifade etmişlerdir.

Okul öncesi eğitimin en çok katkı sağladığı bir diğer beceri ise akademik ve bilişsel becerilerdir. Birincil olarak en çok ifade edilen sosyal duygusal beceriler ile en

çok ifade edilmiş olan ikincil beceri olan akademik ve bilişsel becerilerin oranı birbirine çok yakın olduğundan ebeveynlerin bu iki alandaki kazanımları denk olarak değerlendirdikleri düşünülmektedir. Okul öncesi eğitim kurumuna devam etmenin, harf yazmak ve tanımak, sayı yazmak ve saymak, okula ve kitaplara karşı ilginin artması, kavram tanıma, resim çizmek ve boyamak, dikkatini toplamak ve odaklanmak, düzgün çizgi çalışması ve toplama, çıkarma yapma gibi akademik ve bilişsel becerilere katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kalemi doğru tutmak ve el göz koordinasyonunu sağlama gibi ince motor beceriler de ebeveynler tarafından okul öncesi eğitimin faydaları olarak belirtilmiştir.

Okul öncesi eğitimin ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin çocuğa sağlamış olduğu bir diğer katkı ise dil becerileri ile ilgili olarak; kendisine anlatılanları dinleme, türkçeyi düzgün bir şekilde kullanarak cümle kurma, kendini ifade kelime dağarcığının zenginleşmesi olarak belirtilmiştir. Ebeveynleri okul öncesi eğitime devamın çocuğa sağladığı katkı açısından en az vurgu yaptığı alanın öz bakım olduğu, burda da özellikle ortamı düzenli bırakmak, tuvalet gereksinimlerini yardımsız yapmak ve uyku düzeni sağlama gibi konularda katkı sağladığından söz edildiği görülmüştür.

Korkmaz'ın (2022) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin görüşüne göre okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerinin diğer çocuklara oranla daha yüksek olduğu ve duygusal, psikomotor, öz bakım becerilerini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmada da benzer olarak, okul öncesi eğitimin duygusal, öz bakım ve psiko-motor becerileri desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Gür, Bozkurt, Eren, Batmaca, Demirel ve Kızıl (2023) okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların arasında okula başladıktan sonra ortaya çıkan farklılıkların neler olduğunu saptamayı amaçlamıştır. Öğretmenlerin çoğu okul öncesi eğitim alan

çocukların, okul öncesi eğitim almayanlara göre sosyal açıdan gelişmiş olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerine göre okul öncesi eğitim alan çocukların almayanlara göre hazırbulunuşluk açısından araç gereçleri daha rahat kullandıkları, okuma yazmaya daha hazır, motor becerilerinin gelişmiş ve etkinlik yapmaya daha istekli oldukları, öz bakım, bilişsel ve psiko-motor gelişimlerinin daha iyi gelişmiş olduklarını ifadelerinde belirtmişlerdir.

Atan, Çiftçi, Polat, Çoban ve Özdemir (2023) yapmış oldukları çalışmada okul öncesi eğitim alan öğrencilerin almayan öğrencilere göre ilkokula uyumlarının öğretmenlerin görüşleri ile incelenmek amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda eğitim almış çocukların eğitim almayan çocuklara göre problem çözme becerilerinin ve günlük yaşamda karşılaşmış oldukları problemlere çözüm üretebilme becerilerinin daha iyi olduğu görülmüştür. Okul öncesi eğitim alan çocukların Türkçe dilini düzgün konuştuklarını, kendilerini ifade edebildiklerini, özgüvenlerinin, ince ve kalın motor becerilerinin gelişmiş olduğunu ve kalem tutma becerilerinin daha iyi olduklarını ifade etmişlerdir.

Okul öncesi eğitime devam etmenin ilkokula hazırbulunuşluk açısından çocuklara önemli katkılarda bulunduğu, bu çalışmanın yanı sıra öğretmenlerle yapılan çalışmalardan da görülmektedir.

5.5 Ebeveynlerin “Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluklarını Desteklemek Amacıyla Ev Ortamında Yaptırdıkları Etkinlikler” Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Elde edilen bulgularda ebeveynler en fazla akademik ve bilişsel beceri etkinlikleri yaptırdıklarını ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin evde çocuklarına sayı sayma yazma ve sayı oyunları oynattıklarını, harfleri yazma ve tanıma, resim çizme, boyama

ve kesme, toplama ve çıkarma işlemleri, çizgi çalışmaları, dikkat, hafıza ve eşleştirme, kavram tanıma, kitap okuma, görsel okuryazarlık ve hikaye tamamlama etkinlikleri yaptırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Psikomotor, sosyal ve duygusal beceri etkinlikleri yaptıran ebeveynlerin oranları, akademik ve bilişsel beceri alanlarında gelişimi desteklemek amacıyla etkinlik yaptıırma oranlarından daha düşüktür.

Bunun nedenlerinden biri, ebeveynlerin akademik alanda neler yaptırabilecekleri konusunda okul öncesi eğitim kurumları tarafından yönlendiriliyor olmaları olabilir. Diğer bir neden ise, ebeveynleri çocuklarının okula daha hazır başlaması için gerekli gördükleri temel yeterlikler olarak akademik becerileri tanımlamış olmalarıdır. Ebeveynler de çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğunu desteklemek amacıyla ilkokula başlamaları için en çok gerekli olduğunu düşündükleri akademik ve bilişsel becerilerini destekleyici etkinlikler yaptıırıyor olabilirler.

Fridani'nin (2021) yapmış olduğu çalışmanın sonuçları, bu çalışmanın bulguları paralellik göstermektedir. Çalışmada ebeveynler çocukların ilkokula hazırbulunuşluklarını desteklemek için, müfredatta belirtilmiş olan öğrenme hedeflerine ulaşımalarına yardımcı olduklarını ifade etmişlerdir. Annelerin çoğu ilkokula başlamadan önce çocukları için temel oluşturabileceklerini düşündükleri için sayı saymayı ve yazmayı, harfleri öğrettiklerini belirtmişlerdir.

Altınkaynak 'ın (2019) annelerin çocuklarının okuma ve yazmaya hazırlık becerilerini desteklemek için neler yaptıklarına ilişkin görüşlerinin alındığı çalışmasında; en fazla boyama etkinlikleri olmakla birlikte, harflerin öğretilmesi, kitap okuma, sözcük ve ses oyunları oynattıkları ortaya çıkmıştır. Yapılan bu çalışmada ebeveynler en fazla sayı saymak, yazmak ve sayı oyunları etkinlikleri yaptıırmakla birlikte boyama, harfleri yazmak ve tanımak, kitap okumak ve sayı oyunları oynattıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlardan farklı olarak Jose ve ark.(2020) çalışmasında, ebeveynlerin çocuklarını ilkokula hazırlama konusunda rollerini daha çok fırsat oluşturuvcu ve kılavuzluk gibi gördükleri, çocukların yaşam içinde bağımsız davranabilmeleri ve kararlar alabilmeleri için öncelikli olarak çocukları yüreklendirmeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada öne çıkan ilginç bir diğer bulgu ise, okulların ebeveynleri birer rol modeli olarak gördükleri ve çocukların ilkokul için kazanmaları gereken yeterlikleri önce ebeveynlerin sergilerimeleri için onları destekledikleri yönündedir.

5.6 Ebeveynlerin “İlkokula Hazırbulunuşluk Konusunda Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kendilerine Yönelik Yapmasını Bekledikleri Bilgilendirmeler ve Uygulamalar” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Elde edilen bulgularda ebeveynler en fazla ilkokul ve ilkokula hazırlık ile ilgili bilgilendirmelerin yapılmasını istediklerini ifade etmişlerdir. Çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluk ile ilgili sahip oldukları yeterli ve yetersiz beceriler, ilkokula kayıt, geçiş ve uyum süreci, ilkokula hazırlık, günlük yapılan etkinlikler, ilkokul müfredatı ve plan, yabancı uyruklu ailelere KKTC eğitim sistemine ilişkin bilgilendirmeler yapılmasının beklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveynlerin bir diğer beklentisi ise ilkokula hazırlık ile ilgili uygulamalardır. Ebeveynlerle kişisel görüşmeler yapılması, psikolojik hazırbulunuşluklarının sağlanması, oryantasyon, eğitim ve seminer çalışmaları, çocukların yeterli ve yetersiz oldukları becerileri içeren form, portfolyo sunumu, broşür dağıtımı gibi uygulamaların yapılmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveynlerden birkaçı ise ilkokula hazırlık ile ilgili herhangi bir bilgilendirme ve uygulama yapılmaması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Özaslan ve Öztürk'ün (2022) yapmış oldukları çalışmada ebeveynler, ilkokula uyum sürecinin olumlu bir şekilde atlatılabilmesi için öğretmenlere ailelere ve okul yönetimine yönelik bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Aile, öğretmen ve okul yönetiminin iş birliği içerisinde olması, çocuğun durumu ile ilgili ebeveynlerin bilgilendirilmesi gibi bazı önerilerde bulundukları ifade edilmiştir. Yapılan bu çalışmada da ilkokula hazırbulunuşluk açısından ailelere yönelik yapılması beklenen bilgilendirmeler ve uygulamalar olduğu belirlenmiştir. Ebeveynler kendileri ile kişisel olarak görüşmeler yapılması, çocuğun akademik açıdan yeterli ve yetersiz becerilere ilişkin bilgilendirmelerin yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. İlkokula hazırlık aşamasında ebeveynlerin çeşitli konularla ilgili bilgilendirilmeleri ve ebeveynlerin de sürece hazırlanmalarının önemi bilinmekle birlikte, bu konuda her zaman yeterli uygulamaların yapılmadığı görülmektedir.

Simons, Sonnenschein, Sawyer, Kong ve Brock'un (2022) yapmış oldukları çalışmada ilkokula hazırlık açısından hiçbir ebeveynin okul yönetiminden ve öğretmenlerden bilgi almadığı ortaya çıkmıştır. İlkokulda çocuğun akademik başarısı açısından okula hazır olmanın kritik önemi göz önünde bulundurulduğunda, ebeveynlerin okula geçiş sürecinde hangi becerilerin gerekli olduğuna ilişkin herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından bilgi verilmemesinin şaşırtıcı bir bulgu olduğu ifade edilmiştir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular da, ebeveynlerin çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluğunu desteklemek için çeşitli konularda rehberliğe gereksinimleri olduğunu ortaya koymaktadır.

5.7 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokula Başlamaya İlişkin Yaşamış Oldukları Duygular” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Çalışmaya katılan çocukların, ilkokula başlamaya ilişkin olarak en fazla tanımladıkları duygunun mutluluk olduğu görülmüştür. Çocukların büyük bir çoğunluğu ilkokula başlayacaklarında girecekleri yeni öğrenme ortamlarının ve kuracakları arkadaşlık ilişkilerinin onları mutlu ettiğini ve bazı çocukların nedeni bilemedikleri bir mutluluk duygusu yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Bu olumlu duygunun yanı sıra çocukların bir kısmının girecekleri yeni öğrenme ortamları ve edinecekleri yeni deneyimler nedeniyle heyecanlandıklarını, diğer bazılarını ise, yeni bir ortama uyum sağlayamama, akademik başarısızlık yaşama gibi nedenlerle endişeli oldukları belirlenmiştir.

Bu sonuç Chan’ın (2012) yapmış olduğu çalışma ile paralellik göstermektedir. Çalışmada ilkokula geçiş sürecinin bazı çocukları heyecanlandığı, bazı çocukların ise akademik, sosyal açıdan başarısız olma düşüncesi ve arkadaş edinememekten kaynaklı olarak endişe duydukları ifade edilmiştir.

Mirkhil’in (2010) yapmış olduğu çalışmanın bulguları bu çalışmayı destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula geçiş sürecine ilişkin görüşlerini incelediği bu çalışmada çocukların çoğu ilkokula başlayacakları için mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Bazı çocuklar ise ilkokula gittiklerinde arkadaşlarının isimlerini öğrenemeyeceği için endişeli olduklarını ifade etmişlerdir.

Merak duygusu, çocukların yaşamış oldukları bir diğer duygu olduğu saptanmıştır. Yeni öğrenme ortamını ve öğrenecekleri bilgilere ilişkin merak duyduklarını ve nedenleri belirtilmemiş merak duygusu yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Üzüntü ise çocukların ilkokula başlamaya ilişkin yaşamış olduğu bir diğer

duygudur. Çocukların alıştıkları ortamdan ve arkadaşlık ilişkilerinden uzaklaşmalarının kendilerinde üzüntü duygusu yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Birkaç çocuğun ise nedenini belirtmedikleri bir üzüntü yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bazı çocukların ilkokula ilişkin herhangi bir duygu yaşamadıkları saptanmıştır.

Merak duygusu, çocukların yaşamış oldukları, bir diğer duygudur ve ne olduğunu bilmedikleri yeni bir deneyime hazır olmaları açısından önemlidir. Çocukların alıştıkları ortamdan ve arkadaşlık ilişkilerinden uzaklaşmalarının kendilerinde üzüntü duygusu yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Görüldüğü gibi yeni bir ortamda farklı deneyimler yaşayacağını bilen ama ne olduğundan emin olmayan okul öncesi dönem çocuklarının, ilkokula geçiş sürecinde akademik yönden olduğu kadar sosyal-duygusal açıdan da hazırbulunuşluklarının desteklenmesi önemlidir.

5.8 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokul İle Okul Öncesi Eğitim Kurumları Arasındaki Farklılıklar” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Çocukların okul öncesi eğitim ile ilkokul arasındaki benzerlik ve farklılıkları bilişsel açıdan hangi ölçütlere göre kıyasladıklarını belirlemek açısından önemli olan bu soruda ilginç sonuçlara ulaşılmıştır. Öncelikle, alanyazında ki çalışmalara benzer biçimde, çocukların ağırlıklı olarak mekana ve kullanımına ilişkin farklılıklar tanımladıkları farklı mekanların varlığı ya da yokluğu, mekanın boyutlarının büyümesi ve mekanlarının farklı kullanımına ilişkin değişikliklerden söz ettikleri görülmüştür.

Mirkhil (2010) yapmış olduğu çalışmada, okul öncesi eğitime devam eden çocuklar ile ilkokula ilişkin görüşleri saptamayı amaçlamıştır. Yapılan çalışmada çocuklar ifadelerinde ilkokulun fiziksel özelliklerindeki farklılıkları belirttikleri ortaya çıkmıştır. Çocuklar ifadelerinde ilkokulda çok fazla sınıf olduğu ve oyun alanlarının

dışarıda olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan çocukların hepsi okul öncesinde oynadıkları oyunları ilkokula başladıklarında da oynamak istediklerini söylemişlerdir.

Çocukların ilkokuldaki eğitimin nitelikleri açısından da okul öncesinden farklı olacağını düşündükleri, öğrenileceklerin içeriği ve öğretim tarzının yanı sıra öğretmen-öğrenci ilişkisinde de belirleyici farklar olacağına inandıkları görülmüştür. En fazla ifade edilen bir diğer farklılık ise eğitim niteliği ile ilgili olduğu görülmüştür. Çocuklar ilkokulda derslerin ve öğretmenin niteliğinde, eğitimin özelliklerindeki, farklılıklardan söz ettikleri saptanmıştır.

Çocukların okuldaki materyallerin boyutlarına ve niteliğine ilişkin farklılıklar konusundaki görüşleri Yorulmaz, Tunceli ve Yavuz (2022) yapmış oldukları çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir. Yapılmış olan bu çalışmada okul öncesi eğitimi alan çocuklara okul öncesi ve ilkokul arasındaki farklılıkların neler olabileceği sorulmuştur. Çocukların yanıtlarına göre en fazla farklılığın sınıf ve sınıf içerisindeki materyallere ilişkin olduğu saptanmıştır. Çocuklar sınıflarının, sıraların, ve tahtaların daha büyük olacaklarını belirtmişlerdir. Bazı çocuklar ise ilkokulda daha fazla kuralların olacağını, daha fazla ödevler verileceği ve oyuncakların olmadığını belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi çocukların ilkokula ilişkin beklentileri ortak özellikler göstermektedir.

5.9 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “İlkokulda Öğrenecekleri ve Yapacakları Etkinlikler” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Çocukların ilkokulda neler öğrenecekleri ve yapacakları konusunda belirgin bir görüşlerinin olduğu, ağırlıklı olarak akademik öğrenmelerin vurgulandığı, büyük bir çoğunluğunun ilkokulda okuma, yazma ve farklı dersler öğreneceklerini ifade ettiklerini görülmüştür.

Çocuklar “büydükleri için” ilkokulda etkinlikleri daha güzel yapabileceklerini, okul, öğrenme ve günlük yaşam becerilerini tek başlarına karşılayabileceklerini ifade etmişlerdir. Çocuklar öğrenme ve okulda yapılacak okulda yapılacak etkinliklerin niteliklerinden de söz etmişlerdir. Çocuklar ilkokulda sınırlandırılmış etkinlikler yapacaklarını, derslerinin zor ve oyun etkinliklerinin olmayacağını, çok fazla ve katı kurallarının olacağını belirtmişlerdir. Az sayıda çocuğun ise ilkokulda ne yapacaklarına ve öğreneceklerine ilişkin bilgisinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çocuklardan elde edilen bulguların, Koçyiğit’in (2014) yapmış olduğu çalışmanın bulguları ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Koçyiğit (2014) ilkokula geçişin ve ilkokul ile ilgili düşüncelerin çocukların bakış açısıyla incelendiği çalışmada, ilkokulda neleri bilmeleri ve yapmaları gerektiği ile ilgili görüşleri alınmıştır. Çalışmada çocuklar sıklıkla ilkokulda okul öncesi eğitimden farklı olarak kuralların olacağını, kitap okumayı, sayı saymayı, yazmayı, harfleri ve İngilizce öğreneceklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç, yürütülen bu çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Çocukların ilkokulda neler öğrenecekleri konusunda belirgin bir bilgiye sahip olduklarını ve bu öğrenmelerin daha kurallı ve sıkı bir biçimde ve daha az oyun içeren bir ortamda gerçekleşeceğini düşündüklerini ortaya koymaktadır.

Wilders ve Wood (2023) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula geçiş ve ilkokula hazırbulunuşluk deneyimlerini anlamak amacıyla sorular sorulmuştur. Görüşler incelendiğinde çocukların ilkokulda fazla oyun oynamayacaklarını ve okumayı, yazmayı öğrenmek zorunda olacaklarını daha çok ifade ettikleri belirlenmiştir.

5.10 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “Öğretmenlerinin İlkokula Hazırlık Amacıyla Yaptırdığı Çalışmalar” Konusundaki Görüşleri ile İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Öğretmenlerinin ilkokula hazırlık kapsamında yaptırmış oldukları çalışmalara ilişkin bulgular incelendiğinde, çocukların çoğunluğunun okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yaptırıldığını belirttikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerinin en fazla sayı sayma, tanıma ve çizgi çalışmaları yaptırdıkları ortaya çıkmıştır. Harf okuma ve farkındalık, sayı ve harf yazma, ilkokula hazırlık olarak yaptırılmış olan diğer çalışmalar olarak ortaya çıkmıştır. Çocuklarcabelirtilen bir diğer temada ise öğretmenlerinin ilkokula hazırlık olarak sanat çalışmaları yaptırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yukarıda belirtilmiş olan okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile sanat çalışmalarını ifade eden öğrenci oranı arasında önemli bir derecede farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Sanat çalışmaları temasında öğretmenlerinin resim çizme, boyama, kesme ve yapıştırma etkinlikleri yaptırdıkları şeklindedir. Bunların dışında oyun oynamayı, deney çalışmaları yapmayı ve el yıkamayı öğrenmelerini çocuklar ilkokula hazırlık kapsamında değerlendirmişlerdir.

Altun, Çetin ve Bay (2014) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin okuma ve yazmaya hazırlığa ilişkin görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin ilkokula hazırbulunuşluğa yönelik çocuklara kavram, harf farkındalığı ve çizgi çalışmaları yaptırdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bolat (2019) yapmış olduğu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin yapmış oldukları uygulamaların neler olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin öğretmenlerin genellikle çizgi ve yazı yazma çalışmalarına yer verdikleri saptanmıştır.

Coşkun ve Deniz (2017) çalışmalarında, okul öncesi öğretmenlerine öğrencilerinin okuma ve yazmaya hazırlık becerilerinin desteklenmesine yönelik sınıflarında yapmış oldukları uygulamaların neler olduğunu saptamayı amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında yazı farkındalığını arttırıcı, dil becerilerini, fonolojik farkındalığı, sözcük tanıma ve yazma becerilerini destekleyici uygulamalara yer verildiği belirlenmiştir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, çocukların okul öncesi eğitim kurumlarındaverilen eğitim ve yapılan etkinlikler ile ilkokula hazırlık arasında anlamlı biçimde bağlantılar kurdukları yönündedir.

5.11 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “Ailelerinin İlkokula Hazırlık Olarak Yaptırmış Oldukları Çalışmalar” Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bulgulara Yönelik Tartışma ve Sonuç

Ailelerinin ilkokula hazırlık olarak yaptırmış oldukları çalışmalara ilişkin bulgular incelendiğinde çocukların beş ayrı temalarda farklı etkinlikler yaptırıldığını belirtmekle birlikte okuma yazmaya hazırlık çalışmaların daha çok ifade ettikleri tespit edilmiştir. Ailelerinin çoğunluğunun harf ve sayı okuma yazma çalışmaları yaptırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bazı ailelerin ise çizgi ve renk farkındalığı çalışmaları yaptırdıkları ortaya çıkmıştır. Çocukların ifadelerinde öğretmenlerinin de en fazla okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yaptırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkan bu benzer sonucun öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını daha fazla önemseyip, ailelerin de evde bu çalışmaları desteklenmesinin istemesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Bir diğer tema olan sanat çalışmalarında ise ailelerin boyama, kesme, yırtma ve yapıştırma etkinlikleri yaptırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ailelerin çocuklarına yaptırmış oldukları çalışmalara ilişkin bulgular incelendiğinde, okuma yazmaya

hazırlık çalışmalarına oranla sanat çalışmalarının çok daha az ifade edildiği görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmaların ya evde daha az yaptırıldığı ya da çocukların bu çalışmaları ilkokula hazırlıkla ilişkilendirmedikleri düşünülebilir.

Bir diğer tema olan matematik çalışmalarında çocuklara yapboz, bulmaca, dört işlem ve geometrik şekil çalışmaları yaptırıldığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin de çocuklara benzer çalışmaları yaptırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen diğer bulgular incelendiğinde öz bakım becerileri ile ilgili sadece bir ailenin çocuklarına beslenme kurallarını anlattığı ortaya çıkmıştır. Evde ailelerin yaptırdığı yapboz, bulmaca çözme, dört işlem, geometri şekil çalışmaları gibi matematik çalışmaları olduğu da saptanmıştır.

Araştırmaya katılan her üç aileden birinin çocuklarına ilkokula hazırlık çalışmaları yaptırmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

abuk, Baş ve Teke (2021) yapmış oldukları çalışmada ebeveynlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları olarak; harflerin sesli ğretimi, okul öncesi eğitim setlerinin kullanılması, sayı sayma, kesme, oyun hamuru ile oynama, kalem tutma çalışmaları, sayıları ve harfleri yazıp çocuklara gstreme, yapboz, çizme ve boyama çalışmaları, şekil renk ve sayı gösterme çalışmalarını yaptıklarını ifadelerinde belirtmişlerdir.

Haktanır (2021) yapmış olduğu araştırmada COVID-19 pandemi sürecinde okuma yazma becerilerinin evde desteklenme düzeyinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ebeveynlerin matematik becerilerini daha çok desteklediklerini ses farkındalığı, hece ve kafiye etkinliklerine evde çok az yer verdikleri saptanmıştır.

Bölüm 6

ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın kapsam ve bulgularına yönelik önerilere yer verilmiştir. Bu bölümde öncelikle araştırmanın kapsamı olan ilkokula hazırbulunuşluk ile ilgili olarak gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalara yönelik önerilere, daha sonra araştırmanın bulgularının uygulama alanına katkılarına yönelik öneriler sunulmuştur.

6.1 Öneriler

6.1.1 Yürütülecek Yeni Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. İlkokula ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılan bu araştırmada çalışma grubunda yer alan çocukların hepsinin anaokullarda eğitim gören çocuklar olması araştırmanın sınırlılığı arasındadır. İleride yapılacak olan çalışmanın ilkokul bünyesindeki anasınıflarda eğitime devam eden çocuklar ile yapılması önerilebilir.
2. İleride yapılacak olan benzer araştırmalarda ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin okul öncesi öğretmenleri ve öğrenciler ile yapılması önerilebilir.
3. Veri toplama aşamasında çeşitleme yapılmıştır fakat ileride yapılacak olan benzer çalışmalarda çocuklarla ilkokula gezi düzenlenebilir veya çocuklara ilkokula ilişkin resimler gösterilip çocukların görüşleri alınabilir.
4. Yapılan bu çalışmada ebeveynlerden sadece anneler görüşme yapmayı kabul etmiştir. İleride yapılacak olan çalışmada babalar ve çocuklar ile çalışma yapılması önerilebilir.

5. Yapılan bu çalışmada çocuklara kendilerini ilkokulda hayal etmelerini ve ilkokula ilişkin resim çizmeleri istenmiştir. Yapılacak olan benzer araştırmalarda çocuklara ilkokula ilişkin hikaye anlatılarak veriler toplanabilir.
6. Öğretmenlerin ebeveynleri evde yapabilecekleri okuma yazmaya hazırlık çalışmaları hakkında ve ebeveynlerin kendilerine düşen görevleri yerine getirmelerine ilişkin bilgilendirmeler yapılması sağlanabilir.

6.1.2 Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Ebeveynlerin ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin ihtiyaçları belirlenerek, ilkokula başlayacak olan çocuğun hangi özelliklere sahip olması gerektiğini anlatan ve ailelere faydalı olacak eğitimler düzenlenebilir.
2. Çocuğu ilkokula başlayan ebeveynlere ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin bilgilendirmeler yapılmalı ve desteklenmelidir.
3. Okul öncesi eğitime devam eden çocuklarla ve ebeveynleri ile oryantasyon çalışması kapsamında ilkokula gezi düzenlenebilir.
4. İlkokula başlayacak olan çocukların ilkokula hazırbulunuşluk sürecini kolaylaştırmak için okul ve aile arasında iş birliği yapılmalıdır.
5. Ebeveynler, çocuklarını ilkokula hazırlarken yapması gereken çalışmalar ve etkinliklere ilişkin okul tarafından bilgilendirmeler yapılabilir.
6. Bu çalışmanın sonuçları doğrultunda ilkokul eğitim süreci başlamadan önce okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara ilkokul ile ilgili yönlendirmeler ve bilgilendirmeler yapmalıdır.
7. Okul öncesi eğitim yılının sonunda ebeveynler okula davet edilerek ilkokula başarılı geçiş ile ilgili bilgilendirmeler yapılabilir.
8. Okul öncesi eğitimin çocukların ilkokula geçişlerinde önemli bir dönüm noktası olduğu söylenilebilir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okul öncesi

eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınması oğrencilerim ilkokula geçişlerine önemli katkılar sunabilir.

9. Öğretmenler ebeveynleri evde yapılabilecek okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin bilgilendirmeler yapılabilmesi için ev ziyaretleri düzenlenebilir.
10. Okul ncesi öğretmenleri, ilkokul ğretmenlerinin çocukların geşişim düzeyleri ve gereksinimlerine ilişkin bilgi sahibi olmaları açısından elektronik portfolyo hazırlayabilir.
11. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimde akademik becerileri ön planda tuttuğu görülmüştür Akademik becerilerin ön plana çıkması, ebeveynler tarafından okul öncesi eğitimin amaç ve kapsamının yeterince anlaşılmadığına işaret etmektedir. Bu bağlamda ebeveynlere, okul öncesi eğitimin önemi ve çocuğun gelecekteki eğitim basamaklarında başarılı olması açısından gerekliliği farklı eğitim ve seminerlerler yoluyla açıklanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akman, B. ve Altınkaynak, Ş. Ö. (2016). *Aile Temelli Okuma Yazmaya Hazırlık Programının Çocukların Okuma Yazmaya Hazırlık Becerilerine Etkisi*, Eğitim ve Bilim Dergisi, 41(186).
- Aksoy, P. ve Baran, G. (2010). *60-72 Aylık Çocukların Okula İlişkin Algılarının Resim Yoluyla İncelenmesi*, International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya, 283-289.
- Akyol, H. ve Duran, E. (2010). *Bitişik Eğik Yazı Öğretimi Çalışmalarının çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 8(4), 817-838.
- Alan, S., Çomut, E. ve İpek, M. (2021). *Okul Çağındaki Göçmen Çocukların Okula Ait Algılarının Resimlerle Karşılaştırılması*, IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, (11), 435- 456.
- Altay, S., Bozcan, E.Ü., İra, N. ve Yenal, H. (2011). *Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Milli Eğitim Şuralarında Okul Öncesi Eğitimi ve Bugünkü Durumu*, Education Sciences, 6(1), 660-672.
- Altıntaş, E., Çelik, M., Güneş, A. Yazıcı, E. ve Yıldırım, F. N. (2018). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okul Kavramına İlişkin Metaforik Algıları*, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35, 64- 86.

- Altınkaynak, Ş. Ö. (2019). *Okul Öncesi Dönemde Erken Okuryazarlık Becerilerinin Gelişimi*, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 3(1), 37-49.
- Altun, S. A., Çetin, Ş. Ç. ve Bay. (2014). *Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına Yönelik Öğretmen Görüşleri*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1), 244-263.
- Aral, N. Gürsoy, F. ve Köksal, A. (2000). *Okul Öncesi Eğitiminde Oyun*, İstanbul: Turan Ofset.
- Aral, N. Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2000). *Okul Öncesi Eğitim 2*, İstanbul: Ya-pa Yayınları.
- Artut, K. (2004). *Okul Öncesi Resim Eğitiminde Çocukların Çizgisel Gelişim Düzeylerine İlişkin Bir İnceleme*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(1), 223-233.
- Aruk, İ. (2008). *Bilişim Teknolojilerinin Zihinsel Engellilerin E-egitiminde kullanılması ve örnek bşr uygulama geliştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi.
- Aşkan, M., Aytar, F., Eren, C. K. ve Şahin, S. (2019). *5-6 Yaş Çocuklarının Temel Duygu Durumlarını İfade Ediş Biçimlerinin Çizdikleri Resimleri Yoluyla İncelenmesi*, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 9(1), 92-105.
- Atan, S., Çiftçi, B., Polat, İ. H., Çoban, B. ve Özdemir, H. A. (2023). *Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrencilerin İlkokula Uyum Sürecinin, Öğretmen*

Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi, Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, 10(2), 425-443.

Aykaç, N. (2012). *İlköğretim Öğrencilerinin Resimlerinde Öğretmen ve Öğretmen Süreci Algısı*, Eğitim ve Bilim, 37(164), 299-314.

Aytaçlı, B. (2012). *Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış*, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(1), 1-9.

Aytar, F. A. G. ve Başay, A. C. (2019). *3-9 Yaş Arası Çocukların Resimlerinin Değerlendirildiği Çalışmaların İncelenmesi*, Asya Öğretim Dergisi, 7(2), 38-59.

Baş, M. K. (2022). *20. Milli Eğitimi Şura Kararlarına Erken Çocukluk Eğitimi Açısından Bir Bakış*, 6. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan bildiri, Muğla. Erişim adresi: <https://www.icoess.com/upload/3d619688-4ae0-4239-9da82987464f6b19.pdf>

Başal, H. A. (2005). *Okul Öncesi Eğitim*, İstanbul: Morpa Yayınları.

Başaran, M. ve Aksoy B. A. (2020). *Okul Öncesi Dönemde Okul Hazır Bulunuşluğu: Sistemik Bir Derleme*, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(2), 1122-1166.

Bay, D. N., Çalışkan, Y. M. ve Geyik, Ş. (2019). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okul Algılarının Belirlenmesi*, İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi, 4(1), 1-17.

Berk, L. E. (2009). *Child Development*, 8th ed, Boston: Pearson.

Berlinski, S., Galiani, S., & Gertler, P. (2009). *The Effect of Pre-Primary Education on Primary School Performance*, Journal of Public Economics, 93(1-2), 219-234.

Bessell, S. (2011). *Participation in Decision- Making in Out-of-Home Care in Australia: What do Young people Say?*, Children and Youth Services Review, 33(4), 496-501.

Bloom, B. (1995). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*, 2. Baskı, (Çeviren: Durmuş Ali Özçelik). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Britto, P. R., Lye, S. J., Proulx, K., Yousafzai, A. K., Matthews, S. G., Vaivada, T. & Bhutta, Z. A. (2017). *Nurturing Care: Promoting Early Childhood Development*, The Lancet, 389 (100064), 91- 102.

Bolat, Y. E. (2019). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma ve Yazmaya Hazırlık Çalışmaları Konusundaki Görüşleri*, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 23(1), 271-286.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (31. Basım), Ankara: Pegem Yayıncılık.

Caspe, M., Lopez, M. E. & Chattrabhuti, C. (2015). *Four Important Things to Know About The Transition to School*. Harvard Family Research Project. Erişim

adresi: https://ohiofamiliesengage.osu.edu/wp-content/uploads/2020/06/Four-Important-Things-to-Know-About-the-TransitiSchool_HFRP_March2015.pdf alınmıştır.

Chan, W. L. (2012). Expecttations For the Transition From Kindergarten to Primary School Amongst Teachers, Parents and Children, *Early Child Development and Care*, 182(5), 639-664.

Civek, İ. ve Çakmak, Ö. Ç. (2019). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 48-71 Aylık Çocukların Görüşlerine Göre Okul Algılarının İncelenmesi*, *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(26), 2571- 2593.

Clark, A. & Statham J. (2005). *Listening to Young Children: Experts in Their Own lives*. *Adaption&Fostering*, 29(1), 45-56.

Clark, A. & Moss, P. (2001). *Listening to Young Children: The Mosaic Approach*, London: Jessica Kingsley Publishers.

Commadari, E (2012). *Preschool Teacher Attachment, School Readiness and Risk of Learning Difficulties*, *Early Childhood Research Quarterly*, 281(1), 123-133.

Correia, K. & Marques- Pinto, A. (2016). *Adaptation in The Transition To School: Perspectives of Parents, Preschool and Primary School Teachers*, *Educational Research*, 58(3), 247-264.

Coşkun, L. ve Deniz, Ü. (2017). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Okuma ve Yazmaya Hazırlık Becerilerini Desteklemeye Yönelik Uygulamaları (Teksas Eyaleti Örneği)*, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 21(1), 233-260.

Cunha, F., Heckman, J. J., Lochner, L., & Masterov, D. V. (2006). *Interpreting the Evidence on Life Cycle Skill Formation*, Handbook of The Economics of Education, 1, 697-812.

Çabuk, B., Baş, T. ve Teke, N. (2021). *Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Okuma ve Yazma Öğrenimine Yansımalarına İlişkin Ebeveyn Algıları*. Milli Eğitim Dergisi, 50(229), 233-268.

Çabuk, B. (2018). *Erken Çocukluk Eğitime Giriş*, G. Haktanır (Ed.), *Okul Öncesi Döneminden Okul Dönemine Geçiş* (s. 284-291). Ankara: Anı Yayıncılık

Di Santo, A. & Berman, R. (2012). *Beyond The Preschool Years: Children's Perceptions About Starting Kindergarten*, Children & Society, 26 (6), 469-479.

Dinç, B. (2013). *Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçiş ve Okul Olgunluğu*, F. Alisinanoğlu (Ed.) *İlköğretime Hazırlık ve İlköğretim Programları* (90-116), Ankara: Pegem Yayıncılık.

Dockett, S. ve Perry, B. (2005). *You Need To Know How ToPlay Safe: Children's Experiences Of Starting School*, Contemporary Issues In Early Childhood, 6(1), 4-18.

Dockett, S. & Perry, B. (2003). *Children's Views and Children's voices in Starting School*, Australasian Journal of Early Childhood, 28 (1), 12-17.

Dockett, S, ve Perry, B. (2002). *Who's Ready for What? Young Children Starting School*, Contemporary Issues in Early Childhood, 3(1), 67-89.

Dumclaus, R., Peeters, J., Hayes, N., Van Landeghem, G., Siarova, H., Peciukonyte, L., & Hulpia, H. (2014). *Study On The Effective Use Of Early Childhood Education And Care In Preventing Early School Leaving: Final Report*. European Commission. Report no. EAC/17/12.

Eğitim Ortak Hizmetler Dairesi Müdürlüğü. (2022). 2021- 2022 İstatistik Yıllığı. Lefkoşa: K.K.T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Retrieved Haziran 23, 2022.

Einarsdottir, J. (2011). *Icelandic Children's Early Education Transition Experiences*, Early Education & Development, 22(5), 737-756.

Einarsdottir, J. (2010). *Children's Experiences of The First Year of Primary School*. European Early Childhood Education Research Journal, 18(2), 163-180.

Einarsdottir, j., Dockett, S., & Perry, B. (2009). *Making Meaning: Children's Perspectives Expressed Throug Drawings*. Early Child Development and Care, 179(2), 217-232.

- Einarsdottir, J. (2003). *When The Bell Rings We Have to Go Inside: Preschool Children's Views on the Primary School*. European Early Childhood Education Research Journal, 11(1), 35-49.
- Einon, D. (2000). *Bebeklikten Okula Öğrenmede İlk Adımlar*, İstanbul: Remzi Kitabevi, Çev. Ayşegül Çetin.
- Ekinci, O. (2001). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Başarıları Üzerine Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi.
- Emig, C. (2000). *School Readiness: Helping Communities Get Children Ready for School and Schools Ready for Children*, Child Trends Research Brief, 2-9.
- Erdoğan, T. (2017). *İlkokula Hazırlık ve İlkokul Programları*, (2. Baskı), Ankara: Eğiten Kitap.
- Erkan, S. (2011). *Farklı Ekonomik Düzeydeki İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Hazır Bulunuşluklarının İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40(40), 186-197.
- Esaspehlivan, M. (2006). *Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Gitmiş ve Gitmemiş 78 ve 68 Aylık çocukların Okula Hazır Bulunuşluklarının Karşılaştırılması*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.

Fridani, L. (2021). *Mothers Perspectives amd Engagements in Supporting Children 's Readiness and Transition to Primary School in Indonesia*, International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education, 49 (7), 809- 820.

Göle, M. ve Temel, F. (2020). *Okul Öncesi Eğitim Programı Kalite Değerlendirme Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*, Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 5 (2), 52- 71.

Göle, M. ve Temel, F. (2015). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Nitelikli Bir Okul Öncesi Eğitim Programında Bulunması Gereken Özelliklere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11 (3), 663- 684.

Gupta, M. S. (2009). *Early Childhood Care and Education*. New Delhi: Eastern Economy Edition.

Güler, D. S. (2001). *4-5 ve 6 Yaş Okul Öncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi

Gür, E., Bozkurt, F., Eren, T., Batmaca, M., Demirel, E, ve Kızıl, E. (2023). *Okul Öncesi Alan ve Almayan Çocukların Okula Başladıktan Sonra Aralarındaki Hazırbulunuşluk ve Gelişimsel Farklarının İncelenmesi*. Premium E- Journal of Social Science (PEJOSS), 7(31), 500-514.

Gürşimşek, A.I. (2012). *Okul Öncesi Eğitime Aile Katılımını Etkileyen Etmenler*, Eğitim Bilimleri ve Uygulama, 18(1), 1-19.

Güzel, N. ve Özyurt, N. (2018). *Okul Öncesi Eğitimi Alan Çocukların Okul Olgunluğu Düzeylerinin ve Okul Olgunluğuna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14 (3), 1250-1267.

Haktanır, H. (2021). *Okul Öncesi Dönemde Matematik ve Okuma Yazmaya Hazırlık Becerilerinin Evde Desteklenme Düzeyinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi.

Haney, W., Russeo, M. & Bebell, D. (2004). *Drawing on Education: Using Drawings To Document Schooling and Support Change*, Harvard Educational Review, 74(3), 241-272.

Harcourt, D., & Einarsdottir, J. (2011). *Introducing Children's Perspectives and Participation in Research*. European Early Childhood Education Research Journal, 19(3), 301-307.

Harman, G. ve Çelikler D. (2012). *Eğitimde Hazır Bulunuşluğu Önemi Üzerine Bir Derleme Çalışması*, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 1(3), 147-156.

Ip, P., Rao, N., Bacon- Shone, J., Li, S. L., Ho, F. K. W., Chow, C. B., & Jiang, F. (2016). *Socioeconomic Gradients in School Readiness of Chinese Preschool Children: The Mediating Role of Family Processes and Kindergarten quality*. Early Childhood Research Quarterly, 35, 11-123.

- Jose, K., Banks, S., Hansen, E., Jones, R., Zubrick, S. R., Stafford, J., & Taylor, C. L. (2020). *Parental perspectives on Children's School Readiness: An Ethnographic Study*. Early Childhood Education Journal, 1-11.
- Kandır, A., Ömeroğlu, E. ve Ersoy, Ö. (2003). *Yıllık Plan Örnekleri ve Aile Katılımı Çalışmaları*, İstanbul: Morpa Yayınları.
- Karagöz, C. ve Mamur, N. (2015). *Risk Altındaki Kız Çocukların Gelecek ve Meslek Algılarının Çizdikleri Resimlere Yansıma Biçimleri*, Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 3(1), 26-53.
- Karakuzu, E. ve Koçyiğit, S. (2016). *Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı'nın Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokula Hazır Bulunuşluğuna Etkisi*, Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 1 (1), 84-102.
- Karakuzu, E. (2015). *Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokula Hazır Bulunuşluğuna Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi.
- Katz, L. G. (1991). *Readiness: Children and Schools*, ERIC Digest, 5-9.
- Kefi, S. ve Girgin, G. (2007). *Okul Öncesi Eğitimde Babaların Katılım Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 181-192.

Koçyiğit, S. (2014). *Çocukların Bakış Açısıyla Okul Öncesi Eğitim*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36(36), 203-2014.

Koçyiğit, S. ve Kayılı, G. (2014). *Farklı Bilişsel Tempoya Sahip Anaokulu Çocuklarının İlkokula Hazır Bulunuşluklarının İncelenmesi*, Eğitim ve Bilim Dergisi, 39 (175), 14-23.

Koçyiğit, S. ve Saban, A. (2014). *Birinci Sınıf Öğretmenlerinin ve Ebeveynlerin Görüşlerine Göre Okula Hazır Bulunuşluk*, Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 7(3), 322-341,

Koçyiğit, S. (2009). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin ve Ebeveynlerin Görüşleri Işığında Okula Hazır Bulunuşluk Olgusu ve Okul Öncesi Eğitime İlişkin Sonuçları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi Selçuk Üniversitesi.

Kutluca Canbulat, A. N. K. ve Tuncel, M. (2012). *Okula Alma Uygulamaları ve Bireyselleştirilmiş Destek Eğitiminin Etkililiği*, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12(3), 2059-2075.

Konca, A. S. (2020). *Velilerin Okul Öncesi Eğitim Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi*, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(3), 892-902.

Korkmaz, M. (2022). *Okul Öncesi Eğitimini Pandemi Döneminde Alan Öğrencilerinin Hazır Bulunuşluk Düzeyleri*, Spor, Eğitim ve Çocuk Dergisi, 2(2), 36-55.

La Paro, K. M. & Pianta, R. C. (2000). *Predicting Children's Competence in The Early School Years: A Meta- Analytic Review*, Review of Educational Research, 70(4), 443-484.

Ladd, G. W., Herald, S. L., & Kochel, K. P. (2006). *School Readiness: Are there social Prerequisites?*. Early Education and Development, 17(1), 115-150.

MacDonald, A, (2009). *Drawing Stories: The Power Of Children's Drawings To Communicate The Lived Experince of Starting School*, Australasian Journal of Early Childhood, 32(3), 40-49.

May, D. C. & Kundret, D. K. (1997). *School Readiness Practices and Children at-risk: Examining The Issues*, Psychology in The Schools, 34(2), 73-84.

MEB. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*, Erişim adresi: <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> adresinden 18.09.2022 tarihinde alınmıştır.

Meisels S. J. (1999). *Assessing Readiness*, In Pianta R. C. & Cox M. (Eds.), *The Transition to Kindergarten: Research, Policy, Training and Practice*, (39-66), Baltimore, MD: Paul H. Brookes.

Miles, M, B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). *Thousand Oaks, CA: Sage*.

- Minifoğlu, Ş. ve Işık Gürşimşek, A. (2023). *Ana Sınıf ve İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Okul Öncesi Dönemde Yürütülen Okuma ve Yazmaya Hazırlık Çalışmaları ile İlgili Görüşleri*, Temel Eğitim Dergisi, 17, 6-23,
- Mirkhil, M. (2010). *I Want to Play When I Go To School: Children's Views on The Transition to School From Kindergarten*. Australasian Journal of Early Childhood, 35(3), 134-139.
- Mukhiddinovna, M. S. & Mukimovna, G. D. (2021). *The Importance of Preparing Preschool Children for School Education*, International Journal On Orange Technology, 3(11), 59-61.
- Munnik, E. & Smith, M. (2019). *Contextualising School Readiness in South Africa: Stakeholders Perspectives*, South African Journal of Childhood Education, 9(1), 1-13.
- Nisskaya, A. K. (2018). *School Readiness Outcomes Of Different Preschool Educational Approaches*. Psychology in Russia: State Of The Art, 11(1), 43-60.
- Oktay, A. (2018). *İlköğretime Hazırlık ve İlköğretim Programları*, A. Oktay (Ed). *Çocuğun Yaşamında Okul, Okula Hazırbulunuşluk, Hazırbulunuşluğu Etkileyen Temel Faktörler ve İlkokula Hazırlığın Boyutları* (3.Basım), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Oktay, A. (2010). *İlköğretime Hazırlık ve İlköğretim Programları, 'Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi'*, (3-22), A. Oktay (Ed.). *Çocuğun Yaşamında Okul, Okula Hazırbulunuşluk, Hazırbulunuşluğu Etkileyen Temel Faktörler ve İlkokula Hazırlığın Boyutları*, 3. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Oktay, A. ve Unutkan, Ö. (2005). *İlköğretime Hazır Oluş ve Okul Öncesi Eğitimle İlköğretimin Karşılaştırılması*, M. Sevinç (Ed.), *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* (s.145-155). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Oktay, A. (1997). *Çocuk ve Okul*, Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Oktay, A. (1990). *Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim*, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, (2), 151-160.
- Oktay, A. (1983). *Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü*, Eğitim ve Bilim Dergisi, 7(42), 3-9.
- Özaslan, Ö. Ü. H., ve Baba- Öztürk., M. (2022). *Çocukları İlkokula Başlayan Ebeveynlerin Okula Hazırbulunuşluk ve Okula Uyum Süreci Hakkındaki Görüşleri*, Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi, 12(1), 213-237.
- Özbek, Ö.Y (2011). *60-72 Aylık Çocuklara Uygulanan Aile Katılımlı İlköğretime Hazırlık Programının Çocukların İlköğretime Hazır Bulunuşluk Düzeyine Etkisi*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.

- Özden, Z. (2011). *Okul Öncesi Eğitimde Görsel Sanatlar Etkinliklerinin Gerekliliği*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Özkaya, H. Z. (2019). *Beydağı Geçici Barınma Merkezinde Kalan Çocukların Resimlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Palermo, F., Hanish, L. D., Martin, C. L., Fabes, R. A. & Reiser, M. (2007). *Preschooler's Academic Readiness: What Role Does the Teacher-Child Relationship Play?*, Early Childhood Research Quarterly, 22(4), 407-422.
- Patton. M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*, (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Pekdoğan, S. (2017). *Sınıf Öğretmenlerinin İlkokula Hazırlık Sürecinde Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri*, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, 31(2), 11-22.
- Petrová, J., Fasnerová, M., Kvintová, J., & Křeménková, L. (2022). *Adaptation Process Of Pupils After Starting Primary School*, 14th International Conference on Education and New Learning Technologies, Spain, 6932-6938, Erişim adresi: <https://library.iated.org/view/PETROVA2022ADA> 21.01.2023 tarihinde alınmıştır.
- Piotrkowski, C. S., Botsko. M., & Matthews, E. (2000). *Parent's and Teachers Beliefs About Children's School Readiness in a High-Need Community*, Early Childhood Research Quarterly, 537-558.

- Polat, Ö. (2021). *Çocuğum İlkokula Hazır Mı?*, İstanbul Nesil Yayıncılık.
- Polat, Ö. (2020). *Okul Öncesinden İlkokula: Büyüme Macerasında Altın Eşik*, İstanbul: Nesil Yayıncılık.
- Poyraz, H. (2003). *Okul Öncesinin Önemi*, Poyraz, H. Ve Dere, H. (Ed.). *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*, (2. Baskı), (s.17-22), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Rahmawati, A., Tairas, M. M. W., & Nawangsari, N. A. F. (2018). *Children's School Readiness: Teachers and Parents Perceptions*, International Journal of Pedagogy and Teacher Education, 2(1), 9-20.
- Seabra- Santos, M., Major, S., Patras, J., Pereira, M., Pimental, M., Baptista, E. & Gaspar, M. F. (2022). *Transition to Primary School of Children in Economic Disadvantage: Does a Preschool Teacher Training Program Make a Difference?* Early Childhood Education Journal, 50(6), 1071- 1081.
- Simons, C., Sonnenschein, S., Sawyer, B., Kong, P., & Brock, A. (2022). *School Readiness Beliefs of Dominican and Salvadoran Immigrant Parents*. Early Ceducation and Development, 33(2), 268-289.
- Skeete, T. D. (2006). *School Readiness and Assessment of Young Children: Implications for Policy and Practice*. Doctoral Thesis, The University of Texas at San Antonio.

- Snow, K. L. (2006). *Measuring School Readiness: Conceptual and Practical Considerations*, Early Education & Development, 17(1), 7-41.
- Sönmez, V. ve G. Alacapınar, F. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, İ. T., Sak, R. ve Tuncer, N. (2013). *Okul Öncesi ve Birinci Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretime Hazırlık Sürecine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması*, Kuramdan Uygulamaya Eğitim Bilimleri, 13(3), 1691-1713.
- Şener, G. (2018). *Şema Öncesi Dönem Çocuklarının (4-7Yaş). Okul Temalı Resimlerine İlişkin Yorumlamalar*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2), 31-42.
- Tangüner, D. (2017). *Okul Öncesi Eğitim Almış ve Almamış İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyum Düzeyi ve Anksiyete Düzeyi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Tanrıöğen, A. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taşkın, N. (2017). *İlkokula Hazırlık ve İlkokul Programları*, T. Erdoğan (Ed.). *İlkokula Hazırbulunuşluk ve Hazırbulunuşluğu Etkileyen Faktörler* (3-9), Ankara: Eğiten Kitap.
- TDK. (2017). *Büyük Türkçe Sözlük*, Erişim adresi: <http://www.tdk.gov.tr>.

- Teke, H. (2010). *Ana Sınıfı Öğretim Programının İlköğretim 1.Kademe 1. Sınıf Öğrencilerinin Hazırbulunuşluk Düzeylerine Etkisinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Türkcan, B. (2013). *Çocuk Resimlerinin Analizinde Göstergebilimsel Bir Yaklaşım*, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 13(1), 585-607.
- Ulutaş, İ. (2001). *Okul Aile ve Toplumla Başarılı Bir İşbirliği Nasıl Sağlanır*, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, (67), 16-20.
- Unesco. (2020). *Early Childhood Care and Education*. Erişim adresi: <https://en.unesco.org/themes/earlychildhood-care-and-education%20> adresinden 07 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.
- UNICEF, (2012). *School Readiness and Transitions, Child Friendly Schools Manual*, New York.
- Unutkan, P. Ö. (2006). *Okul Öncesinde İlköğretime Hazırlık*, 10-77, İstanbul: Morpa Yayınları.
- Üstün, E., Akman, B., ve Uyanık, G. (2000). *Farklı Sosyoekonomik Kökenli 6 Yaş Grubu Çocukların İlkokula Hazırlılık Düzeylerinin Bir Değerlendirmesi*, Eğitim ve Bilim Dergisi, 25(116), 54-57.

- Wilders, C. & Wood, E. (2023). *If I Play I Won't Learn: Children's Perceptions and Experiences of Transition and School Readiness From Maternelle to Year 1*, Journal of Early Childhood Research, 21(2), 162-180.
- Wolf, S., & McCoy, D. C. (2019). *Household Socioeconomic Status and Parental Investments: Direct and Indirect Relations With School Readiness in Ghana*, Child Development, 90(1), 260- 278.
- Xiangkui, Z., Lei, S., & Xiaosong, G. (2008). *Perceptions of Teachers and Parents Regarding School Readiness*. Frontiers of Education in China, 3(3), 460-471.
- Yangın, B. (2007). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Altı Yaş Çocuklarının Yazmayı Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Durumları*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32(32), 294-305.
- Yavuzer, H. (1998). *Resimleriyle Çocuk, Resimleriyle Çocuğu Tanıma*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazar, A. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programının İlkokula Hazırlık Açısından Etkililiğinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi.
- Yeboah, D. A. (2002). *Enhancing Transition From Early Childhood Phase to Primary Education: Evidence From The Research Literature*. Early Years: An International Journal of Research and Development, 22(1), 51-68.

- Yeşil, D. Ü. (2012). *Çocukları Okul Öncesi Kurunlarına Devam Eden Velilerin İlkokula Hazır Bulunuşluk İle İlgili Görüşleri*, Ekev Akademi Dergisi, 16(52), 231-241.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yorgun, E. ve Sak, R. (2021). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokula Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Anadil Değişkeni Açısından İncelenmesi*, Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 6(1), 11-32.
- Yorulmaz, A., Tunceli, H. I., ve Yavuz, E. A. (2022). *What Do Children Think About Starting Primary School*, In Elementary School Forum, 9(3), 484- 502.
- Yuen, F. C. (2004). *It Was Fun... I Liked Drawing My Thoughts: Using Drawings As A Part Of The Focus Group Process With Children*, Journal Of Leisure Research, 36(4), 461-482.
- Zembat, R. (1994). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetici Özellikleri*, Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(6), 313-323.

EKLER

Ek 1: Milli Eğitim Bakanlığı İzni

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : İÖD.0.00-174/06-22/E.7499

22 Nisan 2022

Konu : Sn. Birsen Çağlar'ın Anket Uygulama
Talebi Hk.

Sayın Birsen ÇAĞLAR

İlgi : 19 Nisan 2022 tarihli başvurunuz.

Müdürlüğümüze bağlı anaokullarda öğrenim gören çocuklara ve velilerine yönelik olarak hazırlamış olduğunuz **"5-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Ebeveynlerin ve Çocukların İlkokula Hazırlanışluk İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi"** konulu yüksek lisans çalışmanızın anketinde yer alan ölçek soruları Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiştir. Söz konusu çalışmanızın araştırma etiği ilkeleri, katılımcıların gizlilik ve gönüllülük esaslarına bağlı olarak gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür.

Çalışmanızın, okul müdürlükleri ile istişare edilerek yapılması gerekmektedir. Çalışma tamamlandıktan sonra ise sonuçların Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesinin yasa gereği olduğunu bildirir, gereğini saygı ile rica ederim.

e-imzalıdır

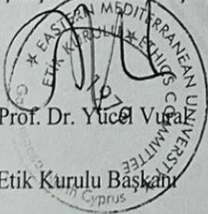
Hakkı BAŞARI
Müdür

Not: 93/2007 sayılı Elektronik İmza Yasası'nın 6.maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Şht. Mehmet Hasan Tuna Sokak. No.5 Yenişehir 99010 LEFKOŞA
Tel: 2286893
Faks: 2287158

Bilgi için: Özge BAYSAN
İ. D. Eğitim Öğretim Uzmanı

Ek 2 : DAÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu İzni

 Doğu Akdeniz Üniversitesi "Erdem, Bilgi, Gelişim"	Eastern Mediterranean University "Virtue, Knowledge, Advancement"	Galileo Galilei Sk. / Str., 99628, Gazimağusa, KUZZEY KIBRIS / Famagusta, NORTH CYPRUS, via Mersin 10, TURKEY Tel: (+90) 392 630 1327 bayek@emu.edu.tr
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK) / Board of Scientific Research and Publication Ethics		
Sayı: ETK00-2022-0139 16.05.2022		
Konu: Etik Kurulu'na Başvurunuz Hk.		
Sayın: Birsen Çağlar		
Eğitim Fakültesi		
Eğitim Fakültesi Etik Alt Kurulu'nun 13.05.2022 tarih ve 2022/115 sayılı toplantısında incelenerek uygun bulunan, Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek danışmanlığında yürüttüğünüz "5-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Ebeveynlerin ve Çocuklarının İlkokula Hazırlanışluk ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tez çalışmanız, Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından onaylanmıştır.		
Çalışmalarınızda Başarılar dilerim.		
 Prof. Dr. Yücel Vural Etik Kurulu Başkanı		
YV/ns.		
www.emu.edu.tr		

Ek 3 : Bilgilendirilmiş Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı,

Doğu Akdeniz Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü’nde Okul Öncesi Eğitimi alanında yüksek lisans öğrencisiyim. “5-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Ebeveynlerin ve Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluk İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi ” isimli çalışmayı Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek danışmanlığında yürütmekteyim. Yürütmekte olduğum çalışmada “İlkokula Hazırbulunuşluk” ile ilgili görüşlerinizin, yapmakta olduğunuz uygulamaların, bilgi ve beklentilerinizi paylaşmanız çalışmaya yönelik önemli bulgular edinmemize, okul öncesi eğitim çalışmalarına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniklerinden yüz yüze ve/ veya online görüşme şeklinde gerçekleştirilecektir. Görüşme 25-30 dakikalık bir süre içerisinde gerçekleştirilecektir. Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı altına alınacak olup sadece araştırmacı tarafından çalışma amacıyla değerlendirilecektir. Ses kaydının alınıp alınmaması sizlerin vereceği izin doğrultusunda olacaktır. Görüşme sırasında alınan sesli veya yazılı kayıtlar veri kaybını azaltmak içindir araştırmacı tarafından çözümlenip bilimsel veri olarak kullanılacaktır.

Araştırmanın veri toplama süreci için KKTC Milli Eğitim Bakanlığı ve Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın ve Etik Kurulundan gerekli izin alınmıştır. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Görüşme esnasında, çalışmaya gönüllü olarak katılmaya karar vermiş olsanız dahi, çalışmadan ayrılma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek olan veriler sadece araştırma amaçlı kullanılacak olup tamamen gizli tutulacaktır. Araştırmaya ilişkin daha detaylı bilgi

edinmek için aşağıda iletişim bilgileri bulunan araştırmacı ve tez yöneticisi ile iletişim kurabilirsiniz. Katkılarınız ve iş birliğiniz için teşekkür ederim.

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Katılımcı bilgilendirme formundaki tüm açıklamaları okudum. Araştırmacı tarafından bana yukarıda konusu ve amacı ifade edilen çalışma ile ilgili yazılı ve sözlü olarak açıklama yapılmıştır. Bu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcı Adı ve Soyadı :.....

Katılımcı İmzası :.....

Tarih :.....

Araştırmacı

Birsen ÇAĞLAR

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

E-posta : birsencaglaar@gmail.com

Telefon : 05428874045

Tez Yöneticisi

Prof. Dr. Ayşe Işık GÜRŞİMŞEK

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

E-posta : isik.gursimsek@emu.edu.tr

Telefon : 0392 630 4034

Ek 4 : Ebeveyn Bilgilendirilmiş Onam Formu Çocuklarla Yapılacak Uygulamalar İçin

EBEVEYN BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU ÇOCUKLARLA YAPILACAK UYGULAMALAR İÇİN

Değerli Ebeveynler,

Doğu Akdeniz Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü'nde Okul Öncesi Eğitimi alanında yüksek lisans öğrencisiyim. “5-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Ebeveynlerin ve Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluk İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi ” isimli çalışmayı Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek danışmanlığında yürütmekteyim. Yürütmekte olduğum çalışmada “İlkokula Hazırbulunuşluk” ile ilgili görüşlerinizin, yapmakta olduğunuz uygulamaların, bilgi ve beklentilerinizi paylaşmanız çalışmaya yönelik önemli bulgular edinmemize, okul öncesi eğitim çalışmalarına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada; okul öncesi eğitime devam etmekte olan çocuklar ile, ilkokul konusunda görüşülecek ve ilkokulu nasıl hayal ettikleri ile ilgili resim çizmeleri istenecektir. Görüşme ve resim çizme etkinliği okul ortamında içerisinde çocukların serbest zaman etkinliğinde 15- 20 dakikalık bir süre içerisinde gerçekleşecektir. Çocuklar ile yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı altına alınacak ve sadece araştırmacı tarafından çalışma amacıyla değerlendirilecektir. Ses kaydını uygun görmemeniz ve belirtmeniz durumunda görüşmede yazılı kayıt tutulacaktır. Görüşme sırasında tutulan kayıtlar sadece bilimsel araştırma amaçlı olarak kullanılacak olup tamamen gizli tutulacaktır.

Araştırmanın veri toplama süreci için KKTC Milli Eğitim Bakanlığı ve Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın ve Etik Kurulundan gerekli izin alınmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çocuğunuzun araştırmaya

katılım durumu sizin vereceğiniz onay doğrultusunda belirlenecektir. Çalışmaya gönüllü olarak katılmaya karar vermiş olsanız dahi, rahatsız olduğunuz durumlarda çocuğunuzu çalışmadan çekebilme hakkınıza sahipsiniz. Araştırmaya ilişkin daha detaylı bilgi edinmek için aşağıda iletişim bilgileri bulunan araştırmacı ve tez yöneticisi ile iletişim kurabilirsiniz. Katkılarınız ve iş birliğiniz için teşekkür ederim.

**Çocuklar İle Yapılacak Olan Resim Çizimi ve Görüşme İçin Ebeveyn
Bilgilendirilmiş Onam Formu**

Katılımcı bilgilendirme formundaki tüm açıklamaları okudum. Araştırmacı tarafından bana yukarıda konusu ve amacı ifade edilen çalışma ile ilgili yazılı ve sözlü olarak açıklama yapılmıştır. Çocuğumun bu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmasını kabul ediyorum.

Öğrencinin Adı ve Soyadı :.....

Anne-Babanın Adı ve Soyadı :.....

Anne- Babanın İmzası :.....

Tarih :.....

Araştırmacı

Birsen ÇAĞLAR

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölüm

E-posta : birsencaglaar@gmail.com

Telefon : 05428874045

Tez Yöneticisi

Prof. Dr. Ayşe Işık GÜRŞİMŞEK

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

E-posta : isik.gursimsek@emu.edu.tr

Telefon : 0392 630 4034

Ek 5 : Ebeveyn Görüşme Formu

EBEVEYN GÖRÜŞME FORMU

Değerli katılımcı, 5-6 yaşındaki çocukların ilkokula başlama süreci siz ebeveynler açısından çok önemlidir. Sizler tarafından oluşturulan olumlu bir temel, çocukların ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerini etkileyecek olan önemli etkenlerdendir. Bu araştırma, çocukların ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerini etkileyen etkenlerden olan siz ebeveynlerin, ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin bilgi ve beklentilerinin anlaşılması amacıyla yapılmaktadır.

Bu görüşme soruları siz ebeveynlerin ‘‘İlkokula Hazırbulunuşluk’’ ile ilgili görüşlerin belirlenmesine yönelik hazırlanmıştır ve iki bölümden oluşmaktadır. Sizlere çocuğunuzun ilkokula hazırbulunuşluğu ile ilgili birkaç soru sorulacaktır. Sorular açık uçludur. Görüşmemiz yaklaşık 20-25 dakika sürecektir. Görüşmede bilgi kaybını en aza indirmek ve söylemiş olduğunuz bilgileri eksiksiz bir şekilde kaydetmek amacıyla, sizin için de bir mahsuru yoksa görüşme ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacaktır. Ses kaydının uygun görmemeniz ve belirtmeniz durumunda yazılı kayıt tutulacaktır. Sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın güvenilirliği açısından önem taşımaktadır. Araştırmada size ait olan bilgiler gizli tutulacak olup veriler bilimsel amaçlı kullanılacak ve katılımınız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyet

Kadın () Erkek ()

2. Yaş

18 - 25 () 26 – 35 () 36 - 45 () 46 - 55 ()

3. Uyruk

TC () KKTC () TC ve KKTC () Diğer.....()

4. Ailenin Gelir Düzeyi

Düşük () Orta () Yüksek ()

5. Medeni Durum

Evli-birlikte yaşıyor () Evli-ayrı yaşıyor () Boşanmış () Diğer...()

6. Ailedeki Çocuk Sayısı

1 () 2 () 3 () 4 çocuk ve üzeri ()

7. Ailede İlkokula Devam Eden Çocuk Sayısı

1 çocuk () 2 ve üstü çocuk () İlkokula giden çocuğum yok ()

8. Annenin Eğitim Durumu

Okur- yazar değil ()
İlkokul mezunu ()
Ortaokul mezunu ()
Lise mezunu ()
Üniversite mezunu ()
Lisansüstü ve doktora ()

Annenin Mesleği

Çalışmıyor (ev hanımı) ()
Memur ()
Özel Sektör Çalışanı ()
Serbest Meslek Çalışanı ()
Emekli ()
Diğer..... ()

9. Babanın Eğitim Durumu

Okur- yazar değil ()
İlkokul mezunu ()
Ortaokul mezunu ()
Lise mezunu ()
Üniversite mezunu ()
Lisansüstü ve doktora ()

Babanın Mesleği

Çalışmıyor ()
Memur ()
Özel Sektör Çalışanı ()
Serbest Meslek Çalışanı ()
Emekli ()
Diğer..... ()

10. Çocuğunuzu yetiştirme konusundaki yaklaşımınız sizce genel olarak aşağıdakilerden hangisine uygundur ? (Lütfen her iki ebeveyn için işaretleme yapınız.)

Anne :

Otoriter / Kuralcı ()
Demokratik / Hoşgörülü ()
Koruyucu / Kollayıcı ()
Kuralsız / İlgisiz ()

Baba :

Otoriter / Kuralcı ()
Demokratik / Hoşgörülü ()
Koruyucu / Kollayıcı ()
Kuralsız / İlgisiz ()

EBEVEYN GÖRÜŞME FORMU

Katılımcı Kod:

Tarih:

Saat:

GÖRÜŞME SORULARI

1. İlkokula hazırbulunuşluk size ne ifade ediyor kısaca açıklayabilir misiniz?
2. Size göre bir çocuğun ilkokula hazır olması için neleri biliyor ve yapabiliyor olması gerekir?

İzleyen soruları lütfen anasınıfıya devam eden ve seneye ilkokula başlayacak çocuğunuzu düşünerek yanıtlayınız.

3. Okul öncesi eğitime devam eden çocuğunuzun önümüzdeki yıl ilkokula başlamaya hazır olduğunu düşünüyor musunuz? Nedenini açıklar mısınız.
4. Size göre çocuğunuzun ilkokula hazırbulunuşluk konusunda yeterli ve yetersiz olduğu alanlar nelerdir?
 4. a) Size göre çocuğunuzun ilkokula hazırbulunuşluk konusunda yeterli olduğu beceriler nelerdir?
 4. b) Size göre çocuğunuzun ilkokula hazırbulunuşluk konusunda yetersiz olduğu beceriler nelerdir?
5. Sizce okul öncesi eğitim kurumlarının çocukların ilkokula hazırbulunuşluğunu sağlama konusunda rolü nedir?
 5. a) Okul öncesi eğitim kurumları, ilkokula hazırlığı desteklemek açısından çocuklara hangi bilgi ve becerileri kazandırmalıdır ?
 5. b) Çocuğunuzun devam ettiği kurum bu açıdan beklentilerinizi ne ölçüde karşılamaktadır?
6. Okul öncesi eğitim kurumuna devam ettiği süre içinde, çocuğunuzun ilkokula hazırbulunuşluk açısından hangi konularda geliştiğini düşünüyorsunuz? Örnek verebilir misiniz?
7. Aile olarak çocuğunuzun ilkokula hazırbulunuşluğunu desteklemek için:

7. a) Neler yapıyorsunuz?

7. b) Herhangi bir konuda desteğe gereksinim duyuyor musunuz? Evet ise ne tür bir desteğe gereksinim duyduğunuzu açıkla mısınız?

7. c) Hayır ise neden gereksinim duymadığınızı açıkla mısınız?

7. d) Çocuğunuzun devam ettiğı okuldan ve/veya öğretmeninden yardım/ bilgi talebiniz oluyor mu? Evet ise hangi konularda ve ne sıklıkta oluyor?

8. Çocuğın ilkokula hazırbulunuşluğu açısından size göre okul öncesi eğitim kurumları ile aileler arasında ne tür bir iş birliği olmalıdır?

9. Çocuğunuzun eğitime devam ettiğı okul çocukları ilkokula hazırlama konusunda ailelere yönelik olarak :

9. a) Ne gibi uygulamalar / bilgilendirmeler yapmaktadır?

9. b) Yapılan uygulamalar ve bilgilendirmeleri yeterli buluyor musunuz?

9. c) Siz ne tür uygulamalar ve bilgilendirmeler yapılmasını istersiniz?

Eklemek yada sormak istediğiniz her hangi bir şey varmı?

“5-6 Yaş Grubu Çocuğı Olan Ebeveynlerin ve Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluk İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmamıza değerli vaktinizi ayırıp katkı sağladığınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı

Birsen ÇAĞLAR

Doğı Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

Ek 6 : Çocuk Görüşme Formu

ÇOCUK GÖRÜŞME FORMU
Katılımcı Kod :
Cinsiyet : Kız () Erkek ()
Takvim Yaşı :
Okul Adı :
Okula Devam Süresi :

GÖRÜŞME SORULARI

Tanışma ve Görüşme İçin Yönerge:

“Merhaba..... (Çocuğun ismi söylenir) ben de senin öğretmenin gibi bir öğretmenim ve adım Birsen. Buraya seninle konuşmak ve oynamak için geldim. Şimdi seninle bu okul bitince seneye başlayacağın yeni okulun konusunda konuşmak istiyorum. Anasınıf bitince ilkokula başlayacağını biliyorsun. Hadi seninle ilkokul konusunda biraz konuşalım.

1. İlkokula başlayacağın için neler hissediyorsun, bana anlatabilir misin ?
2. Sana göre ilkokul ile şimdiki okulun arasında ne tür farklılıklar olabilir ?
3. Sen ilkokula başlayınca şimdiki okulunda öğrendiğin ve yapabildiğin şeylerden farklı neler öğreneceksin ve yapabileceksin ?
4. İlkokulda ne tür etkinlikleri yapacağınızı düşünüyorsun ? Sen en çok hangi etkinlikleri yapmak istiyorsun?
5. Öğretmeniniz ilkokula başlamanız ile ilgili nelerden bahsediyor ?
6. Öğretmeniniz ilkokula hazırlık çalışmaları yaptırıyor mu ? (Çizgi çalışmaları vb.)

7. Anne ve baban ilkokula başlaman ile ilgili evde nelerden bahsediyor ? İlkokul hakkında evde sana neler anlatıyor ve yaptırıyor ?
8. Anne ve baban evde sana ilkokula hazırlık çalışmaları yaptırıyor mu ? (Çizgi çalışmaları vb.)
9. Şimdi kendini ilkokulda hayal etmeni istiyorum. Bana ilkokulda bir gününün nasıl geçeceğini anlatır mısın?

Resim Çizme Etkinliği İçin Verilecek Olan Yönerge:

Seninle ilkokula hazırlık konusunda çok güzel konuştuk. Şimdi senden ilkokula başladığını hayal etmeni ve bana ilkokulun nasıl bir yer olduğunu çizmeni istiyorum. Bunun için sana bu kocaman kağıdı ve renkli boya kalemelerini vereceğim. İstedikğin gibi çizebilirsin. Bana ilkokulun resmini çizeceksin. Başlayabilirsin...”

Ek 7: Turnitin Raporu

5-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Ebeveynlerin ve Çocuklarının İlkokula Hazırbulunuşluk ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

ORIGINALITY REPORT

7 %	7 %	2 %	%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	i-rep.emu.edu.tr:8080 Internet Source	2 %
2	acikbilim.yok.gov.tr Internet Source	1 %
3	dergipark.org.tr Internet Source	1 %
4	docplayer.biz.tr Internet Source	<1 %
5	jag.journalagent.com Internet Source	<1 %
6	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 Internet Source	<1 %
7	kalemacademy.com Internet Source	<1 %
8	www.researchgate.net Internet Source	<1 %
9	usos2016.com Internet Source	<1 %